

Strategia Integrată de Dezvoltare a Olteniei de sub Munte

(„Transformare blândă” - obținută prin colaborare și
abordare integrată)

Echipa de elaborare

URBASOFIA

Urb. Codruț Papina
Urb. Mădălina Rusen
Urb. Ana Dragomir
Urb. Miruna Cioaca

Beneficiar

Asociația Kogayon

Cuvânt înainte - Mulțumiri

Această strategie este, înainte de toate, rezultatul unei asumări colective!

Prin dialog, reflecție și colaborare, s-a conturat nu doar un document strategic, ci o rețea activă de actori locali, uniți de dorința de a proteja și valorifica patrimoniul natural și cultural al teritoriului. Această mobilizare reprezintă una dintre cele mai importante resurse ale Olteniei de sub Munte.

Mulțumim tuturor celor care, pe parcursul anului 2025, au contribuit la definirea unei viziuni comune pentru Oltenia de sub Munte - administrații publice locale, organizații neguvernamentale, antreprenori, meșteșugari, operatori turistici, instituții educaționale și membri ai comunităților locale. **Implicarea dumneavoastră a transformat un exercițiu tehnic de planificare într-un proces real de co-creare și responsabilitate comună.**

Strategia reprezintă astfel expresia unei înțelegeri comune asupra direcției de dezvoltare a teritoriului și a responsabilității împărtășite pentru viitorul său.

Parcursul strategic pentru orizontul 2040 este construit pe trei piloni complementari:

- Analiza integrată a teritoriului aferent Geoparcului aspirant UNESCO Oltenia de sub Munte și a zonei de influență, un document extins care fundamentează intervențiile propuse pe date socio-demografice, economice, de mediu și patrimoniu;
- Procesul de co-creare cu comunitatea, prin care s-a conturat ideea unei *transformări blânde* - o dezvoltare atentă, graduală, care protejează identitatea locală și valorile peisajului, aducând în același timp beneficii concrete pentru viața comunității (vezi Anexa 1 - Rezultatele atelierelor de lucru);
- Strategia integrată de dezvoltare a Olteniei de sub Munte (documentul prezent), care operaționalizează viziunea comună și propune un set coerent de proiecte și măsuri strategice pentru atingerea viziunii generale (construit „împreună”): **„Oltenia de sub Munte – un teritoriu viu, echilibrat și rezilient, în care natura, identitatea locală și comunitățile rurale se dezvoltă împreună, printr-o economie durabilă, infrastructură modernă și valorificarea atentă a peisajului cultural și natural.”**

Strategia nu propune o schimbare abruptă, ci o transformare strategică construită pe resursele existente, pe patrimoniul natural și cultural, pe capacitatea de colaborare și pe dorința comună de a consolida un model de dezvoltare adaptat specificului local.

Cuprins

Cuvânt înainte - Mulțumiri	2
Glosar termeni	4
PARTEA 1 – INTRODUCERE	6
1.1 Ce este transformarea blândă?	7
1.1.1 Transformarea blândă și cadrele europene de referință	7
1.2 Scopul și rolul strategiei	10
1.2.1 Context teritorial	10
1.2.2 Metodologia de fundamentare și axe tematice majore	12
1.2.3 Structurarea parcursului strategic în acord unitățile de peisaj	13
1.2.4 Coordonare strategică pe trei niveluri: abordare integrată, pragmatică și inovativă și rolul Asociației Kogayon	15
1.2.5 De către cine și cum poate fi utilizată strategia?	18
1.3 Procesul participativ pentru elaborarea strategiei	20
1.3.1 Principiile procesului de co-creare	20
1.3.2 Etapa de co-design / Abordarea etapizată	22
PARTEA 2 – CONCLUZIILE ANALIZEI TERITORIALE A ODSM	24
2.1. Analiză SWOT	25
2.2 Diagnostic teritorial	41
A. Social	41
B. Economic	42
C. Natural	43
D. Inspirațional	43
2.3 Concluzii - către un viitor mai bun?	44
PARTEA 3 – STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE A OLTENIEI DE SUB MUNTE	46
3.1 Viziunea pentru anul 2040 - Transformarea blândă a regiunii Oltenia de sub Munte	47
3.2 Sistemul de obiective și instrumentul de monitorizare	50
3.2.1 Obiectivele strategice și obiectivele operaționale conexe	50
3.2 Scenariile de transformare (cum ajungem la viziune)	54
3.3 Drumul către 2040 - Foaia de Parcurș pentru Transformarea Blândă a Olteniei de sub Munte (setul de proiecte/programe/acțiuni/măsurii)	59
Clarificare privind titlurile și structura proiectelor	60
3.4 Fișele de proiect	62

OLTENIA DE SUB MUNTE

OS1 – Natură, turism și peisaj. Transformare blândă prin peisaj și experiență	62
OS2 – OdsM, un teritoriu cu identitate clară și vizibilitate recunoscută, în care economia locală se dezvoltă durabil ca rezultat al valorificării turistice autentice.	78
OS3 – Infrastructură modernă pentru oameni și comunități prospere – regenerare rurală, agricultură sustenabilă și calitatea vieții la sat	107
3.5. Mecanisme financiare și instrumente pentru susținerea parcursului Strategiei Integrate de Dezvoltare a Olteniei de sub Munte	132
Mecanisme existente bazate pe granturi în etapa actuală de finanțare	132
Programe europene competitive cu gestionare directă.....	132
Programe gestionate la nivel național și regional	133
Pregătirea pentru următorul ciclu de finanțare europeană (2028-2035)	134
De la grant la sustenabilitate: mecanisme financiare inovatoare	134
Cuvânt de încheiere	135

Listă Figuri

Figura 1 - Harta Oltenia de Sub Munte.....	11
Figura 2 - Cele 3 zone teritoriale.....	14
Figura 3 - Abordarea specifică pentru construirea strategiei	16
Figura 4 - Atelierele de co-creare	20
Figura 5 - Etapele procesului de co-design	22
Figura 6 - Dezvoltarea viziunii împreună cu comunitatea	47

Glosar termeni

Geoparc UNESCO: UNESCO Global Geopark este un teritoriu cu patrimoniu geologic de importanță internațională, gestionat integrat pentru conservare, educație și dezvoltare locală durabilă.

Geoparc aspirant UNESCO: Teritoriu aflat în proces oficial de candidatură pentru statutul de UNESCO Global Geopark, cu structuri de management și programe de protecție în curs de consolidare.

Peisaj: Rezultatul interacțiunii dintre natură și activitatea umană, vizibil în formele teritoriale, culturale și ecologice ale unui loc. În strategie, peisajul este infrastructură vie: suport pentru biodiversitate, identitate și economie locală. Conform Convenției Europene a Peisajului, acesta este o parte de teritoriu, așa cum este percepută de populație, al cărei caracter este rezultatul acțiunii și interacțiunii factorilor naturali și/sau umani.

Turism regenerativ: Model de dezvoltare turistică care contribuie activ la refacerea capitalului natural, social și economic al unui teritoriu, generând impact pozitiv măsurabil.

Dezvoltare durabilă: Dezvoltarea care răspunde nevoilor prezentului fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi.

4 Returns / Cele 4 tipuri de valoare: Cadru de evaluare a dezvoltării regenerative, bazat pe patru tipuri complementare de valoare:

- Return of Inspiration / Inspirațional – activează motivația și viziunea comună pentru transformare.
- Return of Social Capital / Social – consolidează încrederea, cooperarea și guvernanta locală.
- Return of Natural Capital / Natural – reface ecosistemele și funcțiile naturale ale peisajului.
- Return of Financial Capital / Economic – generează activități economice sustenabile care susțin regenerarea.

Eco-turism: Formă de turism în arii naturale, cu impact redus, orientată spre conservarea biodiversității, educație ecologică și susținerea comunităților locale.

Turism durabil (sustenabil): Abordare de planificare turistică ce echilibrează performanța economică, protecția mediului și echitatea socială pe termen lung.

Turism lent (slow tourism): Formă de călătorie bazată pe ritm redus, șederi mai lungi și interacțiuni autentice cu comunitatea și economia locală.

PARTEA 1 – INTRODUCERE

1.1 Ce este transformarea blândă?

Transformarea blândă este conceptul de bază al Strategiei Integrate de Dezvoltare a regiunii Oltenia de sub Munte (OdsM). Acesta a fost formulat și rafinat în cadrul procesului participativ de elaborare a strategiei, ca răspuns direct la preocupările exprimate de actorii locali. Strategia propusă are la bază documentul complex de Analiza integrată a teritoriului aferent Geoparcului aspirant UNESCO Oltenia de sub Munte și a zonei de influență și își propune să valorifice oportunitățile economice având în centrul atenției bunăstarea comunităților locale și protejarea patrimoniului local natural și cultural. Transformarea blândă propusă aici apare într-un context în care OdsM se confruntă simultan cu provocări structurale (declin demografic, migrația tinerilor, acces limitat la servicii publice, fragmentare administrativă, disparități socio-economice majore) și totodată cu o creștere a atractivității teritoriale din perspectivă turistică, în baza valorii deosebite pe care patrimoniul natural și cultural local le au. Această dinamică creează oportunități, dar și riscuri: dezvoltări ce nu sunt corelate cu capacitatea teritoriului, presiuni asupra peisajului natural și cultural, pierderea identității locale și apariția gentrificării rurale, fenomen ce poate accentua disparitățile socio-economice.

În acest context, *transformarea blândă* propune un model de orientare și gestionare a schimbării, care pune în centru relația dintre comunități, patrimoniu natural și cultural, și economie.

1.1.1 Transformarea blândă și cadrele europene de referință

Conceptul de *transformare blândă* se înscrie într-un cadru european mai larg de politici și instrumente care promovează dezvoltarea durabilă, echilibrată și sensibilă la specificul teritorial, în special în zonele rurale și cu valoare peisagistică ridicată. Abordarea propusă de strategia curentă **operaționalizează la nivel local** principii asumate la nivel european, adaptându-le realităților din teren.

Carta europeană a peisajului (Florența, 2000), ratificată de România prin Legea nr. 451/2002, constituie unul dintre pilonii conceptuali ai transformării blânde. Documentul recunoaște peisajul ca „o componentă fundamentală a mediului de viață al populațiilor, o expresie a diversității patrimoniului lor comun cultural și natural și un fundament al identității acestora” (Art. 1). Carta subliniază explicit rolul peisajului în **calitatea vieții, dezvoltarea economică și coeziunea socială**, solicitând integrarea obiectivelor de protecție, gestionare și amenajare a peisajului în toate politicile sectoriale relevante (Art. 5)¹.

- În acest sens, *transformarea blândă* preia și aplică principiul conform căruia peisajul nu este doar un element de protejat, ci o **resursă activă de dezvoltare**, care trebuie gestionată responsabil, cu implicarea comunităților locale.

La nivelul **politicilor europene pentru zonele rurale**, conceptul este aliniat cu **Viziunea pe termen lung a UE pentru zonele rurale (Long-term Vision for the EU's Rural Areas - 2040)**, adoptată de Comisia Europeană în 2021. Aceasta promovează zone rurale „mai puternice, conectate, reziliente și

¹ Disponibil la: <https://www.coe.int/en/web/landscape>

prospere” și subliniază importanța serviciilor de interes general, a diversificării economice, a cooperării intercomunitare și a valorificării capitalului natural și cultural.²

- Transformarea blândă răspunde direct acestor obiective, propunând un model de dezvoltare care întărește economiile locale și calitatea vieții, fără a forța o urbanizare accelerată sau o specializare economică riscantă.

Un alt cadru de referință esențial este Regulamentul privind restaurarea naturii (Nature Restoration Law), parte a Pactului Verde European, care stabilește obiective obligatorii pentru restaurarea ecosistemelor degradate și pentru combaterea pierderii biodiversității. Regulamentul promovează o abordare de conservare activă, care integrează activitățile umane tradiționale cu protecția ecosistemelor, în special în peisaje rurale, agricole și montane.³

- În acest context, transformarea blândă susține dezvoltarea unor activități economice compatibile cu obiectivele de restaurare și conservare - turism cu impact redus, agricultură tradițională ori alte forme de agricultură non-intensivă, precum agricultura regenerativă etc; valorificarea peisajului cultural - evitând presiunile asupra mediului și fragmentarea habitatelor.

De asemenea, strategia se aliniază cu **Strategia UE pentru biodiversitate 2030**, care subliniază rolul comunităților locale și al economiilor rurale în protejarea capitalului natural, precum și necesitatea integrării biodiversității în planificarea teritorială și dezvoltarea regională.⁴

- În ceea ce privește turismul durabil, transformarea blândă este coerentă cu Agenda europeană pentru turism durabil și cu documentele de orientare ale Comisiei Europene privind tranziția sectorului turistic către modele cu impact redus, reziliente și centrate pe comunități. Acestea promovează turismul bazat pe patrimoniu, experiență autentică, mobilitate lentă și distribuirea echilibrată a beneficiilor economice la nivel local, în opoziție cu turismul de masă și dezvoltările standardizate.⁵

Transformarea blândă traduce aceste orientări într-o abordare aplicată, adaptată specificului unui teritoriu rural, în care ritmul dezvoltării trebuie să fie compatibil cu capacitatea comunităților și cu resursele locale naturale și culturale. Prin raportarea la aceste cadre europene, **transformarea blândă devine un concept-punte** între politicile UE și aplicarea lor concretă la nivelul Olteniei de sub Munte, și **crește, în timp, gradul de relevanță al strategiei raportat la eventualele oportunități viitoare de finanțare**. Ea oferă un limbaj comun și un cadru operațional prin care obiectivele europene privind sustenabilitatea, biodiversitatea, coeziunea socială și competitivitatea pot fi traduse în **decizii locale, proiecte concrete și mecanisme de guvernare adaptate teritoriului**.

² Disponibil la: <https://rural-vision.europa.eu/>

³ Disponibil la: https://environment.ec.europa.eu/topics/nature-and-biodiversity/nature-restoration-law_en

⁴ Disponibil la: https://environment.ec.europa.eu/strategy/biodiversity-strategy-2030_en

⁵ Disponibil la: https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/tourism/sustainable-tourism_en

1.1.2 Ce reprezintă „transformarea blândă” pentru OdsM?

Transformarea blândă este un concept derivat din cel de competitivitate durabilă (*sustainable competitiveness*), adaptat contextului rural. În acest sens, **competitivitatea este definită prin capacitatea teritoriului de a genera prosperitate pe termen lung, păstrând în același timp integritatea peisajului, identitatea culturală și coeziunea socială.**

Zonele rurale (și micile orașe puternic legate de teritoriu), precum Oltenia de sub Munte, au integrat de-a lungul timpului practici care sunt astăzi esențiale pentru tranzițiile către sustenabilitate: legături comunitare puternice, utilizarea circulară a resurselor, adaptarea la ciclurile naturale, relația directă cu peisajul și transmiterea cunoștințelor tradiționale. Aceste resurse, în mare parte subutilizate în prezent, reprezintă un capital strategic pentru dezvoltare.

Transformarea blândă reformulează dezvoltarea ca un proces de regenerare teritorială, care:

- consolidează economiile locale și lanțurile valorice scurte;
- protejează și valorifică peisajul natural și cultural;
- susține revitalizarea tradițiilor (acolo unde acest lucru se pretează) și adaptarea acestora la nevoile și tehnologiile moderne; și promovarea patrimoniului local (de la ceramica de Horezu, patrimoniu UNESCO, la peisajele agricole tradiționale și gospodăriile autentice);
- creează condiții pentru o viață comunitară activă și servicii publice accesibile.

Un răspuns la riscurile dezvoltării dezechilibrate

Transformarea blândă abordează explicit riscuri identificate în analiza și diagnosticul teritorial: turism extensiv cu beneficii locale limitate, dezvoltări imobiliare speculative, creșterea disproporționată a prețurilor și excluderea localnicilor din procesele de dezvoltare. Strategia propune un cadru preventiv, care să permită teritoriului să gestioneze o eventuală creștere rapidă a atractivității economice, fără a pierde controlul asupra viziunii generale „Oltenia de sub Munte, un teritoriu viu, echilibrat și rezilient, în care natura, identitatea locală și comunitățile rurale se dezvoltă împreună, printr-o economie durabilă, infrastructură modernă și valorificarea peisajului cultural și natural.”

În acest sens, Strategia Integrată de Dezvoltare a Olteniei de sub Munte funcționează ca un principiu de guvernanză a dezvoltării, menit să pregătească autoritățile și comunitățile locale pentru schimbare, nu să reacționeze tardiv la efectele acesteia.

Un proces condus de comunitate, ancorat în teritoriu

Transformarea blândă este, în esență, un proces condus de comunitate, bazat pe colaborarea dintre autorități locale, inițiative civice, mediul privat, experți și instituții locale/regionale. Parcursul strategic pornește de la:

- identificarea și valorizarea resurselor teritoriale existente - naturale, culturale, sociale și instituționale;
- mobilizarea actorilor locali și consolidarea colaborării intercomunitare;

- reconectarea cunoștințelor tradiționale cu tehnologii moderne, sustenabile și instrumente digitale și dezvoltarea de proiecte/inițiative în acord cu teritoriul și peisajul specific.

Această abordare se materializează printr-un set coerent de proiecte, programe și măsuri care, deși adesea realizabile cu bugete moderate, au capacitatea de a produce un impact cumulativ semnificativ. Ele contribuie la:

- consolidarea coeziunii comunitare și a responsabilității locale;
- alinierea dezvoltării economice cu identitatea și patrimoniul teritorial;
- reducerea disparităților și abordarea provocărilor demografice;
- generarea de cunoștințe transferabile și bune practici relevante pentru politicile rurale europene.

1.2 Scopul și rolul strategiei

1.2.1 Context teritorial

Oltenia de sub Munte (OdsM) reprezintă un teritoriu unitar din punct de vedere geografic, cultural și funcțional, situat la contactul dintre Munții Căpățâanii și zona colinară a județului Vâlcea. Teritoriul cuprinde șase unități administrativ-teritoriale - Vaideeni, Horezu, Costești, Bărbătești, Stoenеști și Băile Olănești, cărora li se adaugă localitățile din sud, legate geografic și socio-cultural - cu elemente de patrimoniu care întregesc potențialul și oferta locală, precum Băile Govora, Ocnele Mari, Măldărești, Slătioara, Pietrari. Astfel, se configurează o zonă de tranziție cu identitate distinctă, rezultată din interacțiunea dintre mediile naturale montane și submontane, așezările rurale tradiționale, centrele turistice balneare (și micile centre urbane) și un patrimoniu cultural consacrat la nivel național și internațional.

Rețeaua de localități este structurată între 3 axe rutiere majore: DN67, care asigură conexiunea între Horezu, Râmnicu Vâlcea și Târgu Jiu, Valea Oltului, principala legătură a Olteniei cu Transilvania și Transalpina, care deschide accesul sezonier către zonele montane de mare valoare din Gorj, Sibiu și Alba. Din această perspectivă, **OdsM funcționează simultan ca punte între munte și vale și coridor socio-economic, conectând zone turistice, centre economice regionale și comunități rurale dispersate.**

Cu toate acestea, analiza teritorială evidențiază faptul că această poziționare strategică nu s-a tradus, în ultimele decenii, într-o dezvoltare coerentă sau echilibrată. **Teritoriul se confruntă cu o dinamică demografică negativă, caracterizată prin scăderea constantă a populației, îmbătrânire accelerată și migrație netă negativă.** Majoritatea localităților au pierdut peste 15% din populație în perioada 2010-2024, iar **raportul de dependență demografică depășește media județeană în toate UAT-urile**, atingând valori critice în special în localități precum Costești, Bărbătești, Stoenеști, Pietrari, Bunești sau Măldărești. Populația tânără reprezintă sub 12% din total în majoritatea localităților, iar pierderea constantă a forței de muncă tinere limitează semnificativ perspectivele de revitalizare economică și socială.

OLTENIA DE SUB MUNTE

Figura 1 - Harta Oltenia de Sub Munte

Sursă: Kogayon, ilustrație – Ștefan Balea

Aceste tendințe sunt accentuate de disparități teritoriale interne. **Localitățile aflate în proximitatea municipiului Râmnicu Vâlcea**, precum Vlădești, Păușești-Măglași sau Ocnele Mari, beneficiază de **efectele de proximitate urbană** și manifestă dinamici mai favorabile, în timp ce **zonele montane, periferice sau slab accesibile rămân vulnerabile**, expuse riscului de marginalizare și declin accentuat.

Structura economică a teritoriului este eterogenă și fragmentată, cu un potențial semnificativ insuficient valorificat. Horezu se remarcă printr-o economie relativ diversificată, bazată pe producție, comerț și meșteșuguri, în timp ce Băile Olănești și Băile Govora, mai nou și Ocnele Mari, concentrează activități turistice și balneare. Agricultură, deși definitorie pentru peisajul și identitatea zonei, are o pondere redusă în ocuparea forței de muncă și generează valoare adăugată limitată, din cauza **fragmentării terenurilor, lipsei formelor asociative și accesului dificil la piețe**. În același timp, resursele naturale și culturale ale regiunii - **trasee montane extinse, biodiversitate ridicată, peisaje agricole tradiționale, tradiții meșteșugărești recunoscute internațional** (în special ceramica de Horezu) și **patrimoniu**, inclusiv cel UNESCO - **nu sunt integrate într-un model unitar de dezvoltare și valorificare**.

Infrastructura publică și serviciile comunitare sunt dezvoltate neuniform. Deși investițiile recente au contribuit la extinderea rețelilor de apă-canal și la modernizarea unor segmente de drumuri comunale și județene, numeroase zone montane sau izolate rămân dificil accesibile. **Serviciile sociale și educaționale nu răspund întotdeauna adecvat nevoilor reale ale populației, iar accesul la servicii medicale specializate este limitat în localitățile situate la distanță față de Horezu sau Râmnicu Vâlcea.** Aceste condiții **afectează direct calitatea vieții, amplifică migrația tinerilor și sporesc dependența populației vârstnice** de o infrastructură socială insuficient consolidată.

În același timp, teritoriul se află într-un proces de transformare emergentă, determinat de dinamica mobilității rezidențiale, de reorientarea interesului către zone rurale și montane și de creșterea cererii pentru turism autentic. **Se observă un interes tot mai mare pentru experiențe locale, turism lent, gastronomie tradițională, activități în natură și produse artisanale.** Exemple recente de relocări familiale, inițiative gastronomice și activări meșteșugărești demonstrează că Oltenia de sub Munte poate atrage noi rezidenți, antreprenori și inițiative comunitare, cu condiția ca dezvoltarea să fie orientată strategic și gestionată coerent.

În ansamblu, teritoriul prezintă un potențial remarcabil, dar fragmentat: un spațiu în care resursele naturale, culturale și umane pot susține o dezvoltare durabilă, însă numai printr-o abordare integrată, colaborativă și coerentă la nivel intercomunitar. Necesitatea unei strategii comune reiese nu doar din datele statistice, ci și din convergența problemelor, din lipsa coordonării între inițiative și din dorința exprimată constant de actorii locali de a construi împreună un parcurs de dezvoltare adaptat specificului Olteniei de sub Munte.

1.2.2 Metodologia de fundamentare și axe tematice majore

Metodologia de elaborare a Strategiei Integrate de Dezvoltare a Olteniei de sub Munte a fost concepută pornind de la premisa că transformarea unui teritoriu complex nu poate fi abordată exclusiv prin instrumente tehnice sau printr-o planificare sectorială clasică. Procesul a urmărit integrarea cunoașterii tehnice și a datelor obiective cu experiența practică și perspectivele comunităților, în vederea formulării unor direcții strategice coerente, ancorate în realitatea locală și orientate pe termen lung.

Metodologia este caracterizată de o abordare participativă, graduală - în ceea ce privește aprofundarea temelor și a nivelului de complexitate - și fundamentată pe o analiză teritorială amplă. Demersul a fost structurat în etape succesive, fiecare construind pe rezultatele celei anterioare și contribuind la consolidarea unei înțelegeri comune asupra teritoriului.

Componenta analitică a procesului s-a bazat pe o analiză teritorială integrată, realizată prin utilizarea indicatorilor demografici, economici, sociali și de infrastructură, completată de analiza configurației peisajului și de interpretarea dinamicilor locale. Această etapă a oferit cadrul factual necesar pentru:

- înțelegerea situației actuale a teritoriului;
- identificarea vulnerabilităților structurale;
- evidențierea resurselor existente și a potențialului de dezvoltare.

Pe baza acestui fundament analitic, metodologia a integrat o componentă participativă consistentă, menită să transforme informația tehnică într-un proces strategic asumat colectiv. Participarea a avut rolul de a valida și nuanța analiza, de a integra expertiza locală și de a construi un diagnostic comun asupra provocărilor și oportunităților teritoriale. În acest cadru au fost urmărite:

- formularea unei viziuni de dezvoltare pentru orizontul 2040, bazată pe valori și resurse locale;
- identificarea direcțiilor strategice pentru perioada 2026-2040;
- conturarea unui portofoliu de proiecte corelat cu nevoile teritoriale și capacitatea reală de implementare.

Pentru a evita fragmentarea sectorială a intervențiilor și pentru a reflecta identitatea specifică a teritoriului, structura conceptuală a metodologiei a fost organizată în jurul a **trei axe tematice majore**:

- **natură, turism și peisaj natural;**
- **identitate, patrimoniu și peisaj rural/urban;**
- **infrastructură socială și viață comunitară.**

Aceste axe au funcționat ca un cadru transversal de analiză și reflecție, permițând abordarea integrată a dimensiunilor economice, sociale, culturale și de mediu. Ele nu reprezintă domenii administrative distincte, ci teme structurante care traversează întregul teritoriu și care au ghidat atât procesul de analiză, cât și formularea intervențiilor strategice.

Prin această structură metodologică, strategia este rezultatul unui proces integrat de analiză, dialog și construcție strategică. Metodologia leagă datele obiective de cunoașterea locală, orientarea pe termen lung de acțiuni concrete și reflecția tematică de viitoarele intervenții diferențiate în teritoriu. În acest fel, ea asigură coerența documentului și creează premisele utilizării strategiei ca instrument de orientare, cooperare și implementare în timp.

1.2.3 Structurarea parcursului strategic în acord unitățile de peisaj

Strategia integrată de dezvoltare a Olteniei de sub Munte este rezultatul unui proces participativ și fundamentat pe realitățile teritoriale. Documentul este conceput ca un cadru coerent de înțelegere, decizie și coordonare, care oferă orientare și permite actorilor locali să-și alinieze inițiativele în timp și în spațiu. Strategia abordează domeniile de intervenție într-o manieră integrată și pornește de la relațiile dintre peisaj, comunități, economie locală și infrastructură. Dezvoltarea este înțeleasă ca un proces relațional, în care intervențiile într-un domeniu produc efecte asupra celorlalte și sunt concepute integrat.

Un element definitoriu al abordării este lectura teritoriului prin prisma peisajului și a structurii sale funcționale. Strategia propune o organizare a intervențiilor în raport cu trei mari zone teritoriale, care reflectă modul în care sunt utilizate și gestionate resursele:

- **Zona construită / economică** - Reprezintă orașele și satele - spațiul locuirii, al serviciilor și al activităților economice. Intervențiile sunt orientate către diversificare economică, eficiență în utilizarea resurselor, modernizarea infrastructurii și consolidarea serviciilor de proximitate, cu respectarea caracterului local.

OLTENIA DE SUB MUNTE

- **Zona de tranziție / productivă** - Constituie spațiul-tampon dintre zona naturală și cea construită, unde predomină utilizări lente și sustenabile ale resurselor: pășuni, livezi, terenuri agricole administrate în regim non-intensiv. Această zonă are un rol esențial în menținerea echilibrului economic și peisagistic și în susținerea producției locale.
- **Zona naturală** - Cuprinde peisaje cu valoare ecologică ridicată, gestionate prioritar pentru conservare, regenerare, educație și utilizare responsabilă a resurselor naturale. Intervențiile sunt non-intruzive și orientate către protecția biodiversității și valorificarea durabilă a patrimoniului natural.

Figura 2 - Cele 3 zone teritoriale

Sursă: Prelucrarea consultantului

Această structurare spațială permite diferențierea intervențiilor și evitarea aplicării unor soluții uniforme unui teritoriu divers. Strategia recunoaște că **dezvoltarea trebuie adaptată specificului fiecărei zone și calibrată în funcție de capacitatea locală și de resursele existente.**

În același timp, documentul face distincția clară între:

- datele statistice și înțelegerea aprofundată a realității teritoriale;
- formularea unei viziuni asumate colectiv și adoptarea unor soluții punctuale;

- abordarea simplistă problemă–soluție și identificarea unor traiectorii posibile de evoluție (scenarii).

Această delimitare creează un cadru în care intervențiile pot fi evaluate în funcție de contribuția lor la atingerea viziunii pentru 2040 și la menținerea echilibrului dintre dezvoltare și conservare.

Strategia este orientată spre viitor, dar rămâne ancorată în constrângerile prezentului. Sunt avute în vedere inițiativele existente la nivel local și județean, precum și capacitatea administrativă și financiară a actorilor implicați. Documentul nu substituie strategiile locale, ci le oferă un cadru de coordonare și coerență la scară intercomunală.

Abordarea strategică este adaptabilă și deschisă. Scenariile de dezvoltare și Foaia de Parcurs funcționează ca instrumente de orientare, care se pot ajusta în funcție de evoluția contextului, de apariția unor noi oportunități sau de modificări în politicile publice și mecanismele de finanțare.

În esență, strategia este colectivă și relațională. Transformarea teritoriului este concepută ca rezultat al cooperării intercomunitare și al parteneriatelor între autorități publice, comunități locale, mediul asociativ și actori externi. Rolul documentului este de a crea un limbaj comun, un cadru de referință și un set de priorități care să faciliteze această cooperare și să susțină implementarea coerentă a viziunii asumate pentru Oltenia de sub Munte.

1.2.4 Coordonare strategică pe trei niveluri: abordare integrată, pragmatică și inovativă și rolul Asociației Kogayon

Rolul Asociației Kogayon

Strategia Integrată de Dezvoltare a Olteniei de sub Munte este inițiată și contractată de Asociația Kogayon, organizație non-guvernamentală cu o prezență activă și constantă în teritoriu de peste 20 de ani. Domeniile de activitate ale Asociației vizează managementul ariilor naturale protejate, conservarea biodiversității și geodiversității, turismul sustenabil, educația ecologică, informarea și conștientizarea publicului privind importanța patrimoniului natural pentru o viață sănătoasă, și dezvoltarea durabilă a regiunii Oltenia de sub Munte. Poziționarea Kogayon în cadrul strategiei nu este una administrativă sau normativă, ci una strategică și catalizatoare, menită să creeze punți între comunități, autorități publice și actori externi relevanți.

Asociația Kogayon este înființată în 2003 de către un grup de localnici, având sediul în comuna Costești, județul Vâlcea. Aceasta s-a fondat având ca obiectiv principal conservarea naturii, respectiv înființarea Parcului Național Buila-Vânturarița, datorită valorii excepționale a biodiversității (în footnotes trimitere la planul de management care poate fi consultat pentru detalii referitoare la biodiversitate și managementul Parcului Național Buila-Vânturarița).

Pe baza experienței dobândite în lucrul în comunitate și în proiecte de conservare, advocacy pentru protecția naturii, educație de mediu și turism lent, Asociația și-a actualizat obiectivele și a înglobat

OLTENIA DE SUB MUNTE

conservarea naturii într-unul mai amplu: dezvoltarea sustenabilă a Olteniei de sub Munte, vizând atât calitatea vieții comunității cât și conservarea naturii. Astfel, pe baza provocărilor și a resurselor zonei, a apărut ideea de a adera la categoria de geoparc UNESCO, aceasta fiind perfect complementară cu contextul local. Din 2019, Asociația Kogayon a integrat în planurile sale organizaționale proiecte și parteneriate ce contribuie la dezvoltarea durabilă a regiunii, ce aduc prosperitate localnicilor prin turism sustenabil, sub umbrela proiectului-umbrelă al organizației: Oltenia de sub Munte geoparc aspirant UNESCO.

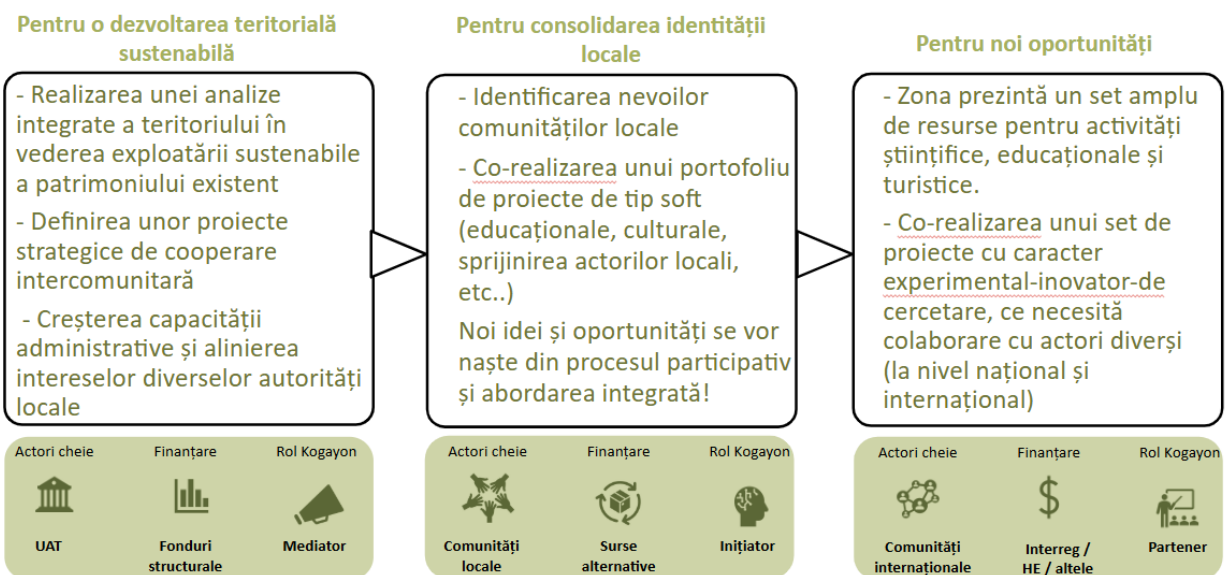
De la înființare până în prezent, Asociația a fost partener timp de 10 ani al R.N.P. Romsilva la administrarea Parcului Național Buila-Vânturarița, custode al Rezervației Naturale Muzeul Trovanților Costești timp de 10 ani; a derulat 10 ediții ale proiectului de educație pentru natură dedicat elevilor din regiune, și multe alte proiecte de cercetare în domeniile: biologie, ecologie, științe sociale; proiecte de conservare a biodiversității, activități pentru stimularea turismului local și promovare a patrimoniului natural și cultural și a ofertelor zonei.

Asociația Kogayon lucrează împreună cu comunitatea locală și cu actori din sectorul public și privat, având peste 150 de parteneri locali, dar și naționali și internaționali. Până în 2019, Asociația Kogayon a atras o investiție de 300k euro în proiecte locale, cu o valoare returnată comunității din investiții de 30 milioane euro.

Abordarea multi-nivel

Rolul Asociației Kogayon este fundamentat pe capacitatea organizației de a opera simultan pe mai multe niveluri și orizonturi de timp, în acord cu cele trei tipuri de abordare care au structurat metodologia strategiei: integrată (pe termen lung), pragmatică (orientată către soluții) și inovativă (orientată către oportunități noi și colaborări extinse).

Figura 3 - Abordarea specifică pentru construirea strategiei

Sursă: Prelucrarea consultantului

Abordarea integrată

În cadrul abordării integrate, orientate către dezvoltarea teritorială sustenabilă pe termen lung, Asociația Kogayon acționează în principal ca mediator între unitățile administrativ-teritoriale și alți actori instituționali. Prin facilitarea dialogului intercomunitar și prin sprijinirea realizării unei analize integrate a teritoriului, organizația contribuie la alinierea intereselor locale, la definirea unor proiecte strategice comune și la consolidarea capacității administrative a autorităților locale. În acest cadru, strategia devine un instrument de coordonare și negociere, care permite articularea unei poziții comune a teritoriului în relația cu instituții județene, naționale și cu programe de finanțare europeană.

Abordarea pragmatică

La nivelul abordării pragmatice, centrate pe nevoile reale ale comunităților, Asociația Kogayon își asumă rolul de inițiator și facilitator al proceselor participative. Organizația contribuie la identificarea nevoilor comunităților locale, la mobilizarea actorilor locali și la co-realizarea unui portofoliu de proiecte cu caracter preponderent „soft”, precum proiecte educaționale, culturale, de activare comunitară sau de sprijinire a inițiativelor locale, inclusiv prin atragerea de resurse care să ducă la implementarea unor proiecte și obiective ale strategiei. În acest cadru, strategia funcționează ca un centralizator pentru idei și oportunități, în care soluțiile emerg din cercetare, dialog, din cunoașterea locală și dintr-o abordare integrată a resurselor teritoriale.

Abordarea inovativă

Asociația Kogayon acționează ca partener strategic în relația cu rețele naționale și internaționale. Caracterul de geoparc aspirant UNESCO al Olteniei de sub Munte creează premisele accesării unui set amplu de resurse științifice, educaționale și turistice, precum și dezvoltarea unor proiecte cu caracter experimental, inovator sau de cercetare. Aceste inițiative presupun colaborări cu universități, institute de cercetare, parteneri financiari strategici, organizații internaționale și programe de finanțare precum Interreg, Horizon Europe sau alte instrumente europene, în care Asociația Kogayon joacă un rol de partener, facilitator sau coordonator de proiect.

Colaborarea cu actorii locali și externi reprezintă o componentă esențială a strategiei. Procesul de elaborare și implementare se bazează pe implicarea activă a autorităților publice locale, a comunităților, a mediului asociativ, a antreprenorilor locali și a instituțiilor educaționale și culturale. Strategia propune un cadru deschis de cooperare, capabil să se adapteze contextului, capacității actorilor implicați și oportunităților care apar în timp. Prin acest mod de poziționare, Asociația Kogayon contribuie și la menținerea unei dinamici teritoriale active după finalizarea documentului. Strategia devine astfel un instrument viu, utilizat pentru facilitarea dialogului, împuternicirea comunităților și a vizitatorilor, promovarea unui comportament responsabil în raport cu patrimoniul natural și cultural și susținerea implementării unor proiecte care reflectă principiile *transformării blânde*.

1.2.5 De către cine și cum poate fi utilizata strategia?

Strategia Integrată de Dezvoltare a Olteniei de sub Munte este concepută ca un instrument deschis și adaptiv, dedicat utilizării de către un spectru larg de actori implicați în dezvoltarea teritoriului. Împreună cu Analiza integrată a teritoriului aferent Geoparcului aspirant UNESCO Oltenia de sub Munte și a zonei de influență, documentul oferă un cadru de orientare, fundamentare și coordonare a intervențiilor pentru perioada 2026-2040. Atât Analiza cât și Strategia, pot servi drept referințe solide pentru viitoare proiecte propuse de către orice entitate.

Strategia este adresată în mod deosebit:

- autorităților publice locale din teritoriul OdsM;
- instituțiilor publice județene și regionale;
- organizațiilor neguvernamentale și inițiativelor civice;
- antreprenorilor locali și operatorilor economici;
- instituțiilor educaționale și culturale;
- partenerilor externi interesați de colaborare în teritoriu.

Strategia Integrată de Dezvoltare Oltenia de sub Munte poate servi și ca punct de plecare a noi proiecte atât pentru cetățenii rezidenți cât și pentru cei relocați în regiune.

Documentul nu contravine strategiilor locale existente sau strategiei județene, ci pornește de la acestea și le integrează într-un cadru intercomunitar coerent. Proiectele și măsurile deja identificate la nivel local, cu grad ridicat de fezabilitate, sunt incluse și corelate în cadrul Foii de Parcurs, iar strategia propune în jurul acestora intervenții complementare cu valoare adăugată, menite să consolideze impactul la scară teritorială.

Un instrument adaptabil într-un context de tranziție

Strategia este elaborată într-un moment de tranziție între perioadele de programare ale politicii de coeziune a Uniunii Europene. În următorul cadru financiar multianual, prioritățile europene vor evolua în jurul unor direcții majore precum: **competitivitate, securitate și apărare, echitate socială europeană, calitatea vieții, democrație și valori europene, precum și consolidarea rolului unei Europe globale.**⁶

În acest context, este de așteptat ca instrumentele de finanțare, criteriile de eligibilitate și accentele tematice să se ajusteze. Strategia integrată de dezvoltare a Olteniei de sub Munte propune direcții strategice, scenarii și intervenții fundamentate pe realitatea teritoriului, care pot fi adaptate în funcție de noile priorități europene.

Astfel, direcțiile privind:

- diversificarea economică și inovarea locală pot contribui la obiectivul de competitivitate;

⁶ Sursa: https://commission.europa.eu/index_ro

OLTENIA DE SUB MUNTE

- consolidarea cooperării intercomunitare și reziliența infrastructurii pot susține dimensiunea de securitate și capacitate administrativă;
- investițiile în infrastructură socială, educație și servicii de proximitate sunt direct corelate cu obiectivul echității sociale și al creșterii calității vieții;
- participarea comunitară și guvernanta colaborativă sunt aliniate principiilor democrației și valorilor europene;
- poziționarea teritoriului ca geoparc aspirant UNESCO și dezvoltarea parteneriatelor internaționale contribuie la dimensiunea unei Europe globale, deschise colaborării și schimbului de bune practici.

Orizontul 2040 permite ca strategia să acopere două perioade complete de programare europeană, oferind stabilitate strategică pe termen lung și flexibilitate operațională pe termen mediu. Această dublă ancorare - stabilitate în viziune și adaptabilitate în implementare - reprezintă una dintre principalele sale valori.

Instrument de coordonare intercomunitară și de fundamentare pentru accesare fonduri

Pentru autoritățile publice locale, strategia poate funcționa ca bază pentru asociere între unități administrativ-teritoriale, în vederea implementării unor proiecte complexe, în special de infrastructură. Abordarea intercomunală este recomandată în mod explicit pentru intervențiile care depășesc capacitatea unei singure administrații și care necesită coordonare, cofinanțare și masă critică la nivel teritorial.

Analiza teritorială și portofoliul celor 40 de inițiative și proiecte fundamentate strategic oferă o bază solidă pentru pregătirea aplicațiilor de finanțare, atât în cadrul programelor naționale, cât și europene. Documentul poate susține justificarea necesității investițiilor, demonstrarea coerenței teritoriale și integrarea intervențiilor într-o viziune pe termen lung.

Strategia recomandă ca accesarea fondurilor să fie realizată, acolo unde este posibil, prin parteneriate și asocieri între actori, pentru a asigura complementaritatea investițiilor și maximizarea impactului.

Cadru pentru inițiative ușoare și activare comunitară

Strategia include un set extins de măsuri orientate către comunitate, cultură, educație, experiența peisajului și consolidarea identității locale. Aceste inițiative pot fi implementate prin parteneriate flexibile între ONG-uri, instituții culturale, antreprenori și autorități publice și pot fi susținute din surse diverse - granturi, sponsorizări, parteneriate private sau programe europene dedicate.

Cadru de aliniere și orientare a investițiilor

Un rol esențial al strategiei este acela de a alinia viitoarele investiții publice și private la principiile asumate: protejarea peisajului, valorizarea identității locale și consolidarea comunității. Documentul oferă un set de repere care pot ghida deciziile, reducând riscul intervențiilor fragmentate sau în contradicție cu specificul teritorial.

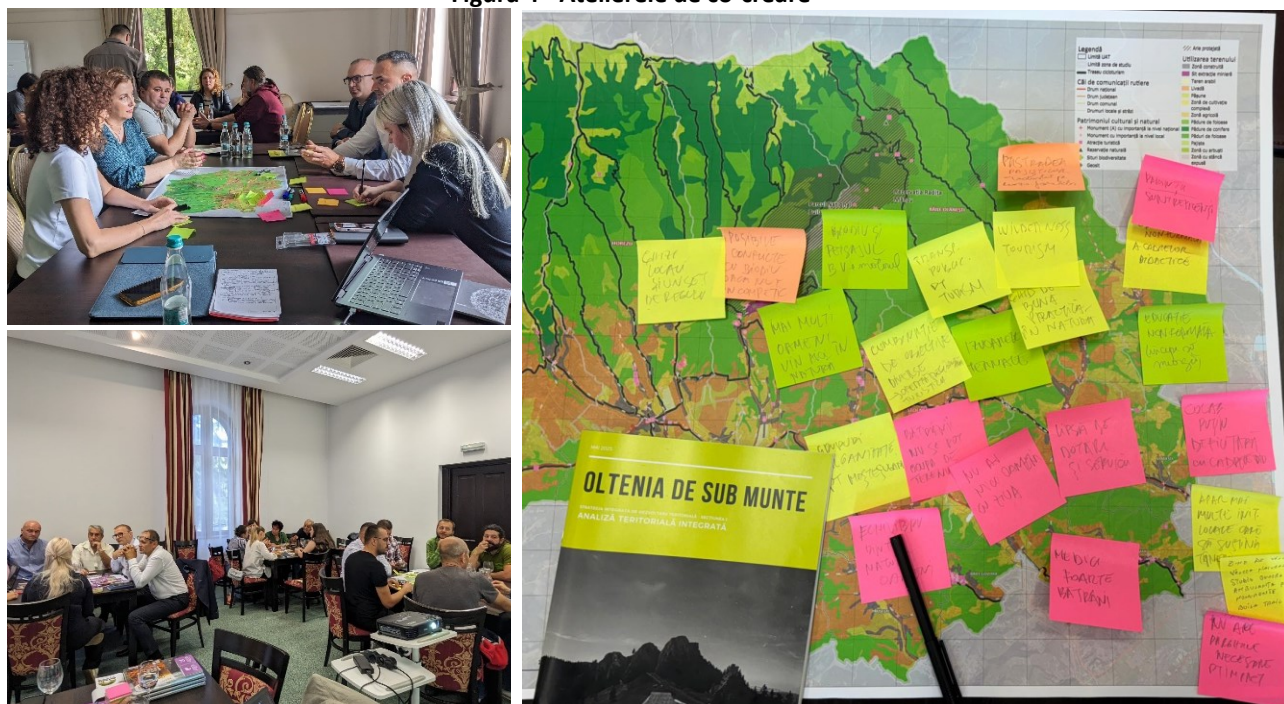
În ansamblu, Strategia integrată de dezvoltare a Olteniei de sub Munte este un instrument viu, adaptabil și colaborativ. Utilitatea sa depinde de capacitatea actorilor de a o utiliza ca platformă comună de coordonare și ca fundament pentru inițiative viitoare, indiferent de evoluția contextului financiar sau instituțional.

Prin această abordare, strategia devine nu doar un document de planificare, ci un cadru durabil de orientare pentru transformarea blândă a teritoriului în următoarele două cicluri complete de dezvoltare europeană.

1.3 Procesul participativ pentru elaborarea strategiei

Strategia integrată de dezvoltare a Olteniei de sub Munte a fost elaborată printr-un proces participativ de co-creare, conceput ca un parcurs colectiv de învățare, reflecție și decizie. Procesul a avut rolul de a construi, pas cu pas, o înțelegere comună a teritoriului, o viziune partajată asupra viitorului și un cadru strategic asumat de actorii locali.

Figura 4 - Atelierele de co-creare

Sursă: Prelucrarea consultantului

1.3.1 Principiile procesului de co-creare

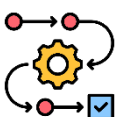
Procesul de co-creare pentru elaborarea Strategiei integrate de dezvoltare a Olteniei de sub Munte a fost ghidat de un set de principii care au reflectat atât complexitatea teritoriului, cât și valorile transformării blânde asumate în mod colectiv. Aceste principii au orientat organizarea atelierelor, dinamica dialogului și formularea rezultatelor strategice.

Deschidere, incluziune și diversitate. Co-crearea a fost concepută ca un cadru deschis, bazat pe implicarea plurală a actorilor relevanți pentru teritoriu. Procesul a recunoscut valoarea complementarității dintre expertiza tehnică și cunoașterea locală și a urmărit integrarea diferitelor tipuri de perspective într-un demers comun de fundamentare strategică.

Viziune comună și obiective partajate. Procesul a recunoscut existența unor perspective și interese diferite la nivel local. Atelierele au fost concepute ca spații de dialog în care aceste diferențe au fost explorate și negociate, cu scopul de a identifica un teren comun și de a formula o viziune comună pentru orizontul 2040.

Transparență și claritate în proces. Pe parcursul procesului participativ, au fost comunicate în mod explicit regulile de lucru, obiectivele fiecărei etape și limitele implicării actorilor. Strategia nu a promis soluții imediate sau resurse garantate, ci a oferit un cadru de orientare realist și fundamentat. Claritatea privind rolurile, responsabilitățile și constrângerile existente a contribuit la construirea unui climat de încredere și la evitarea așteptărilor nerealiste.

Orientare pe termen mediu/lung. Procesul de co-creare a fost ghidat de o perspectivă pe termen lung, cu orizontul 2040 ca reper comun. O bună anticipare, un design inițial adecvat și o planificare atentă privind monitorizarea, întreținerea și guvernanta pot preveni apariția barierelor care ar putea afecta succesul pe termen lung.

Experimentare și reflecție continuă. Procesul participativ a încurajat explorarea scenariilor și analiza mai multor traiectorii posibile de dezvoltare, precum și reflexia critică și dezbateri în plen (chiar dacă s-a lucrat pe subechipe). Atelierele au funcționat ca spații de testare a ideilor, de învățare colectivă și de ajustare progresivă a direcțiilor strategice.

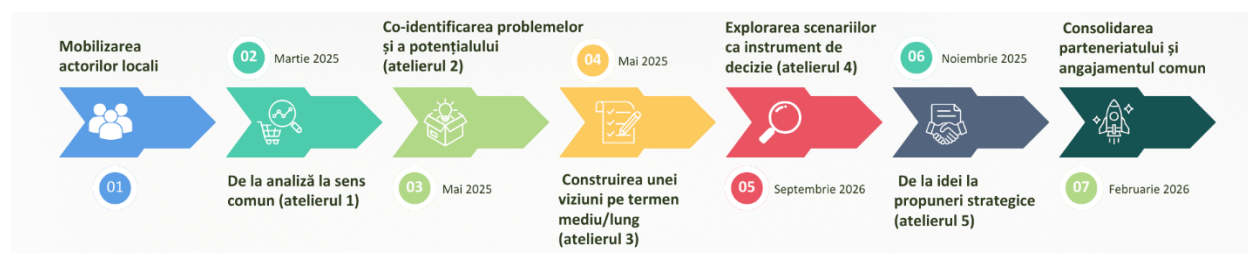

Flexibilitate și capacitate de adaptare. Procesul de co-creare a fost conceput ca un cadru flexibil, capabil să integreze noi perspective, informații și oportunități apărute pe parcurs. Strategia rezultată reflectă această abordare adaptivă: ea oferă direcții clare, dar nu fixează un parcurs rigid. Flexibilitatea este cu atât mai importantă într-un context marcat de schimbări la nivel de politici publice și priorități europene.

Co-crearea a fost tratată ca un instrument esențial de guvernare, capabil să răspundă complexității teritoriale a Olteniei de sub Munte și să susțină principiile transformării blânde: dezvoltare adaptată contextului local, respect pentru peisaj și patrimoniu, cooperare intercomunitară și implicare activă a comunităților.

1.3.2 Etapa de co-design / Abordarea etapizată

Figura 5 - Etapele procesului de co-design

Sursă: Prelucrarea consultantului

1. Mobilizarea actorilor locali.

Această activitate reprezintă un factor cheie pentru un proces participativ de succes. Astfel, în urma construirii constelațiilor de actori (vezi Partea 3 în Analiza integrată a teritoriului aferent Geoparcului aspirant UNESCO Oltenia de sub Munte și a zonei de influență) Asociația Kogayon a avut rolul de activarea a acestora și de informare continuă. Interacțiunea cu actorii locali a fost constantă în acest proces, în special ante și post eveniment/atelier de co-creare. Astfel, considerăm că s-a creat un nivel relevant de asumare a strategiei în vederea impactului dorit privind dezvoltarea durabilă a zonei.

2. De la analiză la sens comun (atelierul 1)

Procesul participativ a pornit de la o bază analitică solidă, dar a fost orientat constant către interpretarea colectivă a datelor. Actorii locali au fost implicați nu doar pentru a reacționa la rezultate, ci pentru a contribui activ la înțelegerea dinamicilor teritoriale, a disfuncțiilor și a potențialului existent. Această abordare a permis trecerea de la o analiză tehnică la un diagnostic partajat, care reflectă atât datele obiective, cât și realitățile trăite de comunități.

3. Co-identificarea problemelor și a potențialului (atelierul 2)

O etapă esențială a procesului a fost dedicată co-identificării disfuncțiilor și a oportunităților la nivel local. Prin exerciții de lucru colaborative, participanții au analizat diferențele interne ale teritoriului, relațiile dintre localități, dezechilibrele existente și resursele insuficient valorificate. Această etapă a fost fundamentală pentru depășirea perspectivelor fragmentate și pentru construirea unei viziuni asupra teritoriului ca sistem interdependent.

4. Construirea unei viziuni pe termen mediu/lung (atelierul 3)

Pe baza diagnosticului comun, procesul participativ a evoluat către co-elaborarea unei viziuni de dezvoltare pentru orizontul 2040. Viziunea nu a fost formulată ca un enunț abstract, ci ca o expresie a valorilor, aspirațiilor și limitelor asumate de comunitățile din Oltenia de sub Munte. Accentul a fost pus pe relația dintre comunități, peisaj și economie locală, precum și pe modul în care teritoriul poate evolua fără a-și pierde identitatea.

5. Explorarea scenariilor ca instrument de decizie (atelierul 4)

Pentru a evita o abordare unidirecțională a dezvoltării, procesul de co-creare a inclus explorarea scenariilor de dezvoltare. Acestea au funcționat ca instrumente de reflecție colectivă, permițând actorilor locali să analizeze diferite traiectorii posibile de evoluție a teritoriului, să evalueze impactul potențial al deciziilor și să discute riscurile și oportunitățile asociate fiecărei opțiuni. Scenariile au contribuit la clarificarea priorităților și la alinierea intervențiilor cu viziunea pe termen lung.

6. De la idei la propuneri strategice (atelierul 5)

O componentă centrală a procesului participativ a fost transpunerea reflecției strategice în propuneri concrete. În această etapă, ideile generate au fost discutate, filtrate și corelate cu capacitatea reală de implementare și cu posibilitățile de finanțare. Accentul a fost pus pe proiecte cu valoare adăugată pentru colaborarea intercomunitară, pe inițiative capabile să genereze efecte structurale și pe intervenții care pot fi dezvoltate etapizat, în acord cu principiile transformării blânde.

7. Consolidarea parteneriatului și angajamentul comun

Procesul participativ s-a încheiat printr-o etapă de consolidare a parteneriatului local, în cadrul căreia au fost confirmate liniile strategice și a fost stabilit un cadru comun pentru urmărirea și actualizarea strategiei. Această etapă finală marchează trecerea de la co-creare la responsabilitate comună, transformând strategia într-un instrument viu, utilizat pentru cooperare, implementare și adaptare în timp.

De la co-design la co-implementare

Odată asumată la nivel local, strategia marchează trecerea către o etapă de activare și implementare continuă. Menținerea legăturilor create între actori este esențială, iar dialogul trebuie să rămână activ, orientat către identificarea oportunităților concrete de finanțare și colaborare. Se recomandă ca actorii relevanți din teritoriu să își asume un rol activ în monitorizarea apelurilor de proiecte și a liniilor de finanțare, în funcție de competențele și rețelele proprii. De exemplu, Asociația Kogayon poate urmări oportunitățile legate de tranziție verde și incluziune socială, în parteneriat cu ONG-urile locale; Urbasofia poate identifica apeluri internaționale și proiecte de cooperare; autoritățile publice locale și GAL Horezu pot monitoriza fondurile structurale și programele naționale relevante. Pe baza acestor oportunități, pot fi inițiate discuții focalizate între membrii rețelei teritoriale, pentru a construi parteneriate și aplicații solide. Strategia integrată de dezvoltare a Olteniei de sub Munte și Analiza integrată a teritoriului aferent Geoparcului aspirant UNESCO Oltenia de sub Munte și a zonei de influență constituie fundamentul tehnic și argumentativ pentru pregătirea proiectelor, asigurând coerența intervențiilor și alinierea acestora la viziunea comună pentru 2040.

PARTEA 2 – CONCLUZIILE ANALIZEI TERITORIALE A ODSM

2.1. Analiză SWOT

Analiza SWOT pentru Oltenia de sub Munte a fost construită sub umbrela unui obiectiv strategic central: realizarea unei transformări „blânde”, obținute prin colaborare intercomunitară și o abordare integrată a dezvoltării. Exercițiul nu inventariază doar puncte tari și puncte slabe, oportunități și amenințări, ci le citește în relație directă cu Viziunea pentru anul 2040, co-creată cu actorii locali – „Oltenia de sub Munte, un teritoriu viu, echilibrat și rezilient, în care natura, identitatea locală și comunitățile rurale se dezvoltă împreună, printr-o economie durabilă, infrastructură modernă și valorificarea peisajului cultural și natural.” Astfel, SWOT-ul devine un instrument de clarificare strategică: el arată unde există deja aliniere între realitate și viziune, unde sunt decalaje critice și unde este nevoie de intervenții coordonate pentru ca transformarea blândă să devină un parcurs realizabil, nu doar o intenție declarată.

ANALIZĂ SWOT	
PUNCTE TARI	
Natură, turism și peisaj	• Diversitatea și concentrația foarte mare de atracții naturale și culturale pe un teritoriu relativ restrâns și ușor accesibil. • Prezența unei atracții importante - Parcul Național Buila-Vânturarița, alături de 3 situri Natura2000, 15 rezervații naturale, 1302 ha păduri virgine și 85% teritoriu montan cu păduri și pajiști alpine. • Zonă turistică cu potențial ridicat, susținută de patrimoniul cultural păstrat (mănăstiri, biserici, Culele de la Măldărești, festivaluri naționale, trasee turistice). • Flux constant și în creștere de turiști pe tot parcursul anului, cu perioade de vârf în sezonul estival. • Prezența unei oferte de turism specializat: turism bazat pe natură, turism balneoclimateric, arhitectură și monumente, meșteșuguri. • Interes crescut pentru turism – Creșterea investițiilor și numărului de angajați din sectorul serviciilor indică o intensificare a activității turistice. • Interes în creștere pentru experiențe rurale autentice și gastronomice: creștere a infrastructurii turistice în pensiuni agroturistice /structuri alternative, cerere în creștere pentru puncte gastronomice locale. • Creșterea numărului unităților de cazare disponibile, indicator al potențialului turistic în dezvoltare la nivelul zonei de studiu. • Infrastructură turistică dezvoltată, incluzând hoteluri, pensiuni, parcuri de aventură, izvoare termale. • Zona dispune de elemente de suport turistice: marcaje, semnalizare, hărți online/tipărite, track-uri GPS, puncte de informare, refugii, locuri de

odihnă, izvoare.

- **Zona de nord-vest montană este bine acoperită de trasee turistice** (între Vaideeni și Băile Olănești, cuprinzând zona montană și din Costești, Horezu și Bărbătești.
- **Rețea extinsă de trasee turistice (850 km) și infrastructură diversificată și accesibilă pentru mai multe categorii de turiști** (drumeție, mountain bike, cicloturism).
- **Localitățile cu potențial turistic, Băile Olănești, Băile Govora, Ocnele Mari și Horezu se remarcă printr-un număr semnificativ de angajați în sectorul turismului, ceea ce confirmă importanța acestuia ca sursă de locuri de muncă și motor de dezvoltare locală.**
- **Localitățile dezvoltate în domeniul turistic au șomaj scăzut.** Turismul este un punct tare care poate aduce dezvoltarea zonei și oferirea locurilor de munca. Cu toate acestea există **riscul concentrării excesive a facilităților în anumite zone.**
- **Stațiunile balneare (Băile Olănești, Băile Govora, Ocnele Mari) sunt recunoscute la nivel național și atrag constant vizitatori** datorită apelor minerale și facilităților de tratament, susțin economia locală și oferă potențial pentru dezvoltarea turismului de sănătate pe tot parcursul anului.
- **Băile Olănești înregistrează cel mai mare număr de sosiri turistice dintre UAT-urile analizate, cu o creștere de peste 40% în perioada 2010–2023, confirmând atractivitatea stațiunii ca destinație de turism balnear.**
- **Sectorul turistic și al serviciilor contribuie activ la crearea de locuri de muncă** (creștere semnificativă din 2010 – 28,59% până în 2022 – 47,36%), consolidând atractivitatea localității Băile Olănești din punct de vedere economic. Băile Olănești cei mai mulți angajați în sectorul turistic (321 angajați).
- **Salina activă de la Ocnele Mari reprezintă un punct de atracție turistică important** și un centru cu potențial terapeutic, consolidând oferta regiunii în turismul de sănătate.
- **Costești este un important centru turistic datorită resurselor naturale și culturale** (Muzeul Trovanților și o serie de mănăstiri și biserici ca mănăstirile Arnota și Bistrița, biserici rupestre, biserici de lemn, biserici de zid).
- Peisajul comunei **Bărbătești** este dominat de **păduri de foioase** (24.257 ha), alături de **livezi și plantații de pomi fructiferi** (4.293 ha), evidențiind diversitatea utilizării terenurilor în domeniile agricol și silvic.

OLTENIA DE SUB MUNTE

		• În Băile Olănești predomină pădurile de foioase (25,521 ha) și pășunile (15,522 ha), ceea ce indică un peisaj natural bogat, potrivit pentru activități legate de silvicultură și agricultură. • Stoenești are o suprafață de 900 ha de livezi, urmat de Horezu cu 401 ha și Băile Olănești cu 230 ha. • Prezența coridoarelor de vegetație spontană în Vaideeni și a pajiștilor extinse în Horezu și Băile Olănești constituie un avantaj ecologic și agricol important. Acestea susțin biodiversitatea și productivitatea agricolă, reprezentând resurse valoroase pentru dezvoltarea practicilor agro ecologice durabile. • Vaideeni are cea mai mare suprafață de terenuri agricole (5.691 ha) și pășuni (2.992 ha).
Identitate, patrimoniu și arhitectură	și	• Patrimoniu natural atractiv și biodiversitate bogată (zona montană până la 2130 m altitudine, parc național, rezervații naturale, peisaje naturale). • Zona dispune de o ofertă culturală bogată și diversificată, caracterizată printr-o concentrare ridicată de monumente istorice, prezente pe întreg teritoriul. • Turismul cultural și spiritual are un potențial ridicat de dezvoltare, susținut de concentrarea semnificativă a patrimoniului în zona de studiu, peste 40% din muzeele și colecțiile publice și peste 50% din așezămintele monahale și monumentele de cult ale județului. • Zona de studiu, care reprezintă 16,57% din suprafața județului, găzduiește 27,47% din monumentele istorice ale acestuia, având o densitate a monumentelor cu aproximativ 1,64 ori mai mare decât media județeană, ceea ce reflectă un potențial cultural turistic bogat comparativ cu întregul județ Vâlcea. • Zona de studiu concentrează toate genurile artistice reprezentative pentru patrimoniul cultural imaterial al județului Vâlcea (ceramica, țesutul la război, arta cusutului, prelucrarea lemnului, prelucrarea pielii, pictură pe lemn și sticlă, prelucrare materii vegetale și prelucrare sare), ceea ce creează oportunități majore pentru promovarea meșteșugurilor tradiționale, dezvoltarea turismului cultural și susținerea economiei creative locale. • Prezența Mănăstirii Hurezi – monument istoric inclus în Patrimoniul Mondial UNESCO – la nivelul orașului Horezu reprezintă un obiectiv de referință pentru patrimoniul cultural național și un pol major de atractivitate turistică. • Ceramica de Horezu, inclusă în patrimoniul mondial UNESCO, reprezintă un simbol al identității locale și un atu valoros pentru promovarea

OLTENIA DE SUB MUNTE

	meșteșugurilor tradiționale și a turismului cultural. • Zona găzduiește evenimente culturale locale consacrate, care contribuie la conturarea unei identități proprii și atragerea unui segment de turiști de nișă. • Festivaluri și evenimente culturale (Festivalul „Fii COOL La CULE” – Măldărești – peste 10.000 de participanți din Vâlcea și București, Festivalul Național al Sculptorilor cu Drujba – Vaideeni, Festivalul de Epigramă și Pastramă „S-o facem de oaie!” – Vaideeni, Festivalul Licuricilor – Horezu). • Atragere și promovare turistică prin puncte gastronomice, cu sute de vizitatori ce cresc vizibilitatea zonei Vaideeni. • Mix cultural divers, incluzând tradiții, religie și gastronomie, în Băile Olănești. • Autenticitate și tradiții păstrate (oieritul la Vaideeni, creșterea vacilor), cu implicare locală în agricultură tradițională și meșteșuguri (ex. olărit Horezu, ateliere cu maeștri, sere pentru legume, producție hand-made). • Localitățile Costești și Vaideeni conservă un patrimoniu valoros de biserici de lemn și instalații tehnice tradiționale, reflectând meșteșugurile locale și identitatea culturală specifică zonei. • Cunoștințe tradiționale solide în gospodărie, în special în zona Muereasca.
Infrastructură socială și viața comunitară	• Atractivitate locală susținută de factori geografici și economici, reflectată printr-un nivel scăzut al migrației negative (Băile Olănești, Costești și Vaideeni). • Dinamica demografică ascendentă în Vlădești (+17,67% între 2014 – 2024), posibil efect al migrației interne și al atractivității locale. • Proporție ridicată de copii și tineri (0-14 ani) în localități precum Păușești Măglași, Vlădești și Muereasca, esențială pentru sustenabilitatea pe termen lung. • Șomaj redus pentru UAT-urile apropiate de Râmnicu Vâlcea (Păușești-Măglași, Vlădești). • Creștere a procentului populației între 15 și 64 de ani, care a absolvit studii secundare, în localitățile Horezu (de la 1,02% în 2010 la 5,48% în 2021) și Băile Govora (de la 0,00% la 0,78%), ceea ce indică o tendință pozitivă de calificare a forței de muncă locale.

OLTENIA DE SUB MUNTE

- **Infrastructură edilitară dezvoltată, cu finanțări recente** (apă, canal, panouri solare, proiecte PNRR în curs).
- **Proiecte de colaborare între UAT-uri și cu regiuni apropiate** (Polovragi-Gorj) și asocieri cu grupuri locale (GAL, ADI - transport public și gestionarea deșeurilor);
- **Antreprenariat local dezvoltat în domeniul gastronomic, activităților recreative și cazării.** (ex: Punctele Gastronomice Locale)
- **Prezența învățământului postliceal** specializat în Horezu, Băile Govora și Băile Olănești sprijină dezvoltarea resurselor umane locale în domenii relevante: sănătate, asistență medicală, tratamente balneoclimaterice, inclusiv balneofiziokinetoterapie și recuperare, dar și turism și alimentație.
- **Prezența învățământului pentru elevii cu nevoi speciale la Școala Specială Bistrița din Costești.**
- **Educație nonformală prezentă și programe sociale pentru tineri și adulți** (ex. program de ajutor de 900.000 EUR pentru tineri sub 18 ani), susținute prin biblioteci, centre sociale și programe Erasmus implementate în colaborare.
- **Dinamism crescut al pieței imobiliare în centre precum Horezu și Băile Olănești,** reflectând atractivitatea economică și potențialul investițional al zonei.
- Structura economică - aport la cifra de afaceri - predominantă a comerțului și producției.
- **HOREZU se remarcă ca centrul economic al zonei, urmat de Băile Olănești, Băile Govora.**
- **Horezu prezintă o economie diversificată, ceea ce indică reziliență economică și potențial de dezvoltare sustenabilă** - producție (367 angajați) și comerț (174 angajați).
- **Centre de zi și activități pentru tineri și bătrâni în mai multe localități** (Ocnele Mari, Pietrari, Bărbătești, Costești, Slătioara).
- **Sectorul zootehnic local își păstrează un rol important în economia agricolă a județului** prin diversificare și adaptare la noile condiții.
- Valorificare mai eficientă a suprafețelor agricole existente, cu creșteri de productivitate fără extinderea terenurilor.
- **Creșterile majore ale profitului în agricultură** (în Horezu, Vaideeni, Păușești-Măglași).

OLTENIA DE SUB MUNTE

	• Costești se remarcă ca principal pol agricol, urmat de Vaideeni, Horezu. • Localitățile Horezu și Costești reprezintă exemple de bună valorificare a resurselor agricole, cu o creștere a cifrei de afaceri și a angajaților în sector. • Producția de fructe a înregistrat o creștere semnificativă, în special la prune și mere. • Relații de colaborare bine dezvoltate, un punct forte al comunei Pietrari. • UAT-urile Stoenеști (+4166,67%), Păușești Măglași (+534,29%) și Muereasca (+1987,50%), au înregistrat creșteri mari ale rețelei de apă, indicând investiții recente semnificative în infrastructură. • UAT Stoenеști a înregistrat o dezvoltare accelerată a lungimii conductelor de canalizare, cu o creștere de 70% în ultimii ani, de la 20 km la 34 km între 2019 și 2023, indicând un ritm susținut al investițiilor locale în infrastructură edilitară. • Legături bune între localități precum Horezu, Costești și Bistrița; autobuzele din Horezu ajung până la Măldărești.
PUNCTE SLABE	
Natură, turism și peisaj	• În mai mult de jumătate dintre localitățile din zona de studiu nu au fost identificate sau valorificate în mod formal obiective de patrimoniu natural, deși acestea există la nivel local. • Patrimoniul natural nu este suficient valorificat în oferta turistică, cu precădere cel din localitățile Muereasca, Bărbățești, Stoenеști și Slătioara. • Probleme privind gestionarea spațiilor verzi. • Lipsa unei infrastructuri adecvate pentru spații verzi în localități. • Discrepanțe mari între localități în ceea ce privește infrastructura turistică și atractivitatea acesteia (ex. Stoenеști, Bărbățești, Păușești-Măglași, Tomșani, Vlădești, Slătioara au infrastructură slabă și număr redus de turiști). Durata medie a șederii turiștilor este scurtă, specifică turismului de tranzit. • Distribuția traseelor turistice nu răspunde nevoilor actuale de accesibilitate și de diversitate a ofertei turistice. Există numai trasee turistice montane.

- **Lipsa de standardizare/ marcarea comună a obiectivelor și traseelor, astfel încât ele să se dezvolte în mod unitar și integrat.**
- **Necesitatea de extindere a rețelei de trasee spre zonele locuite, în special în localitățile cu potențial turistic ridicat – inclusiv cele cu statut de stațiune - Băile Govora, Ocnele Mari, Horezu.**
- **Lipsa unor puncte de informare și orientare turistică bine definite și promovate. Lipsa unui centru de vizitare al regiunii.**
- Zona Măldărești funcționează predominant ca **zonă de tranzit**, cu lipsă de activități și facilități care să încurajeze turiștii să rămână peste noapte.
- **Perioadele din afara sezonului sau dintre evenimente sunt slab acoperite turistic**, cu oferte limitate (ex. vizitarea exclusivă a culelor în Măldărești).
- **Infrastructură turistică slab dezvoltată în localitățile Stoenesti, Bărbătești, Vlădești și Tomșani**, reflectată prin număr redus de turiști, indicând atractivitate limitată și necesitatea unor investiții în diversificarea și îmbunătățirea ofertei turistice.
- **Localitățile din zona de studiu, Bărbătești, Stoenesti, Păușești-Măglași, Tomșani, Vlădești și Slătioara, sunt slab dezvoltate din punct de vedere al infrastructurii de cazare**, ceea ce limitează capacitatea de valorificare a potențialului turistic local.
- **Oferta turistică balneară este insuficient diversificată și destul de învechită.**
- Oferta de wellness din zonă este reprezentată de câteva unități cu facilități spa (ex. Hotel Palace, Tisa Spa Resort Olănești și inițiative recente în Ocnele Mari), însă numărul acestora rămâne redus în raport cu potențialul balnear al arealului.
- Accesul la izvoarele termale din Olănești este în prezent limitat, fiind condiționat de concesiunea privată și realizat pe bază de cartelă, contra cost. În același timp, există incertitudini la nivel comunitar privind regimul de acces după expirarea concesiunilor actuale (post-2028).
- **Nefolosirea mocăniței (închisă)** care face legătura între Costești și Govora prin Tomșani, Frâncești și Băbeni, un punct tare relevant al zonei pentru turism, nevalorificat.
- **Lipsa unui centru atractiv sau a unor activități dedicate turiștilor în Băile Govora și Băile Olănești.**
- Dezvoltarea turistică din zona montană Vârful lui Roman și dorita asfaltare a drumului Vaideeni-Mălaia ar afecta potențialul turistic prin

OLTENIA DE SUB MUNTE

	creșterea impactului de mediu, în special prin zgomot și trafic. • Stația de agregate de la intrarea în Vaideeni produce zgomot, afectând atractivitatea turistică a localității. • Prezența unor suprafețe semnificative de terenuri abandonate și în curs de degradare și neproductive în UAT-urile Băile Olănești, Horezu și Costești, ceea ce limitează potențialul de utilizare agricolă și economică a terenurilor. • Fragmentarea terenurilor și lipsa infrastructurii agricole moderne. • Agricultura e slab reprezentată, dar există un potențial mare pentru pomicultură (cu excepția localităților Horezu și Costești). • Agricultura este devansată de alte sectoare economice. • Lemnul este utilizat preponderent ca lemn de foc sau exportat brut, fără valorificare locală prin prelucrare - Lipsa zonelor special amenajate pentru depozitarea biomasei, ceea ce determină arderea directă a acesteia de către populația vârstnică. • Posibile conflicte legate de protejarea biodiversității între diferiți actori locali. • Colaborare redusă între actorii locali în dezvoltarea turistică și comunitară. • Implicare scăzută a autorităților locale în promovarea turistică și în inițiativele comunitare.
Identitate, patrimoniu arhitectură și	• Patrimoniul construit este deteriorat, iar dezvoltarea cazării turistice în jurul acestuia este insuficientă. • Lipsa unei corelări în ceea ce privește denumirile locale și denumirile oficiale ale anumitor biserici sau străzi. • Nu exista o abordare integrată în ceea ce privește marcarea și promovarea identității și patrimoniului local. • Intervențiile asupra infrastructurii rutiere, amenajarea spațiului public în anumite zone nu respectă imaginea zonei, nu folosește materiale locale. Nu există trotuare și piste de biciclete, în schimb se extind rigolele din beton.

OLTENIA DE SUB MUNTE

	• Plecarea sau încetarea activității meșteșugarilor locali. • Lipsa încrederii în produsele locale și valorificarea insuficientă a talentelor locale. • Intervențiile de renovare realizate la nivelul locuințelor private nu integrează, în multe cazuri, specificul cultural și arhitectural local, fiind utilizate materiale și soluții constructive care acoperă sau elimină elemente decorative originale (de tip basoreliefuri, plăci ceramice, tâmplării tradiționale). • Existența unor clădiri deținute de primărie fără funcțiune în prezent (exemplu Costești, Bărbățești, Măldărești, Vaideeni). • Lipsa unei legături transversale V-E care să faciliteze vizitarea obiectivelor culturale/ naturale și să creeze conexiuni funcționale între localități și zona de nord. • Evenimente locale percepute ca „bâlci” (ex. Cocosul de Horezu, Festivalul Căpșunului, Fagurele de Aur), afectând imaginea turistică.
Infrastructură socială și viața comunitară	• Reducerea potențialului de creștere economică și a forței de muncă pe termen mediu, din cauza dezechilibrelor în structura de vârstă – la nivelul zonei de studiu. • Dependența demografică este ridicată, ceea ce impune dezvoltarea unor strategii și soluții prin care vârstnicii să își poată suplimenta veniturile. • Populație îmbătrânită, ce poate duce la pierderea cunoștințelor generaționale. • Presiune crescută asupra populației active și infrastructurii sociale, generată de proporția ridicată a copiilor și tinerilor în anumite localități (Păusești-Măglași, Vlădești, Muereasca). • Ponderea ridicată a populației vârstnice în localitățile Stoenesti, Costești, Pietrari, Măldărești și Bărbățești are implicații directe asupra sustenabilității economice locale. • Scădere semnificativă a natalității în localitățile Băile Govora (-77,87%) și Măldărești (-71,56%) în perioada 2012–2023, reflectând o tendință de îmbătrânire accelerată a populației. • Scădere drastică a numărului de absolvenți de ciclu primar în localități Băile Olănești, Costești, Stoenesti și Vlădești, în anul 2023, numărul este de 4 ori mai mic decât în 2010, această tendință este puternic corelată cu natalitatea scăzută.

OLTENIA DE SUB MUNTE

- Număr foarte redus de copii (117) în UAT Măldărești, de la grădiniță până la clasa a VIII-a, ceea ce reflectă o bază demografică în scădere.
- **Scăderea numărului de absolvenți ai ciclului postliceal.**
- **Atelierele școlare au scăzut de la 110 la 62. Școala Costești a pierdut toate atelierele.**
- **Lipsa taberelor școlare care să atragă tineri din mediul urban.**
- Scăderea numărului de salariați în Muereasca și Costești, ca urmare a reducerii semnificative a activității carierei de calcar.
- Lipsa unor activități atractive și relevante pentru liceeni și elevi.
- **Părinții sunt reticenți față de inițiativele comunitare sau educative noi, ceea ce reduce implicarea și adoptarea acestora în rândul copiilor.**
- **Insuficiente centre de asistență pentru tineri și bătrâni, raportat la trendul demografic.**
- **Diferențele mari între generații conduc la presiuni asupra sistemelor sociale** - zona nu deține o infrastructură socială optimă pentru toate grupurile de persoane.
- Lipsa activităților și fondurilor dedicate persoanelor vârstnice; **dificultăți în accesarea medicamentelor și serviciilor medicale.**
- **Personal medical îmbătrânit și insuficient, dificultăți în atragerea cadrelor medicale tinere din cauza lipsei de atractivitate a zonei.**
- **Sistemul de sănătate prezintă o infrastructură stabilă, dar cu discrepanțe notabile între mediul urban și cel rural.**
- **Zona de studiu este deservită de un singur spital la Horezu, principalul centru medical al zonei.**
- **Discrepanțele în calitatea vieții sunt accentuate de infrastructura deficitară:** în zonele montane drumurile sunt slab întreținute, iar unele localități nu sunt racordate la rețelele edilitare.
- **Băile Olănești, Bărbătești, Costești, Horezu, Muereasca, Stoenesti și Vaideeni sunt zone geografice defavorizate** (conform PNDR), situate fie la altitudini ≥ 600 m, fie între 400-600 m cu pantă $\geq 15\%$, **ceea ce afectează infrastructura și accesibilitatea.**
- **Nr. medici insuficient în Ocnele Mari (1 la 3000).**

OLTENIA DE SUB MUNTE

- În comunele rurale (Bărbătești, Costești, Pietrari și Vaideeni) **personalul medical este redus.**
- **Discrepanțe majore privind distribuția cabinetelor medicale.** Horezu are 31 și restul localităților au 3 sau mai puține.
- **Zona de centru a zonei de studiu** - Băile Govora și Băile Olănești sunt slab deservite de ambulatorii, cele ale spitalelor de urgență din Râmnicu Vâlcea sau Horezu.
- **Rată negativă a migrației (numărul de plecări este mai mare decât numărul de stabiliri de domiciliu raportat la 1 000 de locuitori) în Muereasca** (–1,90‰ în 2015 și –1,55‰ în 2020), indicând un deficit de oportunități economice și o capacitate redusă de a atrage populația activă.
- **Șomaj foarte ridicat în Vaideeni de 6.41% din populația activă (20-64 de ani).**
- **Muereasca înregistrează o scădere a numărului de salariați** cu 12,68% între 2018–2022, contrar trendului județean, semnalând dificultăți economice locale sau lipsa oportunităților de angajare care pot contribui la migrație și declin demografic.
- **Oferta redusă de locuri de muncă și lipsa oportunităților atractive** descurajează stabilirea familiilor tinere.
- **Localitățile Stoenesti, Pietrari și Tomșani se confruntă cu un nivel scăzut de dezvoltare economică**, evidențiat prin numărul redus de întreprinderi și diversitatea limitată a activităților economice.
- **Stoenesti, Bărbătești, Pietrari, Tomșani și Bunești au rămas în urmă din punct de vedere economic față de centrele turistice din zonă.** Există însă o oportunitate: atragerea persoanelor care aleg relocarea de la oraș la sat.
- **Lipsa programelor și serviciilor de sprijin pentru noile afaceri și antreprenori**, inclusiv consiliere juridică și financiară.
- **Implicarea scăzută a mediului de afaceri local în soluții și dezvoltare comuna.**
- **Capacitate locală limitată pentru implementarea de proiecte**, în ciuda potențialului existent.
- Diferență mare între **planificare și implementare în proiectele locale.**
- **Lipsa colaborării între localitățile din interiorul zonei de studiu.**

OLTENIA DE SUB MUNTE

	• Nivel scăzut de încredere și colaborare între comunități și între membrii aceleiași comunități. • Activitatea ONG-urilor și a societății civile este redusă și cu impact limitat asupra comunității. • Comunicare deficitară a autorităților locale cu locuitorii/comunitatea. • Lipsa dezbaterilor publice chiar și pentru proiecte de mare amploare. • Asociațiile pentru tineri nu beneficiază de sprijin suficient din partea autorităților locale. • Infrastructura rutieră și de transport insuficient dezvoltată în anumite localități rurale, afectând accesibilitatea și atractivitatea turistică și economică. • Transport public insuficient dezvoltat și probleme privind circulația autobuzelor. • Localitățile din vestul județului, Horezu, Bărbătești, Vaideeni, nu dispun de o legătură feroviară directă pentru călători. • Lipsa infrastructurii dedicate piețelor de produse locale. • Punctul de procesare din Vaideeni este subutilizat / abandonat. • Bibliotecile comunale sunt subutilizate și nu au un rol activ în viața comunității, cu excepția celei din Pietrari.
OPORTUNITĂȚI	
Natură, turism și peisaj	• Valorificarea patrimoniului natural și cultural divers al județului Vâlcea oferă oportunități semnificative pentru dezvoltarea turismului durabil și integrarea în circuite turistice naționale și internaționale. • Cerere în creștere pentru turism în natură, turism lent („slow turism”) și autentic (post - pandemie). • Turismul - la nivel de teritoriu, în privința proximității cu București (sursa celor mai numeroși potențiali turiști), Oltenia de Sub Munte se poate distinge de alte zone montane - precum Valea Prahovei. • Creșterea cererii pentru turism cultural autentic și experiențial (natură, ceramică, gastronomie, spiritualitate). • Băile Olănești, Horezu, Ocnele Mari și Băile Govora: centre turistice de

OLTENIA DE SUB MUNTE

	importanță regională sau națională. • Extinderea traseului Via Transilvanica prin crearea unui nou segment: Via Oltenica. • Dezvoltarea unor trasee și pachete turistice tematice la nivel zonal, care să integreze stațiunile balneare (Băile Olănești, Băile Govora, Ocnele Mari) cu patrimoniul cultural și natural din proximitate, pentru a oferi alternative clare de petrecere a timpului și pentru a reduce plecarea prematură a turiștilor. • Proximitatea față de Horezu, care aduce turiști suplimentari în Măldărești și facilitează accesul la servicii precum spitalul. • Oportunitate pentru gospodăriile locale: integrarea în rețea (turistică/agroturistică) ar ajuta la promovare și creșterea veniturilor. • Interes sporit la nivel european pentru patrimoniu cultural imaterial și turism sustenabi , rute culturale (e.g Green Deal, Europa Creativă).
Identitate, patrimoniu și arhitectură	• Patrimoniul religios și tradițiile ca factori cheie de dezvoltare a zonelor mai puțin valorizate din punct de vedere patrimonial. • Promovarea și valorificarea tradițiilor locale prin mecanisme dedicate. • Posibilitatea includerii în rețele internaționale (UNESCO, rute culturale europene) și conectarea cu alte rute naționale. • Sprijin din partea Consiliului Județean Vâlcea pentru organizarea de festivaluri.
Infrastructură socială și viața comunitară	• Pondere ridicată a populației active la nivelul județului Vâlcea (65,50%), indicând un potențial semnificativ pentru dezvoltare economică și forță de muncă disponibilă. • Oportunități noi pentru atragerea familiilor tinere din București, Craiova și Slatina. • Multiple opțiuni pentru relocarea la sat (se pune problema cum poate fi promovată asta într-un mod sustenabil). • Piața imobiliară din județul Vâlcea este în ușoară creștere, cu o evoluție pozitivă a numărului de locuințe, a suprafeței locuibile și a autorizațiilor de construcție. Distribuția predominant rurală a fondului locativ (peste 57% în 2020) poate reflecta potențialul de dezvoltare al comunităților rurale și atractivitatea zonelor periurbane. • Îmbunătățirea conectivității cu Râmnicu Vâlcea deschide oportunități pentru mobilitatea zilnică a forței de muncă, fără a genera presiune

demografică prin relocare permanentă.

- Rețeaua rutieră beneficiază de un grad ridicat de asfaltare, în special la nivelul drumurilor naționale (peste 98%), județene (peste 77%) și comunale (peste 60%), ceea ce asigură o **bună accesibilitate regională și intercomunală**.
- Extinderea semnificativă a rețelei de apă în județul Vâlcea (creștere de peste 64% între 2010 și 2023) reflectă un **progres important în infrastructura de utilități publice**.
- La nivel județean, în contrast cu tendința națională și cea regională, lungimea rețelelor de gaze naturale a crescut cu 22.50%, de la 511 km în 2010 la 626 km în 2023. Există în lucru un proiect al Transgaz care construiește rețea magistrală între Tg. Jiu și Rm. Vâlcea, oportunitate de racordare la gaz a tuturor localităților care acum nu au gaz.
- **Dezvoltarea unor strategii integrate care corelează creșterea economică cu investițiile în infrastructură socială** (educație, sănătate, servicii sociale) poate contribui la atragerea populației și investitorilor în zonă.
- **Acces la finanțări naționale și europene pentru incluziune socială** (ex. PNRR) care pot susține intervenții în infrastructură, educație și formare profesională în comunitățile vulnerabile.
- **Acces la finanțări** prin PNRR, Anghel Saligny și colaborare bună cu Consiliul Județean.
- **Cursuri și finanțări dedicate pentru a sprijini accesarea fondurilor europene** și alte surse de finanțare.
- **Implementarea de programe sociale dedicate integrării comunităților rome** în Vaideeni și Bunești poate contribui la coeziune socială, educație incluzivă și creșterea capitalului uman local.
- **Există oportunitatea de consolidare a învățământului profesional pentru o mai bună aliniere cu industria/opportunitățile de muncă din zonă**. Se poate lua în vedere o colaborare între industrie și educație pe prelucrarea lemnului, pomicultura, turism.
- **Agricultura ecologică, agroturismul și producția artizanală** sunt domenii cu potențial ridicat de dezvoltare, capabile să revitalizeze economiile locale, să creeze locuri de muncă și să valorifice specificul cultural și natural al regiunii.
- **Posibilitatea dezvoltării de cooperative agricole și lanțuri scurte de aprovizionare**.

OLTENIA DE SUB MUNTE

	• Accesarea fondurilor europene și a subvențiilor agricole, condiționate de formalizare. • Potențial pentru susținerea producției locale de produse (lapte, carne), a turismului rural și agroturismului. • Județul are mulți apicultori certificați ecologic, iar mierea locală este apreciată la nivel național, ceea ce constituie un avantaj competitiv pentru promovarea produselor locale și a economiei sustenabile.
AMENINȚĂRI	
Natură, turism și peisaj	• Exploatarea nesustenabilă a resurselor naturale (exploatări forestiere și exploatare de agregate minerale, captări de apă, colectarea necontrolată a ciupercilor, fructelor de pădure și plantelor medicinale, vânătoare). • Dezvoltarea turistică necontrolată în zona montană a Munților Căpățâanii (Vârful lui Roman), în absența infrastructurii edilitare adecvate și a unor reguli urbanistice adaptate specificului local, și/sau respectarea regulilor de urbanism, au deja impact negativ asupra peisajului și asupra atractivității turistice pe termen lung. • Creșterea numărului și intensității activităților motorizate (4x4, ATV, enduro), inclusiv a unor evenimente de amploare, cu efecte asupra mediului natural și asupra echilibrului dezvoltării turistice sustenabile. • Aplicarea insuficientă a reglementărilor urbanistice privind protejarea patrimoniului construit și a specificului arhitectural local. • Riscurile generate de inundații, ploi torențiale și schimbările climatice, cu impact asupra mediului și infrastructurii (ex: proiecte ANIF). • În județul Vâlcea, în special în zona submontană, se observă un proces de împădurire naturală determinat de abandonul și neutilizarea livezilor și fânețelor tradiționale. • Presiuni asupra terenurilor agricole (conversie în alte utilizări, urbanizare, abandon). • Vulnerabilitate la schimbările climatice în special pentru pomicultură și apicultură. • Industria bazată pe fânețe care poate afecta pășunile tradiționale, făcând tot mai dificilă păstrarea acestora. • Exportul lemnului în afara regiunii sau către piețe îndepărtate, precum China, ceea ce reduce valoarea adăugată locală.

OLTENIA DE SUB MUNTE

Identitate, patrimoniu și arhitectură	• Dezvoltarea urbană haotică și agresivă, fără planificare adecvată. • Risc semnificativ de distrugere a patrimoniului cultural și arhitectural, inclusiv a clădirilor vechi din Băile Govora, Băile Olănești, Vaideeni, Bistrița. • Dezvoltarea unor afaceri nepotrivite pentru contextul local, cum ar fi stații de agregate sau cazinouri. • Evenimente comerciale care nu respectă specificul locului, adesea organizate de firmе externe. • Afectarea renumelui și autenticității brandului Horezu, exemplificat prin utilizarea unor produse turistice de slabă calitate (ceramica de import, de slabă calitate, obiecte vestimentare importate, decorațiuni și obiecte din plastic care nu au legatură cu specificul locului și care îngreunează vânzarea produselor cu specific local prin prisma prețului competitiv și a calității slabe).
Infrastructură socială și viața comunitară	• Fragmentarea și lipsa colaborării între actorii comunitari (UAT-uri, autorități publice, societate civilă și mediul antreprenorial). • Presiuni demografice: continuarea migrației tinerilor către orașe mari sau în străinătate, ceea ce poate duce la scăderea forței de muncă active și îmbătrânirea populației locale. • Continuarea depopulării rurale și îmbătrânirea populației active în agricultură. • Migrația forței de muncă, cu impact negativ asupra continuității activităților agricole. • Migrația tinerilor către centre urbane mai mari, chiar și din zone cu oportunități turistice, cum sunt Băile Govora și Băile Olănești, Râmnicu Vâlcea atrăgând populație din zonă. • Vulnerabilitatea economică a comunităților dependente puternic de un singur sector (turism balnear, agricultură tradițională), fără diversificare. • Scăderea atractivității din punct de vedere turistic și a aportului turismului în economia locală. • Dependență de sezonalityte și turism intern, principalele obiective cunoscute din zonă. • Concurența turistică regională: alte regiuni cu infrastructură turistică mai bine dezvoltată pot atrage turiști în detrimentul zonei studiate. • Volatilitatea piețelor agricole și lipsa capacității de adaptare rapidă la

	cerințele pieței. • Concurența pe preț din partea produselor ieftine din Gorj, care afectează producătorii locali din Vaideeni.
--	--

Oltenia de sub Munte nu duce lipsă de resurse sau de identitate, ci de mecanisme coerente de valorificare și de cooperare, capabile să conecteze punctele tari și oportunitățile cu vulnerabilitățile și riscurile identificate. Sub umbrela transformării blânde și în orizontul Viziunii 2040, analiza SWOT trasează cadrul în care trebuie să acționeze strategia: folosirea capitalului natural, cultural și uman existent pentru reducerea dezechilibrelor interne, consolidarea rezilienței comunităților rurale și orientarea investițiilor, astfel încât dezvoltarea economică să nu erodeze peisajul și identitatea locală. Pe acest fundament se construiesc: Sistemul de obiective, Scenariile de dezvoltare și Foaia de Parcurs 2026–2040.

2.2 Diagnostic teritorial

Componenta de diagnostic reprezintă etapa de sinteză a datelor colectate în faza de analiză și are rolul de a fundamenta în mod direct viziunea și scenariile de dezvoltare ale strategiei. În cazul Olteniei de sub Munte, diagnosticul evidențiază atât problemele structurale ale teritoriului, cât și resursele și oportunitățile specifice microregiunii, într-o abordare integrată și orientată spre acțiune prin prisma metodologiei 4 returns. Metodologia 4 Returns („cele 4 tipuri de valoare”), alături de încadrarea teritoriului în 3 zone în contextul unui orizont de timp de 20 de ani minim, dezvoltată de Commonland, este un cadru care integrează dimensiunea ecologică, socială și economică, urmărind generarea simultană a celor patru tipuri de valoare într-un teritoriu.

- Social - consolidează încrederea, cooperarea și guvernanta locală.
- Economic - generează activități economice sustenabile care susțin regenerarea.
- Natural - reface ecosistemele și funcțiile naturale ale peisajului.
- Inspirațional - activează motivația și viziunea comună pentru transformare.

A. Social

Problemele demografice generează dificultăți în gestionarea teritoriului, a infrastructurii sociale și de sănătate, dar și în ceea ce privește dezvoltarea economică. Raportul tot mai ridicat între populația inactivă (vârstnici, copii, persoane aflate în incapacitate de muncă) și populația activă pune presiune semnificativă asupra sistemelor de protecție socială, economiei locale și sustenabilității serviciilor publice. Se creează astfel un dezechilibru între generații și o fragilitate a capitalului uman, vizibilă în lipsa forței de muncă, scăderea implicării civice și riscul de depopulare a unor sate.

Declinul demografic lasă în urmă case neocupate, aspect ce poate deveni o oportunitate pentru zonă în perspectiva relocării unui nou segment de populație. Se observă succesul unor inițiative precum **Ghidul**

de relocare de la oraș la sat - Slătioara - proiectul Niște orășeni. În eventualitatea atragerii de noi locuitori, trebuie păstrat simțul comunității, chiar dacă acesta se manifestă în mici comunități.

Populația școlară este în scădere, accesul la educație de calitate este inegal, afectând în special copiii din medii vulnerabile. În timp ce numărul elevilor din mediul rural este în continuă scădere, multe școli fiind închise, numărul elevilor liceului din Horezu este în creștere, punând presiune pe infrastructura educațională existentă. Oportunitățile pentru tineri de a participa la activități diverse în zonă sunt reduse, ateliere aferente școlilor au scăzut ca număr și este necesară o recalificare a acestora. O direcție de dezvoltare poate fi conexiunea cu învățământul postliceal, acesta poate reprezenta o oportunitate de formare a forței de muncă.

Crearea de facilități și oportunități pentru vârstnici, precum și creșterea calității vieții acestora reprezintă o prioritate. Nevoile acestui grup de persoane sunt foarte relevante, fiind un grup în creștere ca procent al populației. Asistența socială pentru bătrâni este asigurată doar la nivelul de bază, ceea ce face oportună identificarea unor programe de ajutor dedicate, inclusiv prin parteneriate cu ONG-uri, biserici sau inițiative comunitare.

B. Economic

Numărul redus de locuri de muncă și lipsa diversificării economice sunt factori care accentuează migrația negativă. În multe UAT-uri din Oltenia de sub Munte, ponderea populației active scade sub 45%, iar rata de ocupare în industrii non-agricole este redusă, ceea ce limitează veniturile și dinamica economică. Valorificarea resurselor locale (naturale, culturale, turistice) poate susține o dezvoltare durabilă și crearea de noi locuri de muncă la nivel local doar în condițiile unei cooperări intercomunale și a unui parteneriat real între administrație, societate civilă și antreprenoriat.

Structura economică actuală se bazează predominant pe activități extractive și pe sectoare cu valoare adăugată scăzută. Industria lemnului este orientată în proporție de peste 80% către exploatare primară, cu foarte puține inițiative de prelucrare locală sau realizare de produse finite. Acest model reduce beneficiile economice directe pentru comunități și împiedică apariția unor lanțuri de valoare locale.

Situația este similară în agricultură: peste 60% din livezile tradiționale se află într-un stadiu de degradare sau subutilizare, iar producția locală nu beneficiază de integrare în rețelele comerciale sau de strategii de promovare. Totuși, peste 2.000 ha de teren agricol cu potențial pomicol și tradiția cultivării soiurilor locale oferă o bază solidă pentru revitalizare, mai ales către orientarea către o agricultură regenerativă și bio, cu legături directe către turismul experiențial și menținerea peisajului cultural.

Pe de altă parte, economia locală dispune de **resurse ascunse** insuficient valorificate. Patrimoniul material și imaterial - biserici de lemn și de zid, arhitectură vernaculară, meșteșuguri, olăritul de Horezu, gastronomie tradițională - poate susține dezvoltarea unei economii creative și a unor produse tematice cu valoare adăugată ridicată. De exemplu, **ceramica de Horezu** este deja recunoscut UNESCO, dar rămâne

slab integrat într-un lanț turistic și economic care să genereze venituri constante și pentru celelalte UAT-uri.

Dezvoltarea turistică este concentrată în mai puțin de 30% din teritoriul microregiunii. La nivel teritorial se resimte o **discrepanță semnificativă între zonele dezvoltate turistic și cele lipsite de astfel de infrastructuri**, deși multe dintre acestea din urmă dispun de **resurse naturale, culturale și peisagistice nevalorificate**. Această asimetrie teritorială reduce coeziunea economică regională și contribuie la depopulare și stagnare în zonele „invizibile” din punct de vedere economic. Există deja dovezi ale unor astfel de inițiative – un centru de echitație, un punct gastronomic local.

C. Natural

Natura reprezintă unul dintre cele mai consistente și durabile atuuri ale teritoriului, constituind totodată un element definitoriu pentru identitatea sa. **Microregiunea are un parc național, 3 situri Natura 2000, 15 rezervații naturale, 1302 ha păduri virgine, cuprinzând peste 50 de geosituri și situri pentru biodiversitate identificate, 5 sectoare de chei spectaculoase, peste 120 de peșteri cu o diversitate geologică remarcabilă (ex. Peștera Liliacilor, Ponorul Suspendat, Peștera Mirajului, Peștera Arnăuților)** și zone montane cu biodiversitate ridicată. Peisajul montan din zona de nord, marcat de pajiști alpine, creste stâncoase și masive împădurite, trasee turistice montane marcate și omologate cumulând mai mult de 500 km poteci și drumuri forestiere și obiective naturale spectaculoase, este deja parțial valorificat prin infrastructură turistică și branding regional. Această zonă beneficiază de vizibilitate și concentrează majoritatea inițiativelor de turism activ, drumeții și sporturi montane. În contrast, zona de sud - deși dispune de peisaje valoroase - este insuficient integrată în circuitul turistic. Lipsa unor trasee tematice și de drumeție ușoare care să acopere o mare parte a teritoriului; lipsa facilităților pentru turism lent reduce șansele ca această parte a teritoriului să contribuie la dezvoltarea sustenabilă locală.

Numeroase elemente de patrimoniu natural și cultural rămân în afara circuitelor de promovare, astfel există o oportunitate clară de a construi o rețea coerentă de rute turistice accesibile oricui, conectând nordul montan cu sudul submontan, într-un sistem complementar care să pună în valoare diversitatea de relief și tradiție - **mocănița și infrastructura cicloturistică ar putea fi elemente de conexiune**.

D. Inspirațional

Oltenia de sub Munte se definește printr-o identitate culturală și spirituală profundă, înrădăcinată în tradiții, povești și peisaj. Legendele locale, tradiția transhumanței, viața monahală și arhitectura vernaculară dau zonei un caracter distinct, cu valoare de brand turistic unic.

Patrimoniul material (culele de la Măldărești, casele tradiționale, bisericile de lemn și de zid) este completat de un patrimoniu imaterial bogat: olăritul de Horezu, meșteșugurile textile, gastronomia tradițională. Aceste elemente pot inspira evenimente tematice și produse culturale de nișă, capabile să atragă atât turiști români, cât și internaționali.

Există însă riscul ca identitatea locală să fie erodată de evenimente sau amenajări care se abat de la autenticitate, transformând festivaluri tradiționale în „bâlciuri” și introducând elemente nepotrivite (ex. produse și decoruri fără legătură cu specificul local). Deși există reglementări privind construirea și restaurarea, aplicarea lor este adesea formală, iar lipsa recunoașterii valorii specificului local favorizează intervenții incoerente asupra fondului construit istoric. Pe de altă parte, inițiativele de revitalizare prin reconversie creativă (ex. modelul Studiogovora), proiectele educaționale intergeneraționale și voluntariatul pot susține transmiterea valorilor locale către noile generații, creând o sursă constantă de inspirație pentru comunități și vizitatori.

2.3 Concluzii - către un viitor mai bun?

Problemele majore identificate

Oltenia de sub Munte se confruntă cu un declin demografic accelerat, marcat de reducerea populației tinere și creșterea ponderii vârstnicilor. Migrația tinerilor, determinată de oportunități limitate de muncă și educație, accentuează dezechilibrele socio-demografice și pune presiune pe serviciile publice și pe capacitatea de regenerare a comunităților.

Economia locală este slab diversificată și dependentă de sectoarele primare. Exploatarea resurselor (lemn, produse agricole) nu este susținută de procesare locală, ceea ce limitează valoarea adăugată și menține lanțuri valorice incomplete. Disparitățile dintre localitățile cu infrastructură turistică și cele fără astfel de facilități accentuează fragmentarea teritorială.

Patrimoniul natural și cultural este valorificat inegal. Zona montană nordică beneficiază de infrastructură și vizibilitate, în timp ce sudul submontan rămâne slab integrat în circuitele turistice. Lipsa traseelor tematice, a infrastructurii pentru turism lent și a unei strategii unitare de promovare diminuează impactul economic și social al resurselor existente.

Conectivitatea teritorială este deficitară: infrastructura rutieră secundară este slab dezvoltată, transportul public limitat, iar rețeaua turistică insuficient structurată pentru o experiență coerentă de vizitare.

Identitatea locală este afectată de intervenții arhitecturale incoerente și de evenimente care se îndepărtează de specificul cultural, ceea ce slăbește autenticitatea și capacitatea de construire a unui brand teritorial solid.

La nivel administrativ, cooperarea între UAT-uri, ONG-uri și mediul privat este limitată, iar lipsa unei abordări coordonate reduce șansele de atragere a fondurilor și de implementare a unor proiecte integrate cu impact regional.

Resurse și oportunități

Oltenia de sub Munte este situată la contactul dintre Subcarpații Getici și Munții Căpățânii, ca zonă de tranziție între arealul montan și cel subcarpatic. Poziția sa asigură legături directe cu municipiul Râmnicu

Vâlcea și acces la infrastructură, servicii și piețe. Conexiunile rutiere majore (DN 64, DN 67, DN 7A) facilitează relația cu Târgu Jiu, Craiova și București, iar proximitatea stațiunilor Băile Olănești, Băile Govora și Ocnele Mari susține diversificarea ofertei turistice. Relația cu ariile protejate și cu rețele precum geoparcurile creează premise pentru dezvoltarea ecoturismului și pentru cooperare regională și internațională.

Resursele ca Parcul Național Buila-Vânturarița, 3 situri Natura 2000, aproximativ 50 de geosituri, chei, peșteri, rezervația trovanților și alte 14 rezervații naturale, 1.302 ha de păduri virgine, suprafețe împădurite și pășuni montane prezintă un potențial natural și turistic ridicat. În plan agricol, zona dispune de livezi tradiționale și terenuri cu potențial pentru agricultură ecologică sau regenerativă. Patrimoniul cultural include obiective UNESCO (Mănăstirea Hurezi și ceramica de Horezu), culele de la Măldărești, arhitectură vernaculară, biserici de lemn și zid, meșteșuguri tradiționale, gastronomie locală și evenimente culturale. La acestea se adaugă inițiative existente precum proiectul geoparcului, Ghidul de relocare Slătioara, investiții în turism, centre de echitație, puncte gastronomice locale și proiecte educaționale și de voluntariat dezvoltate de Asociația Kogayon.

La nivel extern, politicile și finanțările europene și naționale (Noul Mecanism Financiar Multianual, Interreg, LIFE, Horizon Europe) oferă oportunități pentru conservarea patrimoniului, turism sustenabil, agricultură ecologică și economie creativă. Cererea în creștere pentru turism bazat pe natură și experiențe autentice, integrarea în rețele internaționale (UNESCO, rute culturale europene, rețeaua geoparcurilor), tendința de relocare urban–rural și interesul pentru produse locale pot susține repopularea și dezvoltarea micro-producției. Poziționarea între turismul montan și cel balnear creează premise pentru dezvoltarea unor rute și produse integrate, conectând resursele naturale și culturale cu servicii de agrement și wellness.

Integrarea acestor resurse într-o strategie comună poate susține transformarea graduală a teritoriului și creșterea atractivității pe termen lung; în absența unei abordări coordonate, există riscul ca potențialul existent să rămână fragmentat.

An aerial photograph of a winding asphalt road through a mountainous landscape. The road is flanked by steep slopes covered in dense forests with vibrant autumn foliage in shades of orange, yellow, and red. On the left, a prominent, light-colored rock face rises vertically. A small blue car is visible on the road, and a river or stream flows in the distance at the top of the frame.

PARTEA 3 – STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE A OLTENIEI DE SUB MUNTE

3.1 Viziunea pentru anul 2040 - Transformarea blândă a regiunii Oltenia de sub Munte

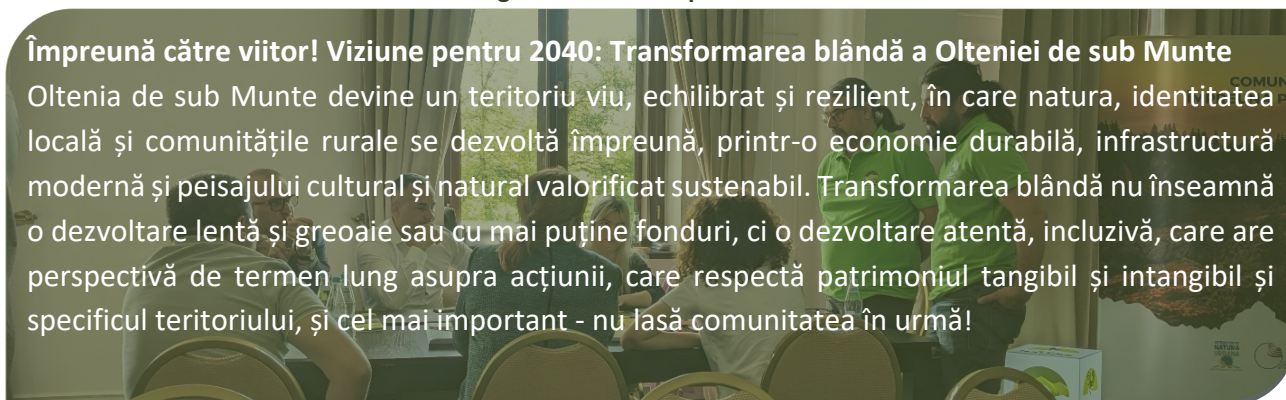
Figura 6 - Dezvoltarea viziunii împreună cu comunitatea

Sursă: Prelucrarea consultantului

Viziunea reprezintă o descriere sintetică a stării dorite și a fost realizată în mod participativ în cadrul atelierelor de lucru organizate de Asociația Kogayon, cu expertiza Urbasofia. Ca metodă de lucru s-a lucrat pe 3 zone distincte: zona economică/construită, zona de tranziție, zona naturală, conform metodologiei "4 Returns" (cele 4 tipuri de valoare). Prin aceasta metodă teritoriul este tratat ca un sistem complex, în care schimbările demografice, dinamica economică, mobilitatea, patrimoniul și calitatea mediului sunt tratate interdependent iar perspectiva este de termen lung, de aproximativ 20 de ani. Rezultatul este construirea unei imagini dorite, împărtășite de către actorii locali, pentru bunăstarea întregii comunități.

Figura 7 - Viziunea pentru 2040

Sursă: Prelucrarea consultantului

În armonie cu teritoriul și specificul locului - Viziunea pentru zona construită

Zona economică/construită include orașele și satele – spațiul locuirii, al serviciilor și al activităților economice. Dezvoltarea vizează diversificarea economiei, utilizarea eficientă a resurselor și reducerea impactului asupra mediului.

În 2040, zona construită din Oltenia de sub Munte se dezvoltă în armonie cu peisajul identitar local, punând în valoare specificul arhitectural și cultural local. Noile intervenții sunt realizate cu respect față de caracterul specific al zonei și îmbinate armonios cu noile tehnologii și contribuie la consolidarea unei imagini coerente și autentice, care este adaptată nevoilor prezentului, a teritoriului. Arhitectura contemporană se integrează firesc în contextul rural, iar spațiile construite reflectă atât valorile comunității, cât și nevoile generațiilor viitoare.

Infrastructura de transport este adaptată atât nevoilor locuitorilor, cât și celor ale vizitatorilor, fără a altera farmecul locului. Drumurile de pământ și piatră sunt păstrate și întreținute acolo unde contribuie la valoarea peisagistică și turistică a zonei, oferind o experiență autentică, complementară rețelei moderne de transport. Astfel, mobilitatea susține un turism sustenabil, care respectă ritmul și specificul comunității. Mocănița, ori segmente din aceasta, sunt revitalizate și conectează zonele construite cu peisajele naturale - reprezentând un liant a diverselor zone și un motor al turismului local. Transportul public este îmbunătățit printr-un traseu tip circuit pentru UAT-urile și obiectivele din zonă. Comunitățile au acces la infrastructură velo locală. Zonele intravilane sunt caracterizate printr-un grad ridicat de acces la servicii de proximitate și diverse funcțiuni/dotări adresate atât turiștilor, cât și locuitorilor. Acolo unde în trecut lipseau restaurantele sau punctele alimentare, acum există spații dedicate bine conectate cu rutele turistice. Punctele de informare și micile piețe dedicate producătorilor locali contribuie la dinamizarea economiei rurale și la întărirea legăturilor dintre comunități și vizitatori.

Fostele clădiri abandonate sau fără funcțiune au fost transformate în huburi comunitare cu diverse destinații, de la spații de procesare pentru producția locală (infrastructură comunitară), până la spații pentru evenimente și interacțiune socială - în funcțiile de nevoile comunității. Reabilitarea clădirilor publice și renovarea energetică au fost realizate fără a afecta peisajul local, iar soluțiile de energie regenerabilă sunt integrate în lanțuri valorice locale, precum biomasa și cultivarea biomasei. Astfel, zonele construite devin spații prietenoase, active și bine integrate într-un model de dezvoltare durabilă și echitabilă.

Oltenia productivă: gust, meșteșuguri, experiențe - Viziunea pentru zona de tranziție

Zona de tranziție/productivă. Spațiul intermediar dintre zona construită și cea naturală, unde resursele sunt utilizate sustenabil. Cuprinde pășuni, livezi și terenuri agricole exploatate în regim non-intensiv.

Zona de tranziție a Olteniei de sub Munte devine până în 2040 un spațiu viu și coerent, care leagă armonios peisajul natural de cel rural și turistic, funcționând ca o punte între mediul sălbatic și cel locuit. Agricultura locală este susținută strategic, iar producția de alimente de origine vegetală și animală este marcată sub o etichetă sau un standard unitar local – Oltenia de sub Munte. Produsele locale devin simboluri de

identitate și reprezintă un motor esențial al dezvoltării economice, alături de turismul (montan, ecumenic, experiențial, cultural) și ecoturismul, care valorifică frumusețea peisajului și specificul cultural al zonei.

Până în 2040, fiecare unitate administrativ-teritorială deține cel puțin un punct gastronomic local, integrat în rețele turistice și peisagistice diversificate. Aceste puncte funcționează ca nuclee ale experienței oltenești, conectând turismul culinar cu trasee de plimbare accesibile (complementare celor montane) și cu peisajul revitalizat al livezilor. Aceste livezi sunt repuse în valoare prin eforturi mixte – accesarea de fonduri europene și investiții private – și devin spații permeabile, ușor accesibile pentru vizitatori, contribuind la dezvoltarea unei oferte ecoturistice autentice. Meșteșugurile locale înregistrează o renaștere, fiind sprijinite prin organizarea meșteșugarilor în bresle recunoscute, integrate în patrimoniul și economia locală. Transferul de cunoștințe între generații este facilitat prin ateliere dedicate studenților și tinerilor interesați de olărit, prelucrarea lemnului, țesături tradiționale, produse alimentare sau arhitectură vernaculară. Astfel, zona de tranziție devine un spațiu educațional și creativ, în care patrimoniul viu este păstrat și reinterpretat.

Drumul vechi al Olteniei de sub Munte, Via Oltenica și Mocănița devin simboluri ale conectivității regionale, parcurgând teritoriul și oferind experiențe de mobilitate lentă, sustenabilă și peisagistic valoroasă. Chiar și zonele extravilane care nu fac parte din circuitul montan sunt valorificate turistic prin trasee de plimbare și amenajări peisagistice. Zona de tranziție capătă, astfel, un rol strategic în modelarea unui teritoriu sustenabil, atrăgător și profund ancorat în identitatea sa locală.

Natură protejată, comunitate conectată - Viziunea pentru zona naturală

Zona naturală. Aceasta cuprinde peisaje cu valoare ecologică ridicată, incluzând suprafețele împădurite și pajiștile montane, ariile naturale protejate și alte teritorii cu intervenție umană minimă, non-intruzivă și non intensivă.

Până în 2040, zona naturală a Olteniei de sub Munte este protejată, valorificată și transformată într-un cadru viu de educație, spiritualitate și reconectare cu natura. Teritoriul este recunoscut pentru peisajele sale spectaculoase, biodiversitatea și geodiversitatea păstrate și poveștile și legendele locale reinterpretate ca parte a unei identități regionale puternice.

Conectivitatea între zona naturală și zonele construite este consolidată prin rute blânde, pietonale sau velo, care nu alterează caracterul peisajului. Traseele de bicicletă și drumeție – inclusiv cele ce compun Via Oltenica – leagă satele, obiectivele spirituale și punctele de belvedere, oferind experiențe multisenzoriale și contribuind la dezvoltarea unui turism ecologic și educațional.

Zona naturală devine un laborator viu de învățare pentru copii, tineri și vizitatori. Taberele școlare permanente sunt sprijinite de o curriculă adaptată la specificul local, cu accent pe învățarea empirică și activitățile în aer liber – de la orientare turistică și grădinărit montan, până la ateliere de observare a faunei și lecții de istorie locală în aer liber. Astfel, natura este nu doar protejată, ci și valorizată ca spațiu educațional și formativ.

Intervențiile realizate în zona naturală respectă în totalitate caracterul montan – prin utilizarea materialelor locale, precum piatra și lemnul (pentru marcaje, podețe, construcții și amenajări minimale),

dar și utilizarea ecologică a biomasei, care subliniază legătura om-natură fără a o altera. Aceste soluții locale contribuie la o estetică coerentă și sustenabilă.

3.2 Sistemul de obiective și instrumentul de monitorizare

Obiectivele traduc viziunea de *transformare blândă* într-un cadru clar de acțiune, orientat spre protejarea resurselor teritoriului și valorilor specifice locului și bunăstarea comunităților. Ele sunt construite pe baza diagnosticului teritorial, a analizei SWOT și a procesului participativ. Împreună, aceste obiective definesc direcțiile majore de intervenție până în 2040 și stabilesc principiile după care dezvoltarea trebuie gestionată: echilibru, colaborare, respect față de natură și oameni.

Raportat la acest sistem de obiective sunt elaborate programele/proiectele/măsurile propuse aferente Foii de Parcurs 2040

Astfel, obiectivele strategice și obiectivele operaționale conexe descriu în mod clar (și cuantificabil) dezvoltarea dorită a zonei. A se consulta **Anexa 3. Matricea centralizatoare pentru monitorizarea implementării Strategiei Oltenia de sub Munte**, privind setul de indicatori de performanță propuși.

3.2.1 Obiectivele strategice și obiectivele operaționale conexe

Obiectiv strategic 1 (OS1): Natura protejată, viitor asigurat – măsuri de dezvoltare sustenabilă pentru peisaje naturale și rurale reziliente

Transformarea blândă a Olteniei de sub Munte începe prin recunoașterea naturii și a peisajului ca infrastructură activă de dezvoltare, accesibilă și trăită de comunități și vizitatori. Peisajul – de la zona montană, la satele submontane și orașele mici cu peisaje valoroase – devine un spațiu al experienței, explorării și educației. Protejarea naturii și a peisajului este o prioritate. Acest continuum natural–rural–urban este structurat prin rețele de trasee, drumuri tradiționale, rute tematice și forme de mobilitate lentă, care conectează localitățile între ele și cu resursele naturale din jur. Se pune accent pe protejarea și valorificarea responsabilă a acestor resurse prin proiecte care facilitează contactul direct cu natura și peisajul, distribuie fluxurile turistice în mod echilibrat și transformă traseele și experiența peisajului într-un motor de dezvoltare sustenabilă pentru întreg teritoriul, incluzând atât zonele rurale, cât și micile centre urbane.

Obiective operaționale (OP):

OP1.1: Nivel ridicat de coerență a peisajului local, din punct de vedere al arhitecturii/construcțiilor din OdsM, prin respectarea identității locale și a relației dintre spațiul construit și cel natural.

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 1.6

OLTENIA DE SUB MUNTE

OP1.2: Armonie între spațiul construit și resursele naturale ale teritoriului, susținută de utilizarea majoritară a materialelor locale, ecologice și de lanțuri valorice scurte.

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 1.6, 1.5.3

OP1.3: Rețea de drumuri tradiționale de pământ și piatră (drumuri comunale și alte trasee) menținute și amenajate corespunzător.

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 1.1, 1.6.3, 1.6.5

OP1.4: Grad crescut de cunoaștere și apreciere a meșteșugurilor și arhitecturii tradiționale în rândul comunității și vizitatorilor.

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 1.5.1, 1.5.3, 1.6.1, 1.6.3, 1.6.4, 1.4

OP1.5: Pășuni și ecosisteme vulnerabile regenerate și protejate

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 1.1.5, 1.7

OP1.6: Legăturile comunitate-teritoriu-peisaj păstrate, recunoscute și protejate, și apreciate ca un motor de dezvoltare eco-turistică

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 1.1.5, 1.5.1, 1.5.2, 1.3, 1.5.4

OP1.7: Biodiversitate și geodiversitate locală protejate, peisaje descoperite și patrimoniu natural recunoscut ca un vector de dezvoltare.

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 1.3.1, 1.3.2

OP1.8: Rețea extinsă de trasee turistice și de plimbare accesibile și tematice, integrate cu activități de drumeție, ciclism și observare a faunei

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 1.1, 1.3, 1.4

Obiectiv strategic 2 (OS2): Oltenia de sub Munte, un teritoriu cu identitate clară și vizibilitate recunoscută, în care economia locală se dezvoltă ca rezultat al valorificării turistice durabile.

Obiectivul Strategic 2 se concentrează pe construirea unei identități teritoriale clare, coerente și ușor de recunoscut, care să transforme Oltenia de sub Munte dintr-un ansamblu de resurse și inițiative dispersate într-o destinație unitară de experiențe autentice. Acest obiectiv urmărește ca peisajul, patrimoniul, activitățile în natură, evenimentele și viața comunitară să fie citite și parcurse ca un sistem coerent, prin instrumente de orientare, interpretare, mobilitate și comunicare adaptate specificului local. Identitatea nu este tratată ca element simbolic, ci ca infrastructură de dezvoltare, care susține economia locală prin turism activ, educațional și cultural, crește vizibilitatea teritoriului și consolidează legătura dintre comunități, vizitatori și peisaj, în acord cu principiile transformării blânde.

Obiective operaționale

OP2.1 Vizibilitate și identitate consolidată. Vizibilitate ridicată și recunoaștere consolidată a produselor locale și a brandului teritorial „Oltenia de sub Munte”.

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 2.1, 2.4, 2.8, 2.10

OP2.2 Spații comunitare și educaționale active. Rețea funcțională de spații educaționale, comunitare și de inovare active în teritoriu, utilizate pentru activități culturale, educaționale și de promovare a identității locale, cu impact real asupra comunităților locale, incluziunii sociale, economiei și calității vieții.

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 2.5, 2.7, 2.9, 2.10

OP2.3 Poziționare sustenabilă a producătorilor locali. Prezență semnificativă a producătorilor locali poziționați pe piață prin practici, produse și experiențe asociate economiei verzi și sustenabile.

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 2.4, 2.8, 2.10, 2.11

OP2.4 Producție la nivel local de calitate și colaborări locale. Presupune un nivel ridicat de interacțiune directă între producători locali și mediul HORECA, dar și integrarea în oferta de turism experiențial a OdsM.

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 2.4, 2.10, 1.5.2

OP2.5 Accesibilitate și conectivitate turistică. Nivel îmbunătățit de accesibilitate și conectivitate turistică la scară teritorială, susținând distribuția echilibrată a fluxurilor de vizitatori, precum și accesarea mai facilă a unor peisaje valoroase și experiența peisajului „în mișcare”

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 2.6, 2.13, 2.14

OP2.6 Turiști informați, peisaje descoperite/explorate și imagine unitară.

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 2.1, 2.2, 2.8

OP2.7 Spații de popas și contemplare. Spații de popas, belvedere și zone panoramice accesibile și integrate în experiența de peisaj a vizitatorilor.

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 2.12, 2.3, 2.6

Obiectiv strategic 3 (OS3): Infrastructură modernă pentru oameni și comunități prospere – regenerare rurală, agricultură sustenabilă și calitatea vieții la sat

Al treilea obiectiv strategic completează transformarea blândă prin concentrarea asupra oamenilor și comunităților care dau sens și continuitate teritoriului. Fără capital uman activ, infrastructură socială funcțională și mecanisme de cooperare intercomunitară, investițiile în natură, peisaj sau patrimoniu riscă să rămână izolate și fragile.

OS3 vizează consolidarea comunităților locale prin educație, servicii sociale adaptate, huburi comunitare, programe intergeneraționale și sprijin pentru tineri, vârstnici, familii și comunități defavorizate, dar și

pentru noii rezidenți. Obiectivul creează baza socială necesară pentru implementarea și menținerea proiectelor propuse în cadrul OS1 și OS2, asigurând coeziune, capacitate de gestionare și reziliență pe termen lung.

Obiective operaționale

OP3.1 Acces local echitabil la servicii esențiale. Nivel ridicat de acces al populației rurale la servicii esențiale de bază (sociale, educaționale, medicale și comunitare), în proximitatea localității de reședință.

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 3.4, 3.7, 3.10, 3.11

OP3.2 Revitalizarea satelor. Fond construit existent reutilizat și reactivat prin funcțiuni educaționale, comunitare și economice, contribuind la regenerarea satelor.

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 3.5, 3.6, 3.7, 3.11, 3.12

OP3.3 Infrastructură socială multifuncțională activă. Rețea funcțională de centre multifuncționale pentru seniori, copii și activități comunitare, utilizată constant pentru bunăstare, educație și viață socială.

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 3.4, 3.7, 3.11, 3.16

OP3.4 Comunități rurale cu impact redus asupra mediului. Promovarea și susținerea de lanțuri valorice sustenabile pentru materiale și energie.

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 3.4, 3.8, 3.13

OP3.5 Economie locală funcțională și lanțuri valorice scurte, și infrastructuri comunitare de producție, procesare și comercializare.

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 3.5, 3.6, 3.7, 3.11, 3.12

OP3.6 Comunități rurale atractive pentru locuire și relocare. Capacitate crescută a comunităților rurale de a atrage, integra și reține noi locuitori, inclusiv familii și tineri activi.

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 3.1, 3.1.3, 3.9

OP3.7 Participare comunitară și educație aplicată. Nivel ridicat de participare a copiilor, tinerilor și adulților la programe educaționale, extracurriculare și de formare aplicată, conectate la viața comunității.

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 3.12, 3.14

OP3.8 Competențe locale și ocupare în servicii comunitare. Număr crescut de persoane formate și active în roluri locale (ghizi, facilitatori comunitari, meșteri, formatori), contribuind la ocupare și coeziune socială.

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 3.2, 3.14, 3.15, 3.18.

OP3.9 Identitate culturală vie și transmisă. Integrare funcțională a patrimoniului, miturilor, tradițiilor și arhitecturii vernaculare în viața comunitară, educațională și economică a satelor.

Relevanță cu proiectele/măsurile propuse: 3.12, 3.16, 3.16, 3.17, 3.18

3.2 Scenariile de transformare (cum ajungem la viziune)

Scenarii de dezvoltare

Scenariile de dezvoltare reprezintă instrumente strategice de implementare a viziunii pentru anul 2040, prin care direcțiile majore de dezvoltare sunt traduse în ipoteze, priorități și etape de intervenție. Scenariile urmăresc atingerea viziunii de *transformare blândă* prin abordări sectoriale complementare, care acționează asupra aceluiași teritoriu din perspective diferite: natură, turism și peisaj, identitate și patrimoniu, infrastructură socială și viață comunitară.

Fiecare scenariu valorifică concluziile diagnosticului teritorial și ale analizei SWOT și propune modalități etapizate și adaptate de dezvoltare, corelate cu capacitatea locală și cu specificul microregional. Scenariile sprijină coordonarea investițiilor și gestionarea riscurilor.

Sectorul 1: Natura, turismul și peisajul local;

Scenariul pornește de la ipoteza că peisajul Olteniei de sub Munte reprezintă principalul motor de *transformare blândă* teritorială, în condițiile în care cererea pentru turism lent, experiențial și educațional este în creștere, iar natura rămâne cea mai stabilă și mai puțin volatilă resursă locală. Schimbarea este impulsionată de nevoia de a depăși modelul actual, fragmentat și sezonier, concentrat în câteva zone montane sau stațiuni și de cea de a construi un sistem coerent de experiențe distribuite în întreg teritoriul.

Scenariul devine posibil prin colaborarea dintre UAT-uri, administrațiile ariilor naturale, Consiliul Județean Vâlcea, ONG-uri, ghizi locali și comunități, care acționează împreună pentru accesibilizarea, interpretarea și gestionarea responsabilă a peisajului. Investițiile și acțiunile prioritare sunt infrastructurile ușoare și reversibile, rețelele de trasee, mobilitatea lentă, instrumentele de interpretare și educație ecologică, completate de servicii locale (ghidaj, gastronomie, cazare).

Efectul asupra teritoriului este transformarea naturii dintr-o resursă pasivă sau supraexploată punctual într-o infrastructură teritorială continuă - un element perceput la toate scările teritoriale și parte din toate toate procesele, care leagă zona montană, zona submontană și satele, crește durata șederii, distribuie beneficiile economice și reduce presiunea asupra zonelor deja saturate.

Etape de implementare

În etapa 2026–2030, prioritatea este crearea unei baze funcționale pentru explorarea și înțelegerea peisajului Olteniei de sub Munte. Acțiuni pentru popularizarea traseelor existente, extinderea și întreținerea rețelei de trasee de plimbare, trasee montane, tematice și cicloturistice sunt puse în practică pentru integrarea acestora cu obiectivele de patrimoniu natural, rural și cultural. Accentul cade pe accesibilitate, diversitate de dificultate și conectare cu rețelele naționale de trasee. Este dezvoltată o componentă de digitalizare și promovare, care include hărți interactive, campanii de informare și instrumente digitale de orientare, completate de semnalistică unitară și alinierea toponimiei locale cu informațiile oferite turiștilor. Rețeaua de trasee este completată cu noi legături între zonele montane și cele locuite, cu trasee ușoare de plimbare „prin sat”, trasee tematice legate de transhumanță, livezi,

povești locale și peisaj rural, precum și cu trasee mixte pentru activități sportive precum *gravel bike*, *trail running* sau schi de tură. În această etapă sunt amenajate puncte de informare și panouri educative în zone strategice, cu rol în educația și interpretarea biodiversității și geositurilor. Sunt create puncte de belvedere și puncte de interpretare a peisajului realizate din materiale locale, fără impact negativ asupra mediului, iar tururile ghidate, inclusiv tururi de fotografie de peisaj și observare a faunei, contribuie la o experiență mai profundă și responsabilă a naturii. Rețeaua de puncte gastronomice locale, cu cel puțin un punct per UAT, completează experiența turistică și creează legături directe cu economia locală. Educația turiștilor privind conduita în natură și utilizarea responsabilă a traseelor devine parte integrantă a acestui demers.

Între 2030–2035, scenariul avansează către consolidarea experienței peisajului prin intervenții punctuale și infrastructuri de susținere. Sunt dezvoltate puncte de oprire, belvederi și spații de odihnă, precum și structuri ușoare realizate din materiale ecologice, care marchează traseele și creează noi puncte de atractivitate. Rețeaua de trasee velo este extinsă și corelată cu pachetele turistice, iar transportul public tip circuit este adaptat pentru a permite și transportul bicicletelor.

Un rol strategic îl au propunerile de mobilitate lentă și conectivitate regională, precum inițierea revitalizării Mocăniței ca element de interpretare a peisajului și începutul dezvoltării traseului regional Via Oltenica, care conectează toate UAT-urile prin drumeție, cicloturism, rute ecumenice și gastronomice. Taberele școlare și programele pentru tineri axate pe observarea biodiversității, trasee geologice și reconectarea cu natura sunt extinse, consolidând rolul educațional al peisajului. Evenimente tematice, precum Festivalul Naturii și Peisajului Oltenesc, contribuie la creșterea vizibilității și la consolidarea identității naturale a regiunii.

În etapa 2035–2040, scenariul intră într-o fază de maturizare și integrare. Mocănița este finalizată și funcționează ca ax de mobilitate lentă și experiență peisagistică, cu responsabilități clare de întreținere și siguranță la nivel local. Rețeaua Via Oltenica devine un produs turistic regional matur, integrând trasee de vară și de iarnă, inclusiv rute pentru schi de tură.

Peisajul agrar este revalorizat prin reconversia livezilor tradiționale în spații de turism experiențial, grădini comunitare și ferme demonstrative, corelate cu producția ecologică și gastronomia locală. Intervențiile de tip infrastructură majoră sunt abordate cu prudență și adaptate contextului peisagistic, fiind integrate doar în măsura în care respectă principiile de protecție a mediului și coerența teritorială.

Riscuri

Principalele riscuri ale acestui scenariu sunt legate de dezvoltarea inegală a traseelor între UAT-uri, care poate accentua discrepanțele teritoriale, precum și de supraîncărcarea punctuală a unor zone deja populare, cu impact asupra peisajului și biodiversității. Un alt risc relevant îl reprezintă capacitatea limitată de întreținere pe termen lung a infrastructurii, mai ales în lipsa unor structuri locale de management, precum și posibilele conflicte între utilizarea turistică și obiectivele de conservare.

Scenariul răspunde acestor riscuri printr-o abordare etapizată, care permite testarea și ajustarea intervențiilor, prin utilizarea infrastructurilor ușoare, reversibile și adaptate contextului, precum și prin stabilirea unor reguli clare de utilizare și interpretare a traseelor. Accentul pus pe educație ecologică,

ghidaj și responsabilitate comunitară contribuie la menținerea unui echilibru între accesibilitate, protecția mediului și calitatea experienței turistice.

Sectorul 2: Identitate, patrimoniu (obiective recunoscute sau cu potențial) și arhitectură

Scenariul se bazează pe ipoteza că patrimoniul cultural material și imaterial, împreună cu arhitectura vernaculară, pot deveni un motor real de dezvoltare economică și comunitară, doar dacă sunt abordate ca sistem integrat. Schimbarea este determinată de riscul de pierdere a autenticității prin intervenții incoerente, presiune investițională și diluarea identității, dar și de oportunitatea crescută de integrare în rețele culturale și turistice naționale și europene.

Scenariul este făcut posibil prin implicarea coordonată a UAT-urilor din Oltenia de sub Munte, Consiliului Județean Vâlcea, ONG-urilor, meșteșugarilor, ghizilor locali, instituțiilor educaționale și mediului privat local, precum și a locuitorilor, fiecare având un rol în protejarea, activarea și transmiterea patrimoniului.

Efectul asupra teritoriului este trecerea de la un patrimoniu fragmentat și vulnerabil la un peisaj cultural coerent, capabil să genereze valoare economică, să distribuie fluxurile turistice dincolo de centrele consacrate și să ofere comunităților locale un cadru clar pentru dezvoltare, fără pierderea identității sau a caracterului specific.

Etape

În etapa 2026–2030, prioritatea o reprezintă construirea cadrului identitar și de management pentru coordonarea coerentă a intervențiilor asupra patrimoniului și peisajului cultural. Este dezvoltat un brand regional comun pentru produse, servicii, meșteșuguri, evenimente și trasee, utilizat ca instrument de diferențiere, promovare și control al calității, susținut de semnalistică unitară și de un plan de interpretare a locurilor și peisajelor cu valoare simbolică sau mitologică, bazat pe narațiune și identitate, inclusiv prin soluții digitale ușor de implementat.

Un rol central îl are elaborarea unui ghid de regenerare rurală, care oferă repere clare pentru intervențiile asupra fondului construit, spațiului public și peisajului, adaptate specificului local. Aplicarea acestuia este sprijinită printr-un mecanism local de „coerență construită”, sub forma unui grup de lucru consultativ de actori locali, menit să susțină deciziile și să reducă intervențiile improvizate.

În paralel, este inițiat un cadru de formare și schimb de bune practici în domeniul arhitecturii vernaculare, sub forma unor cursuri, ateliere și activități aplicate, rețele de meșteri locali, dezvoltate gradual și corelate cu intervenții reale din teritoriu. Acest cadru are ca scop consolidarea competențelor privind întreținerea, restaurarea și adaptarea clădirilor tradiționale, utilizând materiale și tehnici locale.

Componenta de interpretare și promovare este completată prin formarea ghizilor locali, care contribuie la valorizarea patrimoniului natural și cultural, la crearea de experiențe coerente pentru vizitatori și la consolidarea capacității locale de comunicare și implicare comunitară.

Între 2030–2035, patrimoniul este activat prin implicarea comunităților locale și prin conectarea resurselor culturale cu activitățile economice și turistice. Sunt dezvoltate acțiuni de punere în valoare a patrimoniului ecumenic și construit, integrate în circuite și pachete tematice culturale, care combină

vizitarea monumentelor, explorarea peisajului, experiența balneară, activități agricole sezoniere și gastronomia locală, contribuind la creșterea duratei șederii și la diversificarea ofertei turistice.

Arhitectura vernaculară și ocupațiile tradiționale sunt susținute printr-o rețea de bresle meșteșugărești, care facilitează colaborarea între meșteri, ateliere deschise și programe de ucenicie și transmitere intergenerațională a cunoștințelor (olărit, prelucrarea lemnului, țesături tradiționale, produse alimentare, tehnici vernaculare). În paralel, este implementat un program de conversie funcțională a clădirilor abandonate sau subutilizate, în special a celor publice, transformate în spații pentru ateliere, cultură și viață comunitară, cu rol de catalizator al regenerării locale.

Complementar, sunt sprijinite 2–3 proiecte demonstrative private de recondiționare a unor locuințe vechi cu valoare ambientală, chiar dacă nu sunt clasate ca monumente, pentru a demonstra compatibilitatea dintre conservare și confortul contemporan. Coerența ofertei este susținută printr-o platformă digitală integrată, care funcționează ca planificator de vizite și vacanțe, reunind rute tematice, informații, rezervări, calendar de evenimente și tururi virtuale.

În etapa 2035–2040, scenariul intră într-o fază de maturizare și integrare. Zona Oltenia de sub Munte este conectată prin rețeaua de rute tematice și produse patrimoniale. Oferta culturală și turistică este consolidată într-un produs regional diversificat, capabil să crească durata șederii și să reducă sezonalitatea. Patrimoniul este corelat cu tranziția energetică și economia circulară prin soluții compatibile cu peisajul și identitatea locală.

Riscuri

Există riscul dificultăților de coordonare intercomunală, în special în absența unor mecanisme clare de guvernare, precum și riscul unei supra-investiții în infrastructuri culturale sau de promovare fără o cerere reală, care pot deveni nesustenabile.

Aceste riscuri sunt gestionate prin menținerea intervențiilor la scară medie, prin testarea progresivă a proiectelor și prin utilizarea brandului regional ca instrument de orientare și control al calității, nu doar de promovare. Elaborarea ghidului de regenerare rurală și funcționarea unui cadru consultativ local contribuie la reducerea intervențiilor incoerente asupra fondului construit și la asigurarea unei abordări unitare, adaptate specificului fiecărei localități.

Sectorul 3: Infrastructură socială și viața comunitară (educație, asistență socială)

Scenariul pornește de la ipoteza că sustenabilitatea pe termen lung a Olteniei de sub Munte depinde în mod decisiv de consolidarea capitalului uman și social, nu doar de investiții fizice sau economice. Schimbarea este determinată de presiunea combinată a declinului demografic, îmbătrânirii populației și migrației tinerilor, dar și de existența unui potențial latent: comunități active, inițiative locale, infrastructură existentă subutilizată și interes pentru relocare urban–rural.

Scenariul devine posibil prin cooperarea între UAT-uri, Consiliul Județean Vâlcea, instituții de educație și sănătate, ONG-uri, școli, centre comunitare și mediul privat local, care construiesc împreună rețele de servicii și programe partajate. Tipul de investiții și acțiuni vizează infrastructura socială „invizibilă”:

educație formală și nonformală, servicii sociale integrate, huburi comunitare, programe intergeneraționale, platforme de conectare și mecanisme de sprijin pentru noii rezidenți și micii producători.

Efectul asupra teritoriului este întărirea coeziunii sociale și a capacității comunităților de a susține celelalte două scenarii. Infrastructura socială devine un suport transversal al transformării blânde, reducând vulnerabilitățile demografice, crescând atractivitatea zonei pentru rezidenți și asigurând continuitatea valorilor, competențelor și inițiativelor locale.

Etape de implementare

În etapa 2026–2030, prioritatea o reprezintă activarea comunităților locale și consolidarea legăturilor intergeneraționale, cu accent pe tineri și vârstnici. Acțiuni sociale integrate creează un cadru coerent de implicare civică, prin activități educaționale în aer liber, tabere școlare, ateliere intergeneraționale și acțiuni de voluntariat desfășurate în parteneriat cu școlile, comunitățile locale și seniorii cu experiență. Continuarea și extinderea programelor de tip Rangerii Juniori este completată de tabere tematice și ateliere susținute de „experți locali”, care facilitează cunoașterea biodiversității, a tradițiilor și a patrimoniului cultural.

Educația intergenerațională devine un pilon al scenariului, prin întâlniri regulate între elevi și vârstnici, transmiterea meșteșugurilor, a poveștilor locale și a memoriei comunitare. În paralel, programul Ambasadorii Olteniei de sub Munte formează tineri lideri locali implicați în ghidaj turistic, promovare culturală și inițiative civice, consolidând sentimentul de apartenență și responsabilitate față de teritoriu.

Complementar este vizată sprijinirea bunăstării comunităților prin programe dedicate micilor producători, dezvoltarea unei rețele locale de produse și alimentație, precum și inițierea unor intervenții de reabilitare energetică și utilizare a energiilor regenerabile la nivel de gospodărie. Un accent important este pus pe programele pentru vârstnici activi, care includ cluburi, activități de voluntariat, implicare în ateliere și centre de zi, cu rol atât social, cât și terapeutic, contribuind la sănătatea emoțională și la menținerea rolului activ al seniorilor în viața comunității. În această etapă este abordată și optimizarea infrastructurii de transport local, prin punerea în funcțiune a autobuzelor electrice existente și corelarea acestora cu nevoile reale de mobilitate.

Între 2030–2035, scenariul se concentrează pe structurarea și profesionalizarea infrastructurii sociale și educaționale. Este dezvoltat un centru intercomunal de sănătate și asistență socială, cu servicii adaptate populației vârstnice și grupurilor vulnerabile, care completează rețeaua existentă de servicii medicale. Educația este corelată mai strâns cu economia locală, prin ateliere școlare, cursuri postliceale și activități extracurriculare orientate către turism, prelucrarea lemnului, agricultură bio și meșteșuguri.

În paralel, sunt create huburi comunitare în clădiri reabilite (foste școli, biblioteci, cămine culturale), care funcționează ca spații multifuncționale pentru educație, evenimente, coworking și inițiative locale. Coerența vieții comunitare este susținută printr-o platformă digitală de conectare comunitară, care integrează evenimente, oportunități de voluntariat, sprijin pentru mici producători și informații utile pentru locuitori și vizitatori. Aceasta este completată de o platformă digitală intercomunală de

evenimente, care conectează sărbători tradiționale, târguri locale și festivaluri într-un calendar comun, contribuind la vizibilitate și coordonare.

În etapa 2035–2040, scenariul intră într-o fază de consolidare și deschidere către noi rezidenți. Programul de relocare urban–rural oferă pachete de sprijin pentru noii locuitori, facilitând integrarea comunitară și valorificarea fondului construit existent. Sunt dezvoltate centre locale de prelucrare a produselor, ca infrastructură comunitară pentru micii producători, contribuind la stabilitatea economică locală. În completare, sunt prevăzute centre de primire urgențe, care îmbunătățesc accesul la servicii de bază și cresc siguranța comunităților, în special în zonele mai izolate.

Riscuri

Riscurile acestui scenariu sunt corelate cu dependența excesivă de finanțări externe, care poate afecta continuitatea programelor sociale, precum și cu capacitatea administrativă limitată a UAT-urilor de a gestiona servicii integrate la scară microregională. Un alt risc îl reprezintă necorelarea infrastructurii sociale cu nevoile reale ale comunităților, ceea ce poate conduce la subutilizarea spațiilor sau la lipsa de implicare a beneficiarilor.

Scenariul răspunde acestor riscuri printr-o abordare bazată pe activarea clădirilor existente, pe programe flexibile și adaptabile și pe dezvoltarea graduală a serviciilor, în funcție de cererea reală. Rețelele intercomunale, parteneriatele cu ONG-uri, școli și mediul privat local contribuie la distribuirea responsabilităților și la creșterea rezilienței sistemului social. Scenariul propune o abordare graduală, care pornește de la activarea tinerilor și a relațiilor intergeneraționale, continuă cu structurarea serviciilor comunitare și educaționale și culminează cu atragerea de noi rezidenți și consolidarea serviciilor de bază.

3.3 Drumul către 2040 - Foaia de Parcurs pentru Transformarea Blândă a Olteniei de sub Munte (setul de proiecte/programe/acțiuni/măsuri)

Foaia de Parcurs pentru Transformarea Blândă a Olteniei de sub Munte reprezintă un instrument de planificare strategică și spațială orientat către coordonarea coerentă a proiectelor, programelor, măsurilor și inițiativelor incluse în strategie. Spre deosebire de un plan de acțiuni, care distribuie responsabilități și etape de implementare într-o logică predominant liniară, Foaia de Parcurs operează la nivel de sistem, urmărind corelarea intervențiilor și generarea unui impact strategic cumulativ. Acest instrument se subscrive viziunii generale co-elaborate cu actorii locali și este structurat în raport cu cele trei obiective strategice ale strategiei:

- **Obiectiv strategic 1 (OS1): Natura protejată, viitor asigurat – măsuri de dezvoltare sustenabilă pentru peisaje naturale și rurale reziliente**
- **Obiectiv strategic 2 (OS2): Oltenia de sub Munte, un teritoriu cu identitate clară și vizibilitate recunoscută, în care economia locală se dezvoltă ca rezultat al valorificării turistice durabile**

- **Obiectiv strategic 3 (OS3): Infrastructură modernă pentru oameni și comunități prospere – regenerare rurală, agricultură sustenabilă și calitatea vieții la sat**

Proiectele, programele, măsurile și inițiativele propuse au caracter de recomandare și sunt grupate tematic în trei categorii principale: **Natură, turism și peisaj local; Infrastructură socială și viață comunitară; Identitate, patrimoniu și arhitectură**

Acestora li se adaugă o categorie distinctă dedicată proiectelor preluate din Strategiile Locale de Dezvoltare existente la nivel județean pentru zona de studiu, integrate strategic pentru a asigura coerență și tracțiune implementării.

Împărțirea pe categorii tematice are rol organizatoric și orientativ. În logica abordării integrate, proiectele contribuie simultan la mai multe obiective strategice. Intervențiile din domeniul naturii pot genera impact economic și social; proiectele de infrastructură socială pot consolida identitatea și atractivitatea turistică; intervențiile asupra patrimoniului pot susține reziliența comunitară și economia locală. Această interdependență reflectă caracterul sistemic al transformării blânde.

Clarificare privind titlurile și structura proiectelor

Titlurile proiectelor incluse în Foaia de Parcurs reprezintă propuneri orientative și idei-cadru. Ele pot fi implementate sub forme și denumiri diferite, în funcție de contextul administrativ, de cerințele programelor de finanțare sau de parteneriatele constituite. Denumirile utilizate în strategie au rol de structurare conceptuală și de facilitare a coordonării, nu de formulare definitivă pentru aplicații de finanțare.

Proiectele pot fi grupate sub inițiative mai ample, care reunesc mai multe intervenții conexe. În acest sens, Foaia de Parcurs permite agregarea proiectelor în programe sau platforme strategice, în funcție de oportunitățile și dinamica teritorială. Acestea sunt detaliate în fișele de proiect - capitolul următor.

3.4 Fișele de proiect

OS1 – Natură, turism și peisaj. Transformare blândă prin peisaj și experiență

1.1 TRASEE ȘI PEISAJE OLTENIA DE SUB MUNTE

Descriere: Sistem integrat de trasee și experiențe de peisaj. Set de proiecte strategice pentru popularizarea traseelor existente, extinderea rețelei de trasee de plimbare „la sat”, trasee montane, tematice și cicloturistice, și integrarea lor cu obiectivele de peisaj natural, peisaj rural și patrimoniu din OdsM. Proiectul urmărește crearea unei rețele coerente și accesibile pentru mai multe categorii de utilizatori (familii, seniori, sportivi, turiști internaționali), cu sprijin digital (hărți, track-uri, aplicații) și semnalistică unitară.

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- durată scurtă a șederii turiștilor și sezonabilitate ridicată;
- valorificare inegală și fragmentată a peisajului;
- concentrare excesivă a turismului în zona montană (nord), cu zona de sud slab valorificată;
- lipsa traseelor ușoare accesibile familiilor și seniorilor;

SET STRATEGIC DE PROIECTE

1.1.1 „Plimbări la sat – Costești, proiect pilot”

Descriere: (Proiect pilot – trasee de plimbare locale). Dezvoltarea și marcarea unui set de trasee de plimbare „la sat” în UAT Costești, cu grade diferite de dificultate, care conectează gospodării, livezi, puncte de belvedere, obiective de patrimoniu și zone naturale accesibile. Proiectul include: identificare trasee cu comunitatea, marcaj tematic, puncte de informare, materiale de promovare și integrarea acestora în platforme digitale (Strava, Komoot, Gmaps).

Logică strategică:

Proiect pilot

Tip proiect:

Proiect strategic

Orizont de timp:

2026

1.1.2 „Plimbări la sat – Rețea OdsM Nord”

Descriere: (Scalare proiect pilot Costești). Extinderea metodologiei pilot din Costești la nivelul UAT-urilor din zona centrală și nordică a OdsM. Proiectul vizează dezvoltarea unei rețele interconectate de trasee de plimbare „la sat”, cu tematici locale (tradiții, agricultură, peisaj rural), care să lege între ele sate, puncte gastronomice, meșteșugari și obiective turistice, contribuind la distribuirea fluxului de vizitatori în teritoriu.

Logică strategică:

Scalare și capitalizare

Tip proiect:

Proiect strategic

Orizont de timp:

2027

1.1.3 „Plimbări la sat – Rețea OdsM Sud”

Descriere: (Scalare teritoriu sudic). Dezvoltarea de noi trasee ușoare de plimbare „la sat” în zona de sud a OdsM (ex. Tomșani, Bunești, Măldărești, Păușești-Măglași, Vlădești, Ocnele Mari), adaptate nevoilor teritoriale: conectarea centrelor rurale cu livezile, bisericile de lemn, culele, izvoarele și micile puncte de interes, cu accent pe accesibilitate pentru familii și seniori.

Logică strategică:

Scalare și capitalizare

Tip proiect:

Proiect strategic

Orizont de timp:

2027

1.1.4 „Munte–Sat OdsM – Rețea unitară de trasee”

Descriere: (Reabilitarea și conectarea traseelor existente). Reabilitarea, modernizarea și crearea de noi legături între traseele montane oficiale, traseele de plimbare „la sat” și traseele tematice (ecumenice, culturale, agricole). Proiectul urmărește un sistem unitar de marcaj și semnalistică, puncte de trecere între zona naturală și cea rurală și integrarea cu transportul public de tip circuit.

Logică strategică:
Proiect de sprijin
Tip proiect:
Proiect strategic
Orizont de timp:
2028

1.1.5 „Trasee ale poveștilor – Natură, transhumanță, livezi”

Descriere: (Extinderea rețelei de trasee tematice). Dezvoltarea și marcarea de trasee tematice care valorifică poveștile locale (transhumanță, mituri, livezi, gospodării tradiționale, povești de râu și pădure), integrate cu un calendar de evenimente dedicate (momentele transhumanței, înflorirea livezilor, festivaluri locale). Proiectul cuprinde și partea de interpretare (panouri narrative, tururi ghidate, materiale multimedia).

Logică strategică:
Scalare și capitalizare
Tip proiect:
Proiect strategic
Orizont de timp:
2028

1.1.6 „Via Oltenica – Traseul mare al Olteniei de sub Munte”

Descriere: (Drum regional integrat). Proiect complex și strategic pentru crearea unui traseu regional integrat – **Via Oltenica** – care conectează toate UAT-urile din OdsM printr-o rețea coerentă de drumeție, cicloturism, rute ecumenice și gastronomice. Include: definire traseu principal + variante locale, amenajări minimale, puncte de oprire și cazare, integrare cu puncte gastronomice, meșteșugari, evenimente și transport public (inclusiv Mocăniță, pe termen lung).

Logică strategică:
Scalare și capitalizare
Tip proiect:
Proiect complex
Orizont de timp:
2028+ (posibila prelungire 2035)

INIȚIATOR

- Asociația Kogayon – coordonare strategică, expertiză în trasee, peisaj, educație și procese participative
- UAT-uri - în vederea oficializării traseelor
- Actori locali inițiatori (ex. ghizi locali) care pot crește gradul de vizibilitate al traseelor/experiențelor peisajului și pot informa turiștii

PARTENERI POSIBILI

- Pensuni și unități de cazare – diseminare, informare turiști, integrare trasee în pachete locale
- Buila Trail Running – know-how pentru organizare, marcare și utilizare responsabilă a traseelor sportive
- Inițiative și exemple de bună practică (ex. Fundația Corbii de Piatră pentru zona Argeș, sau Via Transilvanica) – inspirație pentru integrarea peisajului și a experiențelor locale
- ONG-uri locale de natură, sport și patrimoniu
- Voluntari și tineri din comunitate
- Administratori de arii naturale / Salvamont (unde este cazul)

RESURSE NECESARE

- Expertiză în planificare de trasee și interpretare de peisaj;
- Resurse umane locale (voluntari, ghizi);
- Materiale pentru marcaj și semnalistică;
- Instrumente digitale și platforme online;

OLTENIA DE SUB MUNTE

BARIERE

- Câinii de la stână și câinii de gospodărie care sunt lăsați liberi
- Reticența proprietarilor în a permite traversarea turiștilor
- Capacitate și deschidere slabă a autorităților locale de a fi inițiatori sau parteneri.
- Comunicare deficitară - fiind multe opțiuni de trasee, turiștilor le poate fi greu de ales varianta cea mai bună pentru nivelul lor de pregătire, perioada din an, timpul disponibil.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Inspirațional – reconectarea oamenilor cu peisajul, poveștile și identitatea OdsM.

Social – cooperare intercomunitară, implicare civică, voluntariat, educație informală.

Natural – utilizare responsabilă a naturii, distribuirea presiunii turistice, educație ecologică. *Economic* – creșterea duratei șederii, distribuirea beneficiilor economice în teritoriu, sprijin pentru economii locale (gastronomie, cazare, ghidaj).

PROIECTE ASOCIATE

- 1.2. „OdsM - Drumul către Geoparc UNESCO”
- 2.2. „Puncte de informare și orientare OdsM”
- 2.9. „Tineri pentru OdsM - Comunitate, natură și tradiții”
- 3.3. „Rețea de adăposturi pentru câini - Siguranță pe trasee”
- 1.5 „Oltenia De Sub Munte – Identitate, Brand Și Comunitate” (Etapă 1)

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- PR SUD-VEST OLTENIA
- AFM
- INTERREG Danube/ INTERREG Europe
- AFCN
- PNDR / PNS
- Ministerul Economiei, Digitalizării, Antreprenoriatului și Turismului - Programe turism

1.2 OLTENIA DE SUB MUNTE – DRUMUL CĂTRE GEOPARC UNESCO

Descriere: Proiect strategic pentru susținerea procesului de recunoaștere a Olteniei de sub Munte ca Geoparc Internațional UNESCO. Proiectul presupune: (i) actualizare (dacă este cazul) a documentației aferente; (ii) construirea sau revizuirea unui cadru de guvernare funcțional (cu parteneri UAT, Consiliul Județean etc.); recâștigarea sprijinului instituțional și politic.

Logică strategică: Proiect strategic

Tip proiect: Proiect de sprijin

Orizont de timp: 2029

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Lipsa sprijinului politic și instituțional, în ciuda unei documentații solide și a unui proces transparent;
- Fragmentarea responsabilităților între autorități și slabă colaborare intercomunitară;
- Valorificarea redusă a patrimoniului geologic și geomorfologic în economie și educație;
- Absența unei structuri clare de management recunoscute oficial, care să gestioneze zona în mod integrat (urmărind diminuarea disparităților);
- Vizibilitate scăzută la nivel național și internațional a resurselor geologice locale;
- Lipsa integrării geoparcului cu alte investiții strategice (trasee, educație, turism).

INIȚIATOR

PARTENERI POSIBILI

OLTENIA DE SUB MUNTE

● Asociația Kogayon – inițiator principal, autor al documentației și demersurilor anterioare	● UAT-uri ● Actori locali-cheie implicați în educație, turism și patrimoniu ● Consiliul Județean Vâlcea ● Ministerul Mediului / Ministerul Educației / Ministerul Culturii (în funcție de etapa proiectului) ● Forumul Național al Geoparcurilor ● Rețeaua Europeană și Globală a Geoparcurilor UNESCO ● Universități și institute de cercetare (geologie, geografie, mediu) ● Muze locale, ONG-uri de mediu și educație ● Pensiuni și operatori turistici (pentru testarea produselor educaționale)

RESURSE NECESARE

- Suport juridic și instituțional
- Sprijin din partea comunității locale (vocea comunității să fie mai puternică, iar localnicii să înțeleagă ce este și ce nu este un geoparc)
- Parteneriate educaționale și culturale (de evaluat o posibilă consolidare/extindere a rețelei/colaborărilor Kogayon)

BARIERE

- Reticență politică sau lipsa asumării instituționale;
- Percepția geoparcului ca proiect „prea complex” sau „prea restrictiv”;
- Lipsa resurselor financiare pentru management pe termen lung;
- Confuzia dintre arie protejată strictă și geoparc (nevoie de clarificare publică prin modificarea OUG 57 - proiect de advocacy în desfășurare);

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - Creșterea mândriei locale, educație pentru copii și tineri, implicare comunitară.

Natural - Protejarea activă a geositurilor și peisajului prin utilizare responsabilă.

Economic - Dezvoltarea turismului educațional, crearea de locuri de muncă locale, diversificarea economiei.

Inspirațional - Poziționarea Olteniei de sub Munte ca teritoriu de referință în educația geologică, patrimoniu și *transformare blândă*.

PROIECTE ASOCIATE

- 1.8 Pajiști protejate
- 1.4 „OdsM în lume – Pachet internațional pentru turiști”

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- INTERREG Danube
- LIFE (UE) Natură și Biodiversitate
- Erasmus+
- Europa Creativă
- PR SUD-VEST Oltenia
- AFM
- CJ Vâlcea

1.3 OdsM OUTDOOR – NATURĂ ȘI COMUNITATE

Descriere: Proiectul OdsM OUTDOOR – Natură și Comunitate propune construirea unui cadru permanent de activare a peisajului natural al Olteniei de sub Munte ca spațiu de viață, educație și comunitate, nu doar ca fundal recreativ sau resursă turistică punctuală. Proiectul pornește de la convingerea că protejarea biodiversității și dezvoltarea durabilă a teritoriului nu pot fi separate de experiența directă a oamenilor în natură și de implicarea comunităților locale.

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- utilizarea fragmentată și sezonieră a peisajului natural, concentrată pe câteva perioade și zone;
- perceperea naturii preponderent ca resursă de consum recreativ, nu ca infrastructură educațională și comunitară;
- nivel scăzut de cunoaștere a biodiversității locale în rândul turiștilor, tinerilor și al comunităților;
- presiuni crescânde asupra unor zone sensibile, generate de activități outdoor necoordonate.

SET STRATEGIC DE PROIECTE

1.3.1 „Mișcare, comunitate și natură – pe tot parcursul anului”

Descriere: Presupune construirea unei tradiții locale de evenimente outdoor recurente, care folosesc peisajul ca infrastructură vie: (i) evenimente sportive cu impact redus (trail running, gravel bike, cross-country, schi de tură); (ii) activități educative și recreative (tururi foto, treasure hunt, tururi ghidate tematice); (iii) evenimente de sezon (primăvară, extra-sezon turistic), conectate cu produse locale, gastronomie, meșteșuguri și trasee OdsM.

Evenimentele sunt concepute ca instrumente de construire a unor comunități de pasionați, care contribuie la dezvoltarea economică a zonei (prin turism).

1.3.2 „Cunoaștere, educație și monitorizare participativă”

Descriere: Componentă soft, de educație și cercetare aplicată, care include: (i) dezvoltarea de pachete educaționale despre biodiversitatea OdsM, adaptate diferitelor publicuri (elevi, profesori, ghizi, turiști responsabili); (ii) organizarea de activități de explorare ghidată în teren (ture lunare, tabere tematice, ateliere de observare), în legătură cu inițiativele existente (ex. Rangerii Juniori, turele Kogayon); (iii) implementarea unui cadru de monitorizare participativă a biodiversității, bazat pe indicatori simpli (specii-indicator, starea habitatelor, presiuni), metode non-invazive și instrumente digitale de bază.

Logică strategică:

Acțiune/măsură cu rol de sprijin

Tip proiect:

Inițiativă pilot

Orizont de timp:

2028-2030+

Logică strategică:

Acțiune/măsură cu rol de sprijin

Tip proiect:

Inițiativă pilot

Orizont de timp:

2028-2030+

INIȚIATOR

- Asociația Kogayon (inițiator principal – expertiză în natură, educație, evenimente outdoor, biodiversitate)
- ONG-uri locale de natură și outdoor

PARTENERI POSIBILI

- Administrația Parcului Național Buila-Vânturarița
- Agenția pentru Protecția Mediului Vâlcea
- Cluburi sportive și comunități outdoor locale
- ONG-uri educaționale și de tineret

OLTENIA DE SUB MUNTE

- UAT-uri din Oltenia de sub Munte (rol de co-inițiatori locali)

RESURSE NECESARE

- platforme de mapare, aplicații de monitorizare, materiale multimedia;
- resurse financiare pentru organizare evenimente, formare, materiale și comunicare;

BARIERE

- Creșterea activităților poate duce la suprautilizarea unor trasee și habitate fragile, dacă nu există reguli clare și capacitate de gestionare.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - Creșterea implicării comunitare și a voluntariatului, educație ecologică pentru tineri și adulți, întărirea coeziunii sociale și a identității locale.

Natural - creșterea nivelului de cunoaștere și protecție a biodiversității, monitorizare activă a habitatelor, reducerea presiunilor antropice prin educație și reguli clare.

Economic - atragerea de turiști în extra-sezon, venituri indirecte pentru cazare, gastronomie și servicii locale, susținerea economiei locale prin evenimente recurente.

Inspirațional - reconectarea oamenilor cu natura și peisajul, formarea unei culturi a respectului față de mediu, poziționarea OdsM ca teritoriu viu, educativ și responsabil.

PROIECTE ASOCIATE

- 1.1 „Trasee și Peisaje Oltenia de sub Munte”
- 1.2 „OdsM – Drumul către Geoparc UNESCO”
- 1.6 „OdsM – Identitate, Brand și Comunitate”
- 2.4 „OdsM – Destinație de experiențe”
- 2.5 „Rangerii Juniori – Școala de natură a OdsM”
- 2.8 „Agenda OdsM – Platforma de evenimente comunitare”
- 2.9 „Tineri pentru OdsM – Comunitate, natură și tradiții”

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- INTERREG Danube
- LIFE (UE) Natură și Biodiversitate
- Erasmus+
- Europa Creativă
- PR SUD-VEST Oltenia
- AFM
- CJ Vâlcea

1.4 OLTENIA DE SUB MUNTE ÎN LUME – PACHET (INTERNAȚIONAL) PENTRU TURIȘTI

Descriere: urmărește creșterea vizibilității internaționale a microregiunii OdsM și poziționarea acesteia ca destinație autentică de natură, peisaj cultural, spiritualitate și turism lent. Proiectul capitalizează eforturile existente ale Asociației Kogayon și ale actorilor locali și le structurează într-un pachet coerent, profesionist și adaptat publicului internațional. Proiectul include: (i) realizarea de materiale de promovare internaționale: broșuri tematice, hărți ilustrate, ghiduri scurte de experiențe (nature, spiritual, cultural, slow tourism); crearea de pachete tematice de vizitare (2–5 zile), care combină drumetia, gastronomia locală, experiențe comunitare, spiritualitate și natură; campanii de promovare targetate către publicuri specifice (turiști activi, seniori, familii, pasionați de natură și cultură); integrarea OdsM în circuite internaționale tematice (slow tourism, turism de natură, turism spiritual, destinații rurale autentice) - ajutat de colaborarea cu jurnalistul Charlie Ottley

Logică strategică: Scalare și capitalizare

Tip proiect: Proiect strategic

Orizont de timp: 2030

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Durată scurtă a șederii turiștilor și concentrare pe turism intern și sezonier;
- Vizibilitate internațională relativ redusă a OdsM, în ciuda valorii ridicate a peisajului natural și cultural;
- Slaba conectare a ofertei locale (pensiuni, ghizi, gastronomie, trasee) în produse turistice clare pentru piața externă.

INIȚIATOR

- Asociația Kogayon
- Reprezentanți locali OdsM (rețea de ghizi, antreprenori, comunități)

PARTENERI POSIBILI

- Pensiuni și unități de cazare (diseminare și pachete comune)
- Ghizi locali și furnizori de experiențe
- ONG-uri de patrimoniu natural și cultural
- Agenții de turism specializate în ecoturism și turism cultural (RO & internațional)
- Platforme internaționale de turism responsabil (ex. rețele de geoparcuri UNESCO, slow tourism) - prin BWL (Bioregional Weaving Lab)
- Consiliul Județean Vâlcea / ADR (suport instituțional)

RESURSE NECESARE

- Conținut editorial și vizual (foto, video, storytelling)
- Coordonarea actorilor locali (ghizi locali, unități de cazare, puncte de alimentație, activități outdoor, activități culturale, etc..)
- Acces la rețea de promovare externe (prin diverse rețele în care Kogayon este deja prezentă)

BARIERE

- Risc de supra-promovare punctuală fără management al fluxurilor
- Capacitate limitată de coordonare între actorii locali, în lipsa unui sprijin politic/administrativ
- Cunoștințe și nivel scăzut de conștientizare a actorilor din HORECA pentru desfășurarea unor activități în acord cu peisajul și identitatea locului

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Return social - Consolidarea colaborării între actorii locali

Return natural - Promovarea unui model de turism responsabil, lent și educațional, care conduce către nevoia de proteja și ocroti peisajele naturale și rurale ale zonei

OLTENIA DE SUB MUNTE

Return economic - Creșterea duratei șederii și a cheltuielilor per turist

Return inspirațional - Creșterea mândriei locale și a sentimentului de apartenență

PROIECTE ASOCIATE

- 1.1 „Trasee și Peisaje Oltenia de sub Munte”
- 1.6 „OdsM – Identitate, Brand și Comunitate”
- 2.4 „OdsM – Destinație de experiențe”
- 3.2 „Ghizi locali OdsM 2.0”
- 3.14 „Patrimoniu și Comunitate – Redescoperirea ODSM”

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- INTERREG Danube
- Erasmus+
- EISMEA – PPPA-2026-TOURISM-CAPACITY-BUILDING
- Europa Creativă
- MEDAT / turism.gov
- PR SUD-VEST Oltenia
- GAL/LEADER - AFIR
- AFM
- CJ Vâlcea

1.5 OLTENIA DE SUB MUNTE – IDENTITATE, BRAND ȘI COMUNITATE (Etapă 1)

Descriere: Proiectul urmărește consolidarea identității regionale OdsM ca motor de dezvoltare economică, turistică și culturală, prin structurarea conținutului identitar și activarea comunităților locale care îl produc și îl transmit. Proiectul pornește de la premisa că identitatea teritoriului nu poate fi construită artificial, prin instrumente de marketing izolate, ci trebuie să rezulte dintr-un proces coerent de documentare, organizare și valorificare a resurselor culturale vii: povești, produse, meșteșuguri, gastronomie și practici locale.

Se propune un cadru integrat prin care patrimoniul material și imaterial este documentat, tradus în produse și experiențe, și susținut prin rețele locale funcționale de producători, meșteșugari, gazde și inițiative comunitare. Proiectul creează baza pentru recunoașterea și vizibilitatea OdsM ca teritoriu cu identitate clară, autentică și asumată.

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Risc de pierdere sau diluare a patrimoniului cultural și imaterial;
- Lipsa unui brand regional coerent și recunoscut;
- Antreprenori locali mici, cu inițiativă, dar fără competențe de dezvoltare și promovare;
- Slabă conectare între producători, meșteșugari, gastronomie și turism;
- Pierderea meșteșugurilor și a memoriei locale prin lipsa mecanismelor de transmitere;
- Nevalorificarea patrimoniului cultural ca resursă economică, educațională și turistică.

SET STRATEGIC DE PROIECTE:

1.5.1 „Arhiva Vie – Poveștile OdsM”

Descriere: Proces de cercetare participativă pentru identificarea, colectarea și documentarea poveștilor locale (istorii de familie, memorii de sat, transhumanță, mituri naturale, ocupații tradiționale, relația cu muntele, pădurea și apa). Rezultatul este o arhivă digitală și fizică de referință, utilizată ca bază pentru brandul regional, materiale de interpretare, tururi ghidate, programe educaționale și comunicare publică.

Logică strategică:

Proiect pilot

Tip proiect:

Acțiune/măsură cu rol de sprijin

Orizont de timp:

2028-2030

1.5.2 „Rețeaua de Gust – Puncte gastronomice locale”

Descriere: Program de sprijin pentru dezvoltarea unei rețele de puncte gastronomice locale, cu obiectivul de a avea cel puțin un punct gastronomic funcțional în fiecare UAT din OdsM. Programul include formare pentru gazde, sprijin în autorizare, conectare cu producători locali, colaborare cu unități de cazare și ghizi, integrare în trasee și pachete turistice și promovare unitară sub identitatea OdsM.

Logică strategică:

Proiect în desfășurare (parțial)

Tip proiect:

Acțiune/măsură cu rol de sprijin

Orizont de timp:

2028-2030

1.5.3 „Breslele OdsM – Meșteșuguri și meserii vii”

Descriere: Constituirea unei structuri de tip breaslă care reunește meșteșugarii și producătorii artizanali din OdsM (olărit, lemn, țesături, produse alimentare), cu rol de reprezentare comună, colaborare, promovare, organizare de târguri și ateliere, precum și dezvoltarea de programe de ucenicie și transmitere intergenerațională a cunoștințelor.

Logică strategică:

Proiect pilot

Tip proiect:

Text

Orizont de timp:

2028-2029

1.5.4 „Eticheta OdsM – Brand regional pentru produse, evenimente și servicii”

Descriere: Dezvoltarea brandului regional OdsM și a unui sistem de etichetare pentru produse locale, meșteșuguri, evenimente și servicii, bazat pe criterii clare de calitate și autenticitate. Proiectul include elaborarea unui manual de identitate vizuală, proceduri de acordare și monitorizare a mărcii și campanii de promovare coerente la nivel național și internațional. Se recomandă elaborarea unui standard local pentru turism sustenabil care să ateste un nivel minim de calitate pentru a putea fi promovați în rețeaua comună OdsM.

Logică strategică:

Proiect în desfășurare

Tip proiect:

Acțiune/măsură cu rol de sprijin

Orizont de timp:

2027

INIȚIATOR

- Actori locali activi din OdsM (meșteșugari, gazde, producători, lideri comunitari)
- Asociația Kogayon
- Asociații/ONG-uri patrimoniu cultural

PARTENERI

- Antreprenori locali și mici producători
- Antropologi, sociologi, istorici
- Muzee și instituții culturale (ex. Muzeul Satului Vâlcea, Astra Sibiu – bune practici)
- GAL-uri și structuri de economie locală
- OAR / specialiști în arhitectură vernaculară
- Bibliotecile locale

RESURSE NECESARE

- Expertiză în cercetare socială și antropologică

OLTENIA DE SUB MUNTE

- Facilitatori comunitari și mentori pentru antreprenori locali
- Finanțări/granturi pentru producători locali, meșteșugari, puncte gastronomice (pe modelul de micro-granturi pilotat de Kogayon)

BARIERE

- Reticența unor comunități față de asociere și formalizare
- Presiuni comerciale care pot afecta autenticitatea
- Risc de utilizare superficială a brandului fără respectarea criteriilor

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - creșterea colaborării și a încrederii între membrii comunității

Natural - promovarea produselor locale, și a unei experiențe autentice

Economic - diversificarea economiei locale prin cultură, gastronomie, și turism autentic

Inspirațional - redescoperirea legendelor zonei în acord cu teritoriul

PROIECTE ASOCIATE

- 1.1 Trasee și Peisaje Oltenia de sub Munte
- 1.6 OdsM – Identitate, Brand și Comunitate
- 2.4 OdsM Destinație de experiențe
- 3.5 Infrastructuri comunitare (de procesare)

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- Europa Creativă
- Erasmus+
- Corpul European de Solidaritate
- AFCN
- Ministerul Culturii
- LEADER - AFIR

1.6 OLTENIA DE SUB MUNTE – IDENTITATE, BRAND ȘI COMUNITATE (Etapa 2 - Spații, reguli și coerență a peisajului)

Descriere: Proiectul urmărește protejarea și consolidarea identității teritoriale prin îmbunătățirea calității spațiului construit, a spațiului public și a infrastructurilor din zonele rurale (și al micilor centre urbane), în deplin acord cu peisajul natural și cultural al zonei. Intervenția pornește de la premisa că identitatea OdsM nu poate fi susținută doar prin conținut și brand, ci trebuie reflectată coerent în modul în care satele, drumurile, clădirile și zonele amenajate sunt întreținute, transformate și dezvoltate. Se creează un cadru operațional prin care regulile de construire, regenerare rurală și utilizare a resurselor locale sunt integrate în practica curentă a administrațiilor locale, a proprietarilor și a inițiativelor private. Accentul este pus pe intervenții blânde, adaptate contextului local, care evită standardizarea și urbanizarea agresivă și consolidează caracterul specific al Olteniei de sub Munte.

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Intervenții incoerente asupra fondului construit, în special rural (renovări și construcții noi care ignoră specificul local).
- Lipsa impunerii/respectării unor reguli clare și aplicabile pentru regenerarea satelor și a spațiului public.
- Asfaltarea excesivă a drumurilor rurale, cu pierderea caracterului peisajului.

- Utilizarea redusă a materialelor locale și ecologice, în favoarea materialelor standardizate importate.

SET STRATEGIC DE PROIECTE

1.6.1 „Arhitectură pentru OdsM”

Descriere: Presupune un pachet de măsuri pentru o mai bună implementare a Ghidului de Arhitectură pentru zona Vâlcea (OAR) la nivelul OdsM.

Se propune detalierea ghidului prin studii suplimentare pentru zona OdsM, urmat de instruirea personalului din administrațiile locale, informarea proprietarilor. Se recomandă consultarea ghidului/studiilor în evaluarea proiectelor de construcție, reabilitare și amenajare a spațiului public în vederea obținerii autorizațiilor de construcție (poate fi implicat Consiliul de Peisaj OdsM - vezi 1.6.2).

Logică strategică:
Proiect secundar cu rol de sprijin
Tip proiect:
Acțiune/măsură
Orizont de timp:
2028-2029

1.6.2 „Consiliul de Peisaj și Arhitectură OdsM”

Descriere: Crearea unui mecanism de colaborare între experți locali, arhitecți, reprezentanți ai UAT-urilor și Kogayon pentru consultanță asupra proiectelor noi, astfel încât intervențiile să respecte specificul peisajului și identității locale. Poate funcționa ca un grup consultativ sau „masă rotundă” periodică.

Logică strategică:
Scalare și capitalizare
Tip proiect:
Acțiune/măsură
Orizont de timp:
2029-2030

1.6.3 „Drumuri Autentice OdsM – Păstrarea ambianței și a peisajului rural”

Descriere: Măsura urmărește menținerea, reabilitarea și valorificarea drumurilor tradiționale de pământ și piatră din Oltenia de sub Munte, ca infrastructură blândă de mobilitate locală, turism lent și conectare a comunităților rurale. Proiectul promovează intervenții minimale, compatibile cu peisajul, corelate cu traseele „la sat”, ghidul de regenerare rurală și mobilitatea sustenabilă, contribuind la protejarea identității peisajului și la creșterea atractivității teritoriale. Proiectul propune un cadru integrat de intervenție care combină:

- inventarierea și clasificarea drumurilor de pământ și piatră cu valoare peisagistică, funcțională și culturală;
- măsuri de întreținere și stabilizare, folosind materiale locale (piatră, agregate naturale, drenaje naturale, rigole verzi), fără asfaltare și fără alterarea profilului tradițional;
- integrarea acestor drumuri în rețeaua de trasee „la sat”, rute tematice, trasee de plimbare, cicloturism (gravel biking) și acces lent către obiective naturale și culturale;

Măsura susține explicit ideea că nu toate drumurile trebuie modernizate prin asfaltare, ci o parte dintre ele trebuie **păstrate ca drumuri de peisaj**, adaptate utilizărilor locale și turistice.

Logică strategică:
Proiect secundar cu rol de sprijin
Tip proiect:
Acțiune/măsură
Orizont de timp:
2030

1.6.4 „Ghid de regenerare rurală OdsM”

Descriere: Elaborarea unui ghid specific pentru regenerarea vetrelor de sat și a spațiului rural, care să includă recomandări pentru:

- reabilitarea gospodăriilor,
- amenajarea spațiilor publice (vatra satului),
- materiale și culori recomandate,
- reguli pentru extinderi și construcții noi.

Logică strategică:

Proiect secundar cu rol de sprijin

Tip proiect:

Acțiune/măsură

Orizont de timp:
2031-2033

1.6.5 Peisaje Productive OdsM – Agrosilvicultură și Materiale Locale

Descriere: Se propune protejarea Naturii prin promovarea exploatărilor sustenabile. Acest proiect vizează dezvoltarea unor lanțuri valorice locale sustenabile, bazate pe relația directă dintre peisaj, resursele naturale și mediul construit. Intervenția este structurată pe mai multe direcții complementare:

(i) dezvoltarea de zone de tip agrosilvicultură (livezi productive, pășuni împădurite, perdele forestiere) și implementarea unor măsuri de colectare, gestionare și valorificare a biomasei rezultate din întreținerea peisajului agrar și forestier;

(ii) colectarea, prelucrarea primară și utilizarea materialelor ecologice locale – lemn, biomasă și piatră – în construcții, renovări și amenajări publice și private.

Scopul proiectului este de a construi o legătură funcțională și economică între teritoriu și mediul construit, reducând dependența de importul de materiale, stimulând economia locală și asigurând coerența dintre peisaj, arhitectură și identitatea Olteniei de sub Munte. Proiectul contribuie totodată la gestionarea durabilă a resurselor, la reducerea amprente de carbon și la consolidarea unui model de dezvoltare bazat pe lanțuri valorice scurte și economie circulară.

Logică strategică:

Proiect pilot (cu prioritate ridicată de scalare)

Tip proiect:

Proiect cu rol strategic

Orizont de timp:
2031-2033

INIȚIATORI

- Afaceri locale/antreprenori/fermieri
- UAT-urile din Oltenia de sub Munte
- Consiliul Județean Vâlcea (rol de coordonare și sprijin)

PARTENERI

- Ordinul Arhitecților din România (OAR) – filiala teritorială Sibiu - Vâlcea
- Specialiști în arhitectură vernaculară și peisaj
- Ocoale Silvice și administratori de păduri
- GAL Horezu
- Meșteșugari locali (lemn, piatră, construcții tradiționale)
- Mediul universitar (arhitectură, peisagistică, agronomie)
- ONG-uri de patrimoniu natural și cultural

RESURSE NECESARE

- Sprijin administrativ pentru aplicarea regulilor și ghidurilor
- Mecanisme/incubatoare de afaceri locale pentru producție locală de bio-materiale
- Experți în domeniul arhitecturii, peisajului
- Colaborare între UAT-uri și Consiliu Județean

BARIERE

- Rezistență locală la reguli percepute ca restrictive
- Costuri inițiale mai mari pentru utilizarea materialelor locale
- Posibilitatea declanșării unor exploatari mai puțin sustenabile

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - Întărirea capacității locale de decizie și planificare

Natural - Gestionarea durabilă a resurselor locale (lemn, biomasă, piatră)

Economic - Costuri reduse pe termen lung prin soluții adaptate contextului local; Creșterea atractivității turistice și investiționale a teritoriului

Inspirațional - Crearea unui model recognoscibil de regenerare rurală autentică

PROIECTE ASOCIATE

- 3.1.3 (i) „Program de relocare urban–rural asistată”
- 3.17 „Case refăcute în spirit rural”

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- Anghel Saligny – componenta soft
- Orizont Europa
- Europa Creativă
- LIFE
- INTERREG Europe/ INTERREG Danube
- Erasmus+
- Corpul European de Solidaritate
- Administrația Fondului Cultural Național
- Ministerul Culturii
- LEADER - AFIR
- Timbrul Arhitecturii - Ordinul Arhitecților din România

1.7 FESTIVALURILE naturii

Descriere: Festivalurile naturii reprezintă o categorie largă de proiecte culturale, educative dar și de distracție, construite în jurul elementelor specifice locului, precum: licurici (există deja Festivalul Licuricilor), cositul fânului, ceramica de Horezu, arhitectură balneară, etc., cu rol strategic în consolidarea identității Olteniei de sub Munte și în promovarea relației armonioase dintre comunități, natură și peisajul local. Ideea pornește de la exemplul Festivalului Licuricilor, o inițiativă de succes recunoscută ca eveniment-fanion al teritoriului și îl consolidează ca reper anual de educație ecologică, cultură și experiență în natură. În paralel, proiectul propune conceptul de festivaluri ale Naturii și Peisajului Oltenesc, eveniment - sugerat a se ține anual în aer liber, cu structură modulară, desfășurat în diferite locații din OdsM.

Evenimentele propuse sunt concepute ca platforme vii de interpretare a peisajului și biodiversității, de transmitere a miturilor, poveștilor și tradițiilor locale și de educație de mediu, contribuind totodată la activarea comunitară și la dezvoltarea unui turism cultural și outdoor cu impact redus. Ele reunesc o gamă diversă de activități care pun natura în centrul experienței: tururi ghidate pentru observarea licuricilor și a biodiversității nocturne, ateliere educaționale pentru copii și tineri dedicate naturii, cerului, peisajului și miturilor locale, intervenții artistice inspirate din mediul natural (instalații de lumină, teatru, muzică acustică), activități sportive blânde precum drumeții tematice, alergare ușoară sau plimbări ghidate, precum și experiențe gastronomice bazate pe produse locale și tradiționale.

OLTENIA DE SUB MUNTE

Acestea sunt completate de momente comunitare și intergeneraționale – seri de povești, legende și rememorări – care consolidează legătura dintre oameni, loc și patrimoniul viu al Olteniei de sub Munte.

Logică strategică: Proiect în desfășurare (cu potențial de scalare/multiplicare)

Tip proiect: Proiect cu rol strategic

Orizont de timp: 2026-2040

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Risc de diluare a identității locale prin evenimente comerciale fără legătură cu specificul zonei
- Nivel scăzut de conștientizare privind biodiversitatea și fragilitatea ecosistemelor locale
- Sezonabilitate ridicată a turismului și lipsa motivelor de vizitare în extra-sezon

INIȚIATOR

- Asociația Kogayon
- Actori locali din sectorul privat

PARTENERI

- UAT-uri din Oltenia de sub Munte
- ONG-uri de mediu și biodiversitate, cultural, educaționale
- Instituții de învățământ și centre educaționale
- Artiști locali și naționali
- Pensiuni și structuri de cazare (diseminare și pachete tematice)
- Organizații sportive și outdoor

RESURSE NECESARE

- Vizibilitatea
- Sprijin administrativ și politic

BARIERE

- Necesitatea coordonării între mai mulți actori și UAT-uri;
- Riscul de transformare în evenimente comerciale, dacă nu sunt respectate principiile de bază;
- Pentru evenimente în natură, în funcție de locație se poate pune problema lipsei infrastructurii de acces în unele zone (necesită soluții de mobilitate blândă).

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - Posibilitate de implicare a tinerilor din zonă

Natural - Creșterea nivelului de conștientizare a importanței Naturii

Economic - Susținerea economiei locale

Inspirațional - Punerea în valoare a poveștilor și elementelor de patrimoniu tangibil și intangibil

PROIECTE ASOCIATE

- 2.9 Tineri pentru OdsM - Comunitate, natură și tradiții
- 1.3 OdsM outdoor
- 1.4 OdsM in lume

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- Europa Creativă
- Corpul European de Solidaritate - Proiecte de cooperare
- CERV 2026 - Cetățeni, Egalitate, Drepturi și Valori
- AFCN
- AFM
- PR SUD-VEST Oltenia
- Fonduri alocate de administrațiile publice locale

1.8 PAJIȘTI PROTEJATE

Descriere: urmărește protejarea și regenerarea pajiștilor permanente (pășuni și fânețe) ca ecosisteme-cheie ale peisajului cultural din Oltenia de sub Munte, printr-un mecanism voluntar de acorduri locale („contracte de peisaj”) încheiate cu proprietari, crescători și utilizatori tradiționali. Aceste acorduri promovează pășunatul extensiv tradițional, cositul sezonier și utilizarea moderată a terenurilor, ca practici esențiale pentru menținerea biodiversității, a fertilității solului și a echilibrului ecologic.

Proiectul include o componentă soft de cartare și monitorizare participativă, realizată în colaborare cu universități, instituții publice, ONG-uri de mediu și experți, care vizează identificarea speciilor autohtone, evaluarea stării de conservare și urmărirea rezilienței ecosistemelor de pajiști. Monitorizarea se bazează pe indicatori simpli și metode non-invazive, cu implicarea comunităților locale și a voluntarilor instruiți.

Pentru a preveni degradarea habitatelor sensibile, pajiștile incluse în program nu sunt integrate în trasee tematice intens frecventate, fiind gestionate ca zone de peisaj viu și producție tradițională, nu ca obiective turistice de masă.

Logică strategică: Proiect strategic (prioritar)

Tip proiect: Proiect cu rol de sprijin (pentru conservarea peisajului și a biodiversității)

Orizont de timp: 2029-2030+

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- degradarea progresivă a pajiștilor prin abandon, supra-pășunat sau utilizare necontrolată;
- pierderea biodiversității și a speciilor autohtone asociate pajiștilor tradiționale;
- diminuarea practicilor agricole tradiționale și a cunoștințelor locale;

INIȚIATOR

- Autoritățile locale
- Agenția de Protecția Mediului

PARTENERI

- Asociația Kogayon
- Administrația ariilor naturale protejate / situri Natura 2000
- Universități și institute de cercetare (biologie, ecologie, peisaj)
- ONG-uri de mediu și conservare (ex. organizații cu experiență în pajiști montane - ex. Conservation Carpathia)
- Mediul universitar și studenți (biologie, ecologie, geografie)
- Fermieri

RESURSE NECESARE

- Expertiză specializată mediu, biologie, agronomie, și legislativă
- Fonduri și resurse umane pentru cartare și monitorizare
- Stimulente/compensații sau mecanisme de incentivizare

BARIERE

- presiuni economice care favorizează utilizări intensive ale terenurilor;
- lipsa de continuitate a implicării comunitare pe termen lung;
- capacitate administrativă limitată pentru coordonare și monitorizare;

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - valorizarea cunoștințelor tradiționale

Natural - protejarea și regenerarea biodiversității pajiștilor, menținerea habitatelor deschise și a speciilor autohtone

Economic - câștiguri locale prin consolidarea statului de produse cu etichetă montană

OLTENIA DE SUB MUNTE

Inspirațional - recunoașterea pajiștilor ca peisaje culturale vii, sursă de identitate, memorie și legătură între om și natură

PROIECTE ASOCIATE

- A.4 Parc științific și tehnologic
- 1.3.2 Cunoaștere, educație și monitorizare participativă

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- LIFE - Natură și Biodiversitate
- Orizont Europa
- INTERREG Europe/ INTERREG Danube
- PNDR
- AFM - Biodiversitate
- PR SUD-VEST Oltenia
- CJ Vâlcea

OS2 – OdsM, un teritoriu cu identitate clară și vizibilitate recunoscută, în care economia locală se dezvoltă durabil ca rezultat al valorificării turistice autentice.

2.1 OLTENIA DE SUB MUNTE SEMNALIZATĂ – IDENTITATE LA SCARĂ DE TERITORIU

Descriere: Proiect strategic pentru construirea unei identități teritoriale coerente la nivelul Olteniei de sub Munte, prin dezvoltarea și implementarea unui sistem unitar de interpretare, semnalistică și orientare. Proiectul urmărește creșterea lizibilității teritoriale, a coerenței vizuale și a recunoașterii identității locale, ca suport pentru turism lent, mobilitate nemotorizată, educație și experiență de peisaj. Inițiativa continuă și extinde demersul existent „Harta OdsM”, transformându-l într-un cadru tehnic și operațional aplicabil la scară intercomunitară.

Semnalistica nu este abordată doar ca element funcțional, ci ca suport al identității locale, care conectează sate, trasee, obiective și peisaje într-o narațiune comună. Sistemul de semnalistică este gândit ca un instrument flexibil, etapizabil și replicabil, care poate fi utilizat de UAT-uri și actori locali în proiecte viitoare, asigurând coerență vizuală și orientare clară pentru locuitori și vizitatori.

Acțiuni relevante:

- elaborarea Manualului de semnalistică OdsM ca document de referință intercomunal;
- definirea unui limbaj vizual comun (culori, materiale, tipologii de semne);
- semnalizarea intrărilor în microregiunea Oltenia de sub Munte și în UAT-uri prin elemente identitare;
- integrarea semnalisticii cu traseele tematice, sportive și de mobilitate lentă;
- corelarea semnalisticii cu puncte de informare, belvederi și obiective culturale și naturale;
- promovare comună a sistemului sub identitatea OdsM și utilizarea lui în materiale digitale (platformă web interactivă) și tipărite.

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Lipsa unei identități vizuale coerente la nivelul întregului teritoriu OdsM; Semnalistică fragmentată, neuniformă sau lipsă, care afectează orientarea vizitatorilor și lizibilitatea teritoriului;
- Valorificare turistică inegală și fragmentată a resurselor naturale;
- Dependența turismului de sezonality și de câteva obiective consacrate;
- Dificultăți de conectare între trasee, obiective, sate și puncte de interes;
- Dependența turismului de sezonality și de câteva obiective consacrate.

SET STRATEGIC DE PROIECTE

2.1.1 „Manual de semnalistică OdsM și Plan de interpretare”

Descriere: Studiu și strategie pentru semnalistică unitară (rutieră turistică, pentru trasee, obiective, sate, intrări în teritoriu) și identitate vizuală comună, ca continuare și extindere a inițiativei „Harta OdsM”.

Studiul pentru „Manualul de semnalistică OdsM” stabilește cadrul conceptual și operațional pentru un sistem unitar de orientare și identitate la nivelul

Logică strategică

Proiect de sprijin

Tip proiect

Proiect strategic

Orizont de timp 2026-2028

OLTENIA DE SUB MUNTE

Olteniei de sub Munte. Documentul are rolul de a asigura coerență vizuală, lizibilitate teritorială și integrare a semnalisticii cu peisajul, mobilitatea lentă și experiența locală.

Documentul devine baza tehnică comună pentru toate investițiile ulterioare în semne, marcaje și elemente de orientare, asigurând coerență, lizibilitate și adaptare la specificul peisajului și al comunităților locale.

2.1.2 „Implementarea semnalisticii OdsM”

Descriere: Program etapizat de implementare a sistemului de semnalistică unitară la nivelul întregii microregiuni, realizat în colaborare cu UAT-urile și actorii locali. Programul include montarea de indicatoare, hărți, panouri de intrare și ieșire din localități și marcaje de orientare turistică, în conformitate cu Manualul de semnalistică OdsM.

Implementarea este gândită gradual, adaptată capacității locale și priorităților teritoriale, permițând testarea soluțiilor, ajustări și extindere progresivă în întreg teritoriul.

Logică strategică

Scalare și capitalizare

Tip proiect

Acțiune/măsură cu rol de sprijin

Orizont de timp 2026-2028

INIȚIATOR

- Asociația Kogayon – inițiator al demersului de construire a identității teritoriale OdsM, coordonator al procesului de definire a sistemului unitar de semnalistică și al extinderii inițiativei „Harta OdsM” la scară intercomunitară.

PARTENERI

- UAT-urile din Oltenia de sub Munte – implementare locală și integrare în investițiile existente;
- Actori locali din turism, educație și patrimoniu – conținut local și diseminare;
- Inițiative locale (în continuitate cu „Harta OdsM”) – coerență conceptuală și vizuală;
- Comunități locale și voluntari – feedback și validare în etapele pilot.

RESURSE NECESARE

- Expertiză în identitate vizuală, semnalistică și orientare turistică;
- Capacitate de coordonare intercomunitară;
- Resurse financiare și tehnice pentru realizarea studiului și a documentației tehnice;
- Materiale și soluții tehnice pentru producția și montarea semnelor.

BARIERE

- Capacitate administrativă variabilă între UAT-uri;
- Lipsa unei asumări unitare la nivel local pentru utilizarea unui sistem comun;
- Implementare etapizată dependentă de priorități și resurse locale;
- Necesitatea corelării cu alte investiții (trasee, mobilitate, spațiu public, resurse naturale și culturale).

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Inspirațional – consolidarea identității Olteniei de sub Munte ca teritoriu recunoscut și coerent;

Social – colaborare intercomunitară și asumare comună a identității teritoriale;

Natural – orientare responsabilă a vizitatorilor și reducerea presiunii asupra zonelor „sensibile”;

Economic – creșterea atractivității teritoriale, sprijin pentru turism lent și economii locale.

PROIECTE ASOCIATE

OLTENIA DE SUB MUNTE

- 2.2 „Puncte de informare și orientare OdsM”
- 2.3 Oltenia de sub Munte sport & natură – rute sportive și educație;
- 2.12 Puncte de oprire și belvedere Oltenia de sub Munte;
- 2.7 Centrul Geo Oltenia de sub Munte – geologie și peșteri;
- 1.5 Oltenia de sub Munte – identitate, brand și comunitate (Etapa 1);
- 1.6 Oltenia de sub Munte – identitate, brand și comunitate (Etapa 2 – spații, reguli și coerență a peisajului);
- 1.1 Trasee și peisaje Oltenia de sub Munte;
- 3.14 Patrimoniu și comunitate – redescoperirea Oltenia de sub Munte;
- 3.16 Regenerarea vatrei satului;
- 3.17 Case refăcute în spiritul rural.

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- Anghel Saligny – componenta soft
- Orizont Europa
- Europa Creativă
- LIFE
- INTERREG Europe/ INTERREG Danube
- Erasmus+
- Corpul European de Solidaritate
- AFCN
- Ministerul Culturii
- LEADER - AFIR
- Fondul OAR

2.2 PUNCTE DE INFORMARE ȘI ORIENTARE OLTENIA DE SUB MUNTE

Descriere: Realizarea unei rețele de puncte de informare (fizice și digitale), panouri informative și materiale de promovare (hărți, broșuri, kit-uri pentru pensiuni) care explică peisajul, traseele, patrimoniul și regulile de vizitare. Punctele devin „porți de intrare” în experiența OdsM.

Acțiuni relevante:

- realizarea unei rețele de puncte de informare fizice (panouri, foișoare, puncte de oprire) în locații strategice;
- dezvoltarea unei componente digitale de informare și orientare (hărți, trasee, reguli de vizitare);
- elaborarea de materiale unitare de promovare și orientare: hărți, broșuri, ghiduri scurte;
- realizarea de kit-uri de informare pentru pensiuni și unități de cazare, pentru distribuirea informației către vizitatori;
- integrarea punctelor de informare cu semnalistica OdsM, traseele tematice și sportive;
- includerea regulilor de vizitare responsabilă și a recomandărilor pentru turism lent;
- promovare comună sub identitatea OdsM și actualizare periodică a conținutului.

OLTENIA DE SUB MUNTE

Logică strategică

Scalare și capitalizare

Tip proiect

Proiect strategic

Orizont de timp 2027

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Valorificare turistică inegală și fragmentată a resurselor naturale;
- Dependența turismului de sezonality și de câteva obiective consacrate; informare fragmentată sau insuficientă pentru vizitatori;
- Dificultăți de orientare și înțelegere a ofertei teritoriale;
- Valorificare redusă a peisajului și patrimoniului prin instrumente educaționale accesibile;

INIȚIATOR

- Asociația Kogayon – inițiator principal al demersului cu rol strategic
- UAT-urile din Oltenia de sub Munte - inițiază realizarea punctelor de informare pe teritoriul lor; pun la dispoziție spații (centre de sat, clădiri publice, puncte de oprire); asigură corelarea cu semnalistica, traseele și regulile locale;

PARTENERI

- Actori locali din turism, educație și patrimoniu- contribuie și validează conținutul informativ oficial (acces, reguli, obiective) - ajută la interpretarea peisajului și a identității locale; pot gestiona sau anima punctele de informare (ghidaj, activități).
- Pensiuni și operatori turistici; distribuie materialele de informare (hărți, broșuri, kit-uri); funcționează ca puncte informale de orientare pentru vizitatori; direcționează turiștii către trasee, obiective și experiențe locale.
- Comunități locale și voluntari -sprijin în colectarea și actualizarea informațiilor locale; implicare în întreținerea și animarea punctelor; rol de „gazde locale”, mai ales în sate și zone mai puțin vizitate.

RESURSE NECESARE

- Conținut informativ și educațional despre peisaj, trasee și patrimoniu;
- Expertiză în interpretare de peisaj și comunicare;
- Materiale de informare fizice și digitale;
- Capacitate de coordonare la nivel de rețea.

BARIERE

- Capacitate inegală de implementare și întreținere la nivel local între UAT-uri;
- Necesitatea actualizării periodice a informațiilor;
- Coordonare între multiple puncte și formate de informare;
- Integrarea cu alte investiții teritoriale (semnalistică, trasee).

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - Acces mai bun la informație, orientare clară și experiențe educative pentru vizitatori;

Natural - Promovarea regulilor de vizitare responsabilă și reducerea presiunii asupra zonelor „sensibile”;

Economic - Creșterea duratei șederii și sprijin pentru turismul lent și actorii economici locali;

Inspirațional - Consolidarea imaginii Olteniei de sub Munte ca teritoriu coerent, lizibil și prietenos pentru vizitatori

OLTENIA DE SUB MUNTE

PROIECTE ASOCIATE

- 2.1 „OdsM Semnalizat – Identitate la scară de teritoriu”
- 2.1 Oltenia de sub Munte semnalizată – identitate la scară de teritoriu;
- 2.3 Oltenia de sub Munte sport & natură – rute sportive și educație;
- 2.6 Oltenia de sub Munte în mișcare – mobilitate locală și turistică sustenabilă;
- 2.7 Centrul Geo Oltenia de sub Munte – geologie și peșteri;
- 2.8 Agenda Oltenia de sub Munte – platforma de evenimente comunitare;
- 2.10 Ambasadorii Olteniei de sub Munte;
- 1.1 Trasee și peisaje Oltenia de sub Munte;
- 1.2 Oltenia de sub Munte – drumul către Geoparc UNESCO;
- 3.2 Ghizi locali 2.0.

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- Anghel Saligny – componenta soft
- Orizont Europa
- Europa Creativă
- LIFE
- INTERREG Europe/ INTERREG Danube
- Erasmus+
- Corpul European de Solidaritate
- AFCN
- Ministerul Culturii
- LEADER - AFIR
- Fondul OAR

2.3 OLTENIA DE SUB MUNTE SPORT & NATURĂ – RUTE SPORTIVE ȘI EDUCAȚIE

Descriere: Proiectul „Oltenia de sub Munte Sport & Natură” urmărește dezvoltarea și organizarea unui sistem coerent de rute sportive și acțiuni educaționale, bazat pe utilizarea responsabilă a peisajului natural. Proiectul urmărește corelarea traseelor sportive (trail running, schi de tură, gravel biking, cicloturism/touring) cu infrastructura existentă de cazare și transport, cu evenimentele sportive și cu un set de reguli clare de utilizare a teritoriului, contribuind la promovarea unui turism activ, educat și compatibil cu principiile transformării blânde.

Acțiuni relevante:

- Identificarea și marcarea rutelor sportive prioritare, adaptate diferitelor niveluri de experiență;
- Corelarea rutelor cu evenimente sportive, structuri de cazare și transport;
- Elaborarea și diseminarea „Codului Turiştilor OdsM”;
- Organizarea de ture ghidate și acțiuni educaționale recurente;
- Implementarea de măsuri pentru calmarea traficului pe drumuri turistice sensibile;
- Promovarea rutelor și evenimentelor sub identitatea OdsM;

- Integrarea proiectului cu semnalistică, punctele de informare și mobilitatea lentă.

SETUL DE PROBLEME ADRESAT:

- utilizare necoordonată a traseelor sportive și lipsa unor rute clar identificate;
- conflicte între diferite tipuri de utilizatori ai teritoriului (sportivi, turiști, comunități locale);
- presiune crescută asupra zonelor sensibile din punct de vedere natural;
- trafic agresiv și nivel ridicat de zgomot pe drumurile turistice;
- lipsa unui cadru educațional comun privind comportamentul responsabil în natură.

SET STRATEGIC DE PROIECTE PROPUSE:

2.3.1 „Rute sportive OdsM”

Descriere: Proiectul vizează identificarea, selectarea și marcarea traseelor optime pentru trail running, schi de tură, gravel biking și cicloturism/touring, în acord cu caracteristicile peisajului și cu niveluri diferite de dificultate. Traseele sunt corelate cu evenimente sportive existente, cu puncte de cazare și cu accesul la transport, astfel încât să funcționeze ca o rețea coerentă, sigură și ușor de utilizat.

Rutele sunt gândite ca infrastructură ușoară, cu impact redus asupra mediului, și ca instrument de orientare a practicării sporturilor în zone adecvate, evitând presiunea asupra ariilor sensibile.

2.3.2 „Codul Turiștilor OdsM”

Descriere: Proiect dedicat elaborării și promovării unui pachet de conduită pentru turiști și practicanții de sport în natură, care include reguli de utilizare a traseelor, respect față de comunități, protejarea faunei și florei și comportament responsabil în peisaj.

Codul este integrat cu turele lunare organizate de Kogayon și de ghizi locali și funcționează ca instrument educațional și de prevenire a conflictelor, contribuind la formarea unei culturi a sportului responsabil în Oltenia de sub Munte.

2.3.3 „Drumuri liniștite – Trafic și zgomot redus”

Descriere: Set de măsuri integrate pentru reducerea vitezei, zgomotului și a traficului agresiv pe drumurile turistice sensibile, în special în zonele frecventate de sportivi, pietoni și turiști. Proiectul include calmarea traficului, reglementări locale, campanii de informare și, acolo unde este necesar, puncte de control în perioadele aglomerate.

Inițiativa urmărește creșterea siguranței, reducerea impactului asupra peisajului și îmbunătățirea relației dintre mobilitatea locală, turism și activitățile sportive.

2.3.4 „Campania OdsM Activ”

Logică strategică

Acțiune/măsură cu rol de sprijin

Tip proiect

Proiect pilot

Orizont de timp

2027

Logică strategică

Acțiune/măsură cu rol de sprijin

Tip proiect

Proiect de sprijin

Orizont de timp

2027

Logică strategică

Acțiune/măsură cu rol de sprijin

Tip proiect

Proiect de sprijin

Orizont de timp

2027

Logică strategică

OLTENIA DE SUB MUNTE

Descriere: Campanie de promovare dedicată rutelor sportive și evenimentelor asociate, adresată atât comunităților locale, cât și turiștilor naționali și internaționali. Campania promovează Oltenia de sub Munte ca destinație pentru sport și natură, punând accent pe utilizarea responsabilă a traseelor și pe respectul față de comunități și peisaj.

Acțiune/măsură cu rol de sprijin

Tip proiect

Proiect de sprijin

Orizont de timp
2028

INIȚIATOR

- Asociația Kogayon - coordonare strategică, expertiză în utilizarea responsabilă a naturii, trasee sportive și educație.
- UAT-urile din Oltenia de sub Munte – în vederea identificării, reglementării și oficializării rutelor sportive și a măsurilor de calmare a traficului;

PARTENERI

- Ghizi locali și organizatori de evenimente sportive – dezvoltare, testare și promovare rute sportive;
- Actori locali inițiatori - creșterea vizibilității rutelor și informarea turiștilor;
- Pensiuni și unități de cazare - diseminare, informare turiști, integrarea rutelor și evenimentelor sportive în pachete locale;
- ONG-uri locale de natură, sport și patrimoniu – sprijin pentru educație, protejarea mediului și utilizarea responsabilă a traseelor;
- Voluntari și tineri din comunitate – implicare în activități educaționale, evenimente și monitorizare;
- Administratori de arii naturale / Salvamont (unde este cazul) – avizare, siguranță și gestionarea utilizării traseelor în zone sensibile.

RESURSE NECESARE

- Expertiză în planificare de trasee și interpretare de peisaj;
- Resurse umane locale (voluntari, ghizi);
- Materiale pentru marcaj și semnalistică;
- Capacitate de coordonare cu evenimentele sportive;
- Resurse pentru comunicare, educație și promovare;
- Implicare locală pentru implementare și monitorizare.

BARIERE

- Conflicte de utilizare a teritoriului între diferite categorii de utilizatori;
- Dificultăți de aplicare a regulilor pe termen lung;
- Acceptare variabilă a măsurilor de calmare a traficului;
- Necesitatea colaborării intercomunitare pentru trasee și reglementări.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Inspirațional – poziționarea Olteniei de sub Munte ca destinație de referință pentru sport, natură și turism activ responsabil;

Social – promovarea unui stil de viață activ, educație pentru utilizarea responsabilă a teritoriului și cooperare între comunități;

Natural – reducerea impactului asupra zonelor sensibile și protejarea peisajului prin reguli clare de utilizare;

Economic – diversificarea ofertei turistice, atragerea de evenimente sportive și sprijin pentru economia locală;

PROIECTE ASOCIATE

- 2.4 „OdsM – Destinație de experiențe”
- 2.1 Oltenia de sub Munte semnalizată – identitate la scară de teritoriu;
- 2.2 Puncte de informare și orientare Oltenia de sub Munte;

OLTENIA DE SUB MUNTE

- 2.4 Oltenia de sub Munte sport – destinație de experiențe;
- 2.5 Rangerii juniori – școala de natură a Olteniei de sub Munte;
- 2.7 Centrul Geo Oltenia de sub Munte – geologie și peșteri;
- 2.12 Puncte de oprire și belvedere Oltenia de sub Munte;
- 1.1 Trasee și peisaje Oltenia de sub Munte;
- 1.3 OdsM outdoor – natură și comunitate;
- 3.3 Rețea de adăposturi pentru câini – siguranță pe trasee.

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- Europa Creativă
- LIFE
- INTERREG Europe/ INTERREG Danube
- Erasmus+
- Corpul European de Solidaritate
- AFCN
- PEO
- LEADER - AFIR

2.4 OLTENIA DE SUB MUNTE SPORT – DESTINAȚIE DE EXPERIENȚE

Descriere: Set de proiecte strategice de poziționare a Olteniei de sub Munte ca destinație de experiențe active și autentice, construită în jurul peisajului, identității locale și principiilor transformării blânde. Proiectul urmărește promovarea coerentă a teritoriului și a ofertelor de experiență existente, adresându-se unor segmente diferite de public și susținând distribuirea echilibrată a vizitatorilor în teritoriu.

Acțiuni relevante:

- Definirea unei narațiuni comune de promovare a Olteniei de sub Munte ca destinație de experiențe - promovarea peisajului și a identității locale ca elemente centrale ale experienței;
- Structurarea și comunicarea ofertelor de experiență pe segmente de public;
- Integrarea campaniilor cu trasee, puncte de informare, evenimente și mobilitate lentă
- Promovarea coordonată sub identitatea OdsM în mediul online și offline
- Susținerea vizibilității inițiativelor locale și a actorilor implicați în oferirea de experiențe

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Vizibilitate scăzută a Olteniei de sub Munte ca destinație unitară de experiențe;
- Valorificare turistică inegală și fragmentată a resurselor naturale
- Dependența turismului de sezonality și de câteva obiective consacrate
- Lipsa unei rețele integrate și colaborative a actorilor din turism
- Subvalorificarea patrimoniului cultural ca resursă economică și socială
- Presiuni asupra resurselor naturale fără reținerea valorii la nivel local

SET STRATEGIC DE PROIECTE

2.4.1 Campania OdsM – Descoperă peisajul

Campanie de promovare generală a identității și peisajelor OdsM, cu accent pe transformarea blândă și experiențele autentice.

Campania poate include:

- materiale narative și vizuale care explică peisajele OdsM (munte–sub munte–sat–livezi–pajiști), fără a le reduce la „obiective turistice”;
- hărți tematice și ghiduri de explorare orientate spre turism lent și trasee ușoare;
- conținut editorial (texte, fotografii, video scurt) care prezintă peisajul în diferite anotimpuri, pentru a reduce sezonabilitatea;
- povești despre relația comunităților cu peisajul (agricultură, păstorit, livezi, drumuri vechi);
- integrarea mesajelor privind regulile de vizitare și comportamentul responsabil în natură.

Campania funcționează ca prim punct de contact pentru vizitatori și ca bază comună de comunicare pentru toate inițiativele OdsM, fiind utilizată atât online, cât și prin punctele de informare și materialele tipărite.

2.4.2 Campania Experiențe OdsM

Promovarea pachetelor de activități și experiențe tematice (drumeție, gastronomie, meșteșuguri, spiritualitate, tabere) către public țintă specific (familii, tineri activi, seniori, turiști internaționali).

Campania poate include:

- structurarea experiențelor pe tipologii tematice, precum: drumeție și natură; gastronomie locală și produse; meșteșuguri și ateliere; spiritualitate și patrimoniu; tabere și experiențe educaționale;
- adaptarea mesajelor pentru diferite segmente de public (familii, tineri activi, seniori, turiști internaționali);
- promovarea experiențelor ca pachete flexibile, conectate cu cazarea, traseele și evenimentele locale;
- utilizarea calendarului intercomunal de evenimente pentru a lega experiențele de momente specifice din an;
- punerea în valoare a actorilor locali (ghizi, meșteșugari, gazde, producători) ca parte esențială a experienței.

Campania urmărește să sprijine distribuirea vizitatorilor în teritoriu, să crească durata șederii și să contribuie la o economie locală bazată pe experiențe autentice, nu pe consum rapid.

Logică strategică

Proiect strategic

Tip proiect

Proiect de sprijin

Orizont de timp

2030-2032

Logică strategică

Scalare și capitalizare

Tip proiect

Acțiune/măsură cu rol de sprijin

Orizont de timp

2032-2033

OLTENIA DE SUB MUNTE

INIȚIATOR	PARTENERI
Asociația Kogayon – coordonare strategică, construcție de narațiune teritorială și promovare a principiilor transformării blânde.	- UAT-urile din Oltenia de sub Munte – sprijin instituțional și aliniere cu inițiativele locale de promovare; - Actori locali din turism, gastronomie și meșteșuguri – furnizare de experiențe și pachete tematice; - Pensiuni și unități de cazare – diseminare, promovare și integrare a experiențelor în oferta locală; - Inițiative locale și exemple de bună practică – inspirație și conținut autentic pentru campanii; - Comunități locale, voluntari și tineri – implicare în activități de promovare și evenimente.
RESURSE NECESARE	
- Conținut de promovare și storytelling teritorial (peisaj, experiențe, identitate OdsM); - Expertiză în comunicare și marketing de destinație, adaptată turismului lent și experiențial; - Canale de comunicare fizice și digitale (platforme online, puncte de informare, materiale tipărite); - Implicarea actorilor locali în furnizarea și actualizarea conținutului de experiență.	
BARIERE	
- Fragmentarea ofertei locale de experiențe, care face dificilă prezentarea coerentă a teritoriului; - Capacitate limitată de promovare a unor actori locali, în special inițiative mici sau emergente; - Sezonalitate ridicată a cererii turistice, care afectează continuitatea experiențelor; - Dificultăți de coordonare pe termen lung între inițiative și localități, în lipsa unui cadru comun stabil.	
IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)	
<i>Inspirațional</i> – reconectarea oamenilor cu peisajul, poveștile și identitatea OdsM. <i>Social</i> – cooperare intercomunitară, implicare civică, voluntariat, educație informală. <i>Natural</i> – utilizare responsabilă a naturii, distribuirea presiunii turistice, educație ecologică. <i>Economic</i> – creșterea duratei șederii, distribuirea beneficiilor economice în teritoriu, sprijin pentru economii locale (gastronomie, cazare, ghidaj).	
PROIECTE ASOCIATE	
2.3 Oltenia de sub Munte sport & natură – rute sportive și educație; 2.6 Oltenia de sub Munte în mișcare – mobilitate locală și turistică sustenabilă; 2.8 Agenda Oltenia de sub Munte – platforma de evenimente comunitare; 2.10 Ambasadorii Olteniei de sub Munte; 2.13 Telegondola Olteniei de sub Munte; 2.14 Mocănița Olteniei de sub Munte – linia poveștilor; 1.4 Oltenia de sub Munte în lume – pachet (internațional) pentru turiști; 1.7 Festivalurile luminii – licurici & natură; 3.5 Piețele OdsM – târguri locale de produse.	
OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE	
- COSME / Single Market Programme - Turism - INTERREG Europe / INTERREG Danube - Europa Creativă - Cultură	

- Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului - Programe de promovare turistică
- AFM
- PR SUD-VEST Oltenia
- CJ Vâlcea
- GAL / LEADER

2.5 RANGERII JUNIORI – ȘCOALA DE NATURĂ A OLTENIEI DE SUB MUNTE (continuare inițiativă)

Descriere: Programul „Rangerii Juniori – Școala de natură a Olteniei de sub Munte” urmărește continuarea și extinderea unui demers educațional existent, dedicat copiilor și tinerilor, axat pe cunoașterea biodiversității, a peisajului și a tradițiilor locale. Programul combină învățarea în aer liber cu experiențe directe în teritoriu, prin tabere, drumeții, activități educaționale în natură și ateliere facilitate de „experți locali”.

Inițiativa contribuie la formarea unei relații de respect față de mediul natural și cultural, la transmiterea cunoștințelor locale și la consolidarea legăturii dintre tineri, comunități și peisaj. Programul este gândit ca o școală de natură deschisă, complementară educației formale, care valorifică resursele locale și încurajează implicarea comunităților în procese educaționale.

Acțiuni relevante:

- organizarea de tabere educaționale dedicate copiilor și tinerilor, în diferite zone ale Olteniei de sub Munte;
- desfășurarea de drumeții tematice și activități de învățare în natură, adaptate diferitelor vârste;
- ateliere interactive cu experți locali (cunoscători ai biodiversității, peisajului, tradițiilor);
- introducerea elementelor de educație ecologică și responsabilitate față de mediu;
- integrarea programului cu traseele, punctele de informare și alte inițiative educaționale din teritoriu;
- documentarea și diseminarea experiențelor în cadrul comunităților locale.

Logică strategică

În desfășurare

Tip proiect

Proiect strategic

Orizont de timp 2029-2031

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Slăbirea modurilor de transmitere a culturii prin schimb intergenerațional, ca urmare a îmbătrânirii populației și a migrației tinerilor;

OLTENIA DE SUB MUNTE

- Slăbirea capitalului uman și a oportunităților pentru tineri, inclusiv lipsa unor activități relevante pentru copii și tineri în mediul rural;
- Acces limitat la educație nonformală adaptată specificului local și relației cu natura și peisajul;
- Vulnerabilitate ridicată a peisajului natural și a biodiversității, amplificată de lipsa educației ecologice și a conștientizării;
- Risc de pierdere a identității locale și a patrimoniului imaterial, prin reducerea contactului direct dintre tineri și practicile locale tradiționale.

INIȚIATOR	PARTENERI
● Asociația Kogayon – inițiator și coordonare strategică, expertiză în educație de mediu și natură	● UAT-urile din Oltenia de sub Munte – sprijin local și facilitarea accesului la spații și comunități; ● Școli și cadre didactice – integrarea activităților educaționale și participare la programe; ● ONG-uri de mediu, educație și patrimoniu – conținut educațional și facilitare de activități; ● Administratori de arii naturale/Salvamont (unde este cazul) – expertiză, siguranță și ghidaj; ● Voluntari și tineri din comunitate – sprijin în implementarea activităților și rol de mentori.

RESURSE NECESARE

- Conținut educațional adaptat diferitelor grupe de vârstă;
- Facilitatori și educatori cu experiență în lucrul în aer liber;
- Materiale educaționale și logistice;
- Spații naturale și trasee amenajate pentru activități practice.

BARIERE

- Acces inegal la programe educaționale în teritoriu;
- Dependența de resurse umane și de voluntariat;
- Necesitatea continuității programelor în timp;
- Corelarea cu calendarele școlare și sezonabilitatea.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - formarea unei generații tinere informate, responsabile și implicate în viața comunității;

Natural - creșterea gradului de conștientizare și protejare a naturii și peisajului;

Economic - dezvoltarea pe termen lung a competențelor locale și a capitalului uman;

Inspirațional - consolidarea unei culturi locale a respectului față de natură și teritoriu.

PROIECTE ASOCIATE

- 2.3 Oltenia de sub Munte sport & natură – rute sportive și educație;
- 2.7 Centrul Geo Oltenia de sub Munte – geologie și peșteri;
- 2.9 Tineri pentru Oltenia de sub Munte – comunitate, natură și tradiții;
- 2.11 Ateliere între generații – memoria vie a comunității;
- 2.8 Agenda Oltenia de sub Munte – platforma de evenimente comunitare;
- 1.3 OdsM outdoor – natură și comunitate;
- 1.8 Pajiști protejate;
- 3.12 Ateliere școlare reactivate;
- 3.14 Patrimoniu și comunitate – redescoperirea Oltenia de sub Munte.

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- Erasmus+
- Corpul European de Solidaritate
- LIFE
- PEO
- AFM
- Ministerul Educației - Săptămâna verde
- AFCN
- PR SUD-VEST Oltenia
- CJ Vâlcea
- Fonduri private

2.6 OLTENIA DE SUB MUNTE ÎN MIȘCARE – MOBILITATE LOCALĂ ȘI TURISTICĂ SUSTENABILĂ

Descriere: Proiectul „Oltenia de sub Munte în mișcare” urmărește îmbunătățirea mobilității locale și turistice prin introducerea unor soluții de transport sustenabil, adaptate specificului teritoriului și principiilor transformării blânde. Proiectul vizează dezvoltarea de navete turistice și soluții de micro-mobilitate locală, inclusiv transport public de tip circuit și microbuze, eventual electrice, care să conecteze localitățile între ele și cu principalele obiective turistice.

Inițiativa răspunde nevoii de reducere a dependenței de transportul auto individual, de diminuare a presiunii asupra drumurilor și a zonelor sensibile și de creștere a accesibilității pentru vizitatori și locuitori. Soluțiile de mobilitate sunt gândite ca instrumente de sprijin pentru turismul lent, fiind corelate cu traseele tematice și sportive, cu punctele de informare și cu evenimentele locale, astfel încât deplasarea să devină parte din experiența teritorială, nu doar un mijloc de acces.

Proiectul este conceput flexibil și etapizat, permițând testarea și adaptarea soluțiilor de mobilitate în funcție de cerere, sezonabilitate și capacitatea locală.

Acțiuni relevante:

- Introducerea de navete turistice de tip circuit care să conecteze localitățile și principalele puncte de interes;
- Testarea unor soluții de micro-mobilitate locală, inclusiv microbuze adaptate contextului rural;
- Corelarea rutelor de transport cu traseele turistice, sportive și de mobilitate lentă;
- Integrarea serviciilor de mobilitate cu evenimentele locale și sezoniere, pentru reducerea traficului auto;
- Informarea vizitatorilor și a comunităților cu privire la opțiunile de mobilitate sustenabilă;
- Adaptarea frecvenței și a traseelor în funcție de sezonabilitate și de nevoile utilizatorilor;

OLTENIA DE SUB MUNTE

- Promovarea mobilității sustenabile ca parte a identității și experienței OdsM.

Logică strategică

Pilot

Tip proiect

Proiect strategic

Orizont de timp 2028-2040

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Accesibilitate limitată între localități, trasee și puncte de interes;
- Dependență ridicată de transportul auto individual;
- Lipsa unor alternative coerente de mobilitate lentă și turistică;
- Presiune asupra drumurilor locale și a zonelor sensibile din punct de vedere natural;
- Corelare redusă între mobilitate, trasee, informare și experiența turistică.

INIȚIATOR

- Asociația Kogayon – coordonare strategică, expertiză în dezvoltare teritorială, turism responsabil și procese participative.

PARTENERI

- UAT-urile din Oltenia de sub Munte – planificare locală, reglementare și integrare cu infrastructură existentă;
- Operatori locali de transport – testare și adaptare soluții de mobilitate locală și turistică;
- Actori locali din turism și cazare – integrarea soluțiilor de mobilitate în oferta turistică;
- ONG-uri de mediu și mobilitate – expertiză în mobilitate sustenabilă și educație;
- Comunități locale și voluntari – feedback, testare și utilizare pilot a soluțiilor propuse.

RESURSE NECESARE

- Analiză de mobilitate locală și turistică;
- Capacitate de coordonare intercomunitară;
- Expertiză în mobilitate sustenabilă și turism lent;
- Resurse pentru comunicare și informare publică.

BARIERE

- Capacitate administrativă și financiară variabilă la nivel local;
- Acceptare limitată a alternativelor la transportul auto;
- Necesitatea coordonării între mai multe UAT-uri și actori;

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - creșterea accesibilității teritoriale și a calității vieții pentru comunități și vizitatori;

Natural - reducerea presiunii asupra mediului și promovarea mobilității cu impact redus;

Economic - sprijin pentru turismul lent și pentru economia locală prin accesibilitate mai bună;

Inspirațional - consolidarea unei culturi a mobilității lente și responsabile, adaptată specificului Olteniei de sub Munte.

PROIECTE ASOCIATE

- 2.2 Puncte de informare și orientare Oltenia de sub Munte;
- 2.3 Oltenia de sub Munte sport & natură – rute sportive și educație;
- 2.4 Oltenia de sub Munte sport – destinație de experiențe;
- 2.12 Puncte de oprire și belvedere Oltenia de sub Munte;
- 2.13 Telegondola Olteniei de sub Munte;

OLTENIA DE SUB MUNTE

- 2.14 Mocănița Olteniei de sub Munte – linia poveștilor;
- 1.1 Trasee și peisaje Oltenia de sub Munte;

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- Fondul pentru Modernizare
- INTERREG Europe / INTERREG Danube
- Orizont Europa - CL5
- PNRR - C10/C15
- AFM
- PR SUD-VEST Oltenia
- Buget local / ADI de transport
- LEADER

2.7 CENTRUL GEO OLTENIA DE SUB MUNTE – GEOLOGIE ȘI PEȘTERI

Descriere: Centru regional de vizitare geologică, dedicat valorificării geositurilor și peșterilor (Polovragi, Liliiecilor, Urșilor etc.), cu componente de interpretare, educație, cercetare și turism responsabil.

Acțiuni relevante:

- amenajarea unui centru regional de vizitare și interpretare geologică, adaptat contextului local și principiilor transformării blânde;
- realizarea de expoziții permanente și temporare dedicate geologiei, reliefului și peșterilor din Oltenia de sub Munte;
- dezvoltarea de conținut interpretativ (panouri explicative, materiale educaționale, suport digital) privind formarea peisajului și regulile de vizitare;
- integrarea centrului cu geositurile și peșterile din teritoriu (Polovragi, Liliiecilor, Urșilor etc.), ca punct de orientare și pregătire a vizitei;
- organizarea de activități educaționale și vizite ghidate, adresate copiilor, tinerilor și publicului larg;
- colaborarea cu specialiști și instituții de profil pentru validarea conținutului și componenta de cercetare;
- corelarea centrului cu trasee tematice, puncte de informare și alte inițiative educaționale din teritoriu;
- promovarea centrului ca instrument de turism responsabil și educațional, sub identitatea OdsM.

Logică strategică: Pilot

Tip proiect: Proiect strategic

Orizont de timp 2031-2033

OLTENIA DE SUB MUNTE

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- valorificare turistică inegală și fragmentată a resurselor naturale, inclusiv a patrimoniului geologic și speologic;
- vulnerabilitate ridicată a peisajului natural la presiuni antropice, accentuată de lipsa informării și interpretării;
- presiuni asupra resurselor naturale fără reținerea rezultatelor și valorilor la nivel local;
- subvalorificarea patrimoniului natural ca resursă economică și socială, în special a patrimoniului geologic;
- concentrarea turismului în jurul câtorva obiective consacrate, fără distribuirea vizitatorilor în teritoriu.

INIȚIATOR

- Asociația Kogayon – coordonare strategică, expertiză în patrimoniu natural, educație și turism responsabil.
- Actori din domeniul public sau privat

PARTENERI

- UAT-urile din Oltenia de sub Munte – sprijin instituțional și integrare locală;
- Administratori de peșteri și arii naturale – management, siguranță și protejarea obiectivelor;
- Instituții de cercetare și universități – conținut științific, cercetare și interpretare;
- ONG-uri de mediu și educație – programe educaționale și activități de interpretare;
- Ghizi locali și speologi – vizitare ghidată și educație pentru public;
- Comunități locale și voluntari – sprijin în activități educaționale și diseminare.

RESURSE NECESARE

- Conținut de interpretare geologică și speologică;
- Spațiu dedicat pentru vizitare și activități educaționale;
- Expertiză științifică și educațională;
- Resurse pentru amenajări și materiale educaționale.

BARIERE

- Sensibilitatea ridicată a peșterilor și geositurilor;
- Necesitatea respectării reglementărilor stricte de protecție;
- Costuri de amenajare și operare;
- Asigurarea unui echilibru între acces public și conservare.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - acces la educație geologică și speologică pentru comunități și vizitatori;

Natural - protejarea activă a geositurilor și peșterilor prin interpretare și vizitare responsabilă;

Economic - dezvoltarea turismului educațional și diversificarea economiei locale;

Inspirațional - cultivarea unei relații de respect și curiozitate față de patrimoniul geologic al Olteniei de sub Munte.

PROIECTE ASOCIATE

- 2.2 Puncte de informare și orientare Oltenia de sub Munte;
- 2.3 Oltenia de sub Munte sport & natură – rute sportive și educație;
- 2.5 Rangerii juniori – școala de natură a Olteniei de sub Munte;
- 2.10 Ambasadorii Olteniei de sub Munte;
- 2.12 Puncte de oprire și belvedere Oltenia de sub Munte;
- 2.14 Mocănița Olteniei de sub Munte – linia poveștilor;

OLTENIA DE SUB MUNTE

- 1.2 Oltenia de sub Munte – drumul către Geoparc UNESCO;
- 1.1 Trasee și peisaje Oltenia de sub Munte;
- 3.14 Patrimoniu și comunitate – redescoperirea Oltenia de sub Munte.

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- LIFE - Natură și Biodiversitate
- INTERREG Europe / INTERREG Danube
- Orizont Europa - CL2 / CL6
- Ministerul Mediului – proiecte pentru arii naturale protejate / Natura 2000
- AFM
- AFCN
- CJ Vâlcea

2.8 AGENDA OLTENIA DE SUB MUNTE – PLATFORMA DE EVENIMENTE COMUNITARE

Descriere: Proiect strategic pentru dezvoltarea unei platforme digitale intercomunale dedicate evenimentelor și activităților comunitare din Oltenia de sub Munte. Agenda OdsM conectează inițiativele culturale, educaționale și comunitare (sărbători locale, târguri, festivaluri, ateliere, tabere) într-un calendar comun, facilitând informarea publicului, coordonarea între localități și creșterea vizibilității vieții comunitare la nivel de teritoriu.

Logică strategică: În desfășurare; Scalare și capitalizare

Tip proiect: Proiect strategic

Orizont de timp 2029-2030

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- nivel scăzut de colaborare între localități și între comunități;
- comunicare fragmentară între autorități, actori locali și comunități;
- activitate redusă a ONG-urilor și a societății civile, cu inițiative dispersate și slab conectate;
- lipsa unor instrumente comune care să faciliteze cooperarea intercomunitară;
- dificultăți în diseminarea informațiilor către locuitori și vizitatori, semnalate în cadrul atelierelor participative.

INIȚIATOR

- Asociația Kogayon – inițiator principal, autor al documentației și demersurilor anterioare

PARTENERI

- UAT-uri
- Actori locali-cheie implicați în educație, turism și patrimoniu
- Consiliul Județean Vâlcea
- Ministerul Mediului / Ministerul Educației / Ministerul Culturii (în funcție de etapa proiectului)
- Forumul Național al Geoparcurilor
- Rețeaua Europeană și Globală a Geoparcurilor UNESCO
- Universități și institute de cercetare (geologie, geografie, mediu)
- Muzee locale, ONG-uri de mediu și educație

OLTENIA DE SUB MUNTE

- Pensiuni și operatori turistici (pentru testarea produselor educaționale)

RESURSE NECESARE

- Platformă digitală și suport tehnic;
- Conținut informativ furnizat la nivel local;
- Capacitate de coordonare și actualizare continuă;
- Canale de diseminare online și offline.

BARIERE

- Reticență politică sau lipsa asumării instituționale;
- Percepția geoparcului ca proiect „prea complex” sau „prea restrictiv”;
- Lipsa resurselor financiare pentru management pe termen lung;
- Confuzia dintre arie protejată strictă și geoparc (nevoie de clarificare publică);
- Implicare variabilă a actorilor locali în actualizarea conținutului;
- Capacitate digitală inegală la nivel local;
- Necesitatea menținerii platformei active în timp;
- Coordonare între multiple localități și inițiative.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - creșterea participării comunitare și consolidarea legăturilor între localități;

Natural - distribuirea echilibrată a participanților la evenimente în teritoriu, reducând presiunea pe zonele supraîncărcate

Economic - sprijin pentru inițiativele locale și pentru economia evenimentelor culturale;

Inspirațional - consolidarea sentimentului de apartenență la Oltenia de sub Munte ca teritoriu viu și activ.

PROIECTE ASOCIATE

- 2.4 Oltenia de sub Munte sport – destinație de experiențe;
- 2.5 Rangerii juniori – școala de natură a Olteniei de sub Munte;
- 2.9 Tineri pentru Oltenia de sub Munte – comunitate, natură și tradiții;
- 2.10 Ambasadorii Olteniei de sub Munte;
- 2.11 Ateliere între generații – memoria vie a comunității;
- 2.2 Puncte de informare și orientare Oltenia de sub Munte;
- 1.7 Festivalurile luminii – licurici & natură;
- 3.5 Piețele OdsM – târguri locale de produse;
- 3.14 Patrimoniu și comunitate – redescoperirea Oltenia de sub Munte.

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- CERV - Cetățeni, Egalitate, Drepturi și Valori (Network of towns/Citizens engagement)
- INTERREG Europe / INTERREG Danube
- Europa Creativă
- Ministerul Culturii - Programe culturale
- AFCN
- PCIDIF
- PR SUD-VEST Oltenia

2.9 TINERI PENTRU OLTENIA DE SUB MUNTE – COMUNITATE, NATURĂ ȘI TRADIȚII

Descriere: Program dedicat implicării civice a tinerilor din Oltenia de sub Munte, axat pe cunoașterea naturii, tradițiilor și patrimoniului local și pe consolidarea relației dintre generații. Proiectul funcționează ca un cadru permanent de educație nonformală, voluntariat și co-creare comunitară, dezvoltat în parteneriat cu școli, ONG-uri și comunități locale.

Programul include tabere tematice, ateliere intergeneraționale, activități de voluntariat și micro-proiecte comunitare, cu accent pe educație, comunicare, transmiterea valorilor locale și formarea tinerilor ca resursă pentru dezvoltarea teritoriului.

Logică strategică

În desfășurare

Tip proiect

Proiect strategic

Orizont de timp

2027-2029

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Scăderea populației tinere și migrația tinerilor, identificate ca vulnerabilități structurale ale teritoriului;
- Implicare redusă a tinerilor în viața comunitară și în inițiative locale;
- Acces limitat la programe educaționale nonformale adaptate specificului teritorial;
- Transmitere slabă a cunoștințelor, tradițiilor și meșteșugurilor locale între generații;
- Capacitate redusă a comunităților de a activa tinerii ca resursă pentru dezvoltarea locală.

INIȚIATOR

- **Kogayon** – coordonare strategică, facilitare de programe educaționale și participative, lucru cu tineri și comunități.
- ONG-uri de educație, cultură și patrimoniu – activități nonformale, voluntariat și ateliere;

PARTENERI

- Rețeaua Geoparcurilor UNESCO din România
- Instituții publice locale
- UAT-urile din Oltenia de sub Munte – sprijin local și facilitarea accesului la comunități și spații;
- Școli și cadre didactice – colaborare educațională și implicarea elevilor în activități;
- Comunități locale și persoane-resursă – transmiterea tradițiilor și cunoașterii locale;
- Antreprenori locali – implicare în activități educaționale, mentorat și exemple de bune practici locale;
- Fundația comunitară – facilitare de parteneriate locale, sprijin pentru inițiative comunitare și micro-proiecte;
- Tineri și voluntari locali – co-creare și implementare de activități.

RESURSE NECESARE

OLTENIA DE SUB MUNTE

- conținut educațional și metodologii de lucru cu tinerii;
- facilitatori pentru ateliere, tabere și activități comunitare;
- parteneriate funcționale cu școli și comunități;
- resurse logistice pentru desfășurarea activităților;
- surse de finanțare complementare (externe OdsM).

BARIERE

- migrația tinerilor și disponibilitatea limitată pentru implicare constantă;
- diferențe de capacitate și deschidere între comunități și autorități locale;
- nivel variabil de pregătire a cadrelor didactice pentru educație nonformală;
- lipsa unei culturi consolidate a voluntariatului și inițiativei locale;
- dificultăți în corelarea activităților cu sistemul educațional formal;
- asigurarea continuității programului pe termen mediu și lung.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social – creșterea implicării tinerilor în viața comunitară și consolidarea relațiilor intergeneraționale.

Natural – formarea unei relații responsabile a tinerilor cu natura și patrimoniul local.

Economic – dezvoltarea capitalului uman local pe termen lung.

Inspirațional – reactivarea sentimentului de apartenență și a continuității culturale în Oltenia de sub Munte.

PROIECTE ASOCIATE

- 2.5 Rangerii juniori – școala de natură a Olteniei de sub Munte;
- 2.11 Ateliere între generații – memoria vie a comunității;
- 2.8 Agenda Oltenia de sub Munte – platforma de evenimente comunitare;
- 2.10 Ambasadorii Olteniei de sub Munte;
- 2.3 Oltenia de sub Munte sport & natură – rute sportive și educație;
- 3.12 Ateliere școlare reactivate;
- 3.15 Școala de arhitectură vernaculară – proiect pilot (școală de vară);
- 3.18 Programă recurentă și formarea tinerilor;
- 3.4 OdsM comunitar – bunăstare și solidaritate rurală.

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- Corpul European de Solidaritate
- Erasmus+
- Fonduri Norvegiene și SEE
- PEO (A. Flexibilizarea și diversificarea oportunităților de formare și dezvoltare a competențelor cheie ale elevilor)
- AFCN
- CJ Vâlcea

2.10 AMBASADORII OLTENIEI DE SUB MUNTE

Descriere: Program de identificare, formare și implicare a lideri informali din Oltenia de sub Munte, orientat către promovarea regiunii, ghidaj turistic, comunicare și acțiuni civice. „Ambasadorii OdsM” devin interfața dintre comunități, vizitatori și rețele externe, contribuind la creșterea vizibilității teritoriului și la consolidarea capacității locale de reprezentare și cooperare.

Programul de Ambasadori poate fi structurat pe mai multe paliere complementare, pentru a asigura atât ancorarea locală, cât și vizibilitatea națională și internațională:

1. Ambasadori locali (Comunitate locală)

Desemnarea a cel puțin unui ambasador în fiecare dintre cele 41 de sate și orașe din Oltenia de sub Munte, cu rol de: promovare a identității locale și a patrimoniului; mobilizare comunitară și facilitare a inițiativelor locale; interfață între comunitate și structura de coordonare a programului.

2. Ambasadori din diaspora internă (expați în România)

Olteni stabiliți în alte orașe din România, în special în marile centre urbane care generează fluxuri turistice relevante. Aceștia pot contribui la: promovarea destinației în rețele profesionale și comunitare; facilitarea de parteneriate și evenimente de prezentare; activarea comunităților de origine din mediul urban.

3. Ambasadori din diaspora externă (expați în afara României)

Membri ai diasporei originari din Oltenia de sub Munte, care pot susține: promovarea internațională a regiunii; conectarea la rețele culturale, economice și turistice externe; atragerea de vizitatori, investitori sau parteneriate transnaționale.

4. Ambasadori de imagine (VIP / personalități publice)

Personalități cunoscute din zona culturală, sportivă sau media – precum Charlie Ottley sau Marius Chivu – care pot asigura: creșterea vizibilității și credibilității destinației; susținerea campaniilor de comunicare; asocierea brandului teritorial cu valori culturale și de autenticitate.

Logică strategică: Proiect cu rol de sprijin

Tip proiect: Proiect strategic

Orizont de timp: 2028-2030

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- capacitate locală redusă de reprezentare, comunicare și promovare coerentă a teritoriului;
- implicare limitată a tinerilor în roluri de leadership, inițiativă civică și reprezentare publică;
- comunicare fragmentară între comunități și lipsa unor canale clare de exprimare către exterior;
- absența unor mecanisme structurate de formare, mentorat și susținere a liderilor locali;
- vizibilitate scăzută a inițiativelor locale în rețele regionale, naționale și europene.

OLTENIA DE SUB MUNTE

INIȚIATOR	PARTENERI
● Asociația Kogayon – coordonare strategică, formare de competențe, facilitare de rețele și procese participative. ● ONG-uri de educație, cultură și patrimoniu – formare, mentorat și activități civice;	● UAT-urile din Oltenia de sub Munte – sprijin instituțional și recunoaștere locală a programului; ● Școli și instituții educaționale – identificarea și implicarea tinerilor; ● Antreprenori locali – mentorat, exemple de bune practici și conectare cu economia locală; ● Fundații comunitară – facilitare de parteneriate, sprijin pentru inițiative civice și micro-proiecte; ● Comunități locale și voluntari – susținere și implicare în activități publice.
RESURSE NECESARE	
● programe de formare în comunicare, leadership civic și reprezentare locală; ● mentori și facilitatori cu experiență în lucrul cu tineri și comunități; ● instrumente de comunicare și promovare (online și offline); ● cadru clar de coordonare, recunoaștere și validare a rolului de „ambasador local”.	
BARIERE	
● migrația tinerilor și disponibilitatea limitată pe termen lung; ● diferențe de capacitate și maturitate de organizare între comunități; ● dificultăți în menținerea motivației și continuității implicării civice; ● corelarea inițiativelor civice cu structurile și procesele locale existente.	
IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)	
<i>Social</i> - formarea unei rețele de tineri lideri implicați civic și comunitar;	
<i>Natural</i> - promovarea unei relații responsabile cu natura și patrimoniul în rândul vizitatorilor;	
<i>Economic</i> - sprijin pentru turismul local prin ghidaj și promovare;	
<i>Inspirațional</i> - consolidarea unei imagini asumate și articulate a Olteniei de sub Munte, reprezentată de comunitățile sale.	
PROIECTE ASOCIATE	
- 2.8 Agenda Oltenia de sub Munte – platforma de evenimente comunitare; - 2.4 Oltenia de sub Munte sport – destinație de experiențe; - 2.7 Centrul Geo Oltenia de sub Munte – geologie și peșteri; - 2.1 Oltenia de sub Munte semnalizată – identitate la scară de teritoriu; - 1.4 Oltenia de sub Munte în lume – pachet (internațional) pentru turiști; - 1.5 Oltenia de sub Munte – identitate, brand și comunitate (Etapa 1); - 3.14 Patrimoniu și comunitate – redescoperirea Oltenia de sub Munte.	
OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE	
- Erasmus+ - Youth - Corpul de Solidaritate European - CERV - Cetățeni, Egalitate, Drepturi și Valori - AFCN - Fundații comunitare / sponsorizări (Legea 32/1994, 350/2005, sponsorizări)	

2.1.1 ATELIERE ÎNTRE GENERAȚII – MEMORIA VIE A COMUNITĂȚII

Descriere: Program comunitar dedicat facilitării dialogului și transferului de cunoaștere între generații, prin ateliere participative care valorifică memoria locală, tradițiile, practicile cotidiene și relația comunităților cu natura și peisajul. Programul creează un cadru structurat în care persoanele vârstnice, meșteșugarii și alți purtători de memorie locală devin resursă activă pentru educația tinerilor, iar tinerii sunt implicați ca participanți, documentariști și promotori ai patrimoniului imaterial al Olteniei de sub Munte.

Logică strategică

Pilot

Tip proiect

Proiect strategic

Orizont de timp

2029-2031

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- îmbătrânirea populației și dezechilibrele demografice accentuate în majoritatea localităților;
- transmitere slabă a cunoștințelor, tradițiilor și memoriei locale între generații;
- pierderea treptată a patrimoniului imaterial și a practicilor comunitare;
- implicare redusă a tinerilor în viața comunitară și în procesele locale;
- coeziune comunitară fragilă, evidențiată în analiza socială și în procesele participative.

INIȚIATOR

- Asociația Kogayon – coordonare strategică, facilitare de procese participative și programe educaționale comunitare.
- ONG-uri locale de cultură și patrimoniu – sprijin punctual pentru facilitarea atelierelor.

PARTENERI

- UAT-urile din Oltenia de sub Munte – sprijin local, facilitarea accesului la spații comunitare și la rețele locale;
- Școli și cadre didactice – implicarea copiilor și tinerilor în activități educaționale și intergeneraționale;
- Comunități locale și persoane vârstnice – transmiterea memoriei locale, a tradițiilor și a cunoașterii practice;
- Așezăminte culturale locale (cămine culturale, biblioteci) – găzduirea atelierelor și activităților comunitare;

RESURSE NECESARE

- Facilitatori pentru ateliere intergeneraționale;
- Spații comunitare pentru desfășurarea activităților;
- Metodologii de lucru participativ;
- Resurse logistice și educaționale.

BARIERE

- autorități locale – capacitate și disponibilitate variabilă de susținere a inițiativelor comunitare și educaționale;
- lipsa spiritului antreprenorial – implicare redusă a tinerilor în inițiative locale și proiecte comunitare;
- pregătirea profesorilor – experiență limitată în activități educaționale nonformale și intergeneraționale;

OLTENIA DE SUB MUNTE

- reprezentare slabă a ONG-urilor pe partea socială – capacitate redusă de facilitare și implementare a programelor comunitare.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - consolidarea legăturilor între generații și creșterea coeziunii comunitare;

Natural - transmiterea valorilor legate de relația tradițională cu natura și peisajul;

Economic - susținerea continuității competențelor locale și a capitalului uman;

Inspirațional - păstrarea memoriei vii a comunităților ca resursă pentru viitor

PROIECTE ASOCIATE

- 2.9 Tineri pentru Oltenia de sub Munte – comunitate, natură și tradiții;
- 2.5 Rangerii juniori – școala de natură a Olteniei de sub Munte;
- 2.8 Agenda Oltenia de sub Munte – platforma de evenimente comunitare;
- 3.14 Patrimoniu și comunitate – redescoperirea Oltenia de sub Munte;
- 3.15 Școala de arhitectură vernaculară – proiect pilot (școală de vară);
- 3.18 Programă recurentă și formarea tinerilor;
- 3.17 Case refăcute în spiritul rural.

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- INTERREG Danube
- Erasmus+
- Corpul European de Solidaritate
- CERV
- AFCN
- Fondurile Norvegiene și SEE
- Finanțări locale nerambursabile (Legea 350/2005)
- Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile

2.12 PUNCTE DE OPRIRE ȘI BELVEDERE OLTENIA DE SUB MUNTE

Descriere: Amenajarea de puncte de belvedere, locuri de odihnă și structuri ușoare realizate din materiale ecologice, amplasate strategic pe trasee și drumuri. Intervențiile încurajează pauze de odihnă și de contemplare, dar pentru interpretarea peisajului și ghidarea utilizatorilor.

Proiectul contribuie la construirea unei identități teritoriale unitare prin utilizarea unor modele standardizate și care pot fi reutilizate (totemuri OdsM, foișoare, puncte de informare). Amenajările sunt minimale, reversibile și corelate cu regulile de vizitare ale zonelor sensibile, funcționând atât ca infrastructură de orientare, cât și ca instrument de educație și interpretare a peisajului.

- semnalizarea unitară a punctelor de acces în anumite zone (ex. Cele 6 intrări în zona Buila), însoțită de reguli clare de utilizare;
- amplasarea de totemuri OdsM pentru orientare și identitate, pe trasee și la intrările în UAT-uri;

OLTENIA DE SUB MUNTE

- realizarea de foișoare și puncte de informare turistică integrate în rețeaua de trasee;
- utilizarea de proiecte standard („de-a gata”) pentru structuri ușoare;
- amenajarea a 2–3 puncte de oprire și belvedere pilot, inclusiv zone de staționare controlată;
- integrarea cu obiective existente sau în curs de implementare (ex. Muzeul Borangicului).

Logică strategică: Proiect cu rol de sprijin

Tip proiect: Proiect complex

Orizont de timp 2030-2032

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- valorificare insuficientă a peisajului ca resursă identitară, educațională și de orientare;
- lipsa punctelor amenajate de oprire și belvedere pe trasee și drumuri turistice;
- absența unor reguli și elemente clare de orientare și informare la intrările în zone sensibile;
- fragmentarea amenajărilor existente și lipsa unui model unitar de intervenție;
- integrare limitată între infrastructura de vizitare, semnalistică și interpretarea peisajului.

INIȚIATOR

Asociația Kogayon – inițierea conceptului de puncte de oprire și belvedere, definirea unui model unitar de intervenție și corelarea acestuia cu identitatea peisajului și cu regulile de vizitare ale teritoriului.

- UAT-urile din Oltenia de sub Munte – identificarea amplasamentelor și integrarea în investițiile locale;
- ONG-uri locale relevante – inițiere și implementare punctuală a amenajărilor, adaptarea modelelor la contextul local.

PARTENERI

- Administratori de arii naturale (unde este cazul) – avizare și definirea regulilor de acces și utilizare;
- Actori locali din turism – utilizare și promovare a punctelor de oprire;
- Comunități locale – sprijin local și validare a amplasamentelor.

RESURSE NECESARE

- expertiză în peisaj, arhitectură de mici structuri și amenajări minimale;
- expertiză în identitate vizuală, semnalistică și interpretarea peisajului;
- echipe tehnice pentru proiectare, avizare și execuție a structurilor ușoare;
- materiale ecologice și soluții constructive cu impact redus asupra mediului;
- resurse financiare pentru proiectare, realizare, montaj și întreținere;
- capacitate administrativă locală pentru implementare și mentenanță;
- mecanisme de coordonare între UAT-uri, administratori de arii naturale și alți actori relevanți.

BARIERE

- capacitate variabilă a autorităților locale de implementare și întreținere a infrastructurii ușoare;
- proceduri de avizare complexe în zone sensibile din punct de vedere natural și peisager;
- resurse limitate pentru mentenanță pe termen lung;
- necesitatea coordonării între mai multe tipuri de intervenții (belvedere, semnalistică, informare);
- rezistență la nivelul unor UAT-uri, corelată cu lipsa fondurilor dedicate;
- rol instituțional neclar al Consiliului Județean, care poate funcționa atât ca barieră, cât și ca oportunitate de sprijin și scalare, în funcție de nivelul de implicare.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

OLTENIA DE SUB MUNTE

Social - creșterea calității experienței pentru locuitori și vizitatori și utilizarea spațiului public în mod responsabil;

Natural - orientarea vizitării și reducerea presiunii asupra zonelor sensibile prin puncte clar amenajate;

Economic - sprijin pentru turismul lent și pentru obiectivele locale din proximitate;

Inspirațional - consolidarea unei identități vizuale și spațiale coerente a Olteniei de sub Munte.

PROIECTE ASOCIATE

- 2.3 Oltenia de sub Munte sport & natură – rute sportive și educație;
- 2.6 Oltenia de sub Munte în mișcare – mobilitate locală și turistică sustenabilă;
- 2.1 Oltenia de sub Munte semnalizată – identitate la scară de teritoriu;
- 2.7 Centrul Geo Oltenia de sub Munte – geologie și peșteri;
- 2.13 Telegondola Olteniei de sub Munte;
- 1.1 Trasee și peisaje Oltenia de sub Munte;
- 1.6 Oltenia de sub Munte – identitate, brand și comunitate (Etapă 2 – spații, reguli și coerență a peisajului).

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- INTERREG Europe / INTERREG Danube
- New European Bauhaus
- Europa Creativă
- PR SUD-EST
- LEADER - AFIR
- Bugete locale / CJ Vâlcea
- Timbrul Monumentelor Istorice

2.13 TELECONDOLA OLTENIEI DE SUB MUNTE

Descriere: Proiect orientat în primul rând către realizarea unui studiu de fezabilitate aprofundat pentru o posibilă conexiune de tip telegondolă în Oltenia de sub Munte, ca opțiune alternativă la accesul auto (ex. relația Vaideeni–Voineasa / Vf. Roman). Telegondola este analizată ca soluție de reducere a presiunii generate de traficul rutier în zona montană, cu potențial de funcționare pe tot parcursul anului, generând venituri atât în sezonul de iarnă, cât și în sezonul estival, prin diversificarea experiențelor turistice. Studiul va analiza în mod integrat impactul asupra peisajului, mediului, accesibilității, mobilității și turismului, în raport cu principiile transformării blânde și cu obiectivele de dezvoltare teritorială sustenabilă.

Proiectul urmărește fundamentarea unei decizii informate, prin evaluarea oportunității, a limitelor de acceptabilitate și a condițiilor în care o astfel de investiție ar putea fi compatibilă cu protejarea peisajului și interesul comunităților locale.

OLTENIA DE SUB MUNTE

Logică strategică: Proiect cu rol de sprijin

Tip proiect: Proiect complex

Orizont de timp 2032-2034

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- accesibilitate dificilă către zonele montane și punctele de belvedere;
- concentrare sezonieră a fluxurilor turistice și presiune asupra infrastructurii rutiere;
- valorificare limitată a potențialului montan în relație cu zona de sub munte;
- dependență ridicată de transportul rutier în zone sensibile din punct de vedere peisagistic;
- necesitatea unor soluții de acces care să fie compatibile cu protejarea peisajului.

INIȚIATOR

• **UAT-uri interesate** – inițierea demersului de studiu, furnizarea datelor locale, corelarea cu strategiile și planurile de dezvoltare locală;

• **ONG-uri locale și regionale** – susținerea inițierii proiectului din perspectiva protejării peisajului, turismului responsabil și interesului comunitar, contribuție la definirea criteriilor de evaluare și la procesul de consultare publică.

PARTENERI

- UAT-urile din Oltenia de sub Munte și zona montană adiacentă – colaborare intercomunitară și aliniere teritorială; abordare integrată
- Consiliul Județean – actor instituțional cu rol potențial de coordonare și integrare la nivel județean;
- Administratori de arii naturale (unde este cazul) – avizare și evaluare a impactului asupra mediului;
- Instituții de specialitate – realizarea studiului de fezabilitate și a analizelor tehnice;
- Actori locali din turism – evaluarea impactului asupra activităților turistice și sezonality;
- Comunități locale – consultare și feedback în procesul decizional.

RESURSE NECESARE

- expertiză tehnică pentru realizarea studiului de fezabilitate;
- expertiză în peisaj, mediu, mobilitate și turism sustenabil;
- date teritoriale, topografice, de mediu și socio-economice;
- capacitate de coordonare interinstituțională și intercomunitară;
- resurse pentru organizarea proceselor de consultare publică.

BARIERE

- sensibilitatea ridicată a peisajului montan;
- posibile controverse publice și percepții diferite legate de impactul asupra mediului;
- costuri ridicate de investiție și operare;
- complexitate administrativă și a procedurilor de avizare;
- necesitatea alinierii între multiple niveluri instituționale și teritoriale.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - creșterea accesului echitabil al comunităților locale și al vizitatorilor la zona montană (educație, recreere, activități economice) în condiții controlate, dacă studiul confirmă fezabilitatea proiectului;

Natural - posibilă reducere a presiunii traficului rutier asupra zonelor sensibile, condiționată de soluția tehnică adoptată și regulile de utilizare;

Economic - diversificarea ofertei turistice și extinderea sezonului, dacă studiul confirmă oportunitatea investiției;

OLTENIA DE SUB MUNTE

Inspirațional - exemplu de abordare responsabilă și precaută a unei infrastructuri majore, în acord cu principiile transformării blânde.

PROIECTE ASOCIATE

- 2.6 Oltenia de sub Munte în mișcare – mobilitate locală și turistică sustenabilă;
- 2.4 Oltenia de sub Munte sport – destinație de experiențe;
- 2.12 Puncte de oprire și belvedere Oltenia de sub Munte;
- 2.14 Mocănița Olteniei de sub Munte – linia poveștilor;
- 2.10 Ambasadorii Olteniei de sub Munte;
- 1.4 Oltenia de sub Munte în lume – pachet (internațional) pentru turiști.

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- INTERREG Danube / INTERREG Europe
- PR SUD-EST
- LEADER - AFIR
- Bugete locale / CJ Vâlcea

2.14 MOCĂNIȚA OLTENIEI DE SUB MUNTE – LINIA POVEȘTILOR

Descriere: Proiect complex de conversie funcțională a fostei Mocănițe într-o infrastructură de mobilitate lentă și experiență de peisaj (tren turistic, traseu verde, cicloturism), care să conecteze localitățile, să valorifice memoria industrială și să devină simbol al transformării blânde.

Proiect strategic de conversie funcțională a fostei infrastructuri de cale ferată tip mocăniță din Oltenia de sub Munte într-o **infrastructură de mobilitate lentă și experiență de peisaj**. Proiectul urmărește valorificarea memoriei industriale și a peisajului cultural prin dezvoltarea unor funcțiuni complementare: tren turistic (acolo unde este fezabil), traseu verde pietonal și de cicloturism, spații de oprire și interpretare. „Linia poveștilor” devine un element de conectare între localități și un simbol al transformării blânde a teritoriului.

Logică strategică: Proiect strategic

Tip proiect: Proiect complex

Orizont de timp 2034-2036

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- pierderea și degradarea infrastructurii feroviare istorice și a memoriei industriale;
- conectivitate redusă între localități, în special pentru mobilitate lentă și nemotorizată;
- valorificare insuficientă a peisajului cultural și industrial ca resursă identitară;
- dependență ridicată de transportul rutier pentru deplasări locale și turistice;
- lipsa unor proiecte structurante care să conecteze coerent localitățile din teritoriu.

INIȚIATOR

- Asociația Kogayon – inițiator principal, autor al documentației și demersurilor anterioare

PARTENERI

- UAT-urile din Oltenia de sub Munte – colaborare intercomunitară și integrare teritorială;

OLTENIA DE SUB MUNTE

- **UAT-uri interesate** – inițierea demersului de conversie funcțională, clarificarea statutului infrastructurii și corelarea cu planurile locale de dezvoltare;
- **ONG-uri locale și regionale relevante** – susținerea proiectului din perspectiva patrimoniului, peisajului și mobilității lente, contribuție la definirea conceptului de *transformare blândă*.
- Consiliul Județean – actor instituțional cu rol potențial în coordonare și integrare la nivel județean;
- Administratori ai infrastructurii feroviare / proprietari de terenuri (unde este cazul) – clarificarea statutului juridic și accesului;
- Actori locali din turism și cultură – dezvoltarea experiențelor asociate;
- Comunități locale – consultare, validare și activare a memoriei locale;
- Ghizi locali – interpretarea traseului, poveștilor și patrimoniului asociat.

RESURSE NECESARE

- Studii de oportunitate și fezabilitate pentru conversia funcțională;
- Analize de impact asupra peisajului și mediului;
- Proiecte tehnice pentru traseu verde, puncte de oprire și interpretare;
- Procese de consultare publică și participare comunitară;
- Implicarea ghizilor locali – contribuție la conținut narativ (site, broșuri, materiale la punctele de oprire, servicii la cazare) și interpretarea memoriei industriale și a peisajului.

BARIERE

- statut juridic neclar al infrastructurii și al terenurilor;
- costuri ridicate de reabilitare și întreținere;
- complexitate administrativă și necesitatea coordonării între multiple UAT-uri;
- capacitate variabilă de asumare la nivel local;
- riscul de suprasolicitare a unor segmente fără o etapizare adecvată a intervențiilor.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - reconectarea comunităților între ele și cu propriul trecut industrial, creșterea accesului la mobilitate lentă și spații publice de calitate.

Natural - promovarea deplasărilor cu impact redus și integrarea infrastructurii în peisaj;

Economic - dezvoltarea turismului lent și a serviciilor locale asociate traseului;

Inspirațional - transformarea unei infrastructuri abandonate într-un simbol al regenerării și al transformării blânde a Olteniei de sub Munte.

PROIECTE ASOCIATE

- 2.6 Oltenia de sub Munte în mișcare – mobilitate locală și turistică sustenabilă;
- 2.7 Centrul Geo Oltenia de sub Munte – geologie și peșteri;
- 2.4 Oltenia de sub Munte sport – destinație de experiențe;
- 2.1 Oltenia de sub Munte semnalizată – identitate la scară de teritoriu;
- 1.1 Trasee și peisaje Oltenia de sub Munte;
- 3.14 Patrimoniu și comunitate – redescoperirea Oltenia de sub Munte.

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- INTERREG Danube / INTERREG Europe
- PR SUD-EST
- LEADER - AFIR
- Bugete locale / CJ Vâlcea

OS3 – Infrastructură modernă pentru oameni și comunități prospere – regenerare rurală, agricultură sustenabilă și calitatea vieții la sat

3.1 PROGRAM PENTRU ÎNCURAJAREA RELOCĂRII DE LA ORAS LA SAT

Descriere: Programul urmărește în primul rând revitalizarea comunităților rurale și combaterea migrației, valorificarea controlată și sustenabilă a tendinței de relocare urban-rural, ca răspuns la declinul demografic, îmbătrânirea populației și subutilizarea fondului construit din teritoriu. Proiectul p3.1 propune un cadru structurat prin care noii rezidenți sunt informați, sprijiniți și integrați gradual în comunitățile locale, evitând relocările speculative sau rupte de realitatea socială și economică locală. Un aspect cheie al acestui proces este evitarea gentrificării - precum se întâmplă în alte zone rurale cu peisaj valoros, unde oamenii cumpără sau își construiesc case de vacanță, fără a aduce o contribuție reală în cadrul comunității.

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- declin demografic și îmbătrânirea populației în multe localități din OdsM;
- fond construit neocupat sau subutilizat (locuințe abandonate ori neutilizate care pot fi achiziționate);
- pierderea capitalului uman activ și a capacității comunităților de regenerare;

SET STRATEGIC DE PROIECTE

3.1.1 „Ghid de relocare oraș-sat OdsM” și susținerea primelor „relocări” (proiect în desfășurare)

Descriere: Ghidul este elaborat pe baza documentării celor 6 localități rurale din Oltenia de sub Munte: Costești, Bărbătești, Vaideeni, Stoenesti, Olănești (localitățile rurale ale acestuia), Horezu (localitățile rurale ale acestuia). Acesta face o trecere în revistă a indicatorilor socio-economici care descriu localitățile, și care ar putea fi de interes pentru potențialii nou-veniți în zonă. Ghidul va include informații referitoare la: Aspecte ale calității vieții în localitățile rurale din zona Olteniei de sub Munte; Importanța diferitelor aspecte ale calității vieții pentru migrația urban – rural; Factori care stimulează decizia de migrație din urban în rural; Nevoi pentru lucrul (remote) din mediul rural; Nevoi pentru deschiderea de afaceri în mediul rural; Elemente de valoare adăugată a zonei rurale a Olteniei de sub Munte.

Logică strategică
Proiect în desfășurare
Tip proiect
Acțiune/măsură
Orizont de timp
2026-2027

3.1.2 „Monitorizare și parteneriate”

Descriere: Etapă de capitalizare și ajustare a procesului de relocare, care presupune:

- Documentarea zonei (profil, motivații, grad de integrare);
- Interviewarea celor deja relocați în OdsM;
- dezvoltarea de parteneriate cu UAT-uri, agenții imobiliare responsabile, mediul privat local și organizații comunitare;
- adaptarea continuă a informațiilor și instrumentelor oferite, în funcție de nevoile reale ale noilor rezidenți și ale comunităților gazdă.

Logică strategică
Proiect cu rol de sprijin
Tip proiect
Acțiune/măsură
Orizont de timp
2027-2028+

OLTENIA DE SUB MUNTE

- campanie de comunicare pentru promovarea ghidului (începând cu 2026)
- evaluarea potențialului de infrastructură neutilizată din OdsM

3.1.3 „Program de relocare urban–rural asistată”

Descriere: Pe baza inițiativelor „pilot” se propune construirea unui program structurat și mecanisme de sprijin pentru noi locuitori, care poate include: pachete de orientare locală, consiliere administrativă și socială, conectare cu comunitatea, sprijin pentru inițierea de mici afaceri, facilitarea accesului la rețele locale și inițiative comunitare.

Logică strategică

Proiect pilot

Tip proiect

Proiect cu rol strategic

Orizont de timp

2031-2032, 2035-2036

INIȚIATOR

- Asociația Kogayon

PARTENERI

- ONG-uri comunitare și sociale
- GAL-uri și structuri de dezvoltare rurală
- Antreprenori locali, mici producători
- Rețele de lucru la distanță / huburi rurale
- Fundații comunitare și organizații de sprijin social
- UAT-uri

RESURSE NECESARE

- expertiză socială, antropologică și de facilitare comunitară;
- instrumente de comunicare (platformă digitală, ghid tipărit/online);
- fonduri pentru activități soft: consiliere, mentorat, evenimente;
- spații comunitare pentru întâlniri și integrare;
- sprijin instituțional din partea autorităților locale.

BARIERE

- reticența comunităților față de noii veniți;
- diferențe culturale și de așteptări între mediul urban și mediul rural;
- lipsa locurilor de muncă locale atractive;
- infrastructură socială inegal dezvoltată între localități;
- riscul creșterii prețurilor imobiliare sau al gentrificării;
- infrastructură de transport rutier rudimentară - lipsă căi ferate în zonă.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - revitalizarea comunităților, întărirea legăturilor sociale, creșterea participării civice.

Natural - reconectarea oamenilor cu natura/peisajul natural

Economic - stimularea economiei locale prin noi rezidenți care vor cheltui în zonă sau care vor deschide mici afaceri.

Inspirațional - revalorizarea satului ca spațiu de viață, inovație și echilibru între tradiție și modernitate.

PROIECTE ASOCIATE

- 3.2 Ghizi locali OdsM 2.0
- 3.17 Case refacute în spirit rural
- 2.2 Centre/ateliere comunitare
- 3.4.2 Clădiri verzi

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- INTERREG Europe / INTERREG Danube
- URBACT
- Programul Incluziune și Demnitate Socială
- Programul Educație și Ocupare
- FEADR - Programul Național Strategic PAC 2023-2027
- PR SUD-VEST Oltenia 2021-2027
- Administrația Fondului Cultural Național (AFCN)
- Fondation de France

3.2 GHIZI LOCALI 2.0 (continuarea inițiativei)

Descriere: Proiectul urmărește consolidarea și extinderea unui corp de ghizi locali formați din comunitățile OdsM, capabili să ofere rapid tururi ghidate, experiențe tematice și activități educaționale, în strânsă legătură cu pensiunile, evenimentele outdoor și rețeaua de trasee din teritoriu. Proiectul este o continuare directă a programului de formare a ghizilor locali inițiat de Asociația Kogayon, care a instruit deja un prim nucleu de ghizi (proces aflat în curs de formalizare și vizibilizare publică). Versiunea 2.0 își propune trecerea de la o inițiativă punctuală la un sistem funcțional, scalabil și recunoscut la nivel microregional.

Activitățile principale includ:

- crearea unui mecanism simplu de mobilizare rapidă a ghizilor la cererea pensiunilor, a organizatorilor de evenimente sau a grupurilor de turiști;
- integrarea ghizilor locali în platforme de promovare și rezervare (ex. website OdsM, platforme turistice, rețele de pensiuni);
- formarea de specializări tematice: ghizi de natură, ghizi culturali, ghizi pentru familii, ghizi educaționali, ghizi pentru evenimente sportive.

Logică strategică: Scalare și capitalizare

Tip proiect: Acțiune/măsură cu rol de sprijin

Orizont de timp: 2027-2029

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- experiență turistică fragmentată, fără interpretare coerentă a peisajului și patrimoniului;
- oportunități economice ratate pentru localnici, în special tineri;
- dificultatea pensiunilor de a oferi experiențe structurate, dincolo de cazare.

INIȚIATOR

- Asociația Kogayon

PARTENERI

- Localnici
- Reprezentanți HORECA (pensiuni și structuri de cazare)
- Serviciul Salvamont;
- Administrații ale ariilor naturale protejate;

RESURSE NECESARE

- Experți formatori (natură, patrimoniu, educație, siguranță);
- Instrumente digitale pentru informarea turiștilor și platformă/mod de comunicare

BARIERE

- Sezonalitatea activităților turistice (există riscul ca ghizii locali să aibă perioade cu lipsă de activitate)

OLTENIA DE SUB MUNTE

- Monetizarea acestor servicii într-un mod transparent și etic
- Educarea turiștilor pentru a apela la aceste servicii

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - creșterea implicării comunității, oportunități pentru tineri, relații de încredere între localnici și vizitatori.

Natural - educarea vizitatorilor privind conduita de explorare a naturii

Economic - venituri suplimentare pentru membrii ai comunității

Inspirațional - transformarea localnicilor în ambasadori ai peisajului și identității OdsM, legături inter-umane

PROIECTE ASOCIATE

- 1.1 Trasee și peisaje OdsM
- 2.4 OdsM - Destinație de experiențe
- 1.2 OdsM Drumul către Geoparc UNESCO
- 2.7 Centrul Geo OdsM - geologie și peșteri
- 2.2 Puncte de informare și orientare OdsM
- 2.3 OdsM Sport și Natură

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- INTERREG Europe / INTERREG Danube
- COSME / Single Market Programme
- The European Climate Foundation
- Programul Educație și Ocupare
- FEADR - Programul Național Strategic PAC 2023-2027
- PR SUD-VEST Oltenia 2021-2027

3.3 REȚEA DE ADĂPOSTURI PENTRU CÂINI – SIGURANȚĂ PE TRASEE

Descriere: Proiectul propune crearea unei rețele integrate de gestionare a câinilor fără stăpân și „semi-liberi” în Oltenia de sub Munte, cu scopul de a crește siguranța utilizatorilor de trasee (turiști, localnici, sportivi), de a reduce conflictele om–animal și de a îmbunătăți imaginea teritoriului ca destinație turistică responsabilă. Intervenția depășește modelul clasic de „adăpost centralizat” și propune un sistem mixt, adaptat specificului rural:

- Amenajarea unor adăposturi suplimentare în zonă (sau extensii ale infrastructurii existente la nivel județean);
- Colaborare ONG-uri specializate;
- Programe de sterilizare, identificare și vaccinare (realizate în colaborare cu autoritățile locale/județene);
- Măsuri de responsabilizare a proprietarilor de câini de curte care circulă liber, în special în zonele de trasee și obiective turistice.

Logică strategică: Proiect pilot (cu prioritate de scalare/capitalizare)

Tip proiect: Proiect complex

Orizont de timp: 2027-2029

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

OLTENIA DE SUB MUNTE

- Prezența câinilor fără stăpân și a câinilor de curte liberi pe trasee, drumuri rurale și în apropierea stânelor;
- Percepție negativă asupra siguranței zonei, care afectează turismul, în special turismul familial, seniorii și turiștii internaționali;
- Lipsa unor soluții integrate și coerente la nivel intercomunal;
- Risc de conflict între turiști, localnici, ciobani/crescători.

INIȚIATOR

- UAT-uri din Oltenia de sub Munte;
- Consiliul Județean Vâlcea (prin servicii de specialitate).

PARTENERI

- Asociația Kogayon (coordonare strategică, legătură cu traseele și turismul);
- ONG-uri de protecție a animalelor (locale, județene, naționale);
- Direcția Sanitar-Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor Vâlcea (DSVSA);
- Cabinete veterinare;
- Poliția Locală și Poliția Animalelor;
- Serviciile publice locale și județene;
- Salvamont (corelare cu siguranța pe trasee);
- Unități de cazare și organizatori de evenimente outdoor (semnalare rapidă, informare turiști).

RESURSE NECESARE

- Finanțare publică: bugete locale, buget județean;
- Programe naționale pentru gestionarea câinilor fără stăpân (în coordonare cu ANSVSA);
- Fonduri nerambursabile (PNRR – componente sociale și de sănătate publică, programe europene pentru bunăstare animală);
- Voluntari și rețele civice locale.

BARIERE

- Reticența unei părți a comunității față de reguli privind câinii de curte;
- Lipsa de coordonare între UAT-uri;
- Riscul de a trata doar efectele, nu și cauzele (abandon, lipsa responsabilității).

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - creșterea siguranței, încrederii și calității vieții;

Natural - /

Economic - îmbunătățirea atractivității turistice și reducerea barierelor pentru turismul lent și outdoor.

Inspirațional - consolidarea imaginii OdsM ca teritoriu responsabil, care gestionează echilibrat relația dintre comunitate, natură și vizitatori.

PROIECTE ASOCIATE

- 1.1 Trasee și peisaje OdsM
- 1.3 OdsM Outdoor + 2.3 OdsM Sport și Natură

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- FEADR - Programul Național Strategic PAC 2023-2027
- PR SUD-VEST Oltenia 2021-2027
- Programe dedicate câinilor - Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor (ANSVA)
- Buget local / Buget CJ Vâlcea

3.4 OdsM COMUNITAR - BUNĂSTARE ȘI SOLIDARITATE RURALĂ

Descriere: Spiritul comunitar este esența vieții la sat. Oltenia de sub Munte Comunitară este un program integrat de sprijin social și economic la nivel de gospodărie și comunitate, care urmărește îmbunătățirea calității vieții în mediul rural prin măsuri concrete, accesibile și adaptate nevoilor reale ale locuitorilor. Proiectul vizează în special grupurile vulnerabile (seniori, gospodării cu venituri reduse), micii producători locali și comunitățile rurale afectate de depopulare și sărăcie energetică. Programul funcționează ca o platformă de solidaritate rurală, care combină sprijinul economic, social și energetic cu activarea comunitară și colaborarea intercomunală.

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Lipsa accesului micilor producători la piețe, finanțare și rețele de distribuție;
- Sărăcie energetică și condiții precare de locuire în gospodării rurale;
- Îmbătrânirea accelerată a populației și creșterea ponderii vârstnicilor singuri (în special femei).

SET STRATEGIC DE PROIECTE

3.4.1 „Micii producători OdsM – Rețea de produse locale”

Descriere: Programul vizează sprijinirea micilor producători locali din Oltenia de sub Munte printr-un pachet integrat de finanțare (micro-granturi), consiliere și promovare, cu scopul de a consolida o rețea funcțională de produse locale alimentare și non-alimentare. Intervenția urmărește depășirea fragmentării actuale a producției prin facilitarea accesului la echipamente de bază (sau crearea de infrastructuri comunitare - centre locale de prelucrare produse, sau piețe locale), sprijin în procesul de autorizare și etichetare, precum și conectarea producătorilor cu punctele gastronomice, piețele locale, evenimentele și rutele turistice din teritoriu.

Logică strategică:

Proiect cu rol de sprijin

Tip proiect:

Proiect strategic

Orizont de timp:

2028/2033

3.4.2 „Clădiri verzi – Energie regenerabilă la sat”

Descriere: Programul răspunde problemei sărăciei energetice și condițiilor precare de locuire prin promovarea reabilitării energetice și a utilizării energiilor regenerabile în mediul rural din Oltenia de sub Munte. În prima etapă, intervențiile vizează cu prioritate clădirile publice și comunitare (școli, cămine culturale, centre sociale, clădiri administrative), cu rol demonstrativ și educațional, care pot funcționa ca exemple replicabile la nivelul gospodăriilor. Programul promovează soluții adaptate contextului rural – panouri solare, sisteme pe biomasă, măsuri de eficiență energetică și utilizarea materialelor naturale – urmărind reducerea costurilor de funcționare, creșterea confortului și diminuarea impactului asupra mediului. Pe termen mediu, modelul este extins către gospodării, susținând utilizarea resurselor locale, dezvoltarea lanțurilor valorice scurte și tranziția energetică echitabilă la nivel comunitar.

Logică strategică:

Proiect cu rol de sprijin

Tip proiect:

Proiect strategic

Orizont de timp:

2029/2034

3.4.3 „Seniori activi în OdsM”

Descriere: Programul „Seniori activi în OdsM” are ca obiectiv îmbunătățirea calității vieții vârstnicilor printr-o abordare integrată, care combină sprijinul

OLTENIA DE SUB MUNTE

social de bază cu implicarea activă în viața comunității. Intervenția urmărește reducerea izolării sociale și valorificarea rolului seniorilor ca purtători de memorie, cunoaștere și competențe locale, prin activități intergeneraționale, ateliere, voluntariat și implicare în programe educaționale și culturale. Programul contribuie astfel la întărirea coeziunii sociale, la menținerea legăturilor comunitare și la transmiterea valorilor locale către noile generații.

Logică strategică:
Proiect cu rol de sprijin
Tip proiect:
Proiect strategic
Orizont de timp:
2030/2035

INIȚIATOR

- UAT-uri
- GAL Horezu
- Consiliu Județean Vâlcea

PARTENERI

- Asociația Kogayon
- DGASPC / servicii sociale locale
- ONG-uri comunitare (Fundația Comunitară Vâlcea)

RESURSE NECESARE

- Finanțări publice și europene (PNRR, FEADR, FSE+);

BARIERE

- dificultăți în cofinanțarea gospodăriilor vulnerabile;
- reticență inițială la schimbare sau la cooperare;
- fragmentarea responsabilităților între instituții;
- riscul dependenței excesive de finanțări externe, fără mecanisme locale de continuitate.

IMPACT STRATEGIC (*4 Returns* „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - calitatea vieții la sat îmbunătățită, oportunități pentru venituri adiționale, interacțiune inter-generațională

Natural - utilizarea responsabilă a resurselor locale și impact redus asupra mediului; promovarea agriculturii sustenabile.

Economic - venituri suplimentare, incluziune socială în cadrul vârstnicilor

Inspirațional - simț comunitar întărit.

PROIECTE ASOCIATE

- 1.6.1 Arhitectură pentru OdsM - Aplicarea Ghidului pentru Vâlcea
- 3.5 Piețele OdsM – Târguri locale de produse
- 3.2 Ghizi locali OdsM 2.0

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- PS PAC (Politica Agricolă Comună)
- Programul Incluziune și Demnitate Socială
- Fondul pentru Modernizare
- LIFE
- CERV (Cetățeni, Egalitate, Drepturi și Valori)
- LEADER
- AFM (Administrația Fondului pentru Mediu)
- Programul Regional Sud-Vest Oltenia
- Bugete locale
- Sponsorizări locale

3.5 PIEȚELE OdsM - TÂRGURI LOCALE DE PRODUSE

Descriere: Proiectul „Piețele Olteniei de sub Munte” urmărește crearea unei rețele de producători locali care să poată comercializa produsele lor pe piețe locale periodice (târguri săptămânale, lunare sau sezoniere) dedicate producătorilor din microregiune, ca instrument de sprijin economic, coeziune comunitară și valorificare a produselor agricole și artizanale locale. Această măsură este complementară cu sprijinirea gospodăriilor (prin dotare/modernizare) - localnicii putând vinde surplusul din gospodăria lor.

Piețele sunt gândite nu doar ca spații comerciale, ci ca noduri comunitare și puncte de întâlnire între producători, locuitori și vizitatori, integrate în viața locală și în circuitele turistice.

Acestea pot fi realizate în zonele de tip „vatra satului” (zone care sunt propuse spre intervenții de regenerare rurală), sau pot fi amenajate în cadrul clădirilor publice nefolosite (școli, biblioteci) - cu condiția ca acestea să fie ușor accesibile.

Acțiuni relevante:

- organizarea de piețe tematice (produse agricole, lactate, livezi, produse procesate, meșteșuguri);
- integrarea piețelor cu evenimente locale, trasee turistice, puncte gastronomice și festivaluri;
- Facilitarea colaborării cu industria HORECA
- promovare comună sub identitatea OdsM și integrare într-un calendar intercomunal.

Logică strategică: Proiect pilot

Tip proiect: Proiect cu rol strategic

Orizont de timp: 2029-2031

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Lipsa accesului direct la piață pentru micii producători (și care în prezent apelează să vândă în fața porții);
- Degradarea sau abandonul livezilor și al producției locale din cauza lipsei de canale de vânzare;
- Venituri insuficiente pentru localnici.

INIȚIATOR

- UAT-uri

PARTENERI

- Asociația Kogayon
- Producători agricoli locali și gospodării familiale;
- Puncte gastronomice locale și unități de cazare (promovare și desfacere);
- GAL-uri și structuri LEADER;
- ONG-uri de dezvoltare rurală și economie socială;

RESURSE NECESARE

- Fonduri pentru amenajări minimale și echipamente mobile (standuri);
- Sprijin logistic din partea UAT-urilor (spații, utilități, autorizații);

BARIERE

- Sezonalitatea producției locale;
- Lipsa infrastructurii minime în unele clădiri abandonate;
- Necesitatea coordonării între UAT-uri pentru evitarea suprapunerilor.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - întărirea relațiilor comunitare, creșterea vizibilității producătorilor locali, spații active de întâlnire și schimb.

Natural - reducerea risipei, încurajarea producției locale.

Economic - venituri suplimentare.

Inspirațional - reactivarea satului ca un spațiu viu, și promovarea unor produse autentice.

PROIECTE ASOCIATE

- 1.5 OdsM – Identitate, Brand și Comunitate (Etapa I – Conținut și comunități)
- 1.8 Pajiști protejate
- 3.4.1 Micii producători OdsM – Rețea de produse locale
- 3.6 Centre locale de prelucrare
- 3.9 Mecanism de management intercomunal pentru lanțuri valorice locale, producție, dezvoltare economică durabilă
- 3.11 Program de conversie a clădirilor abandonate

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- PS PAC - AFIR
- INTERREG Europe / INTERREG Danube
- Europa Creativă
- Programul Incluziune și Demnitate Socială
- LEADER - GAL Horezu
- Programul Regional Sud-Vest Oltenia
- Direcția Agricolă Județeană
- Bugete locale
- Sponsorizări private

3.6 CENTRE LOCALE DE PRELUCRARE

Descriere: Proiectul vizează crearea unei rețele de centre comunitare de prelucrare și/sau semi-procesare pentru produse alimentare (fiind urmărite și produse artisanale unde este cazul), ca infrastructură comunitară (adică partajată între membrii comunității) pentru creșterea valorii adăugate în teritoriu. Centrele sunt gândite ca spații partajate, accesibile micilor producători care nu dispun individual de capacitatea financiară, tehnică sau administrativă pentru procesare autorizată. Ele vor permite transformarea produselor locale din materie primă (fructe, lapte, carne, miere, plante, lână, lemn) în produse locale (având potențial de a primi etichetă de produse montane): dulcețuri, băuturi, sucuri, siropuri, brânzeturi, produse uscate, preparate tradiționale, materiale artisanale sau semifabricate. Proiectul este oportun pentru zona OdsM, deoarece Horezu, Băile Govora și Băile Olănești găzduiesc învățământ local specializat care include și componenta de alimentație, dar în prezent programa este mai mult orientată pentru servicii alimentare și nu spre procesare-agroalimentare, fiind posibilă o potențială dezvoltare a domeniului.

Se propune realizarea centrelor, cu prioritate, prin conversia funcțională a fondului construit existent (foste școli, anexe agricole, clădiri publice neutilizate). Activitățile includ:

- identificarea producătorilor și gospodarilor locali și crearea unei rețele;
- stabilirea unui model de funcționare comunitar (cooperativ, asociație, gestiune public–privată), care include și posibilitatea de module de formare (dacă este cazul);
- dotarea centrelor cu echipamente de bază și spații conforme;

OLTENIA DE SUB MUNTE

- conectarea centrelor cu piețele locale, punctele gastronomice și rutele turistice OdsM.

Logică strategică: Proiect pilot

Tip proiect: Proiect cu rol strategic

Orizont de timp: 2030-2032

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Fond construit abandonat;
- Pierderea spiritului comunitar și al colaborării între membrii ai comunității în vederea realizării produselor locale;
- Risc de pierdere a unui patrimoniu intangibil - procese, rețete, produse tradiționale.

INIȚIATOR

- UAT-uri
- GAL Horezu
- ONG-uri
- Mediul privat

PARTENERI

- producători agricoli și gospodării familiale;
- puncte gastronomice locale și unități de cazare;
- instituții de formare profesională;
- ONG-uri de profil (ex. Asociația lanțului alimentar scurt)

RESURSE NECESARE

- finanțare pentru conversia clădirilor și achiziția de echipamente;
- expertiză tehnică și sanitară;
- personal de coordonare și administrare a centrelor;
- programe de formare pentru utilizatori;

BARIERE

- reticența inițială față de formele asociative;
- complexitatea reglementărilor sanitar-veterinare;
- riscul subutilizării dacă nu este corelat cu piețele locale;

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - cooperare între producători, creșterea încrederii și a capacității comunitare.

Natural - susținerea agriculturii tradiționale, reducerea risipei, utilizarea responsabilă a resurselor.

Economic - venituri adiționale, lanțuri valorice scurte.

Inspirațional - producție de calitate, în acord cu identitatea și tradițiile teritoriului.

PROIECTE ASOCIATE

- 3.4(i) OdsM Comunitar – Bunăstare și solidaritate rurală
- 3.5 Piețele OdsM – Târguri locale de produse

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- Programul Regional Sud-Vest Oltenia
- PNDR/PS PAC
- Fonduri Norvegiene și SEE
- LEADER
- AFIR
- FSE+
- Bugete locale

3.7 CENTRE INTERCOMUNALE DE SĂNĂTATE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ

Descriere: Proiectul vizează dezvoltarea unei rețele de centre intercomunale de sănătate și asistență socială în Oltenia de sub Munte, adaptate contextului teritorial (cu accent pe zonele greu accesibile). Centrele sunt concepute ca structuri de proximitate, cu rol preventiv, de monitorizare și sprijin social, complementare spitalului din Horezu și cabinetelor medicale existente.

Intervenția poate avea în vedere conversia funcțională a clădirilor publice subutilizate, dar se poate avea în vedere și construcția de noi centre (gândite și cu o destinație multifuncțională, și realizate cu implicarea comunităților locale - generând locuri de muncă). Se dorește crearea de spații flexibile care pot găzdui consultații periodice, servicii de asistență socială, activități comunitare.

Se va lua în vedere construirea de puncte de coordonare pentru servicii mobile (în relație cu 3.10 Servicii Medical Mobile). Se va lua în vedere modelul de bună practică națională „Sate Sănătoase” (<https://satesanatoase.ro/>), care demonstrează eficiența intervențiilor integrate, bazate pe prevenție, educație pentru sănătate, echipe mobile și colaborare între medici, asistenți sociali și comunități locale.

Centrele vor funcționa în regim intercomunal, deserving mai multe UAT-uri apropiate, cu accent pe zonele montane și submontane greu accesibile, unde deplasarea către orașe este dificilă, mai ales pentru vârstnici.

Logică strategică: Proiect cu rol strategic

Tip proiect: Proiect pilot

Orizont de timp: 2031-2033

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Îmbătrânirea accelerată a populației și creșterea dependenței demografice;
- Îmbătrânirea și deficitul personalului medical în mediul rural;
- Acces limitat la servicii medicale în zonele montane și izolate;
- Dificultăți de transport pentru vârstnici și persoane vulnerabile;
- Discrepanțe majore între Horezu și restul teritoriului în accesul la sănătate;
- Izolare socială și lipsa serviciilor preventive și de monitorizare.

INIȚIATOR

- Consiliu Județean Vâlcea
- UAT-uri
- DGASPC / Direcția de Sănătate Vâlcea

PARTENERI

- Furnizori de servicii medicale și sociale
- ONG-uri specializate (ex. rețeaua „Sate Sănătoase”)
- Parohii și rețele comunitare locale
- Voluntari

RESURSE NECESARE

- Personal medical și asistenți sociali (inclusiv formule mobile/rotație)
- Finanțări pentru realizarea infrastructurii

BARIERE

- Lipsa personalului medical tânăr și atractivitatea scăzută a zonei
- Coordonare intercomunală dificilă
- Sustenabilitatea financiară pe termen lung

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - acces îmbunătățit la servicii de sănătate, speranță de viață sănătoasă crescută.

Natural - n.a.

Economic - n.a

Inspirațional - comunitate sănătoasă - viitor asigurat.

PROIECTE ASOCIATE

- 3.4(i) OdsM Comunitar – Bunăstare și solidaritate rurală
- 3.7 Centre intercomunale de sănătate și asistență socială
- 3.11 Program de conversie a clădirilor abandonate

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- INTERREG Europe / Danube
- Programul Incluziune și Demnitate Socială
- Programul Sănătate
- Fonduri Norvegiene și SEE
- Programul Regional Sud-Vest Oltenia
- Buget local

3.8 DIN LÂNĂ ÎN IZOLAȚIE – LANȚ VALORIC LOCAL

Descriere: Proiectul urmărește crearea unui lanț valoric local pentru colectarea, prelucrarea și utilizarea lânii provenite din activitățile pastorale din Oltenia de sub Munte, prin transformarea acesteia în materiale izolatoare naturale și produse ecologice pentru construcții și renovări. Intervenția răspunde unei probleme majore identificate în teritoriu: lipsa valorificării lânii, considerată în prezent deșeu, cu costuri pentru crescători și impact negativ asupra mediului. Proiectul presupune înființarea unor centre locale sau micro-unități de prelucrare (pilot), dotate minimal pentru spălare, tratare și transformare primară a lânii, precum și integrarea produselor rezultate în proiecte de renovare rurală, construcții noi și programe de eficiență energetică (corelate cu ghidul de regenerare rurală și cu proiectele de materiale locale). Pe termen mediu, proiectul poate susține certificarea produselor și dezvoltarea unei mărci locale de materiale naturale OdsM. Se recomandă un prim studiu de fezabilitate pentru a înțelege cantitățile de biomasă ce pot fi recoltate anual.

Logică strategică: Proiect pilot

Tip proiect: Proiect cu rol strategic

Orizont de timp: 2032-2035

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Import masiv de materiale de construcție, cu amprentă mare de carbon
- Lipsa materialelor ecologice accesibile pentru renovări rurale
- Deconectarea dintre economie locală și mediul construit

INIȚIATOR	PARTENERI
● Mediul de afaceri ● UAT-uri ● Consiliu Județean Vâlcea	● Crescători și asociații pastorale locale ● Centre de formare profesională ● Arhitecți și specialiști în construcții ecologice ● GAL-uri și rețele de economie socială ● Antreprenori locali din domeniul construcțiilor

RESURSE NECESARE

- Expertiză tehnică și know-how
- Finanțare inițială
- Mecanisme de colectare și logistică locală

BARIERE

- Lipsa experienței locale în procesarea lânii
- Investiție inițială relativ ridicată pentru echipamente
- Necesitatea respectării standardelor tehnice pentru materiale izolatoare
- Volatilitatea pieței materialelor de construcții
- Necesitatea cooperării între mai mulți actori (crescători–UAT–constructori)

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - locuri de muncă.

Natural - reducerea deșeurilor și utilizarea materialelor ecologice în locul materialelor uzuale care au impact asupra mediului în fabricarea lor;

Economic - venituri suplimentare, economie circulară, substituirea importurilor;

Inspirațional - n.a

PROIECTE ASOCIATE

- 3.6 Centre locale de prelucrare
- 3.9 Mecanism de management intercomunal pentru lanțuri valorice locale, producție, dezvoltare economică durabilă”
- 3.17 Case refăcute în spirit rural
- 3.15 Școala de arhitectură vernaculară - proiect pilot (școala de vară)
- 3.16 Regenerarea vatrei satului
- 3.18 Școala de arhitectură vernaculară OdsM - programă recurentă și formarea tinerilor

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- INTERREG Europe / Danube
- Orizont Europa
- LIFE
- EIT Climate-KIC / EIT Manufacturing
- Fondul pentru Modernizare
- Programul Incluziune și Demnitate Socială
- AFM
- Fonduri private
- Linii de finanțare pentru inițiative sustenabile

3.9 MECANISM DE MANAGEMENT INTERCOMUNAL PENTRU LANȚURI VALORICE LOCALE, PRODUCȚIE, DEZVOLTARE ECONOMICĂ DURABILĂ

Descriere: Proiectul propune instituirea unui mecanism/platforme de guvernare sau colaborare/management la nivel intercomunitar pentru Oltenia de sub Munte, care să asigure coordonarea strategică, operațională și financiară a proiectelor comune și a lanțurilor valorice locale (turism, agricultură, produse locale, energie regenerabilă, patrimoniu) - strâns conectat de 3.5-6-7-8. Mecanismul poate să funcționeze ca o platformă de cooperare între UAT-uri, ONG-uri, mediul privat și instituții relevante, depășind fragmentarea administrativă actuală.

Structura propusă poate lua forma unui consorțiu intercomunal / acord de parteneriat / ADI tematic, cu roluri clare: prioritizarea proiectelor, armonizarea investițiilor, atragerea de finanțări, monitorizarea implementării strategiei și facilitarea colaborării între actori.

Logică strategică: Proiect de sprijin

Tip proiect: Proiect cu rol strategic

Orizont de timp: 2035-2036

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Lipsa cooperării funcționale între UAT-uri
- Fragmentarea proiectelor și investițiilor la nivel local
- Capacitate administrativă limitată pentru proiecte complexe
- Lipsa unui cadru comun de prioritizare și monitorizare
- Dificultăți în dezvoltarea lanțurilor valorice locale integrate

INIȚIATOR

- GAL Horezu
- Consiliu Județean Vâlcea

PARTENERI

- Instituții județene și regionale (ADR, APM, Direcții de specialitate)
- Mediul academic și experți independenți
- Antreprenori și asociații profesionale

RESURSE NECESARE

- Cadru juridic de cooperare (acord, ADI, consorțiu)
- Resurse umane dedicate (coordonare, facilitare, monitorizare)
- Buget de funcționare (cotizații, proiecte, finanțări externe)

BARIERE

- Diferențe de capacitate și priorități între UAT-uri
- Lipsa de încredere acumulată istoric
- Risc de politizare a mecanismului
- Necesitatea unui leadership constant și credibil

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Return social - creșterea coeziunii intercomunale și a capacității locale

Return natural - coordonarea intervențiilor cu impact asupra peisajului și resurselor

Return economic - eficiență în investiții, lanțuri valorice integrate

Return inspirațional - OdsM UNIT.

PROIECTE ASOCIATE

- 3.5 „Piețe OdsM - Târguri locale de produse”
- 3.6 Centre locale de prelucrare
- 3.7 Centre intercomunale de sănătate și asistență socială

- 3.8 Din lână în izolație – Lanț valoric local
- 3.13 „Bio-energie OdsM – Lanțuri valorice pe bază de biomasă”

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- INTERREG Europe / INTERREG Danube
- Programul Regional Sud-Vest Oltenia
- PNRR (C14. Buna guvernare)
- Fonduri Norvegiene și SEE

3.10 SERVICII MEDICALE MOBILE ÎN OdsM

Descriere: Proiectul vizează implementarea unui sistem de servicii medicale mobile (caravane/cabinete mobile) care să ofere consultații de bază, prevenție și monitorizare în localitățile slab deservite din Oltenia de sub Munte, cu prioritate pentru zonele montane și submontane, comunitățile izolate și populația vârstnică.

Serviciile includ consultații de medicină de familie, screening-uri simple (tensiune, glicemie), consiliere pentru boli cronice, vaccinări, educație pentru sănătate și orientare către servicii specializate atunci când este necesar. Programul funcționează pe rute periodice, corelate cu nevoile reale ale comunităților și cu infrastructura existentă, și este gândit complementar spitalului din Horezu și cabinetelor locale.

Se urmărește activarea unor grupuri de voluntari pentru asistență socială și medicală, în special pentru vârstnici.

Logică strategică: Proiect pilot

Tip proiect: Proiect cu rol strategic

Orizont de timp: 2031-2032

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Lipsa prevenției și monitorizarea regulată (de către cadre adecvate) a bolilor cronice
- Îmbătrânirea și insuficiența personalului medical local
- Acces dificil la servicii medicale în zonele montane și izolate
- Transport public limitat pentru vârstnici și persoane vulnerabile

INIȚIATOR

- UAT-uri
- DSP Vâlcea

PARTENERI

- Asociația Kogayon (facilitare, conectare comunitară)
- Medici de familie și asistenți medicali
- ONG-uri

RESURSE NECESARE

- Personal medical (medici, asistenți)
- Buget operațional (combustibil, consumabile, mentenanță)
- Sisteme simple de programare și evidență
- Voluntari

BARIERE

- Disponibilitate limitată a personalului medical
- Costuri recurente de operare
- Coordonare interinstituțională dificilă

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - creșterea calității vieții

Natural - n.a

Economic - n.a

Inspirațional - comunități sănătoase - viitor asigurat.

PROIECTE ASOCIATE

- 2.11 Ateliere între generații – Memoria vie a comunității
- 3.1 Program pentru încurajarea relocării de la oraș la sat
- 3.4(i) OdsM Comunitar – Bunăstare și solidaritate rurală

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- Program Incluziune și Demnitate Socială (A. Inovare socială)
- Programul Regional Sud-Vest Oltenia
- Fonduri Norvegiene și SEE

3.1.1 PROGRAM DE CONVERSIE A CLĂDIRILOR ABANDONATE

Descriere: Spații vii pentru comunitate, educație și inițiativă locală. Proiectul urmărește reabilitarea și conversia funcțională în mod strategic a fondului construit public abandonat sau subutilizat din Oltenia de sub Munte (foste școli, biblioteci, cămine culturale, spații industriale, dar și gospodării), transformându-l în huburi comunitare multifuncționale dedicate educației, evenimentelor culturale, coworking-ului rural (dacă este cazul - posibil relevant în vederea succesului programului de relocare de la oraș la sat), inițiativelor civice și turismului de experiență. Se propune derularea programului într-un mod etapizat și flexibil, pornind de la inventarierea clădirilor existente, a resurselor umane și a inițiativelor locale deja active (ex. proiecte și evenimente facilitate de Kogayon), urmată de inițierea unor proiecte-pilot – cel puțin unul pentru fiecare tip de clădire.

Conversiile sunt adaptate contextului local și pot include: spații pentru activități în comunitate și dotări locale (vezi 3.7), construirea de ateliere, centre de prelucrare locale (vezi 3.6), spații educaționale, ateliere, centre de interpretare a peisajului și patrimoniului, spații pentru rezidențe creative (CCI - Indsutrii creative și culturale), tabere tematice, coworking pentru muncă la distanță sau puncte de informare turistică, dar și locuințe sociale.

Logică strategică: Proiect pilot

Tip proiect: Proiect cu rol strategic

Orizont de timp: 2031+ (în 2031 poate porni programul, și derulat pe o perioadă mai lungă în funcție de resursele disponibile)

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Fond construit public abandonat sau degradat
- Lipsa spațiilor comunitare funcționale în mediul rural
- Capacitate redusă de activare locală și de găzduire a inițiativelor educaționale
- Pierderea identității și memoriei colective asociate clădirilor/funcțiunilor din vatra satului

INIȚIATOR

- UAT-uri
- Consiliu Județean Vâlcea
- ONG-uri

PARTENERI

- Comunități locale și proprietari/administratori de clădiri
- ONG-uri culturale, educaționale și de patrimoniu
- Instituții de învățământ
- Asociații profesionale (arhitecți, artiști, educatori)

RESURSE NECESARE

OLTENIA DE SUB MUNTE

- Resurse pentru creșterea capacităților locale și construirea unui plan de management
- Bugete pentru pilotare și operare inițială
- Finanțări, sponsorizări pentru sustenabilitate

BARIERE

- Costuri de reabilitare mai mari decât estimările inițiale
- Risc de subutilizare dacă nu există activități constante, și deschidere din partea membrilor comunităților locale

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - spații comunitare active, educație, coeziune locală

Natural - n.a.

Economic - creșterea capacităților locale ale membrilor comunității, ce poate avea impact asupra găsirii locurilor de muncă sau construirii unor afaceri proprii

Inspirațional - reactivarea memoriei locului, identitate și mândrie comunitară

PROIECTE ASOCIATE

- 1.6 OdsM – Identitate, Brand și Comunitate (Etapa II – Spații și reguli)
- 3.5 Piețele OdsM - Târguri locale de produse
- 3.6 Centre locale de prelucrare
- 3.7 Centre intercomunitare de sănătate și asistență socială
- 3.12 Ateliere școlare reactivate
- 3.14 Patrimoniu și Comunitate - Redescoperirea OdsM
- 3.15 Școala de arhitectură vernaculară - proiect pilot (școala de vară)
- 3.16 Regenerarea vatrei satului
- 3.17 Case refăcute în spirit rural

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- AFCN
- Programul Educație și Ocupare
- Timbrul Arhitecturii, Ordinul Arhitecților din România
- Timbrul Monumentelor Istorice
- Fonduri private
- Programul Regional Sud-Vest Oltenia

3.12 ATELIERE ȘCOLARE REACTIVATE

Descriere: Proiectul vizează reactivarea, modernizarea și repunerea în funcțiune a atelierelor școlare din Oltenia de sub Munte ca infrastructură educațională aplicată, conectată direct la resursele, valorile și oportunitățile economice locale. Atelierele devin spații de învățare practică pentru elevi, tineri și adulți (în vederea formării continue), corelate cu cursurile postliceale, cu educația nonformală și cu proiectele strategice din domenii precum turismul durabil, prelucrarea lemnului, agricultura ecologică, meșteșugurile, gastronomia locală și economia circulară.

Intervenția include renovarea și dotarea atelierelor existente, actualizarea curriculei practice, formarea instructorilor/cadrelor didactice și crearea de parteneriate cu meșteșugari, producători locali, ghizi,

OLTENIA DE SUB MUNTE

pensiuni și inițiative comunitare. Atelierele funcționează atât ca extensie a școlii, cât și ca spații deschise pentru stagii, practică, cursuri extracurriculare, școli de vară și formare continuă.

Proiectul este gândit complementar cu alte inițiative din strategie, contribuind la crearea unei legături funcționale între educație, economie locală și identitate teritorială.

În etapa 2 se recomandă construirea unei asociații intercomunitare între atelierele școlare dintre diferitele UAT-uri din OdsM. Această rețea/asociere implică colaborări cu actori din mediul economic, meșteșugari, producători locali, etc..

Logică strategică: Proiect pilot

Tip proiect: Proiect cu rol strategic

Orizont de timp: 2031-2033 / 2034-2035+ (scalare și capitalizare)

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- închiderea progresivă a atelierelor școlare din cauza subfinanțării, lipsei cadrelor și scăderii numărului de elevi;
- deconectarea educației de realitățile economice locale și de oportunitățile din teritoriu;
- lipsa competențelor practice relevante pentru tineri și dificultatea inserției profesionale locale;
- migrația tinerilor și pierderea capitalului uman;

INIȚIATOR

- UAT-URI
- Consiliul Județean Vâlcea
- Inspectoratul Școlar Județean

PARTENERI

- Unități de învățământ gimnazial, liceal și postliceal
- Centre regionale de formare profesională
- Meșteșugari locali și bresle OdsM
- Producători locali, pensiuni, ghizi locali
- ONG-uri educaționale și culturale

RESURSE NECESARE

- finanțare pentru renovare, dotări și materiale didactice
- resurse umane: instructori, meșteri, formatori
- spații existente (ateliere școlare, clădiri educaționale)
- parteneriate educație–economie locală

BARIERE

- capacitate instituțională și administrativă limitată pentru coordonarea unei rețele intercomunitare de ateliere școlare și pentru integrarea lor în strategii educaționale și economice locale;
- deficit de cadre didactice și instructori cu competențe practice actualizate, precum și dificultăți în atragerea meșteșugarilor și specialiștilor locali în sistemul educațional formal.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - creșterea competențelor tinerilor și a șanselor de angajare locală;

Natural - promovarea unor meserii inspirate din tradițiile și tehnicile vernaculare;

Economic - susținerea economiei locale prin forță de muncă calificată; sprijin pentru meșteșuguri, turism, agricultură și servicii locale; stimularea antreprenoriatului local;

Inspirațional - transmiterea cunoștințelor tradiționale și a identității locale.

PROIECTE ASOCIATE

- 3.15 Școala de arhitectură vernaculară - proiect pilot (școala de vară)
- 3.18 Școala de arhitectură vernaculară OdsM - programă recurentă și formarea tinerilor

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- INTERREG Europe / INTERREG Danube
- Fondul Social European+
- Erasmus+

- Program Educație și Ocupare
- Program Incluziune și Demnitate Socială
- Fonduri Norvegiene și SEE
- AFCN – componentă educațională
- Programul Regional Sud-Vest Oltenia
- Buget local

3.13 BIO-ENERGIE OdsM – LANȚURI VALORICE PE BAZĂ DE BIOMASĂ

Descriere: Proiectul urmărește dezvoltarea unui sistem local integrat de valorificare a biomasei provenite din activități agricole, pomicole, pastorale și silvice, ca alternativă sustenabilă la arderea necontrolată a resturilor vegetale și lemnoase. Intervenția propune crearea unor lanțuri valorice scurte, care leagă gestionarea peisajului de producerea de energie locală și de reducerea costurilor energetice pentru comunități.

Proiectul include amenajarea de puncte locale de colectare, sortare și depozitare a biomasei (resturi din livezi, fânețe, pășuni, întreținerea drumurilor și a fondului forestier), precum și dezvoltarea unor capacități de prelucrare primară (tocare, balotare, peleți/brichete). Biomasa rezultată este utilizată prioritar pentru încălzirea clădirilor publice (școli, cămine culturale, centre comunitare) și, ulterior, pentru gospodării sau mici operatori economici locali.

Inițiativa este strâns corelată cu proiectele de agrosilvicultură, regenerare rurală, reabilitare energetică și utilizare a materialelor locale, contribuind la economia circulară, la reducerea emisiilor și la menținerea unui peisaj agrar întreținut.

În cazul în care lanțul valoric funcționează stabil și există capacitate locală, proiectul poate evolua către manufacturarea de bio-materiale de construcții, precum materiale izolatoare pe bază de biomasă (lână, fibre vegetale, resturi lemnoase).

Logică strategică: Proiect pilot

Tip proiect: Proiect cu rol strategic

Orizont de timp: 2031-2034

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- arderea necontrolată a resturilor vegetale și lemnoase, cu impact negativ asupra mediului și sănătății;
- lipsa unor soluții locale de valorificare a biomasei;
- costuri ridicate cu energia în gospodării și clădiri publice;
- fragmentarea lanțurilor valorice agricole și forestiere;
- pierderea unei resurse locale regenerabile.

INIȚIATOR

- UAT-uri
- Consiliul Județean Vâlcea
- Antreprenori

PARTENERI

- Ocoale silvice
- Fermieri, crescători de animale, proprietari de livezi
- Administratori de clădiri publice
- GAL Horezu

RESURSE NECESARE

- Expertiză tehnică și de management energetic

OLTENIA DE SUB MUNTE

- Terenuri/spații pentru puncte locale
- Mecanisme de colaborare la nivel intercomunitar

BARIERE

- Costuri de investiție inițiale și convingerea utilizatorilor pentru a schimba sistemele de încălzire;
- Necesitatea coordonării între mai mulți actori locali;
- Reglementări și autorizări specifice (în special pentru realizarea de materiale);
- Asigurarea sustenabilității pe termen lung a sistemului.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - creșterea autonomiei energetice locale, reducerea sărăciei energetice.

Natural - impact redus asupra mediului și promovarea unor practici regenerative.

Economic - costuri reduse pe termen mediu/lung.

Inspirațional - OdsM sustenabil.

PROIECTE ASOCIATE

- 3.4.2 Clădiri verzi - Energie regenerabilă
- 3.6 Centre locale de prelucrare
- 3.9 Mecanism de management intercomunal pentru lanțuri valorice locale, producție, dezvoltare economică durabilă

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- Fondul pentru Modernizare
- Programul Regional Sud-Vest Oltenia
- AFM – Administrația Fondului pentru Mediu
- LIFE
- INTERREG Danube / Europe
- Fonduri Norvegiene / SEE
- Investiții private / parteneriate public–private

3.14 PATRIMONIU ȘI COMUNITATE – REDESCOPERIREA OLTENIEI DE SUB MUNTE

Descriere: Set de proiecte dedicate identificării, documentării și activării patrimoniului tangibil și intangibil din Oltenia de sub Munte – gospodării tradiționale, arhitectură vernaculară, ateliere meșteșugărești, puncte gastronomice locale, povești, obiceiuri și evenimente cu componentă identitară. Proiectul urmărește crearea unei hărți tematice și a unor tururi ghidate (fizice și digitale) care conectează arhitectura locală cu activitățile economice și culturale din teritoriu, transformând patrimoniul într-o experiență coerentă pentru locuitori și vizitatori. Acțiuni propuse:

- Inventarierea gospodăriilor tradiționale și a clădirilor cu valoare ambientală, împreună cu o mapare a nevoilor și intereselor proprietarilor privind implicarea în activități culturale sau turistice.
- Inventarierea activităților tradiționale și a resurselor locale relevante (puncte gastronomice locale, ateliere meșteșugărești, ocupații tradiționale, elemente de patrimoniu imaterial).
- Realizarea unei hărți digitale ce include rezultatele inventarierii (arhitectură, patrimoniu material și imaterial, gastronomie, meșteșuguri, trasee, evenimente).
- Dezvoltarea unor tururi tematice coerente, care combină arhitectura cu experiențe locale (ex. Gust și meșteșug).

OLTENIA DE SUB MUNTE

- Formarea unei rețele de ghizi locali specializați pe identitatea locală. Rețeaua funcționează în colaborare cu instituțiile culturale, proprietarii și antreprenorii implicați în circuit, agenții turistice.
- Includerea tururilor tematice din Oltenia de sub Munte în circuite turistice regionale și naționale, prin colaborarea cu agenții turistice și platforme de promovare.

Logică strategică: Proiect pilot

Tip proiect: Set de proiecte/inițiative locale cu rol strategic

Orizont de timp: 2032-2034

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Patrimoniu construit și imaterial dispersat, fără o structură unitară;
- Lipsa unei imagini clare asupra opțiunilor turistice;
- Durată scurtă de ședere a vizitatorilor;
- Activități tradiționale neintegrate într-un sistem comun;
- Vizibilitate redusă în circuite turistice regionale și naționale;

INIȚIATOR	PARTENERI
• Asociația Kogayon • UAT-urile din Oltenia de sub Munte	• ONG-uri • Proprietari de gospodării tradiționale • Agenții turistice • Antreprenori • Muzeu și instituții culturale • Mediul universitar

RESURSE NECESARE

- Buget pentru inventariere și documentare;
- Platformă digitală pentru hartă interactivă;
- Identitate vizuală unitară;
- Buget pentru dezvoltarea tururilor pilot;
- Training pentru ghizi și gazde;
- Materiale de promovare;
- Mecanism de actualizare periodică a informațiilor.

BARIERE

- Reticența unor proprietari față de includerea în circuit;
- Risc de supraexpunere a unor zone și neglijarea altora;
- Lipsa unei coordonări permanente între actori.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - implicarea comunității în documentare și promovare și consolidarea colaborării între proprietari, gazde și meșteșugari.

Natural - promovarea turismului lent și responsabil și distribuirea echilibrată a fluxurilor în teritoriu.

Economic - creșterea veniturilor pentru antreprenorii locali și creșterea duratei șederii vizitatorilor.

Inspirațional - transformarea patrimoniului într-o experiență vie și accesibilă.

PROIECTE ASOCIATE

- 3.15 Școala de arhitectură vernaculară - proiect pilot (școala de vară)
- 3.17 Case refăcute în spirit rural
- 3.18 Școala de arhitectură vernaculară OdsM - programă recurentă și formarea tinerilor
- 1.5 OdsM - Identitate, Brand și Comunitate

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- Europa Creativă
- LEADER – AFIR
- INTERREG Europe / INTERREG Danube

- AFCN
- Ministerul Culturii
- Fonduri Norvegiene / SEE
- Programul Regional Sud-Vest Oltenia (componenta turism și patrimoniu)

3.15 ȘCOALA DE ARHITECTURĂ VERNACULARĂ PROIECT PILOT (Școala de vară) & 3.18 PROGRAMĂ RECURENTĂ ȘI FORMAREA TINERILOR

Descriere: Proiectul pornește ca școală de vară pilot și evoluează într-un program recurent de formare în domeniul arhitecturii vernaculare și al utilizării materialelor locale (lemn, piatră, biomasă). Scopul este de a crea un cadru practic de învățare, în care studenți, elevi, meșteri locali, arhitecți și specialiști lucrează împreună la intervenții reale din teritoriu: reparații, întreținere, mici reconstrucții, conversii funcționale ale unor clădiri existente. Programul este conectat direct la: ghidul de regenerare rurală OdsM, rețeaua de bresle meșteșugărești, atelierelor școlare reactivate, proiectele demonstrative de case refăcute în spirit rural.

Pe termen mediu, programul devine o platformă regională de formare continuă, ucenicie și schimb de bune practici.

Logică strategică: Proiect pilot

Tip proiect: Proiect cu rol strategic

Orizont de timp: 2032+ (cu perioade de scalare și capitalizare)

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Pierderea treptată a arhitecturii vernaculare prin intervenții incoerente;
- Lipsa competențelor locale pentru întreținerea și restaurarea caselor tradiționale;
- Utilizarea redusă a materialelor locale în construcții;
- Migrația tinerilor și lipsa unor oportunități profesionale atractive în teritoriu;
- Slaba conectare între educație și economia locală.

INIȚIATOR	PARTENERI
• Asociația Kogayon (rol de coordonare și facilitare) • Alte ONG-uri	• Consiliul Județean Vâlcea • Ordinul Arhitecților din România - filiala teritorială • Specialiști în arhitectură vernaculară și peisaj • Mediul universitar (arhitectură, peisagistică, construcții, agronomie) • Meșteșugari locali (lemn, piatră, tehnici tradiționale) • Ocoale silvice și actori din lanțul valoric al materialelor locale • ONG-uri

RESURSE NECESARE

- Spații pentru ateliere (atelier școlar, clădiri reabilitate, gospodării pilot)
- Resurse logistice pentru cazarea și masa participanților
- Buget pentru materiale locale și echipamente de bază
- Formatori, mentori, meșteri
- Cadru administrativ pentru organizare și autorizare lucrări
- Bursă/stimulente pentru participanți

- Documentare și promovare (manuale, ghiduri, materiale video)

BARIERE

- Disponibilitatea limitată a meșterilor pentru implicare constantă;
- Diferențe de capacitate între UAT-uri;
- Percepția că tehnicile tradiționale sunt „depășite”;
- Costuri inițiale mai mari pentru materiale locale;
- Asigurarea continuității după faza pilot.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - formarea unei noi generații de tineri cu competențe practice relevante și consolidarea relației dintre generații.

Natural - utilizarea responsabilă a resurselor locale și reducerea amprente de carbon prin soluții adaptate locului.

Economic - dezvoltarea unui lanț valoric local în jurul materialelor și tehnicilor tradiționale și creare de oportunități de micro-antreprenariat.

Return inspirațional - creșterea atractivității turistice prin coerență arhitecturală.

PROIECTE ASOCIATE

- 3.11 Program de conversie a clădirilor abandonate
- 3.12 Ateliere școlare reactivate
- 3.17 Case refăcute în spirit rural
- 1.6 Arhitectură pentru OdsM - Aplicarea Ghidului
- 1.5.3 Breslele OdsM - Meșteșuguri și meserii vii
- 2.11 Ateliere între generații

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- Corpul European de Solidaritate
- Europa Creativă
- Erasmus+
- PEO (A. Formarea continuă a formatorilor/instructorilor/coordonatorilor de ucenicie din formarea profesională continuă)
- PIDS (A. Creșterea accesului profesioniștilor la programul de formare continuă)
- AFCN
- LEADER – AFIR
- Timbrul Arhitecturii (OAR)Fonduri Norvegiene/SEE

3.16 REGENERAREA VETREI SATULUI

Descriere: Program de regenerare a vetrelor de sat (piețe, străzi principale, spații publice), cu reguli de construire inspirate de specificul local și aplicarea Ghidului de regenerare rurală OdsM. Program de intervenții etapizate pentru revitalizarea vetrelor de sat din Oltenia de sub Munte – piața centrală, strada principală, zona bisericii, spațiile publice de întâlnire, fațadele clădirilor. .

Regenerarea se face pe baza Ghidului de regenerare rurală OdsM și a mecanismului local de „coerență construită”, prin intervenții simple, adaptate contextului: reamenajare spațiu public, mobilier rural adecvat, reabilitări fațade, limitarea asfaltării excesive, integrarea materialelor locale, semnalistică

OLTENIA DE SUB MUNTE

unitară. Programul funcționează prin proiecte pilot în 2–3 sate, apoi extindere graduală la nivel intercomunal.

Logică strategică: Proiect pilot

Tip proiect: Proiect cu rol strategic

Orizont de timp: 2034-2036

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Intervenții incoerente asupra fondului construit rural;
- Pierderea caracterului vetrei satului prin asfaltări și amenajări standardizate;
- Lipsa unor reguli clare aplicate în practică;
- Spații publice subutilizate sau degradate;
- Fragmentarea identității vizuale între UAT-uri.

INIȚIATOR

- UAT-urile din Oltenia de sub Munte
- Consiliul Județean Vâlcea

PARTENERI

- Asociația Kogayon
- OAR - Filiala teritorială Sibiu-Vâlcea
- Specialiști în arhitectură vernaculară și peisaj
- Meșteșugari locali
- GAL Horezu

RESURSE NECESARE

- Bugete pentru intervenții punctuale în spațiul public;
- Proiectare adaptată contextului local;
- Expertiză în aplicarea Ghidului de regenerare rurală;
- Mecanism consultativ local (grup de lucru permanent);
- Implicare comunitară în definirea priorităților;
- Materiale locale (piatră, lemn, vegetație autohtonă).

BARIERE

- Presiune pentru asfaltare și „modernizare rapidă”;
- Buget local limitat;
- Posibile tensiuni între reguli și interese private.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - vatra satului ca loc de întâlnire cu rol în creșterea coeziunii comunitare.

Natural - integrarea vegetației locale și a materialelor naturale.

Economic - susținerea micilor afaceri locale

Inspirațional - crearea unui model de regenerare rurală autentică în Oltenia de sub Munte.

PROIECTE ASOCIATE

- 3.7 Centre intercomunale de sănătate și asistență socială
- 3.8 Din lână în izolație - Lanț valoric local
- 3.11 Program de conversie a clădirilor abandonate
- 3.17 Case refăcute în spiritul rural

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- INTERREG Europe / INTERREG Danube
- LIFE
- Programul de Dezvoltare Durabilă 2021-2027
- Programul Regional Sud-Vest Oltenia
- LEADER - AFIR

3.17 CASE REFĂCUTE ÎN SPIRITUL RURAL

Descriere: Program de sprijin pentru renovarea și adaptarea locuințelor private în spiritul arhitecturii rurale locale, pentru a menține caracterul satelor și a crește atractivitatea locuirii. Programul include consultanță gratuită de orientare conform Ghidului de regenerare rurală OdsM, pachete de micro-granturi pentru lucrări eligibile pentru 2-3 proiecte demonstrative, promovarea exemplurilor de bună practică. Obiectivul programul este de a găsi o compatibilitate între confortul contemporan și identitatea rurală.

Logică strategică: Proiect pilot

Tip proiect: Proiect cu rol strategic

Orizont de timp: 2034-2036 (cu potențial de scalare și capitalizare)

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Renovări și extinderi care ignoră specificul local;
- Înlocuirea materialelor tradiționale cu soluții standardizate;
- Abandonul caselor vechi;
- Lipsa accesului proprietarilor de case la soluții locale;

INIȚIATOR

- UAT-urile din Oltenia de sub Munte
- Asociația Kogayon

PARTENERI

- Ordinul Arhitecților din România
- Specialiști în arhitectură vernaculară
- Meșteșugari locali
- GAL Horezu
- ONG-uri
- Instituții bancare
- Mediul universitar

RESURSE NECESARE

- Buget pentru micro-granturi;
- Buget pentru consultanță tehnică;
- Bază de date cu meșteri și furnizori locali;
- Ghid simplificat pentru proprietari;
- Sistem transparent de selecție a beneficiarilor pilot;
- Documentare foto și promovare a caselor model.

BARIERE

- Costuri mai mari pentru materialele și tehnicile tradiționale;
- Rezistența comunității la reguli percepute ca limitative;
- Risc de intervenții superficiale doar pentru a accesa finanțarea.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - consolidarea sentimentului de mândrie față de casa și satul propriu.

Natural - reducerea risipei și valorificarea fondului construit existent.

Economic - susținerea meșteșugarilor și a lanțurilor valorice locale, precum și creșterea valorii proprietăților.

Inspirațional - demonstrarea faptului că tradiția și confortul nu sunt opuse.

PROIECTE ASOCIATE

- 1.6 „OdsM – Identitate, Brand și Comunitate (Etapa II – Spații și reguli)”
- 3.8 Din lână în izolație - Lanț valoric local
- 3.15+3.18 Școala de arhitectură tradițională
- 3.16 Regenerarea vetrei satului

OPȚIUNI POSIBILE DE FINANȚARE

- PNRR (C5. Valul renovării, C16. REPOWEREU)
- Programul Regional Sud-Vest Oltenia 2021-2027
- LEADER - AFIR
- Administrația Fondului Cultural Național
- Fonduri Norvegiene și SEE
- Fonduri OAR
- Investiții și finanțări private

3.5. Mecanisme financiare și instrumente pentru susținerea parcursului Strategiei Integrate de Dezvoltare a Olteniei de sub Munte

Portofoliul de proiecte propus prin strategie combină intervenții ușoare (studii de cercetare, identitate, evenimente, educație etc.), intervenții punctuale (semnalistică, puncte de informare, amenajări minimale pe trasee) și intervenții complexe (mobilitate, centre comunitare, infrastructură socială și servicii, energie etc.). Această diversitate de intervenții implică, în mod necesar, o arhitectură financiară mixtă, bazată pe mai multe tipuri de mecanisme și instrumente de finanțare, adaptate diferitelor niveluri de complexitate, maturitate și impact ale proiectelor.

Mecanisme existente bazate pe granturi în etapa actuală de finanțare

În etapa curentă, finanțarea parcursului OdsM este încă dominată de mecanisme bazate pe granturi, provenite în principal din Politica de Coeziune 2021–2027 și din Planul Național de Redresare și Reziliență, completate de bugetul de stat. Totuși, o mare parte dintre aceste linii de finanțare se află deja în proces de închidere sau de epuizare a bugetelor disponibile. Chiar dacă anumite programe ar putea fi prelungite administrativ până în 2028, accesul la finanțare va deveni progresiv mai exigent: bugete mai reduse, termene mai scurte, criterii de selecție mai competitive și cerințe sporite privind maturitatea proiectelor și capacitatea administrativă a beneficiarilor.

În acest context, este esențial ca OdsM să utilizeze strategic fereastra de oportunitate rămasă, atât pentru implementarea proiectelor mature, cât și pentru pregătirea proiectelor care vor putea fi finanțate în ciclul financiar următor.

Programe europene competitive cu gestionare directă

Programele europene cu gestionare directă și grad ridicat de competiție sunt relevante în special pentru proiectele OdsM care includ componente de cooperare, inovare, pilotare și dezvoltare de modele

replicabile. Acestea nu sunt destinate în principal infrastructurii clasice, ci dezvoltării de metodologii, instrumente, rețele și capacități locale.

Programul **Europa Creativă** este adecvat pentru inițiative legate de cultură, patrimoniu, industrii creative și cooperare europeană, fiind util pentru consolidarea identității teritoriale și pentru proiecte de interpretare culturală.⁹

Horizon Europe poate susține componente de cercetare și inovare, fiind relevant pentru pilotări, dezvoltarea de instrumente, colectarea de date și testarea unor modele replicabile la nivel european.¹⁰

Programele **INTERREG Europe** și **INTERREG Danube** sunt orientate spre cooperare teritorială și sunt potrivite pentru soluții transferabile, rețele tematice, testări și evenimente de schimb de bune practici.

Programul **LIFE** este relevant pentru proiecte de mediu, natură, biodiversitate și adaptare climatică, fiind adecvat pentru managementul ariilor naturale, educație de mediu și intervenții demonstrative.¹¹

Erasmus+ oferă oportunități consistente pentru educație, formare, competențe, tineret și voluntariat, fiind deosebit de util pentru programe de formare locală, rețele de tineri, ghizi locali și voluntariat structurat.¹²

Programe gestionate la nivel național și regional

Pentru implementarea locală a proiectelor OdsM – în special a celor de infrastructură, servicii publice, incluziune socială și dezvoltare rurală – rămân esențiale programele gestionate la nivel național și regional, ale căror ghiduri și criterii se actualizează periodic prin apeluri de proiecte.

În această categorie se încadrează **Programul Regional Sud-Vest Oltenia 2021–2027**, precum și programele sectoriale: **Programul Incluziune și Demnitate Socială (PIDS)**, **Programul Educație și Ocupare (PEO)**, **Programul Sănătate (PS)** și **Programul Dezvoltare Durabilă (PDD)**. Pentru mediul rural și micro-investiții locale, mecanismele **AFIR / LEADER (DLRC)** sunt relevante, prin intermediul Grupurilor de Acțiune Locală și al strategiilor de dezvoltare locală. **Administrația Fondului Cultural Național (AFCN)** rămâne o sursă importantă pentru finanțări nerambursabile competitive destinate proiectelor culturale și editoriale, utile pentru inițiative de identitate, arhivă vie și interpretare culturală. De asemenea, **Granturile SEE și Norvegiene** oferă finanțări tematice relevante pentru comunități, vulnerabilitate socială, dezvoltare locală și guvernare.

⁹ <https://culture.ec.europa.eu/creative-europe>

¹⁰ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/horizon>

¹¹ https://cinea.ec.europa.eu/programmes/life_en

¹² <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/>

Pregătirea pentru următorul ciclu de finanțare europeană (2028-2035)

Având în vedere apropierea de finalul actualei perioade de finanțare, devine necesară o schimbare de perspectivă: de la utilizarea oportunităților rămase, către pregătirea strategică pentru următorul ciclu financiar 2028–2035. Prioritățile anunțate ale Comisiei Europene pentru 2025-2030 indică o orientare spre competitivitate, simplificare administrativă, tranziție verde, coeziune socială și reducerea disparităților teritoriale – direcții în care obiectivele OdsM se aliniază în mod natural.¹³

Noua agendă europeană vizează, printre altele, reducerea sarcinii administrative și a obligațiilor de raportare, testarea și simplificarea acquis-ului UE, sprijinirea întreprinderilor inovatoare și a IMM-urilor, reducerea costurilor la energie, investiții în infrastructură și tehnologii energetice curate, precum și dezvoltarea unei „uniuni a competențelor”, axată pe învățare pe tot parcursul vieții și păstrarea competențelor.

În plan social și teritorial, sunt prevăzute măsuri pentru combaterea excluziunii sociale, abordarea crizei locuințelor accesibile, implementarea Fondului social pentru climă, gestionarea schimbărilor demografice și reducerea disparităților regionale, astfel încât cetățenii să poată trăi și lucra în propriile comunități.

Un accent distinct este pus pe securitatea alimentară, apă și natură, printr-o politică agricolă comună mai bine direcționată, sprijin pentru exploatațiile agricole familiale, recompensarea fermierilor care protejează biodiversitatea și dezvoltarea de stimulente pentru investițiile private în natură, inclusiv prin credite de natură.¹⁴

De la grant la sustenabilitate: mecanisme financiare inovatoare

Pentru a evita dependența structurală de finanțări nerambursabile, OdsM trebuie să integreze progresiv mecanisme financiare inovatoare și complementare. Printre acestea se numără fondurile rotative locale, destinate finanțării micro-investițiilor în domenii precum turismul, atelierele meșteșugărești și procesarea agroalimentară, unde capitalul se recuperează și se reinvestește.

Parteneriatele public–private pot fi utilizate pentru infrastructură turistică, centre de vizitare, mobilitate lentă și energie regenerabilă, în timp ce cooperativele și structurile mutuale pot susține procesarea locală, distribuția alimentară și marketingul teritorial.

În contextul noilor mecanisme europene pentru credite de natură, OdsM poate dezvolta contracte pentru servicii ecosistemice, precum scheme de plată pentru conservarea pădurilor, compensarea serviciilor de biodiversitate sau proiecte de carbon rural.

Un pas strategic îl reprezintă crearea unei platforme de investiții teritoriale OdsM – eventual sub forma unei asociații de dezvoltare intercomunitară cu componentă economică – capabilă să agregheze fonduri europene, contribuții publice, capital privat, donații și sponsorizări.

În acest cadru, prioritățile financiare pentru OdsM ar trebui să se concentreze pe maximizarea granturilor disponibile până în 2027, pregătirea maturității proiectelor pentru următorul ciclu financiar, consolidarea capacității administrative intercomunale, crearea unui mecanism propriu de co-finanțare și atragerea capitalului privat în proiecte economice viabile.

¹³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_530

¹⁴ https://agriculture.ec.europa.eu/overview-vision-agriculture-food/eu-actions-address-farmers-concerns_en#ref-2025-cap-simplification-and-competitiveness-package

Cuvânt de încheiere

Transformarea blândă a Olteniei de sub Munte nu reprezintă un demers tehnic sau administrativ, ci un proces colectiv, construit prin încredere, dialog și asumare comună. Strategia reflectă efortul colaborativ al comunităților locale, al autorităților publice, al mediului asociativ, al antreprenorilor și al partenerilor externi, care au demonstrat, prin procesul de co-creare, că dezvoltarea poate fi construită prin colaborare și înțelegere reciprocă. Echilibrul dintre inițiativa civică, capacitatea administrativă, resursele economice și expertiza academică constituie fundamentul unui model de cooperare deschis și funcțional. Dialogul transparent și constant între acești actori rămâne condiția esențială pentru implementarea cu succes a strategiei și pentru adaptarea ei la schimbările viitoare. În această logică, transformarea blândă devine un angajament comun pe termen lung, în care fiecare contribuție – publică, privată sau civică – are rolul său în consolidarea unui teritoriu coerent, rezilient și viu.

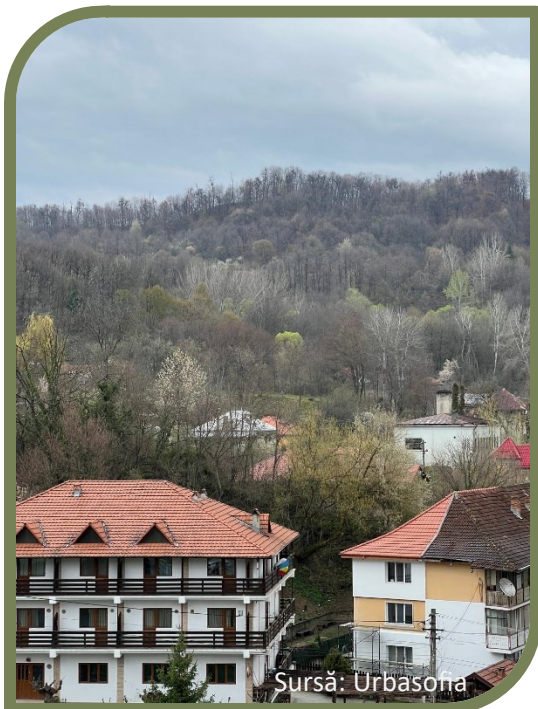
Anexa 1 - Parcursul participativ al strategiei ODSM: sinteza atelierelor

Această anexă reunește în mod structurat etapele procesului participativ desfășurat pentru elaborarea Strategiei de Dezvoltare a Olteniei de sub Munte și oferă o documentare detaliată a conținutului produs în cadrul fiecărui atelier. Ea prezintă atât modul de organizare și desfășurare a întâlnirilor, cât și rezultatele generate prin interacțiunea directă cu actorii locali, contribuind la înțelegerea traseului prin care s-a ajuns la viziunea, scenariile tematice și portofoliul de proiecte ale strategiei.

Scopul documentului este de a evidenția logica internă a procesului, dinamica colaborării dintre participanți și relevanța informațiilor colectate pentru construcția etapizată a strategiei. Fiecare atelier este prezentat prin obiectivele sale, instrumentele utilizate și concluziile formulate de participanți, oferind o imagine coerentă asupra modului în care perspectivele locale au modelat direcțiile strategice finale.

Prin această sinteză, anexa devine atât un instrument tehnic de documentare, cât și o reflecție a procesului de implicare comunitară care a fundamentat ODSM, evidențiind rolul actorilor locali în definirea unei strategii ancorate în realitățile și aspirațiile teritoriului.

Cum a prins formă strategia ODSM: vocea comunității și colaborarea teritorială

Sursă: Urbasona

Procesul participativ derulat în cadrul strategiei de dezvoltare a Olteniei de sub Munte a fost conceput ca un parcurs gradual, structurat în etape succesive, care să permită actorilor locali să contribuie activ la definirea direcțiilor strategice și a intervențiilor prioritare pentru teritoriu. Atelierele au fost gândite nu doar ca instrumente de consultare, ci ca spații de co-creare, în care participanții au avut oportunitatea de a valida informații, de a formula interpretări proprii asupra realităților locale, de a construi scenarii de dezvoltare și de a defini proiecte concrete.

Procesul a fost organizat pe baza unui cadru metodologic unitar, adaptat fiecărei etape în funcție de obiectivele sale. Fiecare atelier a combinat prezentări introductive, exerciții colaborative și

momente de discuție în plen, iar structura lor a urmărit logica evoluției strategiei: de la identificarea nevoilor și resurselor locale, la co-crearea viziunii, definirea scenariilor tematice, elaborarea portofoliului de proiecte și, în final, consolidarea direcțiilor strategice și a mecanismelor de implementare.

Participanții au reprezentat o diversitate de actori relevanți pentru teritoriu: administrații publice locale, GAL-ul, instituții culturale și educaționale, organizații neguvernamentale, antreprenori, meșteșugari, operatori turistici, reprezentanți ai mediului natural și membri ai comunităților. Această structură plurală a permis atât integrarea expertizelor complementare, cât și ancorarea procesului în realitățile locale.

Metodele folosite, precum lucrul pe grupe tematice, cartografierea participativă, analiza SWOT colaborativă, exercițiile de interpretare a scenariilor, fișele de proiect și rotația grupurilor pentru validare, au facilitat o înțelegere comună a provocărilor și oportunităților din teritoriu. Ele au oferit un cadru accesibil și interactiv pentru generarea de informații calitative, fundamentarea deciziilor și consolidarea încrederii între actori.

- ✓ 5 ateliere participative
- ✓ 3 teme strategice majore
- ✓ teme strategice și o viziune comună pentru 2040
- ✓ Portofoliu preliminar de proiecte construit prin co-creare

An aerial photograph of a village nestled in a valley, surrounded by dense forests. The scene is misty, with low-lying clouds or fog filling the lower parts of the valley. Several houses with red-tiled roofs are visible, some with smoke rising from their chimneys. The trees are mostly green, with some showing early autumn colors. The overall atmosphere is serene and quiet.

Atelierul 1

Atelierul 1 – Identificarea nevoilor, resurselor locale și validarea percepțiilor asupra teritoriului

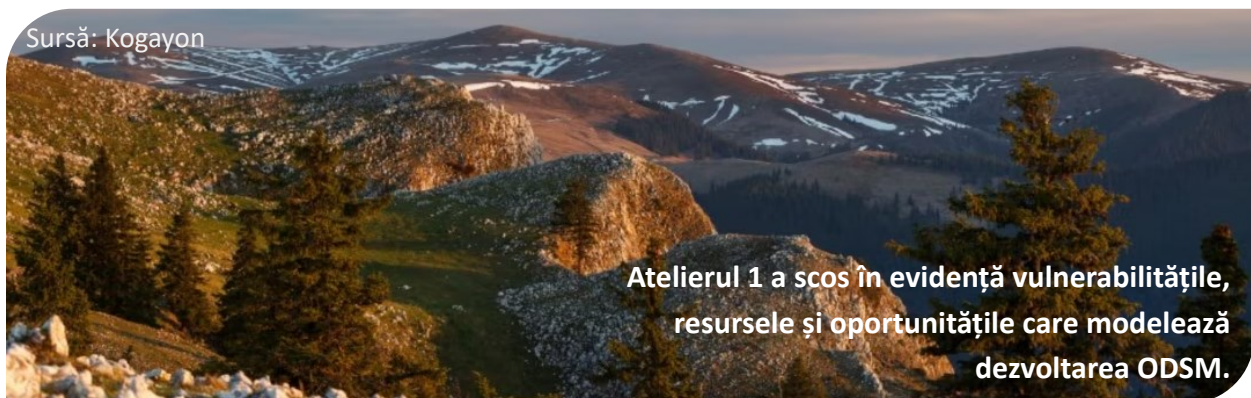

- ✓ Primul atelier al procesului participativ ODSM
- ✓ 1 zi de lucru colaborativ
- ✓ 8 categorii de actori participanți

Atelierul 1 a reprezentat momentul de deschidere al procesului participativ și primul contact direct dintre echipa de proiect și actorii locali din Oltenia de sub Munte. Scopul său a fost de a colecta percepțiile comunităților asupra principalelor probleme și oportunități ale zonei, de a identifica resursele locale relevante și de a valida observațiile preliminare rezultate din analiza teritorială. Evenimentul a reunit tipologii variate de participanți, incluzând reprezentanți ai administrațiilor publice locale, ai GAL-ului, ai sectorului turistic

și cultural, antreprenori, meșteșugari, ONG-uri, instituții educaționale și membri ai comunităților. Diversitatea grupului a creat un cadru favorabil pentru o discuție deschisă și pentru o înțelegere amplă a realităților din teritoriu.

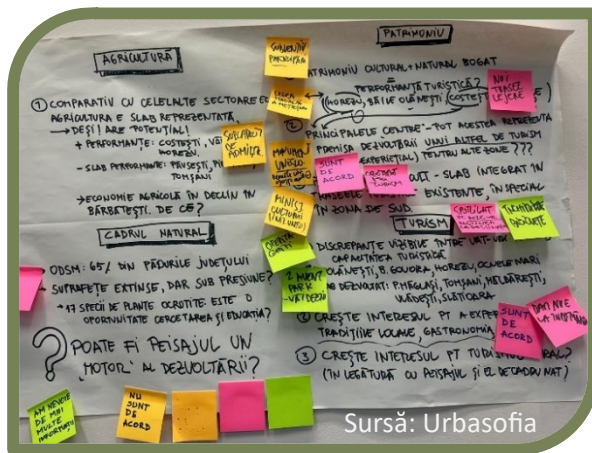
Formatul atelierului a combinat o prezentare introductivă cu activități colaborative în grupuri mici, folosind hărți, fișe tematice și exerciții de prioritizare. După prezentarea elementelor principale rezultate din analiza teritorială, utilizată strict ca suport pentru discuție, participanții au fost invitați să confirme, să nuanțeze sau să contrazică observațiile inițiale, contribuind astfel la validarea lor cu informații din teren. Exercițiul a generat un dialog activ, în care actorii locali au adus perspective complementare, experiențe directe și exemple din practica lor cotidiană.

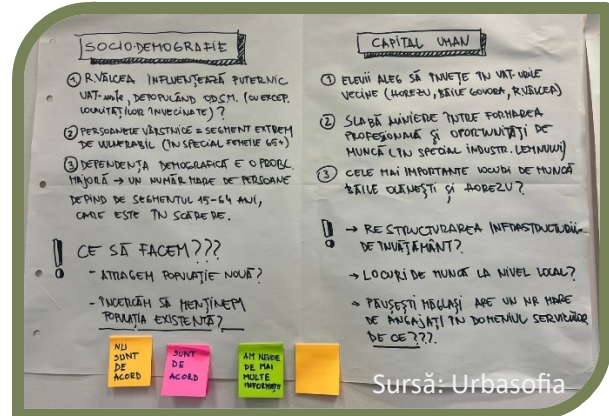
Atelierul 1 a scos în evidență vulnerabilitățile, resursele și oportunitățile care modelează dezvoltarea ODSM.

OLTENIA DE SUB Munte

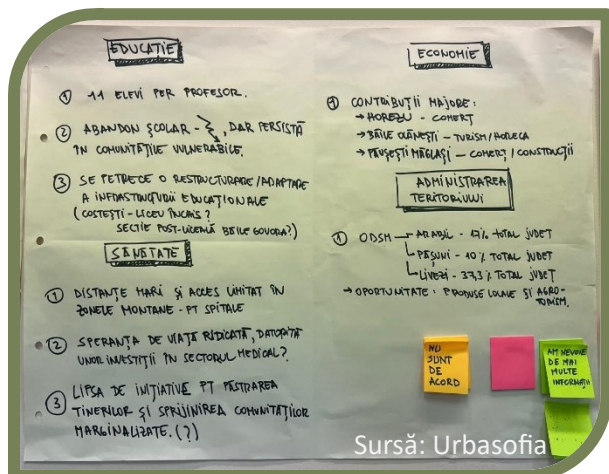
Discuțiile au scos în evidență un set consistent de teme majore care caracterizează specificul zonei. Un subiect intens dezbătut a fost migrația tinerilor, percepută drept una dintre cele mai semnificative vulnerabilități pentru viitorul teritoriului. Participanții au remarcat atât plecarea tinerilor spre orașe sau străinătate, cât și potențialul, încă insuficient exploatat, al atragerii de noi rezidenți, în special în zonele cu calitate ridicată a mediului. Această observație a fost însoțită de discuții privind accesul la educație, oportunitățile economice și serviciile pentru familii tinere.

Un al doilea set de discuții ample a vizat turismul și traseele turistice. Participanții au confirmat existența unei rețele de trasee în partea montană, dar au subliniat necesitatea extinderii, conectării și standardizării acestora în sudul teritoriului, precum și oportunitatea unor forme noi de turism experimental. Necesitatea unei semnalistici coerente, a unor materiale informative accesibile și a unor servicii complementare (ghizi, puncte de oprire, facilități pentru bicicliști) a fost menționată în mod repetat.

O temă centrală s-a conturat în jurul patrimoniului cultural și identității locale. Participanții au sesizat dificultatea integrării patrimoniului cultural în trasee și în oferta turistică, precum și nevoia de protejare a valorilor locale în fața dezvoltărilor nereglementate. Elementele de patrimoniu UNESCO, precum Mănăstirea Hurezi, au fost percepute ca resurse majore, dar insuficient valorificate din cauza limitărilor administrative, a fragmentării responsabilităților sau a lipsei unor proiecte coerente de interpretare culturală.

OLTENIA DE SUB MUNTE

Discuțiile dedicate economiei locale au evidențiat oportunități și constrângeri importante. Participanții au menționat potențialul agriculturii, pomiculturii, apiculturii și meșteșugurilor, precum și dificultățile întâmpinate de micii producători: lipsa formelor asociative, accesul limitat la piețe sau la spații de procesare și absența unor rute de distribuție eficiente. Sectorul turistic a fost de asemenea discutat din perspectiva capacității de cazare dispersate, a lipsurilor în servicii și a dificultăților legate de promovare.

Un aspect relevant, dezbătut cu implicare ridicată, a fost viața comunitară și serviciile locale. Participanții au subliniat nevoia de infrastructuri sociale adaptate profilului demografic (în special pentru vârstnici), rolul școlilor și al centrelor culturale în activarea comunităților și decalajele dintre localități în ceea ce privește accesul la servicii medicale, educaționale și culturale. Aceste discuții au scos în evidență atât nevoi imediate, cât și oportunități de dezvoltare pe termen lung.

În partea finală a atelierului, participanții au lucrat în grupuri pentru a identifica resurse locale (naturale, culturale, umane și organizaționale) și bariere structurale. Printre resurse au fost menționate tradițiile locale, patrimoniul cultural, potențialul natural, expertiza meșteșugarilor, existența unor inițiative comunitare și disponibilitatea unor terenuri sau clădiri ce pot fi reutilizate. Dintre bariere, s-au evidențiat fragmentarea administrativă, limitele financiare, lipsa forței de muncă, dificultățile de cooperare intercomunală, lipsa capacității administrative în unele localități, presiunile asupra peisajului natural și constrângerile legislative privind intervențiile asupra patrimoniului.

Procesul de reflecție colectivă a permis articularea unor direcții incipiente de dezvoltare, precum îmbunătățirea conectivității turistice, protejarea patrimoniului cultural, stimularea economiei locale prin lanțuri scurte și meșteșuguri, crearea de oportunități pentru tineri, consolidarea serviciilor sociale și dezvoltarea unor mecanisme de colaborare între localități. Astfel, Atelierul 1 a furnizat o bază solidă pentru etapele următoare ale procesului participativ, confirmând relevanța temelor strategice și oferind o înțelegere nuanțată a percepțiilor actorilor locali asupra teritoriului.

Atelierele 2 & 3

Atelierele 2 & 3 – Diagnostic teritorial/ Identificarea nevoilor și priorităților comunității locale și co-crearea unei viziuni de dezvoltare

Sursă: Urbasofia

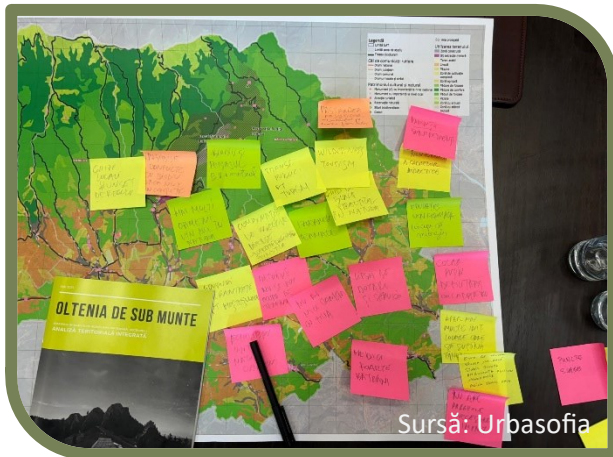

- ✓ Două zile de lucru cu autorități și comunități pentru a defini provocările și oportunitățile teritoriului.
- ✓ Analiză SWOT colaborativă și scenarii pe cele trei unități de peisaj.
- ✓ Construirea viziunii comune ODSM 2040.

Atelierele 2 și 3, desfășurate în două zile consecutive, au constituit una dintre cele mai importante etape ale procesului participativ, întrucât au reunit pentru prima dată două categorii largi de actori: în prima zi reprezentanți ai autorităților publice locale, iar în a doua zi reprezentanți ai instituțiilor locale, ai mediului asociativ, ai sectorului privat și ai comunităților profesionale. Această structurare a permis atât o discuție tehnică, orientată spre nevoile de guvernare intercomunală, cât și una aplicată, bazată pe experiența directă din teren și pe diversitatea perspectivelor comunitare. Participarea a fost activă și variată, ceea ce a creat un cadru propice pentru formularea unui diagnostic comun și pentru fundamentarea unei viziuni coerente de dezvoltare teritorială.

Atelierele au îmbinat prezentări introductive despre proiect și metodologia aplicată cu sesiuni de lucru colaborativ în grupuri mici, bazate pe hărți, materiale vizuale și fișe tematice menite să stimuleze analiza și dialogul structurat. În etapa de început, participanții au fost invitați să își clarifice așteptările față de proces și să înțeleagă obiectivul major al ODSM: construirea unei strategii integrate printr-o transformare blândă, graduală și adaptată specificului local. Un element recurent în ambele zile a fost interesul participanților pentru o colaborare intercomunitară mai solidă, precum și nevoia de instrumente practice care să sprijine accesarea fondurilor și dezvoltarea inițiativelor comune.

OLTENIA DE SUB MUNTE

Prima parte a atelierelor a fost dedicată exercițiului de diagnostic, bazat pe analiza SWOT. Grupurile au lucrat simultan pe hărți, identificând puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări ale teritoriului. Rezultatele au evidențiat câteva teme comune: un potențial turistic ridicat, divers și competitiv, dar insuficient echilibrat între nord și sud; presiuni crescute asupra peisajului natural și patrimoniului construit generate de intervenții care nu țin cont de specificul local; provocări sociale, precum îmbătrânirea populației și lipsa oportunităților educaționale pentru tineri; o economie locală subutilizată, cu potențial în agricultură, meșteșuguri și industria lemnului; și o nevoie clară de colaborare intercomunală pentru a reduce disparitățile și a valorifica resursele comune. În ambele zile, participanții au subliniat dificultatea de a integra patrimoniul cultural în traseele turistice, vulnerabilitatea serviciilor publice în comunitățile mici și oportunitățile pe care le-ar aduce reactivarea clădirilor abandonate.

În urma exercițiului SWOT, discuțiile au evidențiat perspective diferite, dar complementare asupra teritoriului. Reprezentanții administrațiilor locale au pus accent pe nevoia de instrumente de planificare, pe fundamentarea proiectelor de infrastructură și pe importanța unei viziuni comune pentru atragerea finanțărilor. Actorii din societatea civilă, antreprenoriul local și mediul cultural au evidențiat nevoia de programe pentru tineri, inițiative culturale, sprijin pentru meșteșuguri, sustenabilizarea turismului și diversificarea economiei locale. Informațiile obținute au conturat o înțelegere amplă a dinamicilor teritoriale și au pregătit tranziția către exercițiul de elaborare a viziunii pentru 2040.

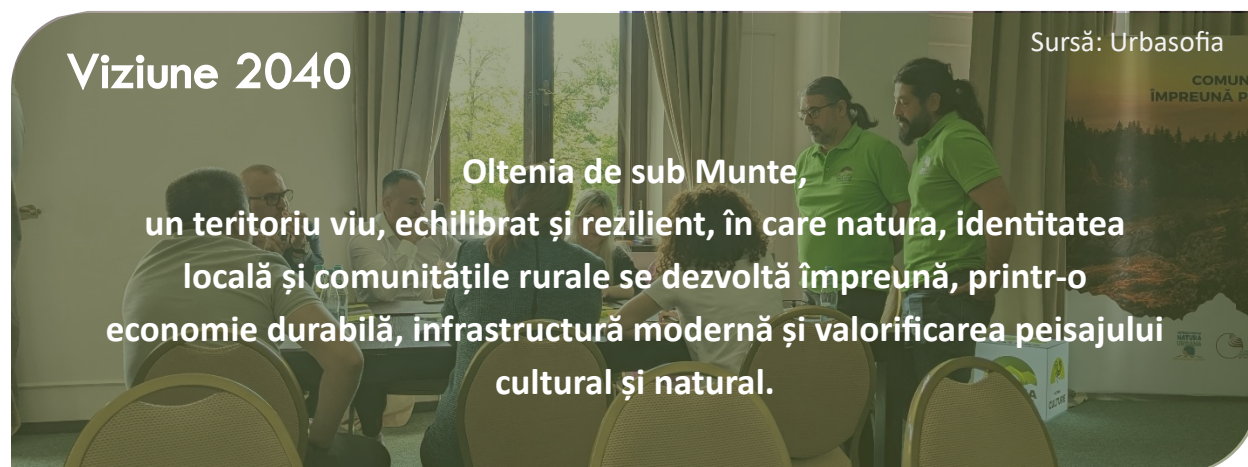
OLTENIA DE SUB MUNTE

Exercițiul de viziune a fost realizat pe trei unități de peisaj definite anterior: zona construită, zona de tranziție și zona naturală. Grupurile au adăugat peste planșele SWOT foi transparente pe care au desenat transformările dorite pentru fiecare tip de peisaj. În zona construită, participanții au imaginat localități cu servicii accesibile, mobilitate sustenabilă, infrastructuri culturale și sociale revitalizate și reconversia clădirilor abandonate în huburi comunitare. Ideea „satului de 15 minute” a fost recurentă, alături de necesitatea unei imagini arhitecturale coerente și a unei relații mai bune între spațiul construit și fluxurile turistice.

În zona de tranziție, discuțiile s-au concentrat pe potențialul agriculturii, revitalizarea livezilor tradiționale, dezvoltarea meșteșugurilor și crearea unui brand regional pentru produse locale. Participanții au văzut această zonă ca un spațiu de continuitate culturală și economică, capabil să susțină atât micii producători, cât și un turism autentic bazat pe experiențe locale. S-a subliniat importanța punctelor gastronomice, a circuitelor tematice și a implicării tinerilor în activități productive și culturale.

Pentru zona naturală, viziunea construită a avut în centru protejarea biodiversității și a peisajului, precum și dezvoltarea unor rețele de educație în natură, trasee ecoturistice, interpretare culturală și mobilitate lentă. S-a discutat despre consolidarea traseelor existente, diversificarea ofertelor turistice, accentul pe conservare activă și integrarea experiențelor spirituale și culturale. Natura a fost percepută atât ca resursă ecologică, cât și ca spațiu formativ pentru generațiile viitoare.

La finalul celor două zile, participanții au ajuns la o viziune comună pentru 2040, care descrie Oltenia de sub Munte ca un teritoriu viu, echilibrat și rezilient, în care natura, identitatea locală și comunitățile rurale se dezvoltă împreună, susținute de o economie durabilă, infrastructuri moderne și o valorificare atentă a peisajului cultural și natural. Această viziune nu a fost formulată abstract, ci construită în mod colectiv, ca sinteză a numeroaselor perspective și experiențe aduse la masă de participanți.

Viziune 2040

Sursă: Urbasofia

**Oltenia de sub Munte,
un teritoriu viu, echilibrat și rezilient, în care natura, identitatea
locală și comunitățile rurale se dezvoltă împreună, printr-o
economie durabilă, infrastructură modernă și valorificarea peisajului
cultural și natural.**

Atelierul 4

Atelierul 4 – Scenarii de dezvoltare, obiective strategice și indicatori de rezultat

Atelierul 4, desfășurat în luna septembrie, a reprezentat un moment de maturizare a procesului participativ, marcând trecerea de la formularea viziunii comune către structurarea unor scenarii tematice de dezvoltare și conturarea unei prime foi de parcurs pentru implementarea ODSM 2040. Întâlnirea a reunit un grup mixt de participanți, incluzând reprezentanți ai administrațiilor publice locale, organizații neguvernamentale, actori culturali, antreprenori, meșteșugari, furnizori de servicii turistice, instituții educaționale și membri ai comunităților locale. Diversitatea actorilor a permis articularea unor perspective complementare și consolidarea unei abordări integrate asupra transformării teritoriale.

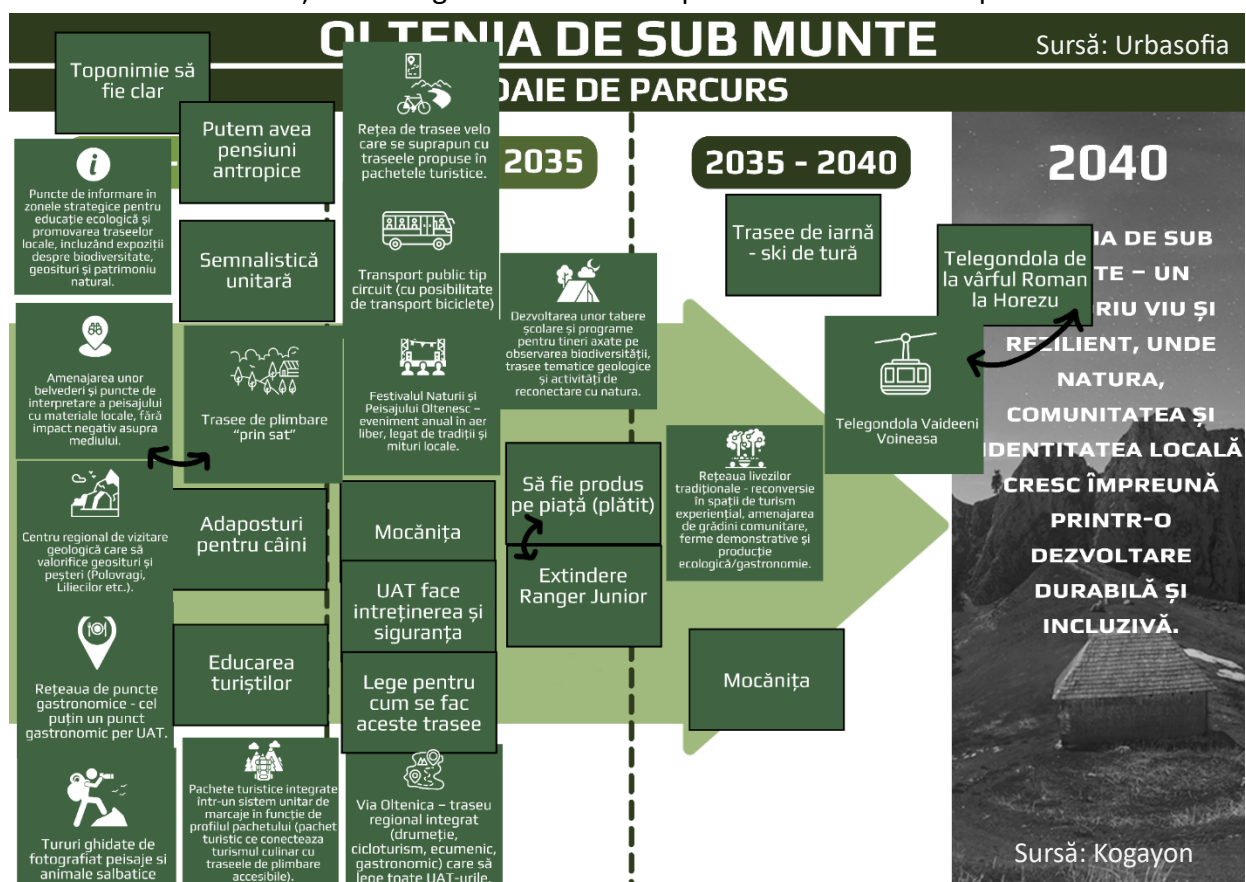
Formatul atelierului a combinat o prezentare introductivă despre scopul strategiei, recapitularea rezultatelor atelierelor anterioare și prezentarea sintetică a viziunii cu un exercițiu colaborativ de lucru pe trei echipe tematice. Fiecare grup a avut la dispoziție materiale de lucru dedicate, un calendar până în 2040 și seturi de

cartonașe ce reprezentau măsuri, intervenții și proiecte rezultate din analiza SWOT și viziunea elaborată anterior. Sarcinile de lucru au inclus validarea sau eliminarea propunerilor existente, completarea cartonașelor cu idei noi, selecția sub-punctelor prioritare și amplasarea lor pe foaie de parcurs, astfel încât să se contureze un scenariu tematic coerent și realist.

OLTENIA DE SUB Munte

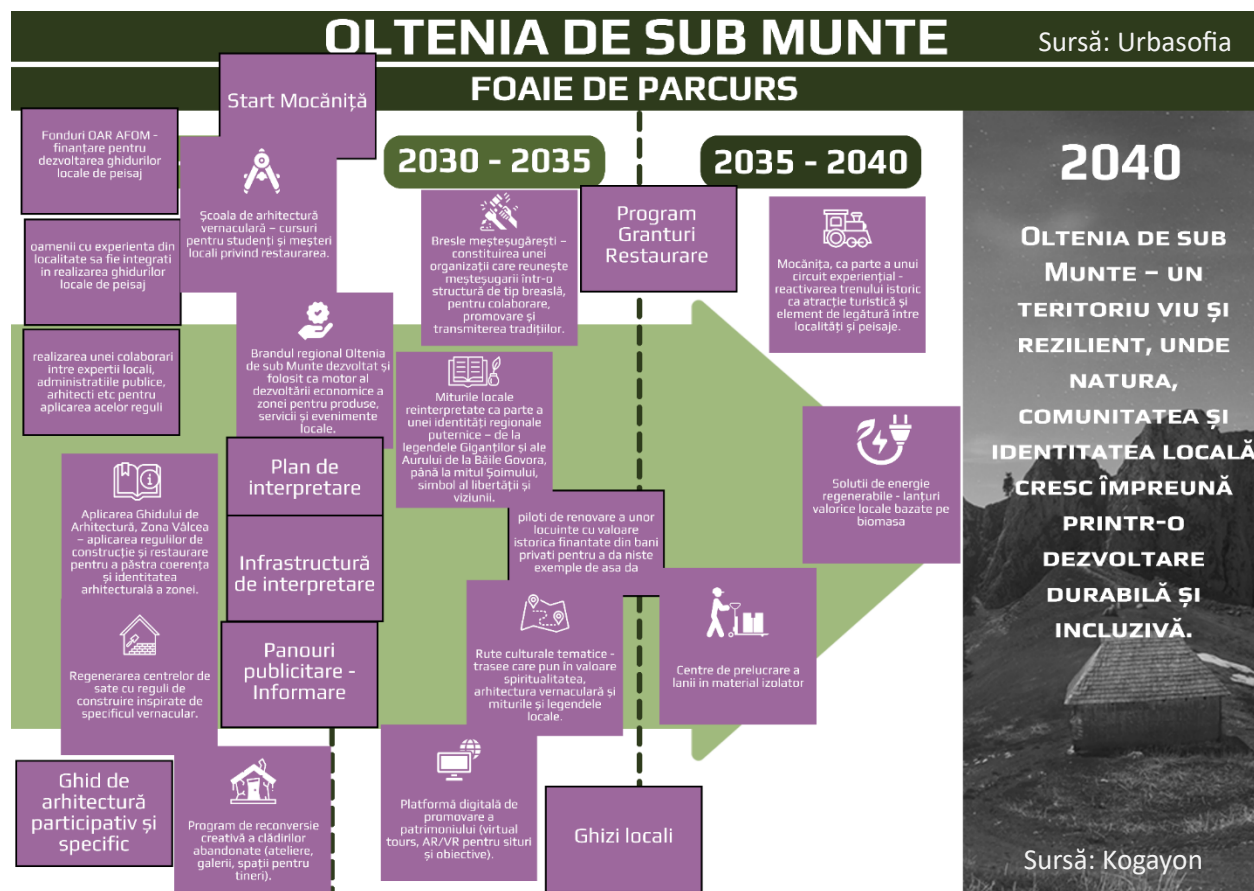
În tema natură, turism și peisaj local, discuțiile au evidențiat necesitatea dezvoltării unei rețele coerente de trasee și infrastructuri ușoare pentru vizitare, care să conecteze localitățile și resursele naturale. Participanții au explorat idei precum pachete turistice integrate, trasee de plimbare în și între sate, o rețea de rute velo, puncte gastronomice, centre de informare, zone de belvedere și tabere educaționale în natură. Proiectul Via Oltenica a fost perceput ca un element strategic central capabil să unifice resursele naturale, culturale și comunitare ale întregului teritoriu. De asemenea, s-a discutat despre rolul școlilor, al organizațiilor specializate pe ecoturism și al operatorilor de tururi ghidate, precum și despre provocările asociate întreținerii infrastructurii și gestionării presiunilor asupra mediului.

În tema identitate, patrimoniu și arhitectură, participanții au lucrat pornind de la ideile formulate în atelierelor anterioare și au pus accent pe necesitatea consolidării unui brand regional aplicat consecvent și a unor reguli clare pentru protejarea și valorizarea arhitecturii vernaculare. S-au discutat direcții precum aplicarea Ghidului de Arhitectură pentru Zona Vâlcea, reactivarea traseului Mocăniței ca parte a unui circuit experimental, constituirea breslelor meșteșugărești, dezvoltarea școlii de arhitectură vernaculară, rute culturale tematice, reinterpretarea miturilor locale, reconversia creativă a clădirilor abandonate și crearea unei platforme digitale pentru promovarea patrimoniului cultural și natural. Participanții au subliniat rolul educației, al

OLTENIA DE SUB Munte

colaborării cu meșteșugarii și al transmiterii intergeneraționale a cunoștințelor, precum și potențialul economic al unei identități culturale clar definite.

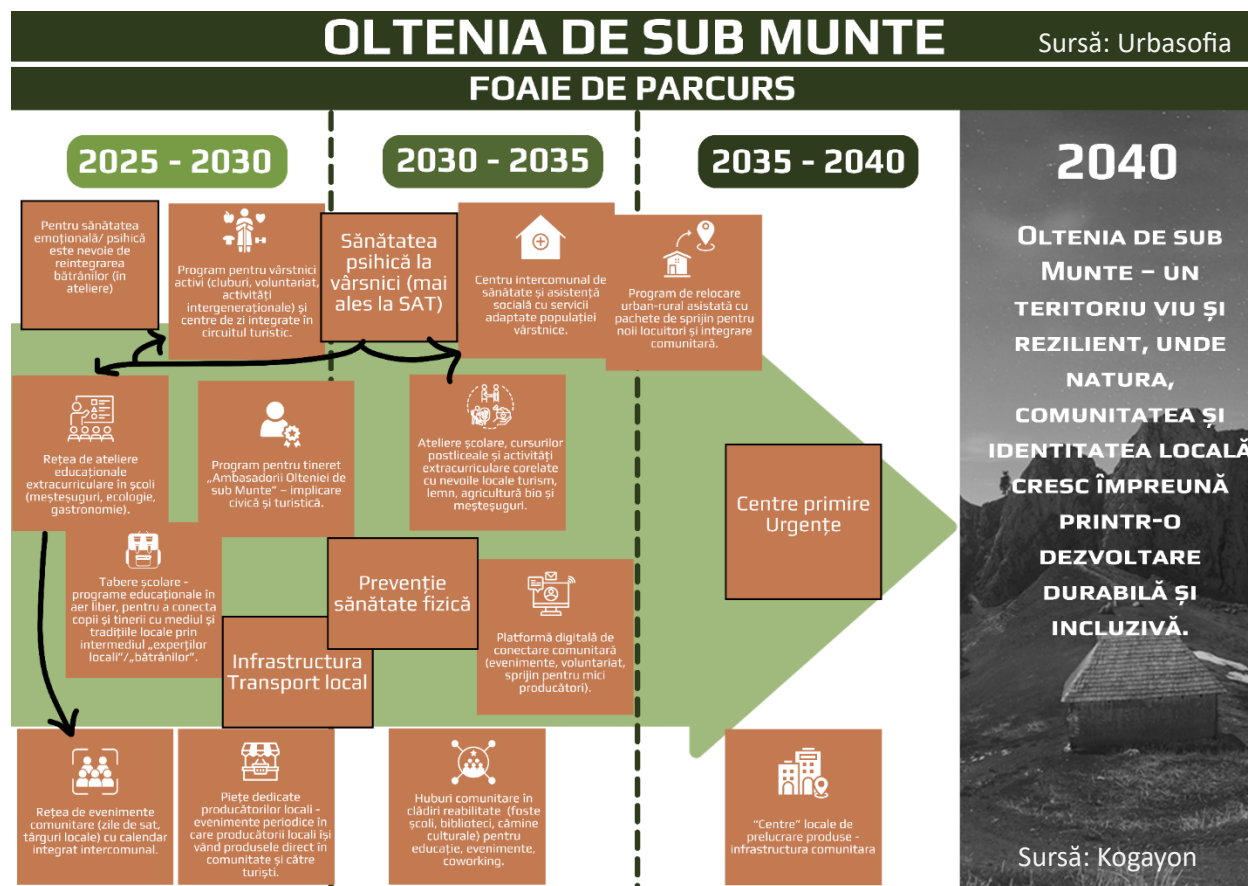

Tema infrastructurii sociale și vieții comunitare a generat discuții consistente privind nevoile emergente ale populației, în special ale tinerilor și vârstnicilor. Participanții au evidențiat potențialul huburilor comunitare, al piețelor locale, al taberelor educaționale, al programelor intergeneraționale, al activităților extracurriculare și al rețelelor de evenimente culturale. S-au discutat idei precum platforme digitale de conectare comunitară, centre intercomunale de sănătate și asistență socială și programe de relocare urban rural, toate fiind privite ca elemente cheie pentru creșterea coeziunii sociale și pentru revitalizarea comunităților. De asemenea, participanții au analizat modul în care serviciile educaționale, culturale și sociale pot fi corelate cu specificul economic al zonei, în special în domenii precum turismul, prelucrarea lemnului, agricultura ecologică și meșteșugurile.

În partea a doua a atelierului, echipele tematice au prezentat rezultatele în plen și au discutat completările propuse de ceilalți participanți. Această etapă a permis integrarea scenariilor într-o foaie de parcurs comună, orientată spre o transformare graduală și realistă a teritoriului până în anul 2040. Au fost identificate legături între cele trei teme, dependențe între măsuri și posibilități de colaborare intersectorială, ceea ce a contribuit la definirea unei structuri unitare de acțiune.

OLTENIA DE SUB MUNTE

Discuțiile au reliefat necesitatea etapizării intervențiilor, identificarea unor acțiuni pregătitoare, analizarea fezabilității juridice și financiare și stabilirea rolurilor diferiților actori implicați.

Atelierul 4 a consolidat înțelegerea comună asupra modului în care direcțiile strategice se completează reciproc și a oferit un cadru conceptual clar pentru procesul de definire a portofoliului de proiecte elaborat în atelierul următor. Prin această etapă, viziunea adoptată anterior a fost transpusă într-o primă structură operațională sub forma unei foi de parcurs până în 2040, ceea ce a facilitat trecerea către fundamentarea planului operațional al strategiei.

Atelierul 5

Atelierul 5 – Stabilirea proiectelor, programelor și politicilor

Sursă: Urbasofia

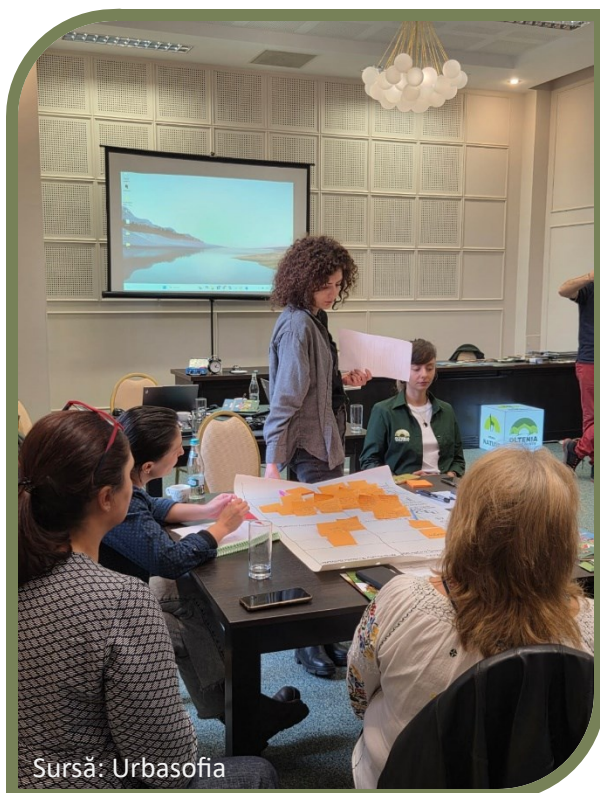

- ✓ Două zile de lucru cu autorități și comunități pentru a defini provocările și oportunitățile teritoriului.
- ✓ Analiză SWOT colaborativă și scenarii pe cele trei unități de peisaj.
- ✓ Construirea viziunii comune ODSM 2040.

Atelierul 5, desfășurat în luna noiembrie, a reprezentat etapa finală a procesului participativ și momentul în care ideile formulate în atelierele anterioare au fost transformate în proiecte concrete, clar definite și ancorate în realitățile teritoriale ale Olteniei de sub Munte. Întâlnirea a avut ca obiectiv detaliera unui set de proiecte prioritare, câte două pentru fiecare temă strategică, astfel încât acestea să poată fi integrate ulterior într-un plan de acțiune operațional. La atelier au participat reprezentanți ai administrațiilor publice locale, ai GAL-ului, ai organizațiilor neguvernamentale, ai sectorului privat, ai instituțiilor educaționale și ai comunităților locale, ceea ce a permis o abordare diversă și echilibrată asupra proiectelor propuse.

Formatul atelierului a combinat o prezentare introductivă privind obiectivele practice ale

zilei cu o recapitulare a rezultatelor atelierelor anterioare, în special a scenariilor tematice și a foii de parcurs elaborate în septembrie. Participanții au lucrat în echipe tematice și au utilizat fișe standardizate de proiect și materiale vizuale pentru a structura informațiile esențiale: inițiatori, parteneri, pași de implementare, resurse necesare și bariere de anticipat. Exercițiul a fost organizat în două etape. În prima etapă, fiecare grup a detaliat două proiecte prioritare din tema sa strategică. În a doua etapă, participanții au schimbat mesele, analizând proiectele altor echipe și completându-le cu perspective proaspete, întrebări de clarificare și sugestii privind fezabilitatea. Această rotație a încurajat dialogul între teme și a contribuit la consolidarea unei înțelegeri comune a portofoliului final.

Sursă: Urbasofia

În cadrul temei natură, turism și peisaj, discuțiile s-au concentrat pe seturile de proiecte formulate anterior, structurate în două orizonturi temporale. Pentru perioada 2025–2030, participanții au analizat proiectele dedicate rețelei de trasee și experienței turistice, abordând chestiuni precum proiectarea traseelor, procesele de omologare, amenajările specifice (puncte de belvedere, zone de oprire, spații de informare), digitalizarea și promovarea, organizarea de tururi ghidate și conectarea traseelor între localități. S-au discutat rolurile actorilor implicați, precum autoritățile locale, organizațiile de profil, pensiunile, ghizii și operatorii turistici. Resursele identificate includ expertiza locală, evenimentele existente, disponibilitatea voluntarilor și potențialul infrastructurii naturale. Printre

barierele identificate se află accesul dificil pe unele trasee, acordurile privind terenurile private, conflictele de utilizare a terenurilor, lipsa finanțării pentru întreținere și problema câinilor de la stâne. Pentru orizontul 2030–2035, discuțiile au vizat proiecte precum revitalizarea Mocăniței, dezvoltarea unor noi puncte de atracție și diversificarea infrastructurilor ușoare, toate fiind percepute ca elemente care pot consolida experiența peisajului și pot atrage noi categorii de vizitatori.

Tema identitate, patrimoniu și arhitectură a generat discuții aprofundate privind modul în care identitatea locală poate fi transpusă într-un set coerent de proiecte. Pentru intervalul 2025–2030, participanții au abordat proiectele privind brandul regional, semnalistica unitară, promovarea meșteșugurilor și organizarea rutelor culturale. Activitățile discutate includ campanii de promovare, mentorat pentru antreprenori, rețele de mici producători, promovarea produselor autentice, cercetări antropologice, programe educaționale, inventarierea patrimoniului construit și stabilirea unor reguli clare de regenerare arhitecturală. Resursele identificate au inclus sprijinul experților, meșteșugarilor și instituțiilor culturale, precum și potențialul unor finanțări dedicate (fonduri norvegiene, AFCN, GAL, sponsorizări locale). Barierele au vizat dificultăți administrative legate de proprietate, nevoia de schimbare a comportamentelor de consum,

OLTENIA DE SUB MUNTE

concurența produselor ieftine provenite din afara regiunii și lipsa de coordonare între actorii culturali. Pentru perioada 2030–2035, discuțiile au vizat proiecte centrate pe punerea în valoare a patrimoniului construit, reabilitarea gospodăriilor tradiționale, reconversia clădirilor abandonate și dezvoltarea de ateliere meșteșugărești, cu accent pe protejarea valorilor culturale tangibile și intangibile.

În tema infrastructură socială și viață comunitară, proiectele discutate au vizat atât activarea tinerilor, cât și consolidarea serviciilor sociale și a vieții comunitare. Pentru intervalul 2025–2030, participanții au detaliat programe de implicare civică, tabere educaționale, ateliere intergeneraționale, activități extracurriculare, programe de voluntariat, întâlniri între copii și vârstnici și acțiuni menite să formeze o nouă generație de ambasadori ai regiunii. S-au analizat rolurile ONG-urilor, școlilor, fundațiilor comunitare, mănăstirilor și autorităților locale, precum și resurse precum meșteșugurile tradiționale, spațiile existente și interesul comunităților pentru evenimente culturale. Barierele identificate au inclus limitările administrative, lipsa spiritului antreprenorial, dificultățile de mobilizare a școlilor, vulnerabilitatea persoanelor vârstnice și sustenabilitatea pe termen lung a infrastructurilor comunitare. Pentru perioada 2030–2035, participanții au discutat crearea unei platforme digitale intercomunale pentru organizarea și promovarea evenimentelor culturale și comunitare, văzută ca un instrument esențial pentru creșterea coeziunii sociale și a vizibilității regiunii.

NATURA, TURISM, PEISAJ LOCAL			IDENTITATE & PATRIMONIU			INFRASTRUCTURĂ COMUNITARĂ & VIAȚĂ SOCIALĂ		
	2025-2030	2025-2030		2025-2030	2025-2030		2025-2030	2025-2030
PROIECTE STRATEGICE	Trasee & Peisaje ODSM	Intervenții & construcții	PROIECTE STRATEGICE	Identitate, brand, comunitate	Patrimoniu & Valori culturale	PROIECTE STRATEGICE	Tineri pentru ODSM	ODSM Comunitar
INITIATORI	Asociația Locală de Cultură Comuna Născăuț Entitate Locală Entitate Locală	Comuna Născăuț Comuna Născăuț Comuna Născăuț Comuna Născăuț	INITIATORI	Comunitate Comunitate	Comunitate Comunitate	INITIATORI	Comunitate Comunitate	Comunitate Comunitate
PARTENERI	Comuna Născăuț Comuna Născăuț Comuna Născăuț Comuna Născăuț	Comuna Născăuț Comuna Născăuț Comuna Născăuț Comuna Născăuț	PARTENERI	Comunitate Comunitate	Comunitate Comunitate	PARTENERI	Comunitate Comunitate	Comunitate Comunitate
4R	Comunitate Comunitate	Comunitate Comunitate	4R	Comunitate Comunitate	Comunitate Comunitate	4R	Comunitate Comunitate	Comunitate Comunitate
DESCRIEREA ACTIVITĂȚILOR	Comunitate Comunitate	Comunitate Comunitate	DESCRIEREA ACTIVITĂȚILOR	Comunitate Comunitate	Comunitate Comunitate	DESCRIEREA ACTIVITĂȚILOR	Comunitate Comunitate	Comunitate Comunitate
RESURSE	Comunitate Comunitate	Comunitate Comunitate	RESURSE	Comunitate Comunitate	Comunitate Comunitate	RESURSE	Comunitate Comunitate	Comunitate Comunitate
BARIERE	Comunitate Comunitate	Comunitate Comunitate	BARIERE	Comunitate Comunitate	Comunitate Comunitate	BARIERE	Comunitate Comunitate	Comunitate Comunitate

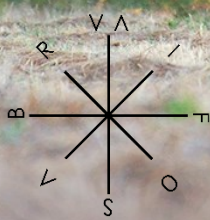
Sursă: Urbasofia

În a doua parte a atelierului, prezentarea rezultatelor în plen a permis corectarea neconcordanțelor, completarea informațiilor lipsă și verificarea fezabilității proiectelor. Dialogul dintre participanți a ajutat la clarificarea responsabilităților, la propunerea unor surse de finanțare și la identificarea resurselor disponibile pentru implementarea proiectelor. Totodată, discuțiile au subliniat importanța colaborării între localități și a mobilizării comunităților în procesul de

OLTENIA DE SUB MUNTE

implementare. Prin acest exercițiu, portofoliul preliminar de proiecte a fost consolidat într-o formă coerentă și echilibrată, aliniată cu direcțiile strategice ale viziunii ODSM 2040.

Atelierul 5 a marcat astfel trecerea de la scenarii la acțiuni concrete și a pus bazele planului operațional al strategiei. Proiectele detaliate în această etapă vor fi analizate, evaluate și integrate în documentul final al strategiei, însoțite de potențiale surse de finanțare și de o structură clară de responsabilități, contribuind astfel la fundamentarea aplicată a dezvoltării blânde a Olteniei de sub Munte.

Anexa 2 - Sinteza analizei

Analiza teritorială integrată a regiunii Oltenia de sub Munte, realizată pe baza indicatorilor demografici, economici, sociali, culturali și de infrastructură, oferă o imagine de ansamblu asupra dinamicilor interne ale teritoriului și asupra poziționării sale în raport cu județul Vâlcea. Componenta cantitativă a fost completată prin contribuțiile actorilor locali în cadrul atelierelor participative, ceea ce a permis corelarea datelor statistice cu percepțiile și experiențele comunităților.

Prin această abordare combinată se conturează un teritoriu cu resurse naturale și culturale excepționale și cu tendințe favorabile în anumite nuclee de dezvoltare, dar și cu vulnerabilități structurale persistente – îmbătrânire demografică, depopulare rurală, disparități între localități și capacitate limitată de implementare. Se evidențiază astfel o structură internă contrastantă, în care poli activi coexistă cu zone aflate în stagnare sau declin.

Sinteza de mai jos fundamentează direcțiile strategice propuse și este organizată pe cele trei axe tematice ale strategiei: natură, turism și peisaj; identitate, patrimoniu și arhitectură; infrastructură socială și viață comunitară. În continuare sunt prezentate principalele trenduri și tendințe identificate pentru fiecare dintre aceste domenii.

Natură, turism și peisaj – potențial ridicat, dezvoltare inegală

Teritoriul Olteniei de sub Munte se conturează statistic ca zonă turistică cu potențial ridicat, susținută de patrimoniul natural și cultural (divers și concentrat) și de existența unor stațiuni balneare cu recunoaștere națională. Rețeaua extinsă de trasee turistice – aproximativ 850 km de rute pentru drumeție, mountain bike și cicloturism – și infrastructura turistică diversificată (hoteluri, pensiuni, parcuri de aventură, izvoare minerale, salină activă la Ocnele Mari) confirmă un sistem turistic deja funcțional în partea nord-vestică a teritoriului.

Datele arată o creștere constantă a fluxurilor turistice, cu vârfuri în sezonul estival, și o specializare tot mai clară în turismul de sănătate și balnear. Băile Olănești înregistrează cea mai mare creștere a numărului de sosiri (+ peste 40% în perioada 2010–2023), iar sectorul turistic și al serviciilor concentrează aproape jumătate din angajații locali (creștere de la 28,59% în 2010 la 47,36% în 2022), confirmând rolul turismului ca motor economic emergent.

În paralel, se observă o creștere a interesului pentru experiențe rurale autentice și gastronomice, reflectată în extinderea pensiunilor agroturistice, apariția punctelor gastronomice locale și dezvoltarea unor inițiative bazate pe produse tradiționale. Această tendință a fost confirmată în ateliere de actorii locali, care au subliniat cererea tot mai mare pentru „turism lent” și experiențe în natură.

În același timp, analiza relevă discrepanțe majore între localități. Dacă Băile Olănești, Băile Govora, Ocnele Mari, Costești, Vaideeni și Horezu-Măldărești funcționează ca poli turistici cu infrastructură consolidată și șomaj redus, alte localități – precum Bărbătești, Stoenesti, Păușești-Măglași, Tomșani, Vlădești, Slătioara – dispun de o infrastructură turistică slab dezvoltată, număr redus de turiști și o durată medie scurtă a șederii, specifică turismului de tranzit. Distribuția traseelor turistice și lipsa standardizării marcajelor nu răspund pe deplin nevoilor actuale de accesibilitate și diversificare a ofertei, aspect semnalat atât de date, cât și de participanții la ateliere.

Pe partea de utilizare a terenurilor, zona se remarcă prin suprafețe importante de păduri, pășuni, pajiști și livezi (de exemplu, Vaideeni cu cea mai mare suprafață agricolă și de pășuni, Stoenesti cu 900 ha de livezi), precum și prin coridoare de vegetație spontană și pajiști extinse, care susțin biodiversitatea și deschid oportunități pentru practici agroecologice. Totuși, prezența terenurilor degradate, fragmentarea proprietății și lipsa infrastructurii agricole moderne limitează valorificarea acestui potențial.

În ansamblu, trendul principal pe această axă este unul de creștere și specializare turistică în câteva nuclee, combinat cu subutilizarea resurselor naturale și agricole în restul teritoriului și cu riscul accentuării dezechilibrelor dacă dezvoltarea nu este coordonată.

Identitate, patrimoniu și arhitectură – densitate excepțională, presiuni de transformare

Din punct de vedere al patrimoniului cultural, teritoriul Olteniei de sub Munte are indicatori excepționali la scara județului. Deși reprezintă doar 16,57% din suprafața județului Vâlcea, zona de studiu găzduiește 27,47% din monumentele istorice județene, cu o densitate de aproximativ 1,64 ori mai mare decât media. Peste 40% din muzeele și colecțiile publice și mai mult de 50% din așezămintele monahale și monumentele de cult ale județului sunt concentrate aici, ceea ce confirmă o ofertă culturală deosebit de bogată.

Zona concentrează toate genurile artistice reprezentative pentru patrimoniul cultural imaterial al județului – ceramică, țesut, prelucrarea lemnului, pielărie, pictură pe lemn și sticlă, prelucrarea materiilor vegetale și a sării – și găzduiește evenimente culturale consacrate, de la festivaluri de nișă („Fii cool la cule”, Festivalul Licuricilor, festivaluri de sculptură, epigramă și gastronomie) până la manifestări legate de tradiții locale și spiritualitate. Ceramica de Horezu, inclusă în patrimoniul UNESCO, funcționează ca simbol al identității locale și ancoră pentru dezvoltarea unei economii creative.

În cadrul atelierelor, actorii locali au confirmat existența unui capital identitar puternic, dar au semnalat și multiple riscuri: degradarea patrimoniului istoric, intervenții asupra spațiului public și infrastructurii care nu respectă specificul local, utilizarea de materiale și soluții constructive care erodează caracterul arhitectural, dispariția meșteșugarilor și lipsa de încredere în produsele locale.

Se conturează astfel o tendință duală: pe de o parte, creșterea interesului pentru tradiții, gastronomie și meșteșuguri, pe de altă parte, presiunea unor transformări rapide, adesea lipsite de coordonare și de repere de calitate. Lipsa unei abordări integrate privind marcarea, semnalizarea și promovarea identității locale, precum și lipsa unei rute culturale coerente între monumente și peisaje culturale, amplifică acest risc.

Infrastructură socială și viață comunitară – dinamici contrastante și vulnerabilități structurale

La nivel demografic, datele confirmă o tendință generală de îmbătrânire și depopulare, cu pierderi de peste 15% din populație în multe localități în perioada 2010–2024, scăderi accentuate ale natalității (de exemplu, în Băile Govora și Măldărești) și reducerea semnificativă a numărului de elevi, în special în mediul rural. Localități precum Stoenеști, Costești, Pietrari, Măldărești și Bărbătești prezintă ponderi ridicate ale populației vârstnice, cu implicații directe asupra sustenabilității economiei locale și a sistemelor de servicii.

În același timp, se observă insule de dinamism demografic și atractivitate locală: Vlădești înregistrează o creștere semnificativă a populației (+17,67% între 2014–2024), iar localități precum Păușești-Măglași, Vlădești și Muereasca au o proporție relativ ridicată de copii și tineri, ceea ce indică potențial pentru reînnoire demografică dacă sunt create condiții adecvate. Băile Olănești, Costești și Vaideeni prezintă un nivel scăzut al migrației negative, ceea ce sugerează o minimă atractivitate rezidențială.

OLTENIA DE SUB MUNTE

Pe partea de infrastructură socială și edilitară, statisticile arată progrese considerabile în ultimii ani: extinderi semnificative ale rețelelor de apă și canalizare (cu creșteri spectaculoase în Stoenеști, Păușești-Măglași și Muereasca), investiții în infrastructură edilitară prin PNRR și alte programe, grad ridicat de asfaltare a drumurilor naționale, județene și comunale. Cu toate acestea, atelierile au scos în evidență persistența unor disparități puternice între mediul urban și rural: acces inegal la servicii medicale (un singur spital la Horezu, distribuție dezechilibrată a cabinetelor medicale), infrastructură socială insuficientă pentru tineri și vârstnici, transport public limitat, lipsa legăturilor feroviare în vestul județului, acces dificil în zonele montane.

Din perspectivă economică, Horezu se conturează ca pol economic regional, cu o economie diversificată bazată pe producție și comerț, urmat de Băile Olănești și Băile Govora. Costești și Vaideeni se evidențiază prin performanțe agricole și zootehnice, dar mai multe localități (Stoenеști, Bărbăești, Pietrari, Tomșani, Bunești) se confruntă cu un număr redus de întreprinderi și o diversitate limitată a activităților economice.

Atât analiza, cât și discuțiile din atelierile indică o capacitate locală limitată de implementare a proiectelor, diferențe mari între planificare și implementare și un nivel scăzut de colaborare între localități și între comunități. Activitatea ONG-urilor și a societății civile este redusă, iar comunicarea dintre autorități și locuitori este adesea fragmentară. Totuși, există și exemple de colaborare funcțională (Pietrari, asocieri GAL, ADI pentru transport și deșeuri) și un interes crescând pentru programe educaționale, sociale și de tineret, ceea ce indică un potențial de activare comunitară dacă apar instrumente și resurse adecvate.

Concluzie

Prin combinarea analizei statistice cu validarea și contribuția reprezentanților comunității, se conturează imaginea unui teritoriu în care potențialul natural, cultural și turistic este foarte ridicat, dar în care tendințele demografice, economice și sociale sunt puternic contrastante. Nucleele de dezvoltare (Horezu, Băile Olănești, Băile Govora, Costești, Ocnele Mari) coexistă cu zone aflate în declin sau marginalizare, iar lipsa unui cadru integrat de cooperare riscă să accentueze aceste diferențe.

Anexa 3. Matricea centralizatoare pentru monitorizarea implementării Strategiei Oltenia de sub Munte

Documentul stabilește cadrul integrat al indicatorilor utilizați pentru monitorizarea implementării strategiei și pentru evaluarea progresului în raport cu obiectivele asumate. Direcțiile strategice sunt transpuse într-un set coerent de indicatori cantitativi și calitativi, corelați direct cu obiectivele operaționale, proiectele și măsurile propuse.

Structurarea pe cele trei axe tematice și pe tipologii de indicatori permite o monitorizare multidimensională a transformărilor teritoriale. Pentru fiecare indicator sunt precizate unitatea de măsură, statutul de indicator-cheie de performanță (KPI) și legătura cu intervențiile strategice relevante.

Prin această organizare, matricea devine un instrument operațional de management strategic, care susține urmărirea impactului intervențiilor, prioritizarea investițiilor și ajustarea direcțiilor de acțiune în perspectiva anului 2040.

CADRUL INTEGRAT AL INDICATORILOR

Notă metodologică

Indicatorii sunt corelați direct cu proiectele și măsurile relevante din cadrul fiecărui obiectiv operațional. Marcajul KPI (DA/NU) indică indicatorii considerați cheie pentru evaluarea performanței strategice a teritoriului până în 2040.

I. Indicatori procentuali (%)

Cod	OS	Indicator	Unitate	KPI	Proiecte / Măsurile relevante
OS1-OP1.1-01	OS1	Construcții noi conforme ghidurilor de arhitectură rurală (deja existente sau noi ghiduri detaliate)	%	DA	1.6
OS1-OP1.2-01	OS1	Construcții/renovări realizate cu materiale locale	%	DA	1.6, 1.5.3
OS3-OP3.1-01	OS3	Populație cu acces la servicii esențiale	%	DA	3.4, 3.7, 3.10, 3.11
OS3-OP3.4-02	OS3	Reducere estimată a consumului energetic al clădirilor publice	%	DA	3.4, 3.8, 3.13
OS3-OP3.6-02	OS3	Rata de retenție a noilor rezidenți	%	DA	3.1, 3.1.3, 3.9
OS3-OP3.8-02	OS3	Persoane active după formare	%	DA	3.2, 3.14, 3.15, 3.18

OLTENIA DE SUB MUNTE

II. Indicatori de suprafață și teritoriu (ha / km / mp)

Cod	OS	Indicator	Unitate	KPI	Proiecte / Măsurile relevante
OS1-OP1.3-01	OS1	Drumuri tradiționale de pământ/piatră menținute	km	DA	1.1, 1.6.3, 1.6.5
OS1-OP1.5-01	OS1	Pășuni utilizate și valorificate sustenabil	ha	DA	1.1.5, 1.7
OS1-OP1.5-03	OS1	Suprafețe reconstruite ecologic	ha	DA	1.1.5, 1.7
OS1-OP1.5-04	OS1	Suprafețe cu plante invazive eliminate	ha	NU	1.1.5, 1.7
OS1-OP1.8-02	OS1	Trasee (de plimbare și bicicletă)	km	DA	1.1, 1.3, 1.4

III. Indicatori de infrastructură și structuri fizice (număr)

Cod	OS	Indicator	Unitate	KPI	Proiecte / Măsurile relevante
OS1-OP1.7-01	OS1	Arii naturale protejate cu plan de management activ	nr / ha	DA	1.3.1, 1.3.2
OS1-OP1.7-02	OS1	Arii naturale protejate de interes local desemnate	nr	NU	1.3.1, 1.3.2
OS1-OP1.7-03	OS1	Geosituri/situri de biodiversitate identificate, semnalizate și incluse în trasee	nr	DA	1.3.1, 1.3.2
OS1-OP1.8-01	OS1	Trasee turistice tematice create	nr	NU	1.1, 1.3, 1.4

OLTENIA DE SUB MUNTE

OS2-OP2.1-01	OS2	Obiective turistice semnalizate și interpretate unitar	nr	DA	2.1, 2.4, 2.8, 2.10
OS2-OP2.1-02	OS	Semnalizări de intrare în teritoriu	nr	NU	2.1, 2.4, 2.8, 2.10
OS2-OP2.5-01	OS2	Infrastructuri speciale de experiență a peisajului	nr	DA	2.6, 2.13, 2.14
OS2-OP2.5-02	OS2	Curse transport public tip circuit	nr	NU	2.6, 2.13, 2.14
OS2-OP2.6-01	OS2	Puncte de informare funcționale	nr	NU	2.1, 2.2, 2.8
OS2-OP2.7-01	OS2	Spații de popas și belvedere amenajate	nr	NU	2.12, 2.3, 2.6
OS3-OP3.2-01	OS3	Clădiri reconvertite și funcționale	nr	DA	3.5, 3.6, 3.7, 3.11, 3.12
OS3-OP3.4-01	OS3	Gospodării/locuințe care au adoptat soluții verzi de energie/materiale	nr	DA	3.4, 3.8, 3.13
OS3-OP3.3-01	OS3	Centre multifuncționale operaționale	nr	DA	3.4, 3.7, 3.11, 3.16
OS3-OP3.5-03	OS3	Infrastructuri comunitare de producție/procesare	nr	NU	3.5, 3.6, 3.7, 3.11, 3.12

OLTENIA DE SUB MUNTE

IV. Indicatori economici și lanțuri valorice

Cod	OS	Indicator	Unitate	KPI	Proiecte / Măsurile relevante
OS1-OP1.6-01	OS1	Puncte gastronomice locale	nr	DA	1.1.5, 1.5.1, 1.5.2, 1.3, 1.5.4
OS1-OP1.6-02	OS1	Produse cu brand/etichetă OdsM	nr	DA	1.1.5, 1.5.1, 1.5.2, 1.3, 1.5.4
OS2-OP2.1-04	OS2	Afaceri noi în eco-turism	nr	DA	2.1, 2.4, 2.8, 2.10
OS2-OP2.3-01	OS2	Producători locali activi	nr	DA	2.4, 2.8, 2.10, 2.11
OS2-OP2.4-01	OS2	Colaborări producători–HORECA	nr	DA	2.4, 2.10, 1.5.2
OS2-OP2.4-02	OS2	Piețe locale active	nr	NU	2.4, 2.10, 1.5.2
OS3-OP3.5-01	OS3	Producători integrați în rețele locale	nr	DA	3.5, 3.6, 3.7, 3.11, 3.12
OS3-OP3.5-02	OS3	Volum produse procesate/local valorificate	volum	DA	3.5, 3.6, 3.7, 3.11, 3.12
OS1-OP1.2-02	OS1	Volum anual de materiale locale utilizate	volum	DA	1.6, 1.5.3
OS3-OP3.4-03	OS3	Ciobani integrați în lanț valoric lână	nr	NU	3.4, 3.8, 3.13

OLTENIA DE SUB MUNTE

V. Indicatori de utilizare și flux (nr/an)

Cod	OS	Indicator	Unitate	KPI	Proiecte / Măsuri relevante
OS1-OP1.3-02	OS1	Utilizatori drumuri tradiționale	nr/an	DA	1.1, 1.6.3, 1.6.5
OS1-OP1.8-03	OS1	Vizitatori trasee turistice (tematice)	nr/an	DA	1.1, 1.3, 1.4
OS2-OP2.5-03	OS2	Utilizatori infrastructuri speciale	nr/an	DA	2.6, 2.13, 2.14
OS2-OP2.7-02	OS2	Vizitatori spații de popas/belvedere	nr/an	NU	2.12, 2.3, 2.6
OS3-OP3.3-02	OS3	Beneficiari centre multifuncționale	nr/an	DA	3.4, 3.7, 3.11, 3.16
OS3-OP3.1-02	OS3	Frecvența utilizării serviciilor locale	nr/an	NU	3.4, 3.7, 3.10, 3.11

VI. Indicatori sociali, educaționali și participativi

Cod	OS	Indicator	Unitate	KPI	Proiecte / Măsuri relevante
OS1-OP1.1-02		UAT-uri care recomandă sau utilizează în mod activ ghidurile de arhitectură rurală	nr	DA	1.6
OS1-OP1.4-01	OS1	Evenimente locale organizate (culturale, sportive, etc..)	nr/an	NU	1.5.1, 1.6.1, 1.6.3, 1.6.4, 1.4
OS1-OP1.4-02	OS1	Meșteșugari asociați	nr	NU	1.5.1, 1.6.1, 1.6.3, 1.6.4, 1.4

OLTENIA DE SUB MUNTE

OS2-OP2.1-03	OS2	Voluntari implicați în promovare	nr	NU	2.1, 2.4, 2.8, 2.10
OS2-OP2.2-01	OS2	Spații comunitare/hub-uri active	nr	DA	2.5, 2.7, 2.9, 2.10
OS2-OP2.2-02	OS2	Activități desfășurate anual în hub-uri	nr/an	NU	2.5, 2.7, 2.9, 2.10
OS2-OP2.2-03	OS2	Tineri implicați în programe extracurriculare	nr	NU	2.5, 2.7, 2.9, 2.10
OS3-OP3.7-01	OS3	Participanți la programe educaționale	nr	NU	3.12, 3.14
OS3-OP3.7-02	OS3	Ateliere și activități desfășurate	nr/an	NU	3.12, 3.14
OS3-OP3.8-01	OS3	Persoane formate/certificate	nr	DA	3.2, 3.14, 3.15, 3.18
OS3-OP3.6-01	OS3	Persoane/familii relocate	nr	DA	3.1, 3.1.3, 3.9
OS3-OP3.6-03	OS3	Grad de satisfacție al familiilor relocate (prin chestionar sociologic)	scor (evoluție)	NU	3.1, 3.1.3, 3.9
OS3-OP3.9-01	OS3	Produse/activități culturale active	nr	NU	3.12, 3.16, 3.17, 3.18
OS3-OP3.9-02	OS3	Participanți la programe identitare	nr	NU	3.12, 3.16, 3.17, 3.18

Anexa 4. Exemple de bună practică

Pentru fundamentarea direcțiilor strategice propuse pentru teritoriul Oltenia de sub Munte au fost analizate o serie de exemple relevante de bună practică, implementate la nivel național și regional, împreună cu proiecte relevante pentru contextul local. Selecția acestora urmărește identificarea unor modele validate de intervenție care demonstrează modul în care resursele naturale, culturale și comunitare pot fi valorificate coerent și sustenabil.

Proiectele incluse reflectă abordări complementare ale dezvoltării teritoriale, de la inițiative bazate pe patrimoniu natural și recunoaștere internațională, la procese de regenerare prin infrastructură verde și mobilitate durabilă și intervenții orientate către consolidarea comunităților și îmbunătățirea serviciilor. Împreună, acestea evidențiază faptul că dezvoltarea eficientă a unui teritoriu presupune integrarea dimensiunii naturale, sociale și economice într-un cadru strategic unitar, adaptat particularităților locale.

Relevanța acestor exemple derivă din capacitatea lor de a demonstra cum poate fi construit un mecanism de dezvoltare bazat pe colaborare între administrații, comunități și parteneri instituționali. Ele evidențiază importanța unei guvernante integrate, a utilizării inteligente a oportunităților de finanțare și a consolidării unei identități teritoriale clare, în care patrimoniul natural și cultural devine parte activă a strategiei de dezvoltare economică. Analiza acestor bune practici nu urmărește replicarea mecanică a inițiativelor existente, ci adaptarea lecțiilor învățate la specificul local, astfel încât direcțiile strategice propuse să fie ancorate într-o abordare realistă, sustenabilă și competitivă pe termen lung.

Prin această abordare comparativă, strategia urmărește configurarea unui model integrat de dezvoltare pentru Oltenia de sub Munte, fundamentat pe experiențe validate și pe inițiative relevante pentru teritoriu.

1. Țara Hațegului - ecoturism integrat

Descriere: Țara Hațegului reprezintă un model de dezvoltare teritorială bazat pe ecoturism integrat, construit în jurul Geoparcului Internațional UNESCO Țara Hațegului. Inițiativa valorifică patrimoniul natural, peisajul rural tradițional și resursele științifice ale zonei, transformându-le într-un motor de dezvoltare locală sustenabilă.

Proiectul are un nivel ridicat de prioritate, deoarece oferă un model replicabil pentru teritorii rurale cu patrimoniu natural și cultural valoros.

Tip proiect: Este un proiect de dezvoltare teritorială integrată, axat pe ecoturism, conservarea patrimoniului natural și consolidarea identității locale.

Orizont de timp: 2000 – prezent (implementare continuă, cu etape de consolidare și recertificare periodică)

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Proiectul răspunde declinului economic și depopulării specifice zonelor rurale, oferind alternative de dezvoltare bazate pe resurse locale.
- De asemenea, abordează problema valorificării insuficiente a patrimoniului natural și cultural, integrând protecția acestuia în strategia de dezvoltare.

INIȚIATOR

- Universitatea din București
- Geoparcul Internațional UNESCO Țara Hațegului (structura de administrare)

PARTENERI

- Autoritățile publice locale din Țara Hațegului
- Instituții educaționale locale (școli, licee)
- Organizații neguvernamentale locale
- Antreprenori locali (pensiuni, producători, ghizi)
- Rețeaua Europeană și Globală a Geoparcurilor UNESCO
- Ministerul Mediului / instituții naționale relevante (în funcție de etapă)

RESURSE NECESARE

- Expertiză științifică și educațională, asigurată de Universitatea din București și specialiști în geologie, biodiversitate și patrimoniu cultural.
- Resurse financiare provenite din fonduri europene, granturi naționale și internaționale, precum și din proiecte tematice implementate succesiv.
- Implicarea administrațiilor publice locale, prin suport instituțional și integrarea inițiativei în strategiile de dezvoltare locală.
- Participarea comunităților locale și a antreprenorilor din domeniul turismului, necesară pentru dezvoltarea unei rețele de servicii și produse locale.
- Resurse de comunicare și branding teritorial, pentru promovarea identității Țării Hațegului la nivel național și internațional.

BARIERE

- Capacitatea administrativă redusă la nivelul unor autorități locale a îngreunat inițial coordonarea și implementarea unor inițiative integrate.
- Reticența unei părți a comunității față de un model de dezvoltare bazat pe conservare și reguli specifice de protecție a patrimoniului a necesitat un proces gradual de informare și construire a încrederii.
- Accesul limitat la finanțare în fazele inițiale a impus implementarea etapizată a proiectelor și dependența de granturi competitive.

OLTENIA DE SUB MUNTE

- Presiunile de dezvoltare necontrolată și interesele economice punctuale au reprezentat un risc pentru menținerea coerenței strategice a teritoriului.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - Proiectul a contribuit la creșterea coeziunii comunitare și la consolidarea sentimentului de apartenență la un teritoriu cu valoare recunoscută internațional.

Natural - Inițiativa a sprijinit protejarea biodiversității și menținerea peisajului rural tradițional prin promovarea turismului responsabil.

Economic - Ecoturismul și promovarea produselor locale au generat oportunități economice suplimentare și diversificarea veniturilor pentru comunitățile locale.

Inspirațional - Modelul oferă un exemplu de dezvoltare rurală echilibrată, care poate fi adaptat și replicat în alte teritorii, inclusiv în Oltenia de sub Munte.

PROIECTE ASOCIATE

Inițiativa include programe educaționale pentru școli, dezvoltarea unei rețele de destinații de ecoturism și promovarea produselor locale sub o identitate teritorială coerentă.

OPȚIUNI DE FINANȚARE

- Finanțare prin programe europene structurale, în special prin Programul Operațional Regional (POR), pentru infrastructură turistică, centre de vizitare și valorizarea patrimoniului natural și cultural.
- Proiecte finanțate prin programe de cooperare teritorială europeană (Interreg), pentru schimb de bune practici și consolidarea rețelei de geoparcuri.
- Accesarea de granturi UNESCO și programe dedicate UNESCO Global Geoparks, în special pentru activități educaționale și de promovare internațională.
- Finanțări prin Administrația Fondului pentru Mediu (AFM) și alte instrumente naționale pentru protecția mediului și conservarea biodiversității.
- Proiecte susținute prin PNDR (Programul Național de Dezvoltare Rurală), în special pentru sprijinirea antreprenorilor locali, pensiunilor și producătorilor din teritoriu.
- Cofinanțare din bugetele autorităților locale și parteneriate public–private pentru proiecte punctuale (evenimente, infrastructură ușoară, programe educaționale).

2. Rethinking Someș

Descriere: Rethinking Someș este o inițiativă de regenerare urbană și cooperare metropolitană care vizează transformarea râului Someș într-un coridor verde-albastru continuu la nivelul Zonei Metropolitane Cluj. Proiectul a fost inițiat de Primăria Municipiului Cluj-Napoca și dezvoltat în parteneriat cu UAT-urile traversate de râu, prin organizarea unui concurs internațional de soluții și elaborarea unui masterplan integrat.

Inițiativa urmărește reconectarea orașului și a localităților periurbane la râu, creșterea accesibilității publice la maluri și dezvoltarea unei infrastructuri verzi coerente, integrate cu mobilitatea alternativă. Proiectul are un nivel ridicat de prioritate strategică, întrucât abordează simultan infrastructura verde, mobilitatea durabilă și cooperarea inter-administrativă la scară metropolitană.

Tip proiect: Regenerare urbană și metropolitană prin infrastructură verde-albastră și planificare integrată.

Orizont de timp: Inițiativa a fost lansată în 2017 prin concursul internațional „Rethinking Someș” și continuă prin etape succesive de proiectare și implementare la nivelul UAT-urilor implicate.

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Fragmentarea teritorială și lipsa unei viziuni unitare asupra râului la nivel metropolitan.
- Accesul limitat al populației la malurile Someșului și utilizarea insuficientă a acestuia ca spațiu public.
- Deficitul de infrastructură verde continuă și conexiuni pentru mobilitate alternativă.

INIȚIATOR

- Primăria Municipiului Cluj-Napoca

PARTENERI

- UAT-urile din Zona Metropolitană Cluj (inclusiv Florești, Apahida, Gilău)
- Ordinul Arhitecților din România (organizarea concursului)
- Specialiști și echipe internaționale participante la concurs
- Comunități locale și organizații civice implicate în dezbateri și activări urbane

RESURSE NECESARE

- Cadru de cooperare inter-administrativă între UAT-urile traversate de râu.
- Expertiză urbanistică, peisagistică și hidrotehnică pentru elaborarea masterplanului.
- Resurse financiare pentru proiectare și implementare etapizată.
- Mecanisme de consultare publică și implicare comunitară.

BARIERE

- Necesitatea coordonării între mai multe unități administrativ-teritoriale cu priorități diferite.
- Complexitatea tehnică a intervențiilor asupra unui curs de apă urban.
- Presiuni imobiliare și interese divergente asupra terenurilor adiacente râului.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - Proiectul contribuie la creșterea accesului populației la spații publice de calitate și la dezvoltarea unor activități comunitare în jurul râului (ex. Someș Delivery).

Natural - Inițiativa susține crearea unui coridor verde continuu și integrarea soluțiilor bazate pe natură în planificarea urbană.

Economic - Regenerarea malurilor râului crește atractivitatea zonelor adiacente și susține dezvoltarea locală.

Inspirațional - Modelul demonstrează importanța cooperării metropolitane și a utilizării concursurilor de soluții pentru proiecte strategice de anvergură.

OLTENIA DE SUB MUNTE

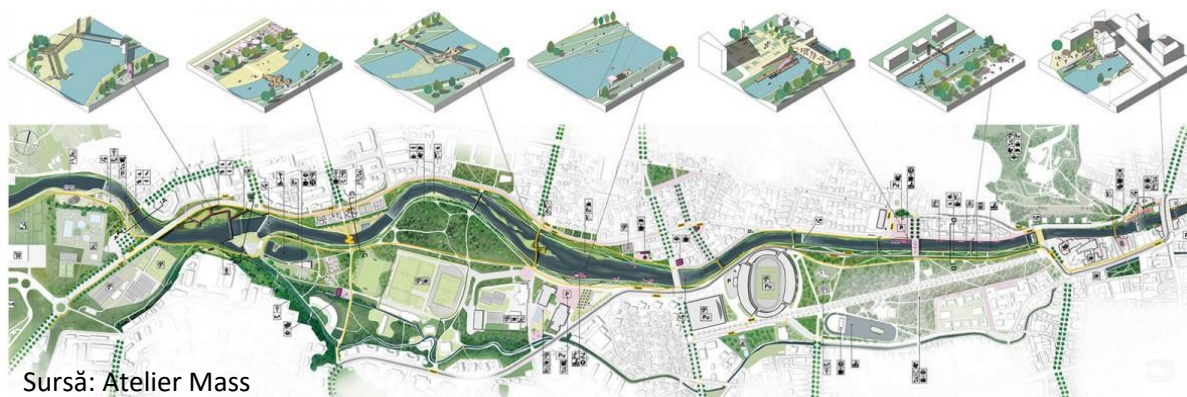
PROIECTE ASOCIATE

- Concursul internațional „Rethinking Someș” (2017), organizat în parteneriat cu Ordinul Arhitecților din România, care a stat la baza elaborării viziunii și a masterplanului pentru coridorul verde-albastru.
- Masterplanul Someș, document strategic care propune intervenții integrate asupra malurilor râului la nivelul Zonei Metropolitane Cluj.
- Someș Delivery, serie de evenimente de activare temporară a malurilor râului, menite să testeze utilizări ale spațiului public și să implice comunitatea în procesul de transformare.
- Vamos a la Playa – Someș, inițiativă de activare urbană care a reconectat temporar orașul la râu prin amenajări experimentale și evenimente publice.
- Proiecte de amenajare a malurilor și dezvoltare a infrastructurii pentru mobilitate alternativă, inclusiv extinderea rețelei de piste de biciclete și crearea de noi suprafețe de spații verzi în localitățile din zona metropolitană.

OPȚIUNI DE FINANȚARE

- Bugete locale și metropolitane pentru etapele de proiectare și implementare.
- Fonduri europene destinate infrastructurii verzi și mobilității durabile (POR, PNRR, programe regionale).
- Parteneriate și cofinanțări pentru proiecte punctuale de activare urbană.

RETHINKING SOMES

Sursă: Atelier Mass

Sursă: Primăria Municipiului Cluj Napoca

3. Sate Sănătoase

Descriere: „Sate Sănătoase” este un program dezvoltat de Fundația Vodafone România, în parteneriat cu Fundația World Vision România, care urmărește îmbunătățirea accesului la servicii medicale pentru populația din comunități rurale vulnerabile. Programul sprijină dotarea cabinetelor medicale din mediul rural și dezvoltarea serviciilor medicale de proximitate, contribuind la reducerea inegalităților în accesul la sănătate.

Programul are prioritate ridicată în contextul deficitului de servicii medicale din mediul rural și al disparităților teritoriale privind accesul la asistență medicală.

Tip proiect: Program de intervenție în domeniul sănătății publice, cu componentă socială și teritorială.

Orizont de timp: Programul a fost implementat etapizat, în cadrul unor cicluri de finanțare ale Fundației Vodafone România, fără a avea un caracter unic punctual, ci o desfășurare pe mai mulți ani.

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Acces limitat la servicii medicale în comunitățile rurale.
- Lipsa echipamentelor medicale adecvate în cabinetele din mediul rural.
- Inegalități teritoriale în ceea ce privește infrastructura de sănătate.

INIȚIATOR

- Fundația Vodafone România

PARTENERI

- Fundația World Vision România
- Cabinete medicale și autorități locale din comunitățile beneficiare

RESURSE NECESARE

- Finanțare privată prin programul fundației.
- Parteneriat cu organizații cu experiență în dezvoltare comunitară rurală.
- Colaborare cu autoritățile locale și cadrele medicale din teritoriu.

BARIERE

- Lipsa infrastructurii medicale de bază în unele comunități rurale.
- Dificultatea atragerii și menținerii personalului medical în mediul rural.
- Capacitate administrativă redusă la nivel local.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - Programul a îmbunătățit accesul la servicii medicale pentru populația din comunități rurale vulnerabile, contribuind la reducerea inegalităților în domeniul sănătății și la creșterea gradului de prevenție.

Natural - Programul nu are o componentă directă de protecție a mediului. Impactul asupra dimensiunii naturale este indirect, prin susținerea funcționării comunităților rurale și creșterea calității vieții în mediul rural.

Economic - Îmbunătățirea serviciilor medicale contribuie la reducerea costurilor sociale generate de lipsa accesului la sănătate și susține stabilitatea comunităților rurale, cu efecte indirecte asupra activității economice locale.

Inspirațional - Inițiativa demonstrează eficiența parteneriatelor între sectorul privat și organizațiile neguvernamentale în abordarea problemelor structurale din mediul rural și poate constitui un model replicabil în alte teritorii vulnerabile.

PROIECTE ASOCIATE

- Dotarea cabinetelor medicale rurale.
- Sprijin pentru servicii medicale de proximitate.

OPȚIUNI DE FINANȚARE

- Granturi private (fundații corporative).
- Parteneriate ONG–sector privat.
- Cofinanțare locală pentru infrastructură medicală.

4. ISTER - Conectarea rutelor istorice romane din regiunea Dunării

Descriere: Proiectul ISTER (ConnectIng hiSTorical Danube rEGions Roman routes) este o inițiativă de cooperare teritorială finanțată prin Programul Transnațional Interreg Danube, Prioritatea 2 – încurajarea utilizării durabile a patrimoniului și a resurselor naturale și culturale. ISTER se concentrează pe redescoperirea și revitalizarea rețelei istorice de drumuri romane de-a lungul Regiunii Dunării, valorificând această moștenire culturală ca motor pentru dezvoltarea teritorială durabilă, turism cultural integrat și competitivitate regională.

În cadrul proiectului ISTER au fost dezvoltate și amplasate borne fizice de marcaj pe segmentele identificate ale drumurilor romane din Regiunea Dunării. Aceste borne:

- marchează simbolic și fizic traseele istorice romane;
- contribuie la vizibilitatea și recunoașterea patrimoniului la nivel local și regional;
- creează o identitate vizuală comună la scară transnațională;
- funcționează ca elemente de orientare pentru trasee culturale și turistice;
- consolidează conectivitatea între situri istorice dispersate.

Bornele reprezintă un instrument concret de materializare a cooperării transnaționale, oferind un limbaj vizual unitar pentru rețeaua drumurilor romane din Regiunea Dunării.

Tip proiect: Proiect de cooperare teritorială europeană, axat pe patrimoniu cultural, turism durabil și dezvoltare teritorială integrată.

Orizont de timp: Proiectul a fost implementat în perioada 01.07.2020 – 31.12.2022 (30 luni)

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Discontinuitatea patrimoniului drumurilor romane în Regiunea Dunării și sub-utilizarea sa ca resursă de dezvoltare.
- Legături slabe între situri istorice romane, comunități locale și sectoarele productive locale.
- Vizibilitate redusă a patrimoniului cultural ca element de atracție turistică și competitivitate teritorială

INIȚIATOR

- Consorțiu de parteneri internaționali coordonat de Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei (lead partner)

PARTENERI

- Proiectul a cuprins 26 de parteneri de proiect: 15 parteneri de finanțare din 8 țări din Regiunea Dunării, precum și 10 parteneri asociați. Cele 8 țări implicate: Austria, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Germania, Ungaria, România, Serbia și Slovenia

RESURSE NECESARE

- Finanțare europeană prin programul Interreg Danube.
- Capacitate instituțională pentru cartografiere și management de patrimoniu.
- Instrumente digitale și tehnologii pentru vizibilitate și accesibilitate.
- Cooperare multi-nivel între decidenți, comunități locale și actori externi.

BARIERE

- Diferențe legislative și administrative între statele participante.
- Capacitate variabilă a autorităților locale de a integra patrimoniul în planuri de dezvoltare.
- Provocări în coordonarea transnațională a unui drum cultural comun.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - Consolidarea cooperării între comunități și instituții, creșterea capacității locale de management al patrimoniului cultural.

OLTENIA DE SUB MUNTE

Natural - Promovarea patrimoniului cultural ca resursă durabilă, contribuind la protejarea patrimoniului roman și la integrarea sa în turismul regional.

Economic - Creșterea atractivității turistice prin trasee tematice bazate pe patrimoniul roman, cu efecte de dezvoltare locală și oportunități pentru economia teritorială.

Inspirațional - Model de cooperare transnațională pentru valorificarea patrimoniului istoric în scopul dezvoltării teritoriale durabile.

PROIECTE ASOCIATE

- Configurarea unui grup de părți interesate pe mai multe niveluri
- Catalogul traseelor și așezărilor romane de-a lungul Regiunii Dunării
- Strategia comună de branding
- Atlasul teritorial al traseelor romane din regiunea Dunării bazat pe GIS
- Instrument interactiv transnațional (aplicația ISTER)
- Acțiuni-pilot (borne fizice)
- Manualul de politici
- Memorandum de întreținere

OPȚIUNI DE FINANȚARE

Finanțat prin Programul Transnațional Interreg Danube, Prioritatea 2 – încurajarea utilizării durabile a patrimoniului și a resurselor naturale și culturale.

Buget: 2,067,958.95 EUR, din care:

- 1,957,158.95 EUR – Fondul European de Dezvoltare Regională (ERDF)
- 110,800.00 EUR – Instrumentul pentru Asistența de Preaderare (IPA II)

5. GEOPARC Ținutul Buzăului

Descriere: Geoparcul Internațional UNESCO Ținutul Buzăului este un teritoriu recunoscut oficial în 2022 ca parte a rețelei UNESCO Global Geoparks. Inițiativa este coordonată de Consiliul Județean Buzău și are ca obiectiv protejarea, valorificarea și promovarea patrimoniului geologic, natural și cultural din zona Subcarpaților de Curbură. Geoparcul integrează elemente naturale de importanță științifică (precum Vulcanii Noroioși și Focurile Vii) cu identitatea culturală și tradițiile locale.

Inițiativa are prioritate strategică ridicată la nivel județean și național, prin statutul UNESCO și prin rolul său în dezvoltarea durabilă a zonei rurale.

Tip proiect: Inițiativă de dezvoltare teritorială integrată, axată pe protecția patrimoniului natural și cultural, educație și turism sustenabil.

Orizont de timp: Demersurile pentru constituirea geoparcului au început anterior anului 2022, iar în aprilie 2022 Ținutul Buzăului a fost oficial recunoscut ca Geoparc Internațional UNESCO. Statutul este reevaluat periodic la fiecare patru ani, conform procedurilor UNESCO.

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Necesitatea protejării patrimoniului geologic unic și a biodiversității din zonă.
- Lipsa unei viziuni integrate de valorificare a resurselor naturale și culturale.
- Nevoia de dezvoltare economică sustenabilă în comunități rurale cu resurse valoroase, dar insuficient promovate.

INIȚIATOR

- Consiliul Județean Buzău

PARTENERI

- Autorități publice locale din teritoriul geoparcului
- Universități și instituții de cercetare
- UNESCO Global Geoparks Network
- ONG-uri și actori locali implicați în turism și educație

RESURSE NECESARE

- Cadru instituțional coordonat la nivel județean.
- Expertiză științifică pentru documentarea patrimoniului geologic și natural.
- Resurse financiare pentru promovare, infrastructură de vizitare și activități educaționale.
- Implicarea comunităților locale în dezvoltarea serviciilor turistice și culturale.

BARIERE

- Necesitatea coordonării între multiple unități administrativ-teritoriale.
- Protejarea siturilor naturale în contextul creșterii fluxului turistic.
- Asigurarea menținerii standardelor UNESCO în cadrul evaluărilor periodice.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - Geoparcul contribuie la consolidarea identității locale și la implicarea comunităților în activități educaționale și culturale.

Natural - Inițiativa sprijină protejarea patrimoniului geologic și a biodiversității, în conformitate cu standardele UNESCO.

Economic - Statutul UNESCO susține dezvoltarea turismului și crește vizibilitatea internațională a teritoriului.

Inspirațional - Modelul demonstrează capacitatea unui teritoriu rural de a obține recunoaștere internațională prin valorificarea responsabilă a resurselor naturale și culturale.

PROIECTE ASOCIATE

- Obținerea statutului UNESCO Global Geopark (2022)
- Programe educaționale și de interpretare a patrimoniului
- Amenajarea și promovarea obiectivelor naturale din teritoriu

OLTENIA DE SUB MUNTE

OPȚIUNI DE FINANȚARE

- Bugetul Consiliului Județean Buzău
- Fonduri europene pentru dezvoltare regională și turism
- Programe de cooperare internațională în cadrul rețelei UNESCO

Sursă Geoparc UNESCO Ținutul Buzăului

6. ÎntreVecini – Transformarea comunităților urbane prin sustenabilitate

Descriere: ÎntreVecini este o inițiativă civică din România care sprijină transformarea comunităților de locuire colectivă (blocuri de apartamente) în comunități mai sustenabile și mai conectate social. Programul oferă sprijin tehnic și educațional pentru instalarea de panouri fotovoltaice pe blocuri, dezvoltarea de inițiative de economie circulară și organizarea de activități comunitare menite să consolideze relațiile între vecini.

Proiectul are relevanță ridicată în contextul tranziției energetice, al creșterii costurilor la energie și al necesității consolidării coeziunii comunitare în zonele de locuire colectivă.

Tip proiect: Inițiativă de sustenabilitate urbană, cu componente de eficiență energetică, educație pentru mediu și dezvoltare comunitară.

Orizont de timp: Programul este implementat etapizat, prin selecția anuală a unor comunități beneficiare, având caracter continuu și scalabil.

SETUL DE PROBLEME ADRESAT

- Consumul ridicat de energie și dependența de surse convenționale.
- Slabă coeziune socială în comunitățile de locuire colectivă.
- Lipsa inițiativelor locale privind sustenabilitatea și economia circulară.

INIȚIATOR

- Asociația ÎntreVecini

PARTENERI

- Comunități de proprietari (asociații de locatari)
- Parteneri privați din domeniul energiei și sustenabilității
- ONG-uri și voluntari

RESURSE NECESARE

- Finanțare pentru instalarea panourilor fotovoltaice și activități comunitare.
- Expertiză tehnică în domeniul energiei regenerabile.
- Implicarea activă a locatarilor în procesul de organizare și implementare.

BARIERE

- Necesitatea obținerii acordului majorității proprietarilor.
- Obstacole administrative privind instalarea sistemelor fotovoltaice.
- Diferențe de implicare și disponibilitate între membrii comunității.

IMPACT STRATEGIC (4 Returns „cele 4 tipuri de valoare”)

Social - Proiectul consolidează relațiile între vecini și stimulează participarea comunitară prin activități comune și procese decizionale colective.

Natural - Instalarea de panouri fotovoltaice contribuie la reducerea emisiilor de carbon și la creșterea utilizării energiei regenerabile la scară locală.

Economic - Producerea de energie regenerabilă poate reduce costurile comune ale blocului și crește eficiența energetică a clădirii.

Inspirațional - Inițiativa oferă un model replicabil de tranziție energetică la nivel de comunitate, demonstrând rolul implicării civice în transformarea sustenabilă a orașelor.

PROIECTE ASOCIATE

- Instalarea de sisteme fotovoltaice pe blocuri de locuințe
- Ateliere și evenimente comunitare
- Inițiative de reciclare și economie circulară la nivel de cartier

OPȚIUNI DE FINANȚARE

- Sponsorizări și parteneriate private
- Granturi pentru sustenabilitate și energie regenerabilă
- Cofinanțare din partea comunităților beneficiare

OLTENIA DE SUB MUNTE

Sursă: ÎntreVecini

